

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana

glas gospodarstva

november 2022

DIGITALIZACIJA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

**Vse se začne
pri strategiji in ciljih**
Intervju z Vladom Šarencem

**Po znanju smo
napredni in konkurenčni**
Intervju z Nenadom Šutanovcem

**Prehod k socialno-ekološkemu
tržnemu gospodarstvu kot
pogoj za zeleni prehod**

Gospodarska
zbornica
Slovenije

PAMETNE OMARICE ZA PAMETNO POSLOVANJE

Sodobna, varna in enostavna hramba, prilagojena delovnem okolju (npr. hibridno delo). Brezdotočno odklepanje in odpiranje s pristopno kartico, telefonom, pametno uro, idr.

Celovita in enostavna administracija omaric in uporabnikov v realnem času.

Pametna rešitev za omarice brez vzdrževanja, ki prihrani čas, denar in prostor.

Za privlačnejše okolje, lažje delo in boljše počutje v pisarni, tovarni, bolnici in drugod.

Lek d. d.

Vsak med nami je edinstven.

**Sprejemati in spoštovati želimo posebnosti,
drugačne sposobnosti in izkušnje vsakogar
med nami.**

Skozi raznolikost gradimo zavezništva in si prizadevamo za odpravo vseh oblik diskriminacije. Ustvarjamo vključujoče delovno okolje, v katerem smo lahko najboljši in zvesti sami sebi. In še naprej skupaj premikamo meje znanosti ter medicine.

Smo Novartis. Soustvarjamo medicino.

 NOVARTIS | Reimagining Medicine

Zdaj bodo celo izdelki imeli potne liste - digitalne

Zakonodaja

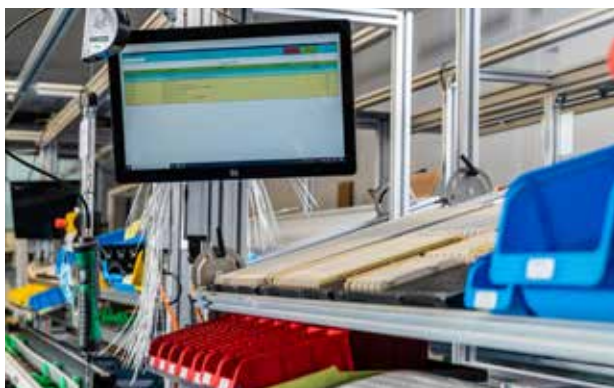
23

Nujen bo velik preskok v inovativnosti

Zelena in digitalna prihodnost

27

Čas je za digitalni in zeleni prehod - pot zmagovalcev!

Nagrada GoDigital!

31

glas gospodarstva

november 2022

Uvodnik

Digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev

7

V središču

Intervju

Vse se začne pri strategiji in ciljih

9

Digitalno trajnostno poslovanje

Povpraševanje po digitalnih trajnostnih rešitvah raste

14

Digitalizacija in trajnostnost

»Cilje je treba jasno opredeliti«

18

Zakonodaja

Zdaj bodo celo izdelki imeli potne liste - digitalne

23

Zelena in digitalna prihodnost

Nujen bo velik preskok v inovativnosti

27

Nagrada GoDigital!

Čas je za digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev!

31

Panoga

Intervju

»Po znanju smo napredni in konkurenčni«

37

Ključni cilji

Digitalizacija za razvojni preboj Slovenije

41

Strateški svet

Država mora gospodarstvo sprejeti kot partnerja

45

Tehnologija 5G

5G kot priložnost za sodobne digitalne rešitve v gospodarstvu

47

Kadri in kompetence

Kako se lotiti izziva pomanjkanja kadrov v vašem podjetju?

50

Podatki

Evropska strategija za podatke

53

Izzivi kibernetske varnosti

Kibernetska varnost je del sodobnega poslovanja

57

Future Unicorn Award

Razvili najnaprednejši sestrski klicni sistem na svetu

61

Izdajatelj:

Gospodarska zbornica Slovenije
Dimičeva 13, 1504 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Ester Fidel

Izvršna urednica:

Barbara Perko

Oblikovanje:

Samo Grčman

Uredniški odbor:

Grit Ackermann, Antonija Božič Cerar,
Marko Djinović, Ariana Grobelnik,
Bojan Ivanc, Tomaž Kordiš,
Tajda Pelicon, Petra Prebil Bašin,
Matej Rogelj, Igor Zorko

Uredništvo:

Dimičeva 13, 1504 Ljubljana
01 5898 000
urednistvo@glasgospodarstva.si

Trženje oglasnega prostora:

Dašis, d. o. o.
gg.trzenje@gzs.si
01 5130 824

Digitalizacija

Industrija pred veliko izzivi

64

Lestvica

Največjih 50 IKT družb v letu 2021

67

Aktualno**Zeleno in digitalno**

Prehod k socialno-ekološkemu tržnemu gospodarstvu kot pogoj za zeleni prehod

72

Dogodek leta

17. Vrh gospodarstva: Gradimo mostove prihodnosti

76

Poslovna klima

Glavna izziva bosta visoka inflacija in dostopnost energentov

80

Članstvo GZS

Novi člani o razlogih za pridružitve

83

Računovodski servisi iz prakse

Kvaliteta računovodske informacije

86

Viri financiranja

Trenutno odprti razpisi za nepovratna in povratna sredstva

88

Kreativni nasvet

Najprej odgovori na osnovna vprašanja, potem komunikacijske rešitve

92

Poslovno-kreativni nasvet

Ko zaposlitveni razgovor vodi »nekadrovik«

93

Odmevi**Inštitut za strateške in gospodarske raziskave**

Poglobljene raziskave so nujno potrebne za poslovanje

96

Mlekarska konferenca

Za ohranitev stabilne mlekarske verige

100

Srip MATPRO

Materiali bodo ključni za zeleni prehod

104

Industrija prihodnosti

Več sodelovanja tudi med spoloma za prebojne inovacije v industriji in širše

108

Zaposlovanje tujcev

Pri izvedbi postopkov zaposlovanja tujcev so nujne izboljšave

109

V spomin Jožetu Papežu

110

Novice

113

Stališča

119

Dogodki

123

Osebnost

Jesensko druženje s knjigami

126

Kibernetska varnost je del sodobnega poslovanja

Izzivi kibernetske varnosti

57

17. Vrh gospodarstva: Gradimo mostove prihodnosti

Dogodek leta

76

Poglobljene raziskave so nujno potrebne za poslovanje

Inštitut za strateške in gospodarske raziskave

96

Tisk:

Present, d. o. o.

Datum natisa:

15.11. 2022

Distribucija:

Pošta Slovenije

ISSN 13183672

Revija Glas Gospodarstva prejmejo člani GZS brezplačno (1 izvod). Letna naročnina za dodatni izvod je: 80,00 evrov z vključenim DDV. Poštnina za tujino se zaračuna posebej.

Medij Glas gospodarstva izdajateljica Gospodarske zbornice Slovenije, s sedežem v Ljubljani, Dimičeva 13, je vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, pod zaporedno številko 516.

Foto na naslovnici: Kraftart

Revija je natisnjena na papirju:

SORA QUALITY PAPER
by GORČANE

Papirnica GORIČANE ima vzpostavljen certificiran sistem ISO 9001, ISO 14001 in FSC® ter PEFC™ sistem zagotavljanja trajnega gospodarjenja z gozdovi.

Pri tiskanju smo uporabili okolju prijazne barve na rastlinski osnovi.

DIAGNOSTIČNI CENTER BLED

CELOSTNI PREVENTIVNI ZDRAVSTVENI PREGLEDI

21 samoplačniških pregledov v samo 2 dneh, za kar bi z **napotnicami** potrebovali **več mesecev**. Prihranite čas, poskrbite za svoje zdravje.

Program prilagodimo vašim željam. Izvedba na Bledu ali v Ljubljani.

Zaupate nam že 30 let.
Poznani smo po strokovnosti, prijaznosti
in individualni celostni obravnavi pacientov.

www.dc-bled.si

Uživajmo življenje zdravi!

UVODNIK

Digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev

Spremembe so postale v zadnjih dveh letih naša stalnica. Od pandemije covida-19 do digitalizacije poslovanja ter prilagajanja na posledice vojne v Ukrajini, energetske krize in inflacije – vse našeto zahteva tako kratkoročno kot tudi dolgoročno ukrepanje. Hkrati pa je pomembno, da se zavedamo pomembnosti trajnostnega razvoja za naše gospodarstvo in celotno družbo in da primerno ukrepamo. Letošnja konferenca GoDigital: Digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev!, ki bo 24. novembra na Brdu pri Kranju, ponuja odgovore na mnoge našte izlive.

Dvojni, digitalni in zeleni prehod je tudi del trajnostnega razvoja in poslovanja posamezne organizacije, podjetja. Zelo pomembno je, da se tudi organizacije obnašajo trajnostno, da to postane del njene poslovne strategije. Gre za dejavnike okoljskih in družbenih vplivov ter upravljanja teh dejavnikov. Del tega so tudi krožni poslovni modeli, kjer se osredotočamo na obnovljive vire energije, ponovno uporabo materialov, recikliranje odpadkov in podobno. Uspešna podjetja v svetu s takimi poslovnimi modeli že uspešno ustvarjajo nove konkurenčne prednosti. Pri tem so potrebne naložbe v tehnologije, inovacije in usposabljanja zaposlenih. Kajti ustvarjajo se novi izdelki, storitve, trgi in poslovni modeli, prilagajajo se dobavne verige, odnosi z zaposlenimi in s poslovnimi partnerji. In odpirala se bodo nova delovna mesta, ki danes še ne obstajajo in za katera bodo potrebne spretnosti, ki jih še nimamo.

Pred nami so torej novi izzivi oz. boljše rečeno priložnosti, ki jih ne smemo zamuditi. Tudi EU vzpodbuja dvojni prehod, tako z regulativo kot s finančnimi spodbudami. V Sloveniji so že na voljo razpisi za podporo malim in srednjim podjetjem pri trajnostni poslovni strateški transformaciji.

V Združenju za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije imamo povezovalno vlogo med ključnimi deležniki na področju digitalizacije gospodarstva, v letošnjem letu vstopamo tudi v podporo trajnostnemu razvoju gospodarstva, saj

se zavedamo, da je digitalizacija ključne del le-tega. Smo zagovornik »Večje digitalne ambicije Slovenije« in želimo, da se ta pokaže tudi skozi Strategijo digitalne Slovenije 2030, ki je v nastajanju. V zadnjem letu smo napredovali na lestvici indeksa DESI (Digital Society and Economy Index), potrebujemo pa nadaljevanje ukrepov in podporo države, tako skozi Načrt za okrevanje in odpornost kot tudi skozi kohezijsko politiko do leta 2027. Napredovanje na tem področju je ključno za uspešnost Slovenije v naslednjih letih. Pri čemer mora tudi izobraževalni sistem podpreti in izvesti potrebne spremembe, predvsem na področju digitalnih poklicev. V letošnjem letu smo na GZS ustanovili Gospodarski strateški svet GZS za digitalizacijo, ki je podprl tudi Program za digitalno Slovenijo – program za uspešno Slovenijo torej.

V tej številki boste našli številne teme s področja digitalizacije, trajnostnega poslovanja podjetij, kadrov in kompetenc, potrebnih za digitalno transformacijo, uvajanja nove generacije 5G mobilnih omrežij in podatkovnih prostorov ter problematike zagotavljanja ustrezne kibernetске varnosti v podjetjih.

Usmeritev v trajnostni razvoj in poslovanje je »Pot zmagovalcev« – posameznih podjetij, pomeni pa tudi priložnost za celotno družbo v Sloveniji in EU. In za prihodnje generacije, ki jim želimo zagotoviti priazen planet. ■

Napredovanje na področju digitalizacije je ključno za uspešnost Slovenije v naslednjih letih.

Nenad Šutanovac

Direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije
Igor Zorko

Predsednik UO Združenja za informatiko in telekomunikacije pri Gospodarski zbornici Slovenije

Foto: Kraftart

Foto: Barbara Reya

Vlado Šarenac
direktor za področje tehnološkega
svetovanja z JV Evropo pri PwC Slovenia

INTERVJU

Vse se začne pri strategiji in ciljih

Nujno je poenotiti trajnostne in digitalne strategije s poslovnimi cilji. Ena brez drugega ni niti smiselno niti učinkovito. Trajnostno poslovanje mnogi še vedno enačijo z dodatnim stroškom. Resnica pa je drugačna.

Barbara Perko

Trajnostno poslovanje mora slediti poslovnim ciljem podjetja, hkrati pa tudi njegovim družbenim in okoljskim ciljem, pravi **Vlado Šarenac, direktor za področje tehnološkega svetovanja z JV Evropo pri PwC Slovenia**. Brez digitalnih orodij tukaj ne gre. Še pomembneje pa je, da vodstva podjetij prepoznajo pozitivne učinke, ki jih trajnostno poslovanje v kombinaciji z digitalizacijo prinaša, in da se zavedajo, da to ni tek na kratke proge.

Kako bi ocenili stopnjo digitalizacije v Sloveniji?

Situacija ni slaba. Smo nekje v zlati sredini v Evropi, indeks DESI nas uvršča na 11. mesto, kar je v redu. Ob podrobnejšem pregledu metodologije pa vidimo, da ni vse tako rožnato. Metodologija se je spremenila in veliko večjo veljavo kot prej ima področje povezljivosti, predvsem širokopasovne, zaradi česar smo skočili po lestvici navzgor, kar je seveda dobro. Na področju človeškega kapitala pa rasti ni zaznati, kar se mi zdi kritično. Pri tem govorimo o znanju, uporabi interneta, o naprednih znanjih, naprednih tehnologijah. Na tem področju, ki je eden od osnovnih gradnikov za prihodnost, stagniramo.

V povprečju je stopnja digitalizacije v Sloveniji dobra, gremo po dobri poti, ampak zanemarjamo stvari, na katerih lahko gradimo za naprej.

Kje bi po vaši oceni morali nujno čim prej okrepiti digitalizacijo?

Kot rečeno, je najbolj kritično področje človeškega kapitala. To področje bi lahko bilo bolje urejeno. Slovenija nima dovolj kadra z znanjem o naprednih tehnologijah, predvsem o umetni inteligenci, big data, pametnih mestih itd. Ne proizvedemo toliko kadra s tem znanjem kot drugi, kar se vidi tudi na trgu dela. Človek je prvi in edini, ki spodbuja digitalno in trajnostno transformacijo. Človek mora biti izobražen in ozaveščen glede tega, kaj

prinašata ena in druga, zakaj je to koristno za njih in za njihove uporabnike. To je najbolj kritično.

Kako lahko to najbolj učinkovito izboljšamo?

Začne se že s šolstvom, od osnovnega pa vse do visokošolskega. Danes ne bi smelo biti študijske smeri, kjer se ne bi obravnavalo vpliva naprednih tehnologij. Bodisi na poslovanje podjetja, medicino, gradbeno stroko ... Tehnologija je vpeta v celotno družbo, zato je izobraževanje na

tem področju neke vrste družbena odgovornost. Podjetja bi morala zavestno izobraževati svoj kader v skladu s svojimi sedanjimi in bodočimi potrebami. Pri nas v podjetju na globalnem nivoju v naslednjih petih letih namenimo 3 milijarde evrov za digitalno izobraževanje zaposlenih. Dolžnost vsakega podjetja in tudi ena od trajnostnih zavez je, da izobraziš svoje zaposlene za bodočnost. Učenje mora biti konstantno in daljnosežno.

Kako vi vidite trajnostno poslovanje?

Trajnostno posluje podjetje, ki sledi poslovnim ciljem ter istočasno tudi družbenim in okoljskim. Po minimalnem standardu ne škoduje okolju in družbi, idealno pa svoje poslovanje ureja tako, da doprinaša okolju in družbi. Z družbo mislim tako podjetje, zaposlene kot širšo družbo. To ni tako težko izvedljivo, če bi se vsi tega lotili. Moram reči, da me kar malo jezi, da je treba vpeljevati regulativo, žugati ljudem in podjetjem, da se morajo odgovorno obnašati, ko bi samo po sebi že moralo biti tako. V samem bistvu človeka in podjetja bi moral biti moralni kompas: »Če že ne moreš doprinesti, ne škoduj!«.

Kakšno vlogo pri trajnostnem poslovanju ima digitalizacija?

Digitalizacija omogoča ta napredek, predvsem omogoča sledenje zastavljenim trajnostnim ciljem. Vse se začne s strategijo, cilji in sledenjem. Če imamo zavezo, da bomo sredje- in dolgoročno znižali ogljični odtis, moramo imeti način, kako bomo to dosegli in sledili. Tehnologija nam omogoča optimizacijo virov, ki jih uporabljamo, procesov, logistike in celotne dobavne verige. Tehnologija nam daje možnost ne samo, da sledimo našemu napredku, ampak da naslavljamo tudi izboljšave (avtomatizacija), težave (napredna analitika), identificiramo, kje imamo težave, (IoT, AI), katere vire lahko delimo in ponovno uporabimo in kako prej preidemo v krožno gospodarstvo (digitalne platforme, podatkovna analitika). Predvsem pa to vzpodbuja inovacije. Želiš izboljšati proces. Trajnostno poslovanje pomeni, da stremiš k optimiziranemu poslovanju, tehnologija pa ti da vzvod, da to uspeš narediti.

Kateri so nujni koraki, ki jih je treba storiti, da v trajnostno poslovanje vključimo digitalizacijo?

Vse se začne pri strategiji in ciljih. Nujno je poenotiti trajnostno in digitalno strategijo s poslovnimi cilji. Eno brez drugega ni ne smiselno ne učinkovito. Če vodiš strategije ločeno, boš bodisi manj

uspešen bodisi bo dlje trajalo, tudi več boš investiral. Vedeti moraš, kako trajnostni in digitalni cilji lahko podpirajo tvoje poslovne cilje. Če se odločiš zmanjšati ogljični odtis, moraš vedeti, kako boš to dosegel in kaj bo tvoja poslovna korist. Vse se začne s strategijo, kjer se poslovni cilji prepletajo s trajnostjo in digitalizacijo.

So slovenska podjetja to mentaliteto prevzela, ali je še prostora za izboljšanje?

Na splošno gledano bi rekel, da je ozaveščenost še vedno na relativno nizki ravni. Ljudje ne vedo točno, kaj to je, kakšne so poslovne koristi. Določena podjetja so zelo napredna, pri čemer prednjačijo podjetja v tujem lastništvu, saj so v to prisiljena že znotraj svojih skupin. Treba pa je povedati, da je tudi spodbujanje s strani regulative še vedno precej ohlapno.

Načrti in zaveze za podnebno nevtralnost in zaveze o net zero se izvajajo veliko hitreje kot dejansko izvajanje učinkovitih ukrepov za razogljičenje; kakšna je vloga tehnologije pri pospeševanju tega?

Zaveza Net Zero je potrebna za zagotovitev, da lahko podjetja in širša družba v naslednjih desetletjih delujejo, ne da bi se soočili z najhujšimi vplivi podnebnih sprememb. Takšne zaveze so še posebej potrebne za velika podjetja v sektorjih z intenzivnimi emisijami ogljika. Kljub temu tega ni enostavno doseči in velikokrat je zelo verjetno, da bo padlo v domeni »Greenwashing«. Zaveza Net Zero zahteva razvoj ciljev razogljičenja, ki so usklajeni z najnovejšo znanostjo o podnebj, skupaj s posebnimi posegi za zmanjšanje in odstranjevanje ogljika ne le za lastne dejavnosti podjetja, ampak tudi v celotni vrednostni verigi. Zahteva spremembe v upravljanju podjetja in splošni poslovni kulturi. Brez ustreznega razumevanja trenutnih emisij toplogrednih plinov, tako neposrednih kot posrednih, ter brez ustreznega upravljanja, spremljanja in poročanja o prizadevanjih za razogljičenje je nemogoče določiti in doseči cilje Net Zero na način, ki bo omogočil neprekinjeno poslovanje in ohranjanje dobičkonosnosti na dolgi rok. Zato je podatkovno osredotočen pristop k Net Zero ključnega pomena,

zlasti v kompleksnih vrednostnih verigah, ki zahtevajo tesno sodelovanje več ekip in deležnikov na različnih geografskih območjih.

Medtem ko Net Zero trenutno ni pravna zahteva, je podprt s ciljem EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna celina. Kot del direktive EU Green Deal o poročanju o trajnostnem razvoju podjetij, se bo postopoma izvajala za približno 50.000 podjetij v EU od leta 2024. Podjetja, vključena v obseg, bodo morala poročati o svojih emisijah toplogrednih plinov v celotnem poslovanju in vrednostni verigi ter o morebitnem zmanjšanju in odstranjevanju toplogrednih plinov, ki jih izvajajo skozi čas. Cilj takšne zakonodaje bo usmeriti naložbe v resnično trajnostna podjetja. Poleg tega se bodo morala velika podjetja v skladu s prihajajočo direktivo o skrbnem pregledu trajnostnega razvoja podjetij med drugimi zahtevami uskladiti s segrevanjem pod 1,5 °C v svoji vrednostni verigi. Čeprav to morda ne bo neposredno vplivalo na veliko slovenskih podjetij, bi bila še vedno del takih vrednostnih verig (zlasti v sektorjih, kot so moda in tekstil, kmetijstvo, rudarstvo) in bi se zato morala ustrezno uskladiti. Zato je na tej točki, tako zaradi fizičnih kot prehodnih (tj. zakonodajnih) tveganj podnebnih sprememb, pospešitev Net Zero prek digitalnih rešitev kritičnejša kot kdaj koli prej.

Kdor še ni tega uredil, je skrajni čas, da začne o tem razmišljati?

Seveda. Vedeti moraš, zakaj in kako. Regulativa mi govori, da moram v naslednjih desetih letih zmanjšati ogljični odtis. Kako bom to naredil? Kaj moram poročati? Poročati moram, kako generiram emisije in kaj v procesu lahko naslovim, da jih znižam. Če imaš proces digitalno podprt, ga lahko transparentno vidiš in nasloviš. Lahko se odločiš skrajšati proces, integrirati novo tehnologijo, avtomatizirati posamezen del ... možnosti je veliko.

Kako pomembno je, kako na pomen digitalizacije gleda vodstvo podjetja?

To je pomembno vprašanje. Še vedno se v veliki meri na to gleda kot strošek.

Trajnostno poslovanje enačijo z dodatnim stroškom. Resnica pa je drugačna. Raziskave kažejo, da je dolgoročno, ne glede na začetni strošek, vpliv veliko bolj pozitiven. Tudi na finančnih trgih je vidno, da indeksi, ki investirajo v trajnostna podjetja, dosegajo boljše donose. Rekel bi, da je pomanjkljivost dolgoročne vizije vodstva tisti kritični faktor, zakaj se ne pomikamo naprej. Kratkoročno je mogoče res strošek, a so pozitivni vplivi vpeljave trajnostnega poslovanja vidni, predvsem v spodbujanju inovacij, pozitivno vplivajo na zadovoljstvo zaposlenih, izboljšujejo dobavne verige, pridobivanje novih kupcev, ki so bolj zvesti ... Digitalizacija je vzvod k bolj učinkovitemu in trajnostnemu poslovanju. Zahteva pa oboje, tako zavezo vodstva kot zavest in izobraženost zaposlenih, da je transformacija uspešna.

Kako je treba vodstvu to razložiti, da to razume?

Če sem povsem iskren, je težko. Najlažje je, da jim pokažeš poslovne koristi skozi neke pilotne poslovne modele. Ni vse v klasičnem finančnem poročanju in težko meriš kratkoročne koristi. Razumevanje olajšujejo tudi trenutne usmeritve EU v smislu finančnih sredstev. Tako načrt za okrevanje in odpornost kot kohezijska sredstva naslavlja ogromno teh točk in spodbujajo podjetja k temu. Vodstvu se je dosti lažje odločiti za implementacijo, če dobi sredstva in je percepcija tveganja in kratkoročnega stroška manjša, kot bi bila drugače.

Zeleni dogovor EU (Green Deal) je privedel do številnih zakonodajnih sprememb (in predlogov za prihodnje spremembe), ki bodo pomembno vplivale ne le na EU, temveč tudi na svetovne dobavne verige. Ali lahko navedete primere predlaganih ukrepov, ki se ne morejo zgoditi brez prispevka digitalizacije?

Preprost odgovor je, da se brez digitalizacije ne more zgoditi noben. Mogoče bi izpostavil digitalni potni list za izdelke. Gre za koncept, da bo vsakemu izdelku mogoče slediti v celotni življenjski dobi. Govorimo od same nabave surovine, porabe surovine, izdelave do končnega

produkta in kupca ter še naprej. Če nimaš tehnološko podprtega proizvodnega, nabavnega in prodajnega procesa, preprosto ne moreš narediti digitalnega potnega lista. Integriteto podatkov lahko zagotavljaš samo s tehnologijo.

Druga zanimiva točka je eko dizajn. Trajnostnost namreč pomeni, da moraš začeti razmišljati drugače o stvareh. Pri eko dizajnu mora biti oblikovanje izdelka trajnostno naravnano od surovine do trenutka po koncu njegove uporabe. V tem okviru lahko govorimo tudi o storitvah, kjer lahko za primer vzamemo alternativno mobilnost. Precej pritiska je na proizvajalce avtomobilov, da prevzamejo odgovornost in se začnejo storitveno obnašati, na primer spodbujati souporabo avtomobilov. O avtomobilu bi morali začeti razmišljati bolj celostno – od tega, koliko delov ga sestavlja, kako ga izdelati, da bo imel čim daljšo življenjsko dobo, ali ga je mogoče reciklirati, kaj v avtu troši največ energije. Na podlagi tega lahko prideš do zaključkov, kako boš avto oblikoval tako, da boš delal

na njegovi življenjski dobi in manjši škodljivosti za okolje in družbo.

S pomočjo digitalnih orodij lahko v smislu dizajna produkta vse to simuliraš s t.i. digitalnimi dvojčki. Simuliraš lahko čisto vsak proces od začetka do konca. To težko učinkovito storiš na papirju. Danes govorimo o digitalnih dvojčkih ne samo v produktivnih procesih, ampak tudi ko gre za celotna mesta in njihovo upravljanje.

Ali nam digitalizacija lajša papirologijo? Smo še vedno preveč na papirju?

Če sem čisto iskren, bi to težko ocenil. Ogromno napredka smo dosegli v času covida. Še več bi bilo treba storiti na elektronski identiteti in ozaveščanju, kaj vse nam prinaša. Sam fizične pogodbe nisem podpisal že dve leti in pol.

Ali digitalizacija v javni upravi sledi potrebam gospodarstva? Kje so luknje, ki jih ne bi smelo biti?

Težko je posploševati. Mislim, da je digitalizacije državne uprave na dobri ravni,

medtem ko je v zasebnem sektorju zelo različno. Generalno bi rekel, da je težava, zakaj država ne more določenih stvari izpeljati dovolj hitro, zakon o javnem naročanju. Treba je vedeti, da so potrebe državnega in privatnega sektorja povsem drugačne. Oboji pa bi se morali orientirati proti uporabniškim potrebam.

Spet se vračamo na sredstva in regulativo. Prihaja do nekega poenotenja, saj tako načrt za okrevanje in odpornost kot Next Generation EU sredstva nudijo spodbude tako za trajnostno kot digitalno področje v zasebnem in javnem sektorju.

Pogrešam tudi nekaj več ekosistemskega razmišljanja, se pravi, da država več sodeluje s privatnim sektorjem, ker bi lahko poenotili pristop do digitalizacije. Predvsem nam je vsem na očeh to pri zdravstvu, kjer pogrešam inovativnost, sodelovanje startupov in manjših podjetij z ministrstvom in zavodi. Na Slovaškem so, na primer, delali projekt zmanjševanja čakalnih dob s pomočjo umetne inteligence. Če bi uporabljali

napredno analitiko, bi tudi pri nas lahko veliko naredili. Pogrešam tudi spodbujanje države, da zasebna podjetja več delajo z njo, in spodbujanje inovativnega okolja.

Kaj bi si potem moralo gospodarstvo zastaviti kot kratkoročni cilj na področju trajnostnega poslovanja?

Kot država si moramo razjasniti, kaj hočemo in kako bomo to dosegli. Zakaj ne bi davčna zakonodaja spodbujala trajnostnega razvoja? Zakaj ne bi podjetja ali posamezniki dobili davčne olajšave, vezane na določene trajnostne ali digitalne kazalce? Menim, da bi bila potrebna boljša komunikacija prednosti in vzpodbud za dvojno tranzicijo s strani države in ne zgolj regulacijska in skladnostna perspektiva. Precej možnosti je za podporo in financiranje podjetij za trajnostno in digitalno preobrazbo, ampak dostikrat manjka ozaveščenost o tem, pa tudi razumevanje, kako se to aplicira na podjetja, zato se ta ne prijavijo. ■

POSLOVNI INFORMACIJSKI PROGRAM PANTHEON MANUFACTURE

Program za učinkovito in celovito vodenje proizvodnje

5 stebrov pametne proizvodnje:

1 Planiranje delovnih tokov

Povečajte izkoriščenost linije tako, da načrtujete proizvodnjo z realnimi zmogljivostmi in omejitvami.

2 Upravljanje z materiali

Integrirajte rešitve za spremljanje materialov in postopkov od surovine do končnega izdelka.

3 Delovni tokovi za optimizacijo procesov

Vpeljite rešitve za samodejno optimizacijo procesov.

4 Spremljanje in analiza

Optimizirajte svojo proizvodnjo na podlagi podatkov v realnem času.

5 Integracija v poslovni informacijski sistem

Povežite vse svoje proizvodne procese in lokacije.

☎ 01 252 89 50

✉ prodaja@datalab.si

🌐 datalab.si

- 25 let neprecenljivih izkušenj
- 78.000 uspešnih uporabnikov
- 12 evropskih držav

PANTHEON® | Manufacture

RANGE ROVER EVOQUE

ČAS JE,
DA VAS OPAZIJO.

ABOVE & BEYOND

Novi Range Rover Evoque se enako dobro počuti tako na mestnih ulicah kot na gorskih poteh. Ima terensko zmogljivost polnokrvnega Land Roverja in je hkrati opremljen za mesto. S tehnologijo ClearSight Ground View lahko vidite pod vozilo in med parkiranjem pazite na jame in nerodno visoke robnike. Evoque zmore vse, le pogledom občudovanja se nikakor ne more ogniti.

Wallis Motor Ljubljana d.o.o.

Celovška cesta 182
1000 Ljubljana

landrover.si

Emisija CO₂: 143-188g/km. Povprečna poraba goriva: 5,4-8,2 l/100km.

DIGITALNO TRAJNOSTNO POSLOVANJE

Povpraševanje po digitalnih trajnostnih rešitvah raste

Trajnostno poročanje bo podjetjem na eni strani zagotavljalo spremljanje svojega stanja na področju trajnosti in s tem samega vpliva na odnos podjetja do okolja in širše družbe ter obratno.

Barbara Perko

»Večina organizacij je leta 2020 pospešila svoje pobude za digitalno preobrazbo. Vendar morajo podjetja za doseg trajnostnega digitalnega stanja postaviti v osrčje svoje strategije ljudi in planet. Podjetja, ki vlagajo v trajnost, običajno ugotovijo, da temu sledijo izboljšana odpornost, boljša operativna učinkovitost in poslovni uspeh. To načelo je ob pandemiji covida-19 veljalo, saj so trajnostni indeksi presegli svoje

matične referenčne vrednosti,« pravijo v podjetju **BE-terna**.

»Z digitalizacijo poslovnih procesov v podjetju dosežemo to, da potrebujemo za doseganje enakih rezultatov manj surovin, časa in energije. Digitalne rešitve vplivajo tudi na optimizacijo poslovnih procesov, kar nam omogoča povečati produktivnost, izboljšati učinkovitost in uspešnost. Optimizirani procesi porabijo manj energije,

ustvarijo manj odpadkov, razbremenijo zaposlene, zmanjšujejo število napak in mnogo več. Pomembno je tudi digitalno povezovanje z našimi partnerji, dobavitelji in kupci, kar nam lahko prihrani veliko sredstev in s tem pozitivno vpliva na trajnost našega poslovanja,« prednosti digitalizacije poslovnih procesov naštejejo v BE-terni. »Da bi bili boljše pripravljeni na prihodnost, moramo preusmerjati kapital v trajnostna podjetja, potrebujemo vlade, ki spodbujajo trajnostne dejavnosti, stranke, ki dajejo prednost trajnostnim izdelkom in storitvam ter navsezadnje zaposlene, ki zahtevajo trajnostno vodstvo. Posledica vsega naštetega je ugodnejša prihodnost.«

Za izpolnitev vseh teh pričakovanj pa je treba uskladiti cilje digitalne preobrazbe in trajnosti, ki jih imajo podjetja, pri čemer morajo odločitve temeljiti na podatkih.

Digitalno povezovanje s partnerji, dobavitelji in kupci pozitivno vpliva na trajnost poslovanja.

Kako zasledovati cilje trajnostnega poslovanja?

»V podjetju BE-terna smo osredotočeni na poslovne rešitve, ki nam omogočajo

Foto: BE-terna

Cilji digitalne preobrazbe in trajnosti morajo biti usklajeni, odločitev pa morajo temeljiti na podatkih.

postati vodilni partner na poti digitalne transformacije. Z implementacijo ERP (Enterprise resource planning), CRM (Customer relationship management), AI (Artificial intelligence), BI (Business intelligence), RPA (Robot Process Automation) in drugih rešitev ter nenazadnje konsolidacijo in analizo podatkovnih virov našim strankam optimiziramo in standardiziramo poslovne procese, povečamo kibernetsko varnost, učinkovitost ter počutje zaposlenih in s tem zasledujemo cilje trajnostnega poslovanja,« pojasnjujejo.

Podjetjem, ne glede na velikost, pomagajo postaviti digitalno strategijo in jih vodijo skozi celoten proces. Izpostavljajo pa zelo pomemben vidik: »Pomembna je popolna podpora in predanost vodstva, ki mora poskrbeti, da so v podjetju na voljo vsi potrebni viri za oblikovanje digitalne organizacijske kulture, ki omogoča prehod v digitalno poslovanje«.

Zaradi napovedane direktive o poročanju o trajnostnem razvoju podjetij trenutno razvijajo rešitev, ki bo podjetjem olajšala trajnostno poročanje. »Rešitev bo omogočala zajem potrebnih podatkov iz različnih podatkovnih virov, oblikovanje le-teh v adekvaten podatkovni model ter ustvarjanje trajnostnega poročila po različnih legitimnih standardih. Trajnostno poročanje bo podjetjem na eni strani zagotavljalo spremljanje svojega stanja na področju trajnosti in s tem samega vpliva na odnos podjetja do okolja in širše družbe ter obratno,« opišejo rešitev v pripravi.

V podjetju BE-terna razvijajo rešitev, ki bo podjetjem olajšala trajnostno poročanje.

Trajnostni ukrepi rešujejo tudi pomanjkanje kadra

Na trgu opažajo veliko povpraševanje po digitalnih trajnostnih rešitvah, pričakujejo pa, da bodo potrebe v prihodnje le še naraščale, ne nazadnje bodo morala velika podjetja od naslednjega leta začeti s trajnostnim poročanjem. »Z roko v roki gre tudi priprava in implementacija

trajnostne strategije, ki mora trenutno poslovno strategijo le oplemenititi na različnih segmentih in dodati noto, ki malenkost razbremenjuje pomembnost dobičkonosnosti podjetja, temveč daje protiutež na stran dobrega mentalnega in fizičnega počutja zaposlenih, zmanjšanja ogljičnega odtisa, učinkovitega upravljanja z energijskimi viri, transparentnosti, enakopravnosti, zdravi upravljalni politiki ter enakim možnostim vseh povezanih oseb s podjetjem.«

Podjetja se soočajo s pomanjkanjem kadra, rigidnimi procesi, izoliranimi podatkovnimi in informacijskimi sistemi ter fluktuacijo delovne sile. Težave s pomanjkanjem kadra lahko rešujemo tudi s pomočjo trajnostnih ukrepov, kot so hibridno delo, zmanjšanje administrativnih nalog in avtomatizacija procesov.

Vodstvo mora poskrbeti, da so na voljo viri, potrebni za oblikovanje digitalne organizacijske kulture.

Z digitalizacijo do izboljšav na več področjih

V podjetju BE-terna poudarjajo, da dobro prakso predstavljajo vse vpeljave digitalnih orodij, ki omogočajo lažje delo zaposlenih, optimizirajo ponavljajoče naloge, zmanjšajo napake, ustvarijo manj odpadkov itn. »Konkretnije je to lahko vpeljava dokumentacijskega programa, ki omogoča elektronsko urejanje in podpisovanje dokumentov ter je eden izmed korakov do brezpapirnega poslovanja. V preteklih dveh letih se zaradi pandemije srečujemo tudi z vpeljavo digitalnih orodij, ki omogočajo brezhibno in varno delo na daljavo. Zaposleni s hibridnim načinom dela opravijo manj voženj na delovno mesto, povečuje se njihovo zadovoljstvo in s tem produktivnost, ki ju prinaša fleksibilni način dela. Ko govorimo o trajnostnem poslovanju, ne smemo pozabiti na računalništvo v oblaku (Cloud computing), ki pripomore k manjšemu številu strežnikov, nameščenih v podjetju, večji fleksibilnosti pri povečanju zmogljivosti, izboljšuje kibernetsko varnost,

omogoča večjo dostopnost podatkov in varnostne kopije ter zmanjšuje stroške podjetja. Vedno pogosteje se v naši dejavnosti srečujemo tudi s konceptom trajnostne programske kode, kjer je cilj, da se zmanjša računska moč za izvajanje iste kode in doseže hitrejši odzivnostni čas zaradi manjše porabe pomnilnika. Med zadnjimi naj omenimo še poslovno in umetno inteligenco ter strojno učenje, ki temeljita na podatkih. Prva združuje poslovno analitiko, podatkovno rudarjenje, vizualizacijo podatkov, podatkovna orodja in infrastrukturo ter najboljše prakse za pomoč organizacijam pri sprejemanju odločitev na sprva neobdelanih podatkih, katere spremenimo v smiselne in oplemenitene informacije. Druga pa je simulacija procesov človeške inteligence s stroji, zlasti računalniškimi sistemi, ki imajo mnogo večje kapacitete in hitrost za procesiranje podatkov in zato boljše sprejemajo odločitve, ki temeljijo na podatkih.«

Cilj koncepta trajnostne programske kode je manjša računska moč za izvajanje iste kode in hitrejši odzivni čas zaradi manjše porabe pomnilnika.

Med svojimi projekti izpostavljajo projekt v farmacevtski industriji s stranko Salus. »Z implementacijo AI rešitev smo zagotovili informacije o napovedi povpraševanja z več kot 90 % natančnostjo na podlagi preteklih podatkov in podatkov tretjih oseb. Z uporabo tehnik optimizacije smo omogočili optimizacijo in avtomatizacijo naročanja, kjer je bilo tveganje pomanjkanja ali prevelike zaloge izničeno, ter optimizacijo zalogo, s čimer je podjetju uspelo znižati zalogo za več kot 65 % pri izbranih izdelkih, hkrati pa se je uspelo izogniti izpadu zalogo pri izdelkih na ravni A,« naštejejo in dodajajo: »Čas ročnega truda se je zmanjšal za do 50 % za vse člane ekipe, kar jim je omogočilo, da se osredotočijo na nestandardne predmete visoke vrednosti. Prihranek denarnega toka v primerjavi s scenarijem, kakršen je, je bil 25 % - 65 %, odvisno od kategorije artikla.«BE-terna ■

SKUPINA ISTRABENZ PLINI

ISTRABENZ PLINI
 SIAD Group

Rešitve za nemoteno energetska oskrbo tudi v času krize

V zaostrenih energetskih razmerah in v luči prihajajoče zime ter nižjih temperatur se mnogi ozirajo po alternativnih oblikah energetske oskrbe. Predvsem poslovni odjemalci iščejo načine kako si zagotoviti nemoteno oskrbo, obenem pa se posluževati stroškovno čim bolj učinkovitih in okolju prijaznih energentov. Odgovore smo poiskali pri Skupini Istrabenz plini, vodilni družbi za oskrbo s plini in celovitimi energetskimi rešitvami v naši regiji.

»Vedno je na prvem mestu oskrba kupca. Zanesljiva in pod čim boljšimi pogoji,« izpostavlja mag. Aldo Srabotič, generalni direktor družbe Istrabenz plini

Zdi se kot misija nemogoče, a pogovor s strokovnjaki razkriva, da za odjemalce zemeljskega plina vendarle obstajajo rešitve. V Skupini Istrabenz plini so k odjemalcem v času energetske krize na področju zemeljskega plina med drugim pristopili s ponudbo nadomestnega energenta – utekočinjenega naftnega plina. Tu govorimo predvsem o poslovnih odjemalcih iz različnih dejavnosti; od avtomobilske in prehrambene industrije do turizma, ki energent zemeljski plin uporabljajo v svojih proizvodnih procesih in tudi za ogrevanje.

»V trenutnih razmerah je naša primarna naloga, da poslovnim odjemalcem pomagamo pri reševanju izzivov energetske krize na način, da zanje poiščemo alternativne rešitve, jih učinkovito integriramo v njihove energetske sisteme in poslovne

processe ter jim tako zagotovimo nemoteno poslovanje. Ponudba utekočinjenega naftnega plina kot substituta za zemeljski plin je za kupce zanimiva tako z vidika cene kot tudi zaradi morebitnih potencialnih dobavnih tveganj pri oskrbi z zemeljskim plinom v prihodnosti,« pravi mag. Aldo Srabotič, generalni direktor družbe Istrabenz plini. Pri tem velja dodati, da je cena utekočinjenega naftnega plina v tem trenutku konkurenčna ceni zemeljskega plina.

Zakaj je utekočinjen naftni plin ustrezna alternativa za odjemalce zemeljskega plina?

»Razlika med obema energentoma je v tem, da je zemeljski plin praviloma dobavljiv po plinovodnem omrežju, dočim se utekočinjen naftni plin skladišči v plinohramih na licu mesta – pri kupcih,« kot ključno ločnico z ozirom na aktualno situacijo izpostavlja Srabotič.

Povedano pomeni, da premik od enega k drugemu energentu terja tudi infrastrukturne spremembe na strani odjemalcev. »Res je, pri poslovnih odjemalcih zemeljskega plina je potrebno pri prehodu na nadomestni energent, torej utekočinjen naftni plin, prilagoditi celotno infrastrukturo – postaviti plinohrame in ustrezno tehnološko opremo,« pritrjuje Srabotič in v hkrati dodaja, da pri tem poslovnih kupcev nikakor ne puščajo na cedilu, temveč nudi celostno oskrbo in zanesljivost pri dobavi energenta: »Pri katerikoli izbiri energenta sta ključni dve vprašanji – infrastrukturne zahteve in zmožnosti ter zanesljivost oskrbe v okviru količin in cene energenta. Zato smo kupcem v izogib njihovim dodatnim investicijam in stroškom omogočili možnost najema potrebne infrastrukture in jo kot tako prevzeli tudi v upravljanje. Vse z namenom, da se kupci lahko primarno posvetijo svoji osnovni dejavnosti in njihovi poslovni procesi zamenjave energenta ne občutijo v negativnem smislu.«

Štirje stebri delovanja Skupine Istrabenz plini

Prednost in posebnost Skupine Istrabenz plini je prav v tem, da njeno poslovanje enakovredno temelji na štirih stebrih, s čimer lahko kupcem, tako zasebnim kot poslovnim, ponudijo celovite energetske rešitve:

- Proizvodnja in distribucija tehničnih plinov v jeklenkah, snopih, mobilnih in stabilnih tlačnih posodah ter »on-site« sistemi.
- Distribucija utekočinjenega naftnega plina v plinohramih in jeklenkah ter jeklenkah za gospodinjstva – lastna blagovna znamka Plindom ter avtoplin.
- Prodaja in distribucija zemeljskega plina.
- Celovite energetske rešitve za zasebne in poslovne uporabnike – energetska pogodbenišтво.

Sodobne tehnologije prihodnosti in trajnostna naravnost

Za kupce, ki prehajajo iz oskrbe z zemeljskim plinom na utekočinjen naftni plin, v Skupini Istrabenz plini poskrbijo s sklenitvijo nabavnih pogodb z zanesljivimi nabavami tega energenta v zadostnih količinah. »Vedno je na prvem mestu oskrba kupca. Zanesljiva in pod čim boljšimi pogoji. K temu stremimo na vseh trgih, kjer Skupina Istrabenz plini deluje, in tako bo tudi v prihodnje. Kupcem bomo tudi v prihodnje ponujali najboljše razpoložljive tehnologije, okrepili bomo področje utekočinjenega zemeljskega plina, bioplinov in vodika. Pomagali jim bomo zmanjševati izpuste CO₂, se prilagajati zahtevam po spremembi energentov s pomočjo učinkovite rabe energije in krepitve energetske neodvisnosti,« pogovor zaključuje Aldo Srabotič, generalni direktor Skupine Istrabenz plini, ki preko svojih družb deluje v Sloveniji, na Hrvaškem, v Srbiji ter Bosni in Hercegovini.

CELOVITE ENERGETSKE REŠITVE SKUPINE ISTRABENZ PLINI

UTEKOČNJENI NAFTNI PLIN

- 32.600 ton
- 8.900 kupcev plina v plinohramu
- več kot 900 prodajnih mest plina v jeklenkah
- 620.000 jeklenk v lasti Istrabenz plinov

ZEMELJSKI PLIN

- 28.500 kupcev
- 580 km plinovodnega omrežja

TEHNIČNI PLINI

- 5.300 kupcev
- več kot 300 kriogenih rezervoarjev

ENERGETSKO POGODBENIŠTVO

- več kot 200 vgrajenih sistemov soproizvodnje toplote in električne energije (SPTE), kotlov in toplotnih črpalk

SKUPINA ISTRABENZ PLINI v 2021

113 mio €

ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE

6,3 mio €

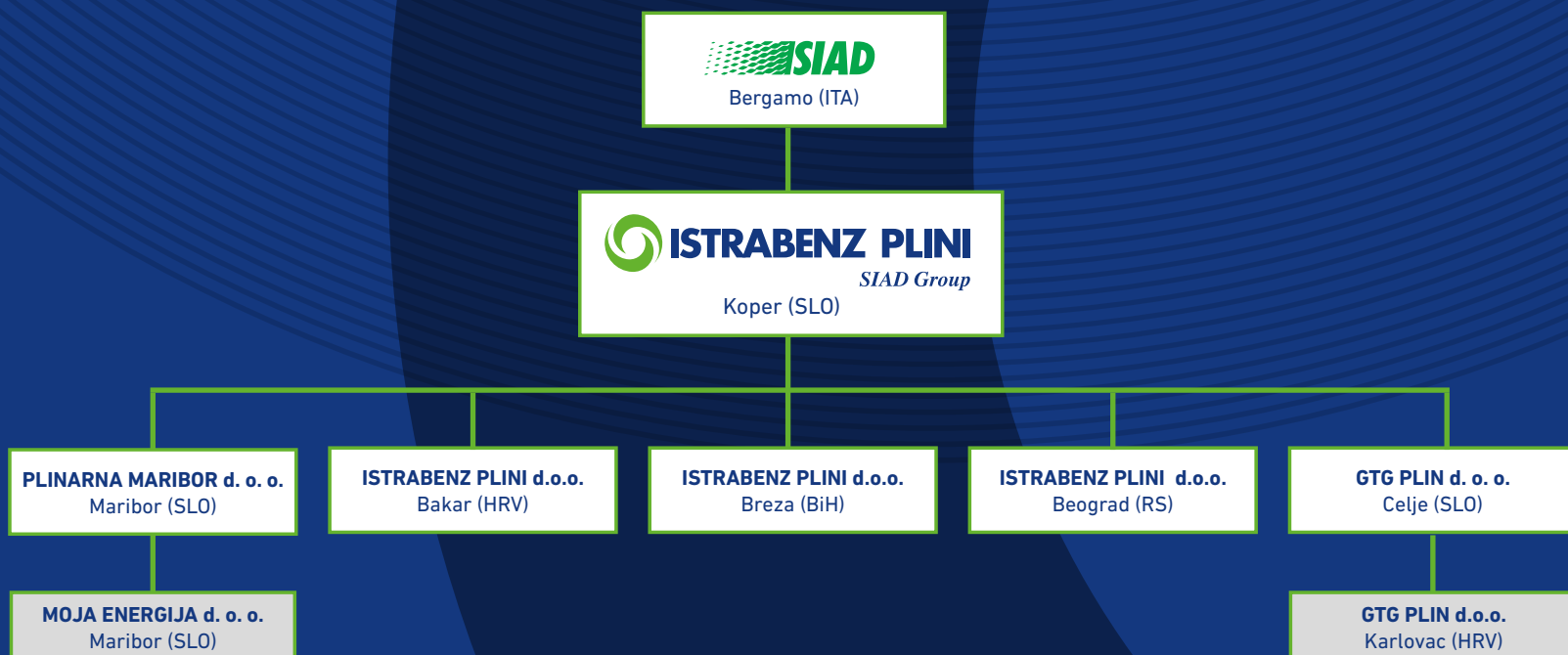
ČISTI POSLOVNI IZID

8,5 mio €

INVESTICIJE

387

ZAPOSLENI

Ustvarjamo čisto prihodnost.

DIGITALIZACIJA IN TRAJNOSTNOST

»Cilje je treba jasno opredeliti«

Brez izdelane strategije z jasno opredeljenimi cilji in podpore vodstva je težko pričakovati preboj na področju digitalizacije in trajnostnega razvoja.

Barbara Perko

Podjetja se zatekajo k digitalizaciji, da bi izpolnjevala svoje cilje na področju trajnostnega poslovanja. V podjetju **Hermi** so v zadnjem obdobju izpeljali obsežne investicije v novo, moderno proizvodno halo, učinkovitejšo in energetske varčnejšo proizvodno opremo in stroje, zbiranje in recikliranje odpadkov, ki nastanejo pri proizvodnji, lastno proizvodnjo in porabo zelene sončne energije, digitalizacijo celotnega poslovanja in še bi lahko naštevali. »Smo v procesu digitalizacije tako proizvodnega obrata kot poslovanja po smernicah industrije 4.0. Vpeljali smo napreden sistem za upravljanje in spremljanje proizvodnje, v skladišču imamo vzpostavljen sistem za napredno sledenje naročil in zalog, na nivoju celotnega podjetja že vpeljujemo sistem upravljanja s podatki o izdelkih in aktivnostih t.i. PIM. Na nivoju komunikacije s strankami uvajamo brezpapirno poslovanje, vzpostavili smo tudi spletno trgovino Hermi za naše poslovne partnerje,« naštejejo.

Sistem upravljanja s produktnimi podatki omogoča učinkovito zbiranje in upravljanje podatkov ter povezovanje vseh oddelkov podjetja.

Na nivoju trajnostne transformacije poslovanja izpostavljajo projekt Trajna poslovna strateška transformacija slovenskih podjetij pod okriljem Spirita. »S projektom smo si zastavili jasno vizijo

in Hermi sistem 3 x 8 za trajnost. Zastavili smo osem obsežnih trajnostnih smernic na okoljskem področju, osem ekonomskih in osem družbenih vidikov trajnosti, ki so bistveni pri odgovornem poslovanju podjetja Hermi,« povedo.

Ustrezna digitalizacija pomeni bolj učinkovito proizvodnjo, manjšo porabo energije in manjši okoljski odtis.

Enega od primerov dobre prakse predstavlja razvoj nove serije kabljskih polic Hermi Fast Klick®, ki omogoča spajanje polic brez vijakov in brez uporabe posebnega orodja. »Z uporabo omenjenih polic montažerji porabijo manj časa za montažo kabljske trase. Zmanjša se poraba materiala – tako v proizvodnem procesu kot potem pri montaži sami, saj slednja ne zahteva vijačenja. Z avtomatiziranimi linijami za izdelavo teh polic in z optimizacijo procesa izdelave prihranimo pri energiji, manj je tudi odpada. Izpostavimo naj tudi, da so pri razvoju te patentirane in z nazivom srebrne regionalne inovacije nagrajene serije sodelovali domači strokovnjaki.«

V podjetju bodo nadaljevali z digitalizacijo proizvodnega procesa in v trajnostno poslovanje vpeljali sistem upravljanja s produktnimi podatki, ki bo omogočil učinkovito zbiranje, obogatitev, upravljanje in distribucijo velikega števila podatkov o izdelkih Hermi. »Informacije

se črpajo iz različnih virov (sistem ERP, excellove tabele, neposredno od dobaviteljev ...), sistem pa bo centraliziral in uskladi vse tehnične, proizvodne, marketinške in prodajne podatke o izdelkih. S sistemom bomo povezali vse oddelke podjetja, nekateri podatki bodo dostopni tudi na naših spletnih straneh in v spletni trgovini,« napovedujejo.

Izboljšali delovno učinkovitost in konkurenčnost na trgu

V podjetju **Iskra Mehanizmi** so krovni projekt digitalizacije zagnali že leta 2014. Prva tri leta je bil projekt osredotočen predvsem na področje uvajanja digitalnih storitev v proizvodnji in logistiki, kasneje pa so vanj vključili še režijo. »Z digitalizacijo poslovnih procesov smo ne samo izboljšali delovno učinkovitost in konkurenčnost na trgu, ampak tudi zmanjšali število različnih aktivnosti, potrebnih za opravljanje dela. S tem smo zmanjšali porabo dobrin, časa in energije. Digitalizacija omogoča bolj učinkovito proizvodnjo, manjšo porabo energije in manjši okoljski odtis,« naštejejo prednosti digitalizacije.

Digitalizacijo uvajajo z nekaterimi ključnimi aplikativnimi tehnološkimi platformami. »SAP platformo uporabljamo za podporo procesom planiranja in izvedbe vseh ključnih procesov ter integracije z našimi partnerji. Z aplikacijo Windchill smo v podjetju uvedli integriran pristop za upravljanje podatkov in

poslovnih procesov skozi celoten življenjski cikel izdelka, ki se prične z njegovim snovanjem in nadaljuje skozi razvoj ter proizvodnjo. Uporabljamo tudi dokumentni sistem DMS (BC) za obvladovanje dokumentacije, ki je tesno povezan z ostalimi platformami. Microsoft in OpenUI5 nam omogočata razvoj lastnih rešitev na področju vodenja. Te so narejene posebej za naše lastne potrebe in jih preko standardnih platform ne bi mogli realizirati, omogočajo pa nam večjo fleksibilnost in integracijo najbolj enostavnih procesov v celotnem sistemu. Uporabljamo tudi posebno rešitev za obvladovanje transportnega poslovanja z našimi logističnimi partnerji, ki je povezana z zalednim sistemom SAP in sistemom za pristopno kontrolo. Za visoko integrirano sodelovanje med zaposlenimi, našimi kupci in partnerji uporabljamo številne rešitve Microsoft Cloud 365,« naštevajo. Uporabljajo tudi AGV in VR tehnologijo za avtomatizacijo logističnih procesov in optimizacijo proizvodnih in vzdrževalnih procesov.

V izogib stroškovno slabo učinkovitim rešitvam je treba pred začetkom digitalizacija zelo dobro posneti in racionalizirati interne procese.

Nujna je dobra komunikacija in izdelana digitalna strategija

Razumevanje za digitalizacijo delovanja mora biti prisotno pri vseh. »Dejstvo je, da nobeno vodstvo podjetja samo ni sposobno obvladati izzivov transformacije, v kateri se trenutno nahaja naša družba, temveč je to nujno in mogoče le ob medsebojnem sodelovanju z našimi ljudmi. Zato je zelo pomembno, da posebno pozornost v tej tehnološki preobrazbi namenimo transparentni komunikaciji, izobraževanju in vseživljenjskemu učenju. Samo na ta način lahko spodbudimo razvoj trajnostnega poslovanja, tehnologija pa lahko doseže pravi namen. Nenehno izobraževanje in učenje sta v Iskra Mehanizmih strateški prioriteti, saj se zavedamo, da se moramo učiti več in na drugačen način. Mnogo sredstev in časa vlagamo v naše

zaposlene in tako bo tudi v prihodnje,« povedo.

»Ključnega pomena pri povezovanju digitalizacije in trajnostnega razvoja je izdelana digitalna strategija, ki ima jasno opredeljene cilje, tudi na področju trajnosti. Takšna strategija zahteva polno podporo vodstva, ki mora poskrbeti, da so zaposleni opremljeni s primernimi znanji in orodji, da čim lažje preidejo v digitalno poslovanje,« poudarjajo. »To je izrednega pomena pri mlajših generacijah, ki šele vstopajo na trg delovne sile. Te so namreč veliko bolj ozaveščene in digitalno podkovane, od podjetij pa zahtevajo trajnostno in odgovorno ravnanje, ki ima dolgoročne pozitivne učinke za celotno družbo.«

»Zelo pomembno je, da še pred začetkom digitalizacije zelo dobro posnamemo in racionaliziramo interne procese, sicer je vsaka digitalizacija lahko samo pospeševanje neracionalnega načina dela, kar pa na koncu pomeni tudi stroškovno slabo učinkovite rešitve. Tretji, najbolj ključni faktor pa je povezovanje in sinhronizacija sistemov. To je stroškovno celo bolj zahteven del digitalizacije, kot pa implementacija posameznih rešitev. Zato je potrebno težiti k čim manj sistemom, ki pa morajo biti povezani,« opozarjajo.

V prihodnje želijo doseči visoko digitalizacijo internih procesov, ki bo vse

deležnike povezovala v celosten in trajnostni ekosistem, uvedli bodo MES (Manufacturing Execution System) platformo za upravljanje s proizvodnimi procesi in t.i. podatkovno skladišče (BW/BI). Slednje bo pripomoglo k učinkoviti poslovni analizi in poročanju, tudi na področju trajnostnih kazalcev. Vpeljali bodo tudi centralizirano podatkovno skladišče, ki bo omogočalo shranjevanje vseh strukturiranih in nestrukturiranih podatkov v poljubnem obsegu.

Digitalni dvojčki in virtualni modeli za optimizacijo proizvodnih procesov

»Prednostne naloge jeklarjev so proizvodnja čistega jekla, krožno gospodarstvo in inteligentna proizvodnja oziroma digitalizacija. V Skupini SIJ nenehno vlagamo v najboljše razpoložljive tehnologije in digitalizacijo, kar se odraža v večji učinkovitosti ter medsebojni povezanosti proizvodnih in poslovnih procesov, manjših vplivih na okolje in boljših delovnih razmerah,« pravi **Slavko Kanalec, izvršni direktor za proizvodnjo, tehnologijo in investicije, Skupina SIJ.**

»V SIJ Metalu Ravne smo letos poleti zaključili več kot trimilijonsko naložbo v nov informacijski sistem, ki prinaša v celoti integrirano digitalno proizvodno arhitekturo: od sistema za upravljanje

V SIJ Metal Ravne se je letos zaključila več kot trimilijonska naložba v nov informacijski sistem.

kupcev do sistema za upravljanje virov, vključno z novim sistemom za upravljanje proizvodnje, ki vključuje sistem za upravljanje tehnologije v jeklarni. V projektu INEVITABLE pa bomo skupaj s partnerji do marca 2023 razvijali digitalne dvojčke in virtualne modele za simulacijo in optimizacijo proizvodnih procesov. V digitalizacijo infrastrukture bomo vključevali različna podporna orodja za učinkovito upravljanje tehnoloških procesov. Da bomo orodja, razvita v laboratorijskem programskem okolju, lahko vpeljali v proizvodne procese družbe SIJ Acroni, smo v letu 2021 že nadgradili digitalno infrastrukturo demonstracijskih mest.

Že razviti modeli omogočajo sprotne ocene različnih parametrov pri izdelavi malolegiranih jekel ter simulacije izdelave jekel s simulatorjem. Podporno orodje (digitalni dvojček oziroma virtualni model) predlaga optimizacijske korake izboljšave tehnološkega procesa in optimizacijo procesnih vrednosti,« pomemben projekt opiše Kanalec.

Nujno je prepoznati vplive posameznih procesov na trajnostni razvoj in jih z jasno strategijo tudi obvladovati.

Digitalizirani procesi so, kot pojasnjuje Kanalec, pomembna podpora tudi razvojno-raziskovalnim oddelkom Skupine SIJ, ki s svojimi aktivnostmi ključno vplivajo na konkurenčnost družb Skupine SIJ z nadgrajevanjem proizvodnih procesov in stalnimi izboljšavami lastnosti jekel, kar ima pomembno vlogo pri prehodu skupine na zeleno, digitalizirano ter še bolj trajnostno in krožno naravnano gospodarstvo.

Vse našeto pomembo prispeva k uresničevanju ciljev, ki so si jih zastavili s septembra letos sprejeto Trajnostno strategijo Skupine SIJ za obdobje 2022–2030, s katero se k trajnostnemu delovanju in zelenemu prehodu zavezujejo vsem deležnikom – zaposlenim, kupcem, lokalnim skupnostim, civilnim združenjem, finančnim javnostim, državnim organom in drugim.

Foto: Iskraemeco

Za kar so v preteklosti potrebovali veliko papirne dokumentacije, transport, prostor za hranjenje, je danes na voljo z enim klikom.

Na enem mestu, dostopno z enim klikom

V podjetju Iskraemeco so izdelali poseben Trajnostni priročnik, v katerem so zbrali vse vplive in aktivnosti s strani lastnikov procesov, ki so vezani na trajnostni razvoj. »Vplive posameznih procesov na trajnostni razvoj je potrebno prepoznati in z jasno strategijo tudi obvladovati,« poudarjajo. Oddelek kakovosti tako izvaja revizije na tem procesu in spremlja realizacijo in učinke realizacije aktivnosti. Velik del ukrepov je povezanih prav z digitalizacijo, na primer: digitalni portal za dobavitelje, IoT rešitev, digitalizacija spremljanja učinkovitosti delovnih operacij v proizvodnji za manj izmeta, digitalni dostop do vseh navodil, digitalno potrjevanje dokumentacije, digitalne vizitke itd.

Digitalni dvojček predlaga korake za optimizacijo tehnološkega procesa in procesnih vrednosti.

»Kot primer zelo dobre prakse izpostavljamo Digitalni portal za dobavitelje, ki smo ga razvili sami v podjetju. Namenjen je sodelovanju z dobavitelji in interakciji, pri kateri dobavitelj polni portal z zahtevanimi digitalnimi dokumenti in certifikati. V preteklosti je to pomenilo veliko papirne dokumentacije, transporta,

hranjenja itd., zdaj pa imamo vse na enem mestu, dostopno z enim samim klikom,« opišejo rešitev.

V prihodnje načrtujejo digitalizacijo popisovanja energentov, ki jih uporabljajo v podjetju. Vzpostavljajo digitalno platformo za lažje in hitrejšo poročanje skladno s CSRD direktivo (Direktiva o trajnostnem korporativnem poročanju).

V podjetju so zagnali uspešen projekt Zeleni pingvin, digitalno-okoljski projekt družbenega ozaveščanja prebivalcev, posebej mladih, skozi digitalne vsebine in igrifikacijo. Rešitev je namenjena pametnim mestom in nudi podporo pri doseganju ogljične nevtralnosti s pomočjo izobraževanja in vključevanja prebivalcev. Prvenstveno povezuje šole, lahko pa se uporablja tudi za povezovanje druge javne infrastrukture.

Nenehno izboljšujejo procese

V podjetju Helios TBLUS so v zadnjem času močno povečali aktivnosti na področju »zelenega« poslovanja. Razvili so inovativne rešitve, ki zmanjšujejo porabo vseh vrst virov in ogljični odtis izdelkov. Uporabljajo surovine iz obnovljivih virov, postavili so dve sončni elektrarni, več pa jih načrtujejo v prihodnje, naštavajo v podjetju. Nenehoma izboljšujejo proizvodne procese, da bi zmanjšali količino

odpadkov in jih ponovno uporabili v proizvodnem procesu.

Realizirali so že številne projekte okoljskih investicij na področju energetske učinkovitosti, zmanjševanja odpadkov, zmanjševanja emisij, destilacije topil, čiščenja odpadnih voda ter na področju požarne varnosti. Načrtujejo postavitev dodatnih sončnih elektrarn in lastne hidroelektrarne ter investicije v toplotne črpalke.

Zaposlene v sklopu interne pobude »Prisegamo na zeleno« že nekaj let ozaveščajo o pomenu majhnih ukrepov na področju varstva okolja, kot je zmanjšanje porabe vode ali papirja, ki prispevajo k uresničitvi trajnostnih ciljev.

Njihova trajnostna prizadevanja so bila že večkrat nagrajena. Nedavno so prejeli srebrno nacionalno priznanje za inovacijo »Trajnostni materiali za premaze prihodnosti«, ki jo je podelila GZS Zbornica osrednjeslovenske regije. Inovacija, ki je rezultat odličnega sodelovanja in poglobljenega dela na področju razvoja trajnostnih materialov, potrjuje nujnost zelene transformacije za nadaljnjo poslovno uspešnost podjetja.

Pomembno je zaposlene ozaveščati tudi o pomenu majhnih ukrepov na področju varstva okolja, ki prispevajo k uresničitvi trajnostnih ciljev.

Pridobili so certifikat ISCC PLUS – gre za prostovoljno shemo certificiranja, ki je v skladu z zahtevami direktive EU o obnovljivi energiji in omogoča sledljivost do trajnostnega vira. Posledično nudijo več izdelkov iz trajnostnih surovin, certificiranih prek celotne vrednostne verige prav do izvora. Srebrni certifikat EcoVadis uvršča podjetja med 25 odstotkov najboljših podjetij, ki sodelujejo v izizvu tega ocenjevanja. EcoVadis ponuja vodilno rešitev za spremljanje trajnosti v globalnih dobavnih verigah in z uporabo inovativne tehnologije in trajnostnega znanja pomaga podjetjem pri sprejemanju trajnostnih praks. »Ocena, pridobljena iz štirih sklopov; okolje, delo in človekove pravice, etika ter trajnostna

Čas je za konkretne korake v smer krožnega gospodarstva – tudi v industriji

Andreja Hliš, GZS, Zbornica elektronske in elektroindustrije

Slovenija ima na področju prehoda v krožno gospodarstvo sprejetih več strateških dokumentov in projektov na ravni države. Tudi na ravni EU je v pripravi ali že v veljavi zakonodaja, ki bo pospešila prehod v zeleno, digitalizirano in konkurenčno Evropo. Vseeno pa na GZS opažamo vedno večjo potrebo podjetij (zaradi ekonomskih, političnih in globalnih pritiskov) po konkretnih predlogih za implementacijo krožnega gospodarstva v obstoječe poslovne procese. Kompleksnost dobavnih verig in distrupcija materialnih tokov zaradi globalnega pomanjkanja surovin in posledic pandemije je stanje, ki se mu je potrebno posvetiti s konkretnimi predlogi in ukrepi, da bomo dosegli želene zelene cilje.

Na Zbornici elektronske in elektroindustrije pri GZS poteka projekt Krožna industrija - Uvajanje krožnega gospodarstva v industrijske procese (CIRCI), ki nagovarja zmanjšanje obsega snovnih tokov deviških materialov in vzpostavitev kroženja večine materialov v procesu proizvodnje. Cilj projekta je vzpostavitev baze podatkov, ki bo popisala sekundarne materiale, nastale v proizvodnih procesih (npr. ostružki plemenitih kovin, plastični deli, prah itn.).

Bazo podatkov bodo skupaj s projektnimi partnerji TECOS in Inštitutom za materiale in tehnologije pilotno vzpostavili za 3 izbrane panoge - kovinsko-predelovalno industrijo, predelavo plastike in elektroindustrijo, dolgoročni cilj pa je uporaba teh sekundarnih materialov v proizvodnih procesih drugih podjetij ali panog. Norveški parter EYDE pa bo slovenskim podjetjem predstavil že vzpostavljeno norveško bazo podatkov in primere dobrih praks iz razvojno-raziskovalnih projektov na Norveškem.

Študijski obisk na Norveškem (Kristiansand).

Foto: arhiv ZEE

nabava, je še dodatna potrditev naše zavezanosti k trajnosti,« so ponosni na pridobljeni certifikat.

Nižja teža izdelka prinaša prednosti tako na področju transporta, izpustov kot delovnih pogojev in zdravja.

Oktobra so prejeli okoljsko nagrado Eko sklada za izravnalno maso SPEKTRA Level Medium Light. Gre za izravnalno

maso na vodni osnovi s tretjino manjšo težo, vendar z enakimi aplikativnimi lastnostmi in paroprepustnostjo. Zaradi nižje teže se zmanjša poraba goriva med transportom, kar pomeni manj izpustov toplogrednih plinov v okolje. Nižja teža pa vpliva tudi na lažje delo in boljše delovne pogoje ter tako pozitivno vpliva na zdravje zaposlenih in uporabnikov. 85 % surovin izdelka je lokalnega izvora, kar skrajšuje transportne poti in z njimi povezane izpuste. ■

GEBRÜDER WEISS

Z uporabo storitve Zero Emissions prispevate k doseganju ciljev podnebne nevtralnosti

Gebrüder Weiss s storitvijo Zero Emissions strankam omogoča izravnavo ogljičnega odtisa prepeljanega tovora prek vključitve v certificirane projekte za varstvo podnebja.

Gebrüder Weiss vlaga tudi v prevozna sredstva z nizkimi emisijami. Na sliki tovarnjak na vodikov pogon.

Logistična družba Gebrüder Weiss (www.gw-world.com), ki sodi med vodilna logistična podjetja v Evropi in se lahko pohvali z več kot 500-letno tradicijo, je dejavno vključena v boj proti podnebnim spremembam. Uporablja vrsto tovorih vozil z nizkimi izpusti, ki jih poganjajo zemeljski plin (LNG, CNG), elektrika in vodik (gorivne celice). Do leta 2030 pa si prizadeva doseči podnebno nevtralnost logističnih objektov z uporabo električne energije, proizvedene s fotovoltaičnimi sistemi.

Nadomestitev izpustov CO₂

Letos pa so naredili pomemben korak naprej. S pomočjo storitve Zero Emissions svojim strankam omogoča

jo, da v celoti nadomestijo izpuste CO₂, ki nastanejo med prevozom njihovega tovora. Z njeno pomočjo v Gebrüder Weiss izračunavajo in dokumentirajo izpust CO₂ za vsako pošiljko, ki se prevaža po svetu, bodisi po cesti ali železnici, bodisi po morju ali zraku, in sicer s pomočjo spletne baze podatkov EcoTransIT. Tako izračunani izpusti so navedeni na fakturi, skupaj s stroški ogljične izravnave.

Plačila strank za ogljično izravnavo so usmerjena v certificirane projekte za varstvo podnebja na različnih celinah. Vsi ti skrbno izbrani in pozorno spremljani projekti bodisi bistveno zmanjšajo izpuste CO₂ oziroma jih popolnoma izničijo. Uporabniki, ki kompenzirajo ogljični odtis prevoza svojega tovora, prejmejo certifikat, ki dokazuje njihovo podporo izbranemu projektu.

»Storitev Zero Emissions našim strankam omogoča popoln in podroben pregled nad ogljičnim odtisom njihovih pošiljk,« poudarja Klemen Dolenc, vodja prodaje.

Aleš Teran, direktor Gebrüder Weiss Slovenija ob tem pravi: »Z našo novo storitvijo lahko odslej naše stranke nevtralizirajo ogljični odtis prepeljanega tovora in podprejo certificirane projekte za zaščito podnebja. S podporo k podnebni nevtralnosti, si s skupnimi moči prizadevamo za trajnostno prihodnost.« Wolfram Senger-Weiss, izvršni direktor skupine Gebrüder Weiss pa dodaja: Zero Emissions našim strankam omogoča popoln in podroben pregled nad ogljičnim odtisom njihovih pošiljk. Na ta način jim pomagamo k približevanju k podnebni nevtralnosti in uravnoteženi oceni življenjskega cikla.«

Več informacij o storitvi Zero Emissions je na voljo na www.gw-world.com/si/zero-emissions.

ZAKONODAJA

Zdaj bodo celo izdelki imeli potne liste - digitalne

EU predpisi z doslej poudarjenimi varnostnimi vidiki za zaščito potrošnikov dobivajo tudi okoljske komponente, ki jih je treba upoštevati že med samo zasnovo izdelkov.

Antonija Božić Cerar, GZS, Strateški razvoj

Novi okvir za trajnostne izdelke nastaja kot del zakonodajnih predlogov, ki se pripravljajo na ravni EU z namenom spodbujanja razvoja trajnostnih izdelkov, ki podpirajo podnebno nevtralnost, energijsko učinkovitost, učinkovito rabo energije, krožno gospodarstvo z izločanjem nevarnih in strupenih snovi, za zaščito okolja in zdravje ljudi, ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Predlogi krepijo vlogo potrošnikov – gospodinjestev in javnih organizacij preko javnih naročil z uvajanjem informacijskih potnih listov izdelka. Do leta 2030 ta zakonodaja lahko po ocenah Komisije privede do 132 Mtoe prihrankov primarne energije, kar ustreza približno 150 milijardam kubičnih metrov zemeljskega plina.

»Digitalni potni list za izdelke« bo zagotavljal informacije o njihovi okoljski trajnosti.

Mineva tretje leto od objave evropskega zelenega dogovora, ki je uokviril razvojno strategijo za preobrazbo industrijske proizvodnje tako z vidika tehnoloških procesov, ki jih uporablja, kot tudi izdelkov, ki jih proizvaja. Industrija mora odigrati vodilno vlogo za zeleni prehod Evrope v pravično in uspešno družbo s sodobnim, konkurenčnim in z viri racionalnim gospodarstvom, ki v letu 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in

v katerem bo rast ločena od rabe virov. Križe, ki si sledijo druga za drugo, evropskih odločevalcev niso odvrnile od teh ciljev, ampak so le še podkrepile njihovo prepričanje, da je preobrazba nujna.

Trajnostno usmerjena zakonodaja

Pod taktirko Komisije se oblikujejo različni svežnji zakonodaje, s poudarjenimi trajnostnimi vidiki in pristopi. Obstoječe okoljske direktive, usmerjene prvenstveno v ustrezno ravnanje z izdelki, ko ti postanejo odpadki, se od objave zelene dogovora postopoma preoblikujejo v neposredno zavezujoče EU uredbe. Te so usmerjene v cel življenjski krog izdelka od zasnove naprej. Izdelan je predlog uredbe za baterije in akumulatorje, ki bo nadomestila direktivo iz 2006. Že od poletja čakamo na objavo predloga uredbe za embalažo in odpadno embalažo, ki bo nadomestila obstoječo direktivo s tega področja.

Izkušnje preteklih let kažejo, da kljub na direktivah temelječih skupnih pravilih države članice pogosto uvajajo različne pristope in zahteve, ki ovirajo prosti pretok blaga. Pri embalaži se na primer vse bolj pogosto dogaja, da kljub skupni evropski direktivi in odločbi iz leta 1997, posamezne države članice uvajajo ločene in različne zahteve za označevanje embalažnih materialov in možnosti njihovega recikliranja.

Nekoč povsem tehnični EU predpisi za izdelke, ki narekujejo zlasti varnostne vidike za zaščito potrošnikov, dobivajo tudi okoljske komponente, ki jih je treba upoštevati že med samo zasnovo proizvodov. Tak je primer za gradbene proizvode, kjer je napovedana revizija Uredbe EU št. 305/2011. V uredbo se bodo zaradi tesne povezave med okoljskimi, strukturnimi ter varnostnimi lastnostmi izdelkov prenesle zahteve za okoljsko primerno zasnovo teh proizvodov. Nastaja tudi predlog predpisa za tekstilne izdelke.

Uredbe so usmerjene v celoten življenjski krog izdelkov, začnši z njihovo zasnov.

Vloga potrošnikov pri prehodu na zeleno gospodarstvo

Obstoječa direktiva o okoljsko primerni zasnovi, ki že od leta 2009 ureja predvsem zasnovo izdelkov, povezanih z energijo, se po novem spreminja v uredbo s širšim področjem uporabe. Poleg zasnove trajnostnih izdelkov je usmerjena k spodbujanju potrošnikov, da prepoznavajo te izdelke in jih prednostno izbirajo. Skupaj s pobudo za krepitev vloge potrošnikov pri prehodu na zeleno gospodarstvo z boljšim varstvom pred nepoštenimi praksami in boljšim obveščanjem bo močno

poudarila pomen okoljskih deklaracij, nalepk in komuniciranja med proizvajalci izdelkov in potrošniki. Uredba o označevanju z energijskimi nalepkami se bo za izdelke, povezane z energijo, še naprej uporabljala hkrati s predlagano uredbo. Tovrstni izdelki bodo načeloma opremljeni le z energijsko nalepko, določeno v uredbi o označevanju z energijskimi nalepkami.

Kakšna bo vloga digitalnega potnega lista za izdelke?

Uredba o okoljsko primerni zasnovi bo opredeljevala zahteve glede učinkovitosti in informacij za skoraj vse kategorije fizičnega blaga, danega na trg EU (z nekaterimi pomembnimi izjemami, kot so zdravila, živila in krma), vključno s sestavnimi deli in vmesnimi izdelki. Zavezujoče zahteve bodo terjale sistematično obravnavo ključnih vidikov za povečanje okoljske trajnosti izdelkov. Na trg Unije bodo lahko prihajali le izdelki, ki te trajnostne vidike izpolnjujejo. Ti vidiki bodo enotni za ves evropski trg, da bi preprečili različne nacionalne pristope in izboljšali prosti pretok izdelkov ob zmanjšanju njihovih negativnih vplivov.

Zahteve uredbe se bodo nanašale na:

- trajnost, ponovno uporabnost, nadgradljivost in popravljivost izdelkov;
- prisotnost snovi, ki zavirajo krožnost;
- energijsko učinkovitost in učinkovito rabo virov;
- reciklirano vsebino;
- ponovno izdelavo in recikliranje;
- ogljični in okoljski odtis;
- zahteve po informacijah, vključno z digitalnim potnim listom za izdelke.

Nov »digitalni potni list za izdelke« bo zagotavljal informacije o okoljski trajnosti izdelkov. Potrošnikom in podjetjem bo pomagal pri sprejemanju ozaveščenih odločitev pri nakupu izdelkov, omogočil lažja popravila in recikliranje ter izboljšal preglednost učinkov življenjskega cikla izdelkov na okolje. Potni list izdelka je pomembno orodje za zagotavljanje informacij akterjem vzdolž celotne vrednostne verige, pri čemer bi morala razpoložljivost potnega lista izdelka močno izboljšati

Foto: Depositphotos

neprekinjeno sledljivost izdelka vzdolž celotne vrednostne verige. Dostop do ustreznih okoljskih podatkov bo tako olajšal nefinančno trajnostno poročanje in izvajanje skrbnih pregledov podjetij glede trajnosti. Olajšal bo možnost popravil in recikliranje, javnim organom pa pomagal tudi pri boljšem izvajanju pregledov in kontrol, kot tudi lažjem izvajanju zelenih javnih naročil. Uredba napoveduje nove pristope pri oblikovanju obveznih meril za javna naročila in prepovedi uničenja neprodanih potrošniških izdelkov.

Zahvaljujoč digitalnemu potnemu listu za izdelke bo močno izboljšana neprekinjena sledljivost izdelka vzdolž celotne vrednostne verige.

Digitalni potni list se bo razvijal v odprtem dialogu z mednarodnimi partnerji, v izogib nastajanja ovir za trgovanje z izdelki, ki zaradi svojih lastnosti predstavljajo manjšo obremenitev okolja. Tehnične specifikacije izdelkov, ki se bodo oblikovale ob upoštevanju celotne vrednostne

verige ter njene sledljivosti, bodo opredeljene v obliki harmoniziranih standardov ali skupnih specifikacij, ki jih sprejme Komisija.

Komisija namerava vzpostaviti in vzdrževati register potnih listov izdelkov, kjer bodo shranjeni podatki, ki jih bodo potrebovali nacionalni nadzorni organi. Carinski organi bodo prek registra lahko preverjali, ali imajo uvoženi izdelki potni list in kakšne informacije le ta vsebuje.

Uredba o okoljski primerni zasnovi bo neposredno veljavna v vseh državah članicah. Temeljila bo na zakonodajnem okviru, ki ga je vzpostavila Direktiva 2009/125/ES, in na že sprejetih izvedbenih ukrepih. Ti bodo še naprej veljavni. Novejši izvedbeni ukrepi poleg zahtev energijske učinkovitosti pri uporabi izdelka vsebujejo že tudi zahteve glede vidikov krožnosti, kot so trajnost, popravljivost in možnost recikliranja. ■

Strateško razvojno inovacijsko partnerstvo
TOVARNE PRIHODNOSTI

Z varčevanjem do nižje dohodnine

Izkoristite olajšavo do konca leta.

Pokojninska družba A, d.d.
Partnerstvo v korist zavarovancev

Več informacij in sklenitev na
www.pd-a.si

POVEZUJEMO
NEPOVEZANO

JUBILEJ
60
let
projektiranja

GRADIS^{BP}

GRADIS, BP MARIBOR d.o.o.
Lavričeva ulica 3
2000 Maribor
Slovenija

☎ +386 2 250 68 310

✉ biro@gradis.si

www.gradis.si

ZELENA IN DIGITALNA PRIHODNOST

Nujen bo velik preskok v inovativnosti

Uvedba zelenih in digitalnih tehnologij je odvisna od ustreznih gospodarskih, družbenih in političnih pogojev. Če želimo Evropi zagotoviti trajnostno, pravično in konkurenčno prihodnost, je nujna izbira prave smeri.

Tomaž Čebela in Andreja Lampe, GZS, Združenje za informatiko in telekomunikacije

S pomočjo digitalnih rešitev lahko močno zmanjšamo emisije toplogrednih plinov, hkrati pa lahko te dodatno obremenijo okolje. Skupno raziskovalno središče o znanosti za politiko pri Evropski komisiji je 29. junija objavilo poročilo »Pot v zeleno in digitalno prihodnost«, ki analizira, kako lahko trenutne in prihodnje digitalne tehnologije koristijo Evropski uniji pri doseganju podnebne nevtralnosti v naslednjih desetletjih. Poročilo je podlaga za Sporočilo Evropske komisije »Poročilo o strateškem predvidevanju za leto 2022«.

Eden avtorjev poročila **dr. Eckhard Störmer** pojasnjuje, da so v njem predstavljene ideje, »kako lahko že zdaj povečamo sinergije in zmanjšamo protislovje med zelenim in digitalnim prehodom. Poročilo vsebuje praktično razumevanje tega, kako lahko prihodnje digitalne tehnologije spodbudijo zeleni prehod. Uvedba zelenih in digitalnih tehnologij je odvisna od ustreznih gospodarskih, družbenih in političnih pogojev. Izbira prave smeri je nujno potrebna, če želimo Evropi zagotoviti trajnostno, pravično in konkurenčno prihodnost«.

Področja, na katerih je treba delati

Za podnebno nevtralno in digitalno Evropo je treba v naslednjih desetletjih doseči več ciljev na različnih področjih. »Če želimo doseči podnebno nevtralnost do leta 2050, bomo morali narediti velik preskok v inovativnosti ter oblikovati

kompleksen tehnološki ekosistem s številnimi povezanimi rešitvami. Pri tej stopnji kompleksnosti nam bodo v pomoč umetna inteligenca, internet stvari, 5G, tehnologija veriženja blokov in tehnologije naslednje generacije,« razloži dr. Störmer.

Kot primer navaja energetske sistem, ki bo moral zaradi višjega deleža sončne in vetrne energije znati uravnavati veliko večje število proizvajalcev in neenakomeren energetske vnos. Povpraševanje se bo moralo dinamično prilagajati nestalni ponudbi. »S pomočjo pametnih naprav se bomo odločali, kdaj lahko polnimo avtomobil ali peremo oblačila ali posodo. Da bi tako kompleksen sistem lahko deloval, bodo morale biti zeleno-digitalne rešitve inteoperabilne ter delovati zanesljivo in varno. Zato za razvoj in uvedbo rešitev za zeleni in digitalni prehod potrebujemo inovativnost in podatkovne ekosisteme,« izpostavlja.

S podporo manjšim deležnikom bi le-tim pomagali uvesti zeleno-digitalne rešitve in tako zagotovili raznoliko ponudbo na trgu.

Nujno je treba zmanjšati okoljski odtis zeleno-digitalnih tehnologij. Trenutno podatkovna središča, umetna inteligenca in tehnologija veriženja blokov porabljajo čedalje večje količine električne energije, surovin in vode.

Rastejo tudi količine e-odpadkov, saj se večino digitalnih naprav težko reciklira ali pa sploh ne. »Da bi zagotovili pozitiven okoljski učinek zeleno-digitalnih tehnologij, bi bilo treba celoten življenjski cikel raziskav in inovacij optimizirati za okoljsko delovanje. Hkrati bi lahko zakonodaja podpirala uporabo bolj okolju prijaznih tehnologij,« meni dr. Störmer.

Nujni so standardi na področju podatkov

Podatki so ključni za trajnostno družbo, zato morajo biti razpoložljivi, dostopni in varni. V različnih panogah omogočajo večkratno povečanje učinkovitosti pri rabi virov, poleg tega so nujno potrebni za krožno gospodarstvo. So ključ do zagotavljanja transparentnosti izdelkov in dobavnih verig ter razkrivajo prakse, ki niso trajnostne.

Dr. Störmer je prepričan, da bi morala »podjetja, države in končni uporabniki biti pripravljeni in zmožni deliti svoje podatke z drugimi«. Da bi do tega lahko prišlo, bi morali biti vsi deležniki »dobro obveščeni o tem, kako bodo njihovi podatki pomagali doseči podnebne, okoljske in družbene cilje. Lastniki podatkov bi morali dobiti jasno zagotovilo, da se bodo njihovi podatki uporabljali etično in v skladu s strogimi zakonskimi zahtevami«.

Po njegovem mnenju bi moral vsak imeti korist od svojih podatkov, seveda pa bi bilo treba poskrbeti za določene

standarde, s katerimi bi zagotovili, »da so zbrani podatki interoperabilni in visoke kakovosti, s pravili zasebnosti bi morali zaščititi končne uporabnike, medtem ko bi kibernetska varnost kot prioriteta zagotovila varnost deljenih podatkov prek različnih tehnologij«.

Zeleni in digitalni prehod mora koristiti vsem članom družbe, zato je treba pomagati tudi ranljivim skupinam pri pridobivanju veščin.

Dr. Störmer je prepričan, da bodo standardi, pravila in predpisi imeli ključno vlogo pri nadaljnjem zelenem in digitalnem prehodu: »Naložbe bodo preusmerili v zeleno-digitalne rešitve in preprečili zlorabo tržne moči ter zagotovili združljivost med novimi in starejšimi generacijami tehnologije. Tržne strukture, ki vključujejo tudi majhna in srednja podjetja, bodo pomembno doprinesle h konkurenčnosti in inovativnosti. Standardi lahko pomagajo preprečiti, da bi veliki deležniki, ki na primer ponujajo temeljne digitalne platforme, novim in inovativnim podjetjem omejevali dostop do trga. Hkrati bi potrebovali pravila glede lastništva podatkov, da se izognemo podatkovnim monopolom.«

Celoten življenjski cikel raziskav in inovacij bi bilo treba optimizirati, da bi zagotovili pozitiven okoljski učinek zeleno-digitalnih tehnologij.

Sogovornik je prepričan, da bi s podporno manjšim deležnikom le-tim pomagali uvesti zeleno-digitalne rešitve in tako zagotoviti raznoliko ponudbo na trgu. »Države in finančni deležniki bi z določitvijo trajnostnih gospodarskih dejavnosti spodbudili javne in zasebne naložbe, ki so nujne za uspešen dvojni prehod. Pri tem bo treba zagotoviti tudi skladnost

Dr. Eckhard Störmer je futurist in analitik za oblikovanje politik pri Skupnem raziskovalnem središču Evropske komisije. Zadnjih 15 let s pristopom strateškega predvidevanja podpira dolgoročne in v prihodnost naravnane odločitve ter inovacijske procese podjetij, držav in raziskovalnih organizacij.

različnih panog, regij in upravnih ravni s politiko,« poudarja.

Trg mora biti pripravljen na spremembe

Nove zeleno-digitalne tehnologije in trajnostni poslovni modeli pogosto tekmujejo z že uveljavljenimi tehnologijami in obsežnim naborom obstoječih strank, kar predstavlja izziv za njihovo konkurenčnost in sprejem med uporabniki. Zato bi morda bilo treba razmisliti o posebni finančni in zakonodajni podpori za prehod na trajnostno in krožno gospodarstvo. »Rešitev bi lahko ponudil trg sam. Ta bi upošteval stroge »zelene« standarde ter okoljske in družbene stroške onesnaževanja ali emisij integriral že v svojo zasnovo. Tako bi vse deležnike na trgu spodbudil, da razmišljajo dolgoročno, vlagajo v zeleno-digitalne tehnologije in se izogibajo rešitvam, ki v zeleni Evropi nimajo prihodnosti,« razloži dr. Störmer.

Seveda mora biti na spremembe pripravljena tudi družba, ki mora za trajnostno življenje spremeniti svoje navade. »Oznake in informacije, ki temeljijo na znanstvenih raziskavah, lahko pomagajo spremeniti navade potrošnikov,« meni sogovornik. Več bi lahko bilo storjenega na področju mobilnosti, zmanjšanju uporabe mesa v prehrani, prihrankov, ki bi jih dosegli z bivanjem v primerno velikih stanovanjih oziroma hišah. Vendar pa sogovornik opozarja, da se te spremembe ne morejo zgoditi od vrha navzdol.

Omejevanju dostopa do trga se lahko izognemo z vpeljavo standardov in pravil glede lastništva podatkov.

Nujno bi bilo poskrbeti, da bi imeli od zelenega in digitalnega prehoda koristi tudi člani družbe z nižjimi dohodki in tisti iz ranljivih skupin. »Osebe, ki se soočajo z energetske revščino in pomanjkanjem digitalnih veščin ali povezav, so v zelo neugodnem položaju,« opozarja dr. Störmer. »Zeleni in digitalni prehod bi moral izboljšati njihov položaj, namesto da bi jim prinesel dodatne obveznosti. Za pravičen in vključujoč prehod morajo ukrepi politik upoštevati specifične potrebe in položaj družbenih skupin z nižjimi prihodki in ranljivih skupin. Eden od ključnih ukrepov je pomoč državljanom pri pridobivanju veščin, s pomočjo katerih lahko uspejo v rastočih zelenih in digitalnih tržnih segmentih.« ■

Dr. Eckhard Störmer se bo udeležil konference GoDigital – Just do IT, kjer bo imel uvodno predavanje: Na poti k zeleni in digitalni prihodnosti! Konferenca bo potekala 24. novembra 2022 na Brdu pri Kranju.

Poročilo

Program in prijave

NOVI, POPOLNOMA ELEKTRIČNI ID. BUZZ

Kombinirana poraba električne energije (kWh/100 km): 22,2–18,9 (WLTP). Emisije CO₂: 0 g/km. Emisije CO₂ med vožnjo in skupne emisije CO₂ so odvisne od vira električne energije. Volkswagen zato priporoča uporabo ekološko pridobljene elektrike. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Več o prodajnih informacijah modelov ID na [volkswagen.si](https://www.volkswagen.si). Nekatera prikazana oprema vozil je na voljo opcijsko.

Dobrodošli v novi salon Volkswagen

Center mobilnosti Špan

Tržaška cesta 547, 1351 Brezovica pri Ljubljani
volkswagen@span.si, 031 649 777, 051 267 000

TELEMACH, D. O. O.

Premikajo meje na slovenskem trgu komunikacij

Telemach se je zapisal pionirski vlogi na trgu digitalnih in mobilnih komunikacij v naši državi. S svojimi storitvami sledijo svetovnim trendom in jih narekujejo doma. Predsednik posloводства Adrian Ježina je prepričan, da bo tako tudi v prihodnje.

Pravite, da ustvarjate preprosto dostopen svet digitalnih in mobilnih komunikacij. Kaj imate s tem v mislih?

Našo prednost v obliki enostavne in pregledne ponudbe ter dokazane kakovosti. Pri nas ni dvomljivega drobnega tiska in nepredvidenih stroškov. Tako na fiksnem kot mobilnem segmentu ponujamo tri enostavne in transparentne pakete, s katerimi lahko zadovoljimo vse potrebe uporabnikov. Na mobilnem področju so to paketi VEČ, ŠE VEČ in NAJVEČ, na fiksnem pa EON Light, EON Full in EON Premium. V mobilni ponudbi smo zadnja leta s povečevanjem prenosa podatkov v Sloveniji premikali meje, naši paketi EON pa so vsi zelo bogati, brez doplačil; med drugim npr. ponujajo časovni zamik, Videoteko, VOYO. Za nameček tako v paketih VEČ kot EON uporabniki dobijo brez doplačila tudi mobilno aplikacijo EON TV in glasbeno aplikacijo Tidal. In naj omenim še fiksni širokopasovni internet z našim GIGA omrežjem, ki omogoča hitrosti do 1 Gbps.

Delujete v zelo konkurenčni dejavnosti. Kako se profilirate na trgu?

Imamo odlično infrastrukturo in ljudi, ki lahko ponudijo več. Bistvenega pomena pa sta kakovost opravljene storitve in zadovoljstvo celotne uporabniške izkušnje. Želimo si čim več odzivov in mnenj naših uporabnikov, ki jih potem tudi upoštevamo pri razvoju svojih storitev in produktov. Velik poudarek dajemo izobraževanju

in motiviranosti zaposlenih, ki poslušajo uporabnike in spreminjajo stvari za izboljšanje uporabniške izkušnje.

Na čem gradite konkurenčne prednosti?

S svojimi storitvami sledimo svetovnim trendom in jih narekujejo doma. Kot najhitreje rastoči operater smo ne nazadnje zavezani k investiranju v naj-sodobnejšo opremo, tehnološko dovršenost, v hitro rast zmogljivosti in pokrivanja. Temu je posvečena naša strategija, naše investicije. S premikanjem mej spodbujamo konkurenčnost in na slovenski trg prinašamo višjo kakovost storitev. Omenil sem že paket NAJVEČ, s katerim smo prvi v Sloveniji ponudili neomejen prenos podatkov, letos pa smo v paketih ŠE VEČ in NAJVEČ zagotovili neomejen prenos podatkov brez zmanjšanja hitrosti po doseženi določeni količini prenosa. Lani smo prvi pri nas ponudili tudi 5G za komercialno rabo itd. Pohvalimo pa se lahko tudi z naj-sodobnejšim podatkovnim centrom, ki omogoča brezhibne storitve za velike poslovne stranke, ki potrebujejo vrhunsko storitev po najvišjih mednarodnih standardih. Zato tudi na poslovnem segmentu dosegamo veliko rast.

Kaj vam prinaša dejstvo, da ste del skupine United Group?

Zelo ponosni smo, da smo del tako velike in uspešne skupine, ki je vodilni telekomunikacijski in medijski operater v jugovzhodni Evropi in se ponaša tudi z vodilnim raziskovalno-razvojnimi središčem v regiji, United Cloudom. Pri tem seveda izkoriščamo možne sinergije, ki jih velika skupina operaterjev prinaša, s ciljem večje učinkovitosti, nabavne moči, skupnega razvoja, tesnega sodelovanja znotraj skupine itd. United Group

»S premikanjem mej spodbujamo konkurenčnost in na slovenski trg prinašamo višjo kakovost storitev,« pravi Adrian Ježina, predsednik posloводства Telemacha.

nenehno raste, se širi v nove države in zasleduje cilje, s katerimi se lahko močno poistovetimo: še naprej želimo premikati meje, razvijati omrežje, delati na uporabniški izkušnji in stremeti k temu, da smo najboljši na trgu.

Kakšne poslovne in razvojne cilje si zadajate za leto 2023?

Zaradi kakovosti, ki jo nudimo v mobilnem, fiksnem ali poslovnem segmentu, pričakujemo kontinuirano rast na vseh področjih storitev. Tudi v prihodnje bomo sledili svetovnim trendom in hkrati tudi lokalnim potrebam uporabnikov. Naše vodilo bo še naprej napredek na vseh ravneh, tako pri omrežju kot tehnologiji, produktih, uporabniški izkušnji itd.

telemach

NAGRADA GODIGITAL!

Čas je za digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev!

Znani so finalisti za nagrado GoDigital! za najboljši digitalni projekt leta 2022.

Tomaž Čebela, GZS, Združenje za informatiko in telekomunikacije, in Barbara Perko

GZS - Združenje za informatiko in telekomunikacije (ZIT) bo letos v sodelovanju z IKT Horizontalno mrežo prvič podelilo nagrado GoDigital!, ki spodbuja kakovost, izvirnost, inovativnost in učinkovitost ter tehnično dovršenost digitalnih projektov. Nagrada promovira najboljše digitalne projekte v Sloveniji, pospešuje prenos izkušenj med uporabniki in spodbuja zavedanje o koristih digitalnih projektov. Namen je tudi pokazati, da se v lokalnem okolju izvajajo kakovostni, sodobni in mednarodno konkurenčni projekti. »S tem spodbujamo kakovost in promoviramo lokalno IKT-industrijo, ki si zasluži zaupanje in večjo vidnost,« pravi **Nenad Šutanovac, direktor ZIT**.

Združenje nagrado GoDigital! podeljuje svojim članom in članicam, ostalim gospodarskim družbam in samostojnim podjetnikom s sedežem v Sloveniji, ki so prijaviili projekte začete ali zaključene v obdobju dveh let do objave razpisa, projekti pa so bili izvedeni v Sloveniji ali pa jih je izvedlo slovensko podjetje v tujini. **Andreja Lampe, direktorica projektov pri ZIT**, dodaja: »Predvsem želimo poslovni javnosti pokazati, kako digitalne tehnologije uporabiti in izkoristiti za trajnostni razvoj, povečanje konkurenčnosti in produktivnosti ter razvoj konkurenčnih digitalnih produktov in storitev.«

Na razpis je prispelo 17 projektov, ki jih je ocenila strokovna komisija. Komisiji je predsedoval **Igor Zorko, podpredsednik**

GZS, predsednik Digitalne koalicije Slovenije in predsednik upravnega odbora ZIT, njeni člani pa so bili še člani upravnega odbora ZIT, ki prihajajo tako iz IKT-panoge kot velikih in malih gospodarskih družb iz različnih panog. Komisija je med drugim ocenjevala vpliv projekta na uspešnost organizacije, uporabo novih in naprednih tehnologij ter konceptov odprtosti in povezljivosti podatkov, izvirnost in inovativnost, varnost ter vrednost za naročnika. Prijavljeni projekti so se morali

skladati tudi z rdečo nitjo letošnje konference GoDigital!, ki je digitalni in zeleni prehod.

Izbrani trije finalisti

Finalisti za nagrado GoDigital! so podjetja **Led Luks d. o. o.**, **SRC Infonet d.o.o.** in **Adria Dom d.o.o.**

Podjetje **Led Luks** je nominirano za projekt Vpeljava celovitega poslovno-proizvodnega digitalnega ekosistema z interaktivnim 3D konfiguratorjem, ki je

V podjetju **Led Luks** se zavedajo, da sta poleg kakovostnega produkta nujni tudi vrhunska storitev in uporabniška izkušnja kupca

sestavljen iz štirih glavnih delov: nadgradnje informacijskega sistema, ki digitalizira komunikacijo s kupci in dobavitelji po vseh stičnih točkah; po meri izdelanega konfiguratorja, ki bo omogočal prijazno ter enostavno uporabniško izkušnjo in pridobitev vseh potrebnih tehničnih in drugih dokumentov na kraju samem; razvoja AR aplikacije, ki omogoča realen prikaz generiranega produkta v prostor; uvedbe avtomatizacije proizvodnje preko avtomatskih miz po načelu Industrije 4.0. Celoten digitalni ekosistem pomembno izboljšuje izkušnjo kupca, ponuja hiter odločitveni proces z vsemi pripadajočimi komponentami na enem mestu, kot so cena in tehnična dokumentacija.

»Nominacija nam pomeni potrditev pravilne odločitve smeri razvoja podjetja, saj smatramo, da je poleg nesporne kvalitete produkta pomembna tudi vrhunska storitev in uporabniška izkušnja kupca s podjetjem. Digitalizacija je vsekakor nujno potrebna, v kolikor želimo utrditi našo konkurenčno prednost in pozicioniranje podjetja,« pravi **direktor Matija Klinkon**.

Kot zelo pomembno prednost digitalizacije sistema izpostavlja funkcijo prilagoditve dizajna svetilke po meri kupca. »Kupec si namreč izdelava svojo svetilko glede na potrebe prostora in si jo s pomočjo AR aplikacije postavi v realen prostor. Celoten proces predstavlja pomemben korak v smeri personalizacije uporabniških želja. Vsak produkt je namreč lahko unikaten. Hkrati pa s projektom dosegamo povezljivost vseh poslovnih funkcij, saj nam program avtomatsko generira kosovnice ter kompletno tehnično dokumentacijo za proizvodnjo.«

Digitalizacija omogoča kupcu, da si prilagodi izdelek po svojih željah. Gre za pomemben korak v smeri personalizacije uporabniških želja.

Pregledno, hitro in učinkovito

Podjetje **SRC Infonet** je komisijo prepričalo s projektom eTTL – Elektronski temperaturno-terapevtski list za klinično obravnavo pacienta, ki je bil uveden v

bolnišnici Topolšica. eTTL je inteligentna rešitev, ki omogoča vpogled v vse pomembne podatke za zdravljenje pacienta ter vnos podatkov neposredno ob bolniku, v realnem času. Rešitev ustvarja časovne in finančne prihranke na račun optimizacije delovnega procesa, učinkovitejšega in hitrejšega pretoka podatkov in informacij med zdravstvenimi delavci in oddelki, upravljanja z zdravili ter optimalne poti zdravljenja bolnikov. Bistvena prednost je pregledna in zmanjšana poraba zdravil, natančno določeni urniki terapij, kar znižuje možnosti napak, in popolnoma brezpapirno poslovanje. Zvišuje se kvaliteta zajetih podatkov, obenem pa je boljši tudi vpogled v stanje pacienta, kar vodi h kvalitetnejšim in pravočasnim odločitvam v procesu zdravljenja in zdravstvene nege.

»Na področju t.i. obpostelnega računalništva v slovenskem prostoru že nekaj let orjemo ledino. Nominacija nam pomeni predvsem priznanje našemu pristopu pri digitalizaciji zdravstva. Ključno za uspešno vpeljavo kompleksnih rešitev za podporo medicinskemu osebju pri odločanju, kot je elektronski temperaturno-terapevtski list (eTTL), je sodelovanje z uporabniki naših informacijskih rešitev. To je pot, po kateri stopamo že več kot tri desetletja. Ponosni smo, da eTTL skupaj

Po besedah direktorja SRC Infoneta Vasje Rebca na področju obpostelnega računalništva že nekaj let orjemo ledino.

»Kot izvršni direktorici za industrijsko politiko mi je v čast in veselje, da v okviru delovanja Gospodarske zbornice Slovenije sodelujem z Združenjem za informatiko in telekomunikacijo na področju digitalizacije in digitalne preobrazbe slovenskega gospodarstva. Skupaj z ZIT in ostalimi deležniki smo soustanovitelj Gospodarskega strateškega sveta za digitalizacijo, ki zastopa interese vseh članov GZS, ki so uporabniki tehnologij digitalizacije. Sodelujemo tudi v Skupini za upravljanje digitalne preobrazbe GZS, ki povezuje panožne in regijske zbornice ter združenja, katere namen je digitalizacija celotne GZS v skladu s poslovnimi cilji GZS.«

*Vesna Nahtigal,
Izvršna direktorica za
industrijsko politiko,
GZS*

Foto: Krafant

s stroko uvajamo v petih bolnišnicah, vse s ciljem višje kakovosti zdravljenja in varnosti pacienta,« pravi **direktor SRC Infoneta mag. Vasja Rebec**.

Napredne tehnologije na področju obpostelnega računalništva pomagajo pri izboljševanju tako kakovosti kot izidov zdravljenja.

Področje obpostelnega računalništva ter preventive, ki v praksi postavlja pacienta v središče, je bilo po njegovem mnenju v preteklosti nekoliko zapostavljeno in nanj velja usmerjati razvoj tudi v prihodnje. »Predvsem zaradi naprednih tehnologij in pristopov, ki postajajo dostopni in bistveno izboljšujejo kakovost in izide zdravljenja, kot so prediktivna analitika, telemedicina 2.0, dinamične klinične poti v podporo medicinskim študijam,« pojasnjuje smotrnost takšne usmeritve. Priložnosti so tudi na področju preprostih aplikacij in rešitev, namenjenih povezanemu pacientu. »Upam, da bo zdravstveni ekosistem dovolj pragmatičen in sodelovalen, da bomo danes in v

Foto: SRC Infonet

»Pri letošnjem izboru za digitalni projekt leta GoDigital me je najprej prijetno presenetilo veliko število prijav, kar nedvomno kaže na velik potencial in zavzetost slovenskih podjetij in njihovih naročnikov. Vse prijave so bile skladne z razpisnimi pogoji in zelo kakovostne. Nekaj pa jih je prav izstopalo in verjamem, da smo izbrali prave zmagovalce izbora, ki zagotovo zaslužijo širšo promocijo.«

*Boštjan Mešič,
vodja oddelka tehnične
prodaje v PE digitalne
rešitve pri S&T Iskratel.*

Foto: Matic Krenžar

prihodnosti ključne procese v zdravstvu izvajali še bolj kakovostno, racionalno in hitreje,« si želi Rebec.

Med prvimi na svetu s takšnim orodjem

Tretji finalist je podjetje **Adria Dom** s projektom Sprotno usmerjanje delavcev na montažni liniji s kombinacijo digitalnega dvojčka in umetne inteligence. Socialni dejavnik je ključen za uspešnost digitalne transformacije procesov, saj gre za neposredno sinhrono komunikacijo v realnem času med simulacijskim modelom digitalnega dvojčka, spletno aplikacijo LPM in več kot 200 operaterjev opremljenih z IoT napravami (pametnimi urami), kjer so izhodni podatki vsake aplikacije uporabljeni kot vhodni za ostale aplikacije. Tako imajo vsi deležniki vedno na voljo potrebne podatke za optimalno optimizacijo celotnega procesa. Podjetje je vzporedno izvedlo transformacijo kulture delovanja podjetja na način vitke organizacije, kar je pogoj za uspešno digitalno preobrazbo. Vse skupaj pa povezuje v celoto uporaba digitalnih dvojčkov, UI in pametnih naprav. Celotna učinkovitost proizvodnega sistema se je v zadnjih dveh letih povečala kar za 30 %, kar dokazujejo izjemni rezultati poslovanja. Podjetje je tako med prvimi na svetu dobilo orodje, ki sproti in v realnem času prilagaja

Foto: Adria Dom

V zadnjih dveh letih se je celotna učinkovitost proizvodnega sistema podjetja Adria Dom povečala kar za 30 %.

proizvodni proces in vodi vsakega delavca posebej.

Z digitalnim dvojčkom do popolne sledljivosti produkta in celotnega procesa.

»Najprej se vam zahvaljujemo, da ste nas prepoznali. Izredno smo veseli, da je projekt zbudil pozornost in še več, da je bil izbran med top 3 projekte. Zavedali smo se, da digitalna preobrazba ne pomeni zgolj nakupa informacijske opreme, ampak v prvi vrsti razvoj ljudi. Zato smo šli na t.i. potovanje skozi discovery time v implementacijo vitke kulture, ki je trajala nekaj let in vključevala vse zaposlene. Z vključevanjem ljudi smo dvigovali tudi njihovo zavzetost in odpornost na spremembe,« pravijo v podjetju. Odločilni so bili majhni, stalni koraki z nenehnim učenjem, ki so potrdili, da je pot pomembnejša kot cilj. Ključno za uspešnost se je izkazalo izboljšanje digitalne pismenosti ekipe. »Vitka kultura, ki je pogoj za uspešno implementacijo digitalizacije, je naša najpomembnejša konkurenčna prednost. Ta se konkretno odraža v finančnih rezultatih podjetja, še posebej v dodani vrednosti na zaposlenega, ki je glede na našo dejavnost enkrat višja,« izpostavljajo.

Digitalni dvojček je odlično izhodišče za nadgradnjo in povezljivost vseh ostalih

procesov, kar vključuje prodajo, razvoj, logistiko, nabavo, kakovost in poprodajo ter meta in makro planiranje. »S tem bomo pridobili tudi popolno sledljivost produkta MHMS – mobile home management sistem in celotnega procesa, t.i. pametna tovarna,« napovedujejo. Ne smemo pa pozabiti niti na marketinški vidik projekta. Kupci se hitreje odločijo za nakup pri njih, cena ni več odločujoči dejavnik, ker je zaupanje kupca v podjetje, blagovno znamko, proces, kakovost in produkt na najvišjem nivoju. Pridobili so si sloves kreatorja trendov v panogi in najbolj kakovostnega in inovativnega proizvajalca. Rezultati poslovanja jih uvrščajo v sam vrh med vsemi konkurenti. ■

Finalisti za najboljši projekt leta bodo predstavljeni na konferenci GoDigital – Just do IT, Digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev! 24. novembra na Brdu pri Kranju, na kateri bo razglašen tudi zmagovalec. Podeljene bodo tudi posebne nagrade za inovativnost.

Konferenca GoDigital

Celovite rešitve v procesu digitalizacije

Kompas Xnet je priznan ponudnik IT storitev in uradni Microsoft izobraževalni center, ki ima v svoji ekipi samo vrhunske specialiste, z izkušnjami iz najzahtevnejših domačih in tudi mednarodnih projektov.

Poglejmo kaj o stanju kibernetске varnosti pravijo njihovi konzultanti in predavatelji.

Miha Pihler in Jože Markič:

Podjetja niso dovolj dobro pripravljena na morebitne kibernetске napade, a obstajajo tudi izjeme. Pogosto so to podjetja, ki so v preteklosti že imela izkušnje z napadi in zato več investirajo v varovanje svojega informacijskega okolja. Popolne zaščite v delujočem okolju ni možno doseči. Je pa možno dobro zaščititi ključne podatke, informacije in druge vire.

Priprava okolja in avtomatizacija sta ključni za obrambo ob morebitnem napadu:

- na ravni mreže so to sodobni požarni zidovi in segmentacija omrežja
- na ravni delovnih postaj so pomembni sodobni operacijski sistemi, nameščeni popravki za operacijske sistem IN aplikacije, ki so na računalnikih nameščene, sodobna in posodobljena protivirusna zaščita (Endpoint detection and response (EDR))
- Zgodnje zaznavanje napak in odstopanj od normalnega delovanja (tudi aktivnosti uporabnikov)
- Samodejno obveščanje o sumljivih aktivnostih/dogodkih
- Poznavanje postopkov v primeru, ko pride do poskusa in/ali uspešnega napada

To so zares najbolj osnovni koraki oz. neke vrste »higienski minimum«.

Robi Vončina

Kljub vsej tehnologiji, ki je danes na voljo, podjetja še vedno nismo dovolj dobro pripravljena. Težava pogosto nastane zaradi že skoraj pozabljenega

servisa ali strežnika, ki tako predstavlja najšibkejši člen v verigi in se ga zlahka izkoristi za vstopno točko v omrežje.

Za preprečevanje tovrstnih napadov je nujno, poleg dobre in posodobljene programske opreme, izobraziti tudi zaposlene. Nič kaj dosti nam ne pomaga najsodobnejša tehnologija, če so gesla uporabnikov nalepljena na okenski polici ali pod tipkovnico in nič kaj dosti ne moremo narediti, če uporabniki zaupne informacije še vedno nosijo naokrog nezashčitene, na mobilnih napravah.

Sistemske integracije

V Kompas Xnetu lahko ponudijo svetovanja in storitve vezane na vašo IT infrastrukturo, kot so nadgradnje, migracije, varnostni pregledi, Office 365 in Azure, ... Prav tako imajo specialiste za omrežja in odprtokodne sisteme.

Rešitve po meri v najnovejših tehnologijah

Vsaka avtomatizacija zahteva prilagojeno rešitev, ki podpira specifičen proces v podjetju ali pa olajša vsakodnevna opravila. Xnetovi programerji vam bodo izdelali učinkovito rešitev in pri tem uporabili najnoveše tehnologije, da bodo vaše aplikacije lahko še dolgo delovale.

Šolanja uporabnikov in IT strokovnjakov

30 letna tradicija in strast do podajanja znanja, so zagotovilo za odlična šolanja na vseh stopnjah zahtevnosti. Zahtevajte prilagojene vsebine za vaše napredne uporabnike. Svetovali vam bodo pri izbiri optimalne učne poti za posamezne kadre.

- Izobražujejo že od leta 1992 in so pooblaščen Microsoft izobraževalni center od 2001
- Od leta 2013, so člani mednarodnega združenja LLPA, ki je bil razglašen kot Microsoft Partner leta 2020 (The Leading Learning Partner Association is a consortium of renowned training centres, each of them a leading IT training company in their country)

Thrive konferenca 2023

Je odlična priložnost za izobraževanje in izmenjavo izkušenj. Potekala bo 30. in 31. maja v Lipici. Zgodnje prijave do 15. decembra vam zagotavljajo kar 30% nižjo kotizacijo. www.thriveconf.com

Povabite Xnet k sodelovanju, ko boste iskali zanesljivega IT partnerja.

NOVE IDEJE, KREATIVNI PROJEKTI

Razvijamo digitalno prihodnost

- Razvoj programske opreme
- Postavitve ali prenova IT infrastrukture
- SharePoint in BI rešitve
- Izobraževalni in izpitni center

Preklopite na tehnologijo tiskanja brez toplote

Odkrijte prednosti Epsonove tehnologije tiskanja brez toplote:

Manjša poraba
prihrani energijo
in denar

Prihranite čas z
dosledno hitrim
tiskanjem

Manj
posredovanja
izboljša storilnost

Manj nadomestnih
delov, manjši
upliv na okolje

VEDNO PRI ROKI

www.fiteh.si

EPSON®
EXCEED YOUR VISION

Nenad Šutanovac
direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije

INTERVJU

»Po znanju smo napredni in konkurenčni«

V Sloveniji bi do leta 2030 letno potrebovali med 5000 in 6000 novih strokovnjakov s področja IKT, na terciarni ravni pa jih letno zaključi šolanje približno 1200.

Darja Kocbek, foto: Kraftart

Panoga informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) je v Sloveniji uspešna, saj raste hitreje od rasti bruto družbenega proizvoda (BDP) v državi, tudi dodana vrednost podjetij v panogi raste hitreje kot v gospodarstvu in je precej nad povprečjem dodane vrednosti v gospodarstvu. V različne države podjetja iz panoge izvažajo približno 36 odstotkov svojega prometa, kar pomeni, da je panoga tudi izvozno uspešna. »To in tudi drugi podatki govorijo o tem, da smo po znanju napredni in konkurenčni,« pojasnjuje **Nenad Šutanovac, direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije (ZIT) pri GZS**.

To, da je panoga na splošno uspešna, gotovo ne pomeni, da nima izzivov?

Njen ključni izziv je pomanjkanje kadrov, pomanjkanje strokovnjakov na področju IKT. To pomanjkanje predstavlja oviro za hitrejši razvoj panoge, pa tudi za hitrejšo digitalizacijo Slovenije. Te strokovnjake potrebujemo tako v panogi kot tudi na sploh v gospodarstvu. Ustrezno število ustrezno usposobljenih strokovnjakov je pomembno za uspešno digitalizacijo Slovenije.

Koliko takšnih strokovnjakov bi potrebovali, da bi to kadrovsko vrzel lahko pravočasno zapolnili, in kje vidite rešitve?

Ker je to eden ključnih problemov panoge, se z njim kar precej ukvarjamo. Problem

je, da izobraževalni sistem izobrazijo pre malo tovrstnih kadrov. Z analizo smo ugotovili, da bi do leta 2030 letno v Sloveniji potrebovali med 5000 in 6000 novih strokovnjakov s področja IKT, na terciarni ravni izobraževanja pa jih v 54 programih, ki vodijo v digitalne poklice, letno zaključi šolanje približno 1200. K temu številu je treba dodati še nekaj študentov in srednješolcev, ki ne zaključijo šolanja, pa se zaposlijo v teh poklicih. Tako imamo letni prirast med 2000 in 2500 strokovnjakov, potrebovali pa bi jih približno 3000 več. Verjamemo, da bi z odpiranjem novih

programov na terciarni ravni izobraževanja in več vpisnih mest za te študije več dijakom omogočili, da bi se lahko vpisali na te študijske programe. Na drugi strani pa je nujno potrebno, da bi na osnovnih in srednjih šolah uvedli obvezni predmet računalništva in informatike oziroma take obvezne vsebine, ki bi omogočale mladim, da bi razumeli, kaj računalništvo in informatika prinašata, kakšne so priložnosti zanje v tem poklicu, skratka, da bi ga bolje razumeli. Na ta način bi tudi njihov interes za vpis v izobraževalne programe na terciarni ravni bil večji. Verjamem, da je

informatik zelo zanimiv in kreativen poklic, ki ga kot takega še premalo razumemo. Tudi plačan je precej bolje od povprečja. Ko govorimo o vpisu in zanimanju dijakov za vpis na terciarno raven izobraževanja, je treba dodati, da še posebej opažamo pomanjkanje zanimanja med dekleti. V panogi jih dela samo 17 odstotkov, zato je eden od izzivov zagotoviti, da bo ta poklic postal bolj zanimiv zanje, da se bodo bolj množično odločala zanj. Za dekleta je res tudi zelo zanimiv, pri čemer postaja tudi interdisciplinarna znanja posebej pomembna.

Eden od izzivov je, kako znanje in izkušnje visoko usposobljenih strokovnjakov s področja umetne inteligence v raziskovalnem sektorju čim uspešne prenesti v gospodarstvo.

Imamo dovolj usposobljenih učiteljev v osnovnih in srednjih šolah, ki znajo ta poklic šolarjem ustrezno predstaviti?

Učitelje bo treba izobraziti za ta predmet, vendar je to del poti uvajanja obveznega predmeta. Potrebna je politična odločitev! Prepričan sem, da smo v prehodnem obdobju mnogi, ki delamo v tem poklicu, pri tem pripravljeni pomagati in »poprijeti« za poučevanje v osnovni ali srednji šoli.

Predmet Informatika in računalništvo oziroma te vsebine so v večini držav EU že del splošnega naravoslovnega izobraževanja v osnovnih in srednjih šolah, pri nas žal še ne. Zaostajanje se že kaže tudi na mednarodnih tekmovanjih mladih.

Katere so še druge rešitve za zagotovitev potrebnega števila ustrezno usposobljenih strokovnjakov na področju IKT?

Omogočati in spodbujati bi morali prekvalifikacije strokovnjakov, ki delajo na drugih tehničnih področjih in bi jih to zanimalo. Prav tako bi morali poenostaviti in omiliti pogoje za zaposlovanje tujih strokovnjakov, ne samo iz držav EU, ampak tudi iz tretjih držav. Pa spremeniti bi bilo treba davčno politiko, jo narediti bolj konkurenčno za te kadre. Z vsemi temi tematikami se ukvarjamo, da bi omogočili boljše pogoje za delo, večji vpis v izobraževalne programe, da bi vsako leto pridobili več novih ustrezno usposobljenih strokovnjakov v Sloveniji.

Sodelujete tudi s šolami?

S šolami neposredno ne sodelujemo. Podpiramo pa nekaj pobud na tem področju. Sodelujemo pri projektu »Inženirke, inženirji bomo«, pa pri nagradi »Inženirka leta«. Podpiramo številna tekmovanja osnovnošolcev in srednješolcev na področju računalništva in informatike, kot je

npr. Bober od ACM Slovenija. Na ta način poskušamo popularizirati ta poklic. Razmišljamo seveda tudi o novih možnostih za popularizacijo tega poklica, da bi mladim omogočili, da bi ga bolje razumeli. Ne enem od posvetov smo ugotovili, da imajo dekleta enako raven zanimanja za te poklice do desetega ali enajstega leta starosti, potem pa to zanimanje upade. Obvezni predmet oziroma vsebine s področja računalništva in informatike bi po naši oceni pripomogli, da bi to zanimanje ohranila in se odločila za poklic informatika.

Kako podjetja s področja IKT lahko pomagajo pri reševanju težav zaradi energetske krize?

Digitalizacija je eden ključnih elementov za obvladovanje energetske krize, zlasti z merjenjem in upravljanjem porabe pri različnih energentih, porabnikih. Energetski menedžment v stavbah in v proizvodnih enotah je pomemben del reševanja energetske krize in tudi ustreznega načrtovanja porabe v prihodnje, kar je spet pomembno na ravni države. Če govorimo o energiji in zelenem prehodu, je digitalizacija tudi pomemben in ključen element prehoda v trajnostno poslovanje celotne družbe in seveda podjetij, ker omogoča brezpapirno poslovanje, hitrejše poslovanje, optimizacijo proizvodnje in logističnih poti, krožno poslovne modele in nasploh mnogo elementov, ki na koncu pomenijo zeleni prehod oziroma boljše varovanje okolja in bolj trajnostno poslovanje.

Koliko podjetja in organizacije izkoriščajo to možnost, kako daleč je Slovenija na tej poti?

Če govorimo o podjetjih, ki imajo digitalizacijo kot enega od ciljev za trajnostno poslovanje, imamo nekatere dobre primere, na splošno pa je tega še relativno malo. Na drugi strani pa bo regulativa od podjetij v kratkem zahtevala poročanje na področju trajnostnega poslovanja, ki vsebuje tudi zeleni prehod oziroma skrb za okolje, prehod na krožno gospodarstvo, družbene vplive. Tudi zaradi tega bodo morala razmišljati, kaj so elementi njihovega trajnostnega poslovanja.

Je panoga IKT na to pripravljena?

Panoga se na to pripravlja tudi s pripravo digitalnih orodij za spremljanje doseganja ciljev s področja trajnostnega poslovanja za podjetja. Tudi banke se na to pripravljajo, saj bodo lahko zagotavljale ugodnejše pogoje za posojila podjetjem, ki dosegajo cilje trajnostnega razvoja oziroma dejavnike ESG.

V Sloveniji je znanja dovolj, vendar se sprememb morda lotevamo nekoliko kasneje kot v tujini.

Na Brdu pri Kranju 24. novembra organizirate konferenco GoDigital, osrednja tema bodo priložnosti za podjetja ob dvojnem prehodu – digitalnem in zelenem.

Ta tema je zdaj aktualna. Po številnih pogovorih s svetovalnimi podjetji smo ugotovili, da je zdaj res pravi trenutek za razprave o teh temah. Na eni strani imamo energetske krize, zaradi katere bomo kot kaže naredili tudi korake nazaj, ko govorimo o uporabi obnovljivih virov energije, da bomo sploh imeli dovolj energije. Na drugi strani pa dolgoročno gledano gre za pomembne pobude na področju digitalnega in zelenega prehoda, ki je del trajnostnega poslovanja. Na konferenci na Brdu pri Kranju bomo obravnavali ravno te teme, in sicer, kakšne so evropske

pobude na tem področju, kakšno je stanje v Sloveniji, predstavili bomo primere dobrih praks. Na okrogli mizi se bomo pogovorili, kakšne ukrepe na tem področju pripravlja država, kako bi lahko pri digitalnem in zelenem prehodu čim bolj podprli podjetja, da bi čim bolj dvignili njihovo mednarodno konkurenčnost. V uvodnem delu konference bodo vsa predavanja v angleškem jeziku, sodelovali bodo strokovnjaki iz različnih držav, ki prinašajo globalne trende, izkušnje iz katerih se lahko precej naučimo. Nato bo sledila razprava, kateri so pravi koraki, ki jih na podlagi teh izkušenj lahko naredimo v Sloveniji.

V Sloveniji smo močni v razvoju softverskih rešitev tako po meri kot standardnih rešitev.

Ob tem verjetno ne gre pozabiti, da imamo tudi v Sloveniji vrhunske strokovnjake in podjetja?

Znanja v Sloveniji ne manjka, se pa morda sprememb lotevamo nekoliko kasneje kot v tujini. Tudi zaradi tega so takšne konference pomembna spodbuda, da vsi skupaj še bolj razumemo, zakaj je to pomembno, kaj to podjetjem pravzaprav prinaša in kakšni so konkretni primeri dobre prakse pri nas.

Na katerih področjih znotraj panoge IKT so slovenska podjetja najmočnejša in na katerih področjih je potrebnega še največ dela?

Slovenija in panoga informacijsko-komunikacijskih tehnologij je močna v razvoju softverskih rešitev tako po meri kot standardnih rešitev za vse uporabnike, ker imamo visoko raven znanja s tega področja. Zelo dobro razumemo, kaj je vrednost podatkov, kakšna je pomembnost podatkov, ki se bo v prihodnjih letih zaradi številnih evropskih pobud še povečala. Dobro razumemo tudi, kako lahko z umetno inteligenco te podatke koristno uporabimo za podporo odločanju, kontrolo kakovosti, za predvidevanje, načrtovanje in razumevanje poslovanja. Izziv, ki ga imamo pred seboj, je, da imamo v Sloveniji zelo visoko usposobljene strokovnjake s področja umetne inteligence v raziskovalnem sektorju in vprašanje je, kako njihova znanja in izkušnje čim hitreje in uspešneje prenesti v prakso oziroma gospodarstvo. Podatki in umetna inteligenca namreč res pomembno prispevajo k digitalni preobrazbi, tudi k zelenemu prehodu in s tem pomembno dvigujejo konkurenčnost v mednarodnem okolju. Na tem področju nas čaka tudi največ dela, ker je razkorak med tem, kar znamo in koliko smo ta znanja izkoristili v gospodarstvu, največji.

Zelo veliko se na digitalizacijo stavi tudi na področju zdravstva. Je to upravičeno?

Zdravstvo je res pomembno področje, vsi ga potrebujemo, občutimo pa tudi težave, ki jih ima. Digitalizacija lahko prinese mnoge koristi in optimizacijo zdravstvenega sistema s poenostavitvijo dela zdravstvenemu osebju, hkrati pa pacientom omogoča kakovostnejše in boljše storitve, ki so tudi dostopnejše. Na združenju se z digitalizacijo zdravstvenega sistema ukvarjamo v okviru sekcije e-Zdravje. Pripravili smo številne predloge za ministrstvo za zdravje. Sodelujemo tudi pri pripravi strategije digitalizacije zdravstva, ki je v zaključni fazi. Da bi našli prave rešitve za zdravstveni sistem, sodelujemo z vsemi ključnimi dejavniki, od ministrstva za zdravje do zdravniške zbornice NIJZ, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. In rešitve so na dlani. ■

Boljša in varnejša oskrba pacientov z Better Meds

Digitalizacija zdravstva prinaša številne izzive. Da bi se zdravstvene organizacije uspešno spopadle s temi izzivi, morajo nujno sprejemati in razvijati nove modele oskrbe ter spreminjati svoje dosedanje pristope k digitalni tehnologiji. Med področja, ki uvajajo spremembe, spada tudi predpisovanje in dajanje zdravil pacientom, ki velja v bolnišnicah za enega najbolj kompleksnih procesov.

Lanska študija v britanskem BMJ Quality & Safety navaja, da se v Veliki Britaniji zaradi napak pri predpisovanju zdravil v bolnišnicah zgodi 1.700 smrtnih primerov letno, v ZDA se število teh smrti po različnih ocenah giblje celo okoli sto tisoč. Tudi v Sloveniji so že leta 2011 ugotavljali, da stroški hospitalizacij zaradi težav, povezanih z zdravili, ki bi jih lahko preprečili, na letni ravni pri nas znašajo približno 25 milijonov evrov in da zaradi težav z zdravili nastane od tri do štiri odstotke vseh hospitalizacij.

Učinkovito elektronsko predpisovanje in dajanje zdravil

Najučinkovitejša rešitev za dotične težave so sistemi za elektronsko predpisovanje in dajanje zdravil. Eno takih je razvilo tudi slovensko podjetje Better.

Njihovo rešitev Better Meds, ki je namenjena digitalizaciji procesov predpisovanja, dajanja in usklajevanja zdravil v bolnišnicah, uporablja že deset bolnišnic v Veliki Britaniji, med njimi v Univerzitetnem kliničnem centru v Plymouthu, bolnišnici Wye Valley, bolnišnici v Worcestershireju in v psihiatrični bolnišnici v Oxfordu. Rešitev uporablja tudi ena digitalno najbolj naprednih bolnišnic v Angliji, bolnišnica Somerset NHS Trust, pa tudi londonska psihiatrična klinika South London and Maudsley NHS Foundation Trust, najstarejša psihiatrična ustanova na svetu.

Poleg britanskih bolnišnic Better Meds uporabljajo tudi na Novi Zelandiji, v Sloveniji pa se rešitev uporablja na Pediatrični kliniki v Ljubljani, na kirurški in infektivni kliniki, uporabljajo jo na kovidnih oddelkih, pa tudi na Onkološkem inštitutu v Ljubljani.

Odpravljanje napak, povezanih z zdravili

Better Meds v bolnišnico prinaša številne koristi. Najpomembnejša je boljša oskrba za paciente in učinek na človeško zdravje, niso pa zanemarljivi tudi finančni učinki, ki nastanejo zaradi zmanjšanja zapletov zaradi napak, povezanih z zdravili. Izpostaviti velja tudi večjo učinkovitost delovnih procesov in delovno razbremenitev kadrov. In ne nazadnje – natančni in strukturirani podatki o zdravilih, tako ob sprejemu kot pri odpustu pacienta, so vedno dosegljivi zdravnikom, farmacevtom, medicinskim sestram, tudi vodstvu zdravstvene ustanove.

Rešitev, ki razume vsakodnevne izzive in je intuitivno orodje, je podjetje Better razvilo v sodelovanju z zdravniki, medi-

O podjetju Better

Better s svojo na odprtih podatkih temelječo digitalno zdravstveno platformo Better Platform, intuitivnim orodjem za elektronsko predpisovanje zdravil Better Meds in okoljem Better Studio, ki omogoča hitro, enostavno in stroškovno učinkovito izdelavo kliničnih aplikacij, pomaga transformirati zdravstvo. Podjetje je zagotovilo digitalne rešitve že za več kot 150 strank v 15 državah po vsem svetu. Med njimi so konzorcij devetih najnaprednejših nemških univerzitetnih bolnic HiGHmed, ki vključuje prestižni bolnišnici v Berlinu (Charité) in Heidelbergu, največja bolnišnica za zdravljenje raka v Evropi The Christie iz Manchestra ter sistem OneLondon v britanski prestolnici.

cinskim osebjem in farmacevti. Rešitev, čeprav kompleksno, je izjemno lahko vpeljati v delovne procese in tehnologijo, ki jo bolnišnice že uporabljajo.

KLJUČNI CILJI

Digitalizacija za razvojni preboj Slovenije

Strateško-razvojni dokument Gospodarske zbornice Slovenije (GZS) Horizonti prihodnosti izpostavlja pomen in nujnost dvojnega prehoda. Energetska kriza pa je nujnost digitalizacije v povezavi s trajnostno naravnanim gospodarstvom še dodatno naglasila.

Ester Fidel, GZS, Korporativno komuniciranje

Med štirimi ključnimi področji, ki jih je GZS skupaj z gospodarstveniki opredelila v strateško-razvojnem dokumentu Horizonti prihodnosti, sta zeleni prehod in digitalizacija. GZS je s svojimi aktivnostmi usmerjena v prizadevanje za zagotavljanje konkurenčnega poslovnega okolja za slovensko gospodarstvo, vendar imajo opredeljeni ukrepi veliko širši vpliv, saj tako zeleni prehod kot digitalizacija zadevata tudi vse ostale sfere družbe. Zato morata zeleni prehod in digitalizacija slovenske družbe postati tudi strateško pomembna usmeritev države, saj pri našata dobrobit in priložnosti tako za gospodarstvo kot celotno družbo. Pot do oglednice nevtralne družbe, ki je močno povezana tudi z digitalno preobrazbo, pa terja družbeni konsenz ter sodelovanje širkega kroga deležnikov.

Medtem ko zeleni prehod prispeva k zmanjšanju učinkov sprememb okolja in k dolgoročni vzdržnosti, digitalizacija prispeva k večji konkurenčnosti na mednarodnih trgih, učinkovitosti in odzivnosti, boljšemu načrtovanju in odločanju, zmanjšanju uporabe različnih energetskih, materialnih in denarnih virov ter večji kakovosti življenja.

Za digitalno preobrazbo je nujen širši družbeni konsenz.

Digitalizacija ključna za družbo znanja in blaginje

Z digitalno preobrazbo se ob uporabi sodobnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij in konceptov premikamo v smeri celovitih sprememb v poslovnih modelih, procesih, produktih, kompetencah, učinkovitosti ... Za učinkovito digitalizacijo družbe je pomemben skladen razvoj digitalnih kompetenc, javnih storitev, digitalne infrastrukture in digitalizacije gospodarstva. GZS se je v dokumentu Horizonti prihodnosti osredotočila na digitalizacijo gospodarstva. Opredelila je tri ključne cilje: da se Slovenija do leta 2030 uvrsti med pet najuspešnejših držav po Indeksu digitalnega gospodarstva in družbe (DESI); da se rast digitalne ekonomije povečuje za 10 % letno (merjeno najprej z rastjo IKT sektorja); da izboljša oziroma dvigne produktivnost s pomočjo digitalizacije na 60.000 EUR dodane vrednosti na zaposlenega do leta 2025.

Med prvih pet po DESI indeksu

Slovenija je po DESI (Digital Economy and Society Index 2020) v povprečju EU. Napredovanje po lestvici pomeni, da kot družba napredujemo v smeri družbe znanja na osnovi spodbudnega digitalnega poslovnega okolja za uvajanje novih

tehnologij, izdelkov in storitev v gospodarstvu. Ob tem bo posebno pozornost treba nameniti povečanju naložb v digitalne tehnologije in digitalne kompetence ter števila IKT strokovnjakov. Zato potrebujemo strategijo o digitalizaciji Slovenije do leta 2030, ki bo izpostavila ključne cilje, usklajene z EU Digitalnim kompasom. Strategija mora določiti tudi ključne dejavnike uspeha (KPI), način in odgovornosti pri njenem izvajanju ter upravljanju. Ključno poglavje te strategije mora biti digitalna preobrazba gospodarstva z vzpostavljanjem učinkovitega digitalnega poslovnega okolja za gospodarstvo.

Koncept družba 5.0 mora postati strateška usmeritev Slovenije.

Drugi, v Horizontih prihodnosti predlagani ukrep za premik na lestvici DESI indeksa, se nanaša na pot, ki vodi v družbo 5.0, katere cilj je ustvariti sobivanje med virtualnim in realnim svetom, uravnovežiti gospodarski razvoj, nasloviti izzive družbe ter ustvariti boljšo družbo z ljudmi v ospredju. Družba 5.0 bo temeljila na sodobnih znanjih in tehnologijah, značilnih za Industrijo 4.0. Tehnologije interneta stvari (IoT), umetne inteligence (AI), robotike in uporabe velike količine podatkov (Big Data) bodo nedvomno v večji meri

oblikovale vsakodnevno življenje družbe in posameznikov. Zato slovenske raziskovalne institucije in podjetja potrebujejo spodbude države za razvijanje rešitev za družbo prihodnosti. Odločevalci morajo koncept Družbe 5.0 opredeliti kot strateško usmeritev Slovenije.

Rast digitalne ekonomije za 10 % letno

Drugi ključni cilj, ki ga razvojno strateški dokument Horizonti prihodnosti opredeljuje na področju digitalizacije, je rast digitalne ekonomije za 10 % letno (merjeno najprej z rastjo IKT sektorja). IKT sektor s svojimi kadri, kompetencami in rešitvami predstavlja ključen element digitalnega poslovnega okolja. Njegova rast ponazarja rast digitalne ekonomije, ki je bila v zadnjih letih v povprečju približno 5 %, v prihodnje je cilj, da se vsaj podvoji. To bi bil tudi rezultat povečanja vlaganj v IKT tehnologije in kompetence, kar je nujno tudi za dvig produktivnosti.

Načrtovana rast IKT sektorja je pogojena tudi z rastjo števila IKT strokovnjakov. S pomanjkanjem le-teh se soočajo podjetja že danes, v naslednjih letih bo ta izziv še večji, če se kot družba ne bomo ustrezno odzivali. Zato je eden od pomembnih ukrepov tudi enostavnost zaposlovanja tujih strokovnjakov pri nas.

Nujne so spodbude za uvajanje digitalnih kompetenc, tudi finančna pomoč države.

Znanja s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij so potrebna tudi v drugih poklicih. Zato je GZS v svojem razvojno-strateškem dokumentu kot enega od ukrepov za zagotavljanje ustreznosti usposobljenih kadrov opredelila reformo izobraževalnega sistema. Obnovljeni in obvezni predmeti s področja računalništva in informatike v osnovne in srednje šole bi spodbudili zanimanje za študij digitalnih poklicev, večja fleksibilnost pri posodobitvah postopkov izobraževalnih vsebin pa bi bila potrebna tudi v okviru univerz. Za odzivnost izobraževalnega sistema na razvojne spremembe, ki jih prinašata

digitalizacija in zeleni prehod v vseh sektorjih, so nujne podlage sodobnih poklicnih standardov ter posodobitev postopka vpeljevanja izobraževalnih vsebin, da bi tako pravočasno zagotovili pridobivanje kadrov z novimi kompetencami in sledili potrebam gospodarstva. V prihodnosti se bodo namreč odpirala tudi povsem nova delovna mesta, za katera bodo potrebna znanja in veščine, ki jih zdaj še nimamo niti v okviru študijskih programov niti v praksi. Razvojnim trendom bo morala slediti tudi pedagoška stroka.

Brez učinkovitega digitalnega poslovnega okolja ne more priti do digitalne preobrazbe gospodarstva.

Dvig produktivnosti s pomočjo digitalizacije

Digitalna preobrazba in digitalizacija sta ključni za večjo produktivnost in konkurenčnost gospodarstva. Delež digitalne dodane vrednosti v klasičnih produktih in storitvah se že zdaj opazno povečuje v vseh sektorjih gospodarstva. Slovenija v primerjavi z ostalimi članicami EU nazaduje na lestvici digitalno intenzivnih držav, v okviru EU zaostajamo tudi od povprečja vlaganj v IKT tehnologije. Posledično smo v mednarodnem okolju tudi po kriteriju produktivnosti vse težje konkurenčni. GZS je zato kot strateško-razvojni cilj opredelila dvig produktivnosti s pomočjo digitalizacije in sicer na 60.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega do leta 2025 in ob tem izpostavila tri ukrepe: digitalne kompetence, nacionalne demo centre ter prenos dobrih praks.

Podjetja potrebujejo spodbude za uvajanje digitalnih kompetenc za vse profile in delovna mesta, na katerih so tovrstne kompetence nujne. Zato je pri implementaciji tega ukrepa pomembna tudi finančna pomoč države. Prav tako bo pomembna vloga države pri vzpostavitvi nacionalnega demo centra pametne tovarne, ki bo omogočal podjetjem učinkovit dostop do preizkusa novih tehnologij Industrije 4.0 in prenos znanj

V začetku letošnjega leta je Vlada RS sprejela Strategijo digitalne transformacije gospodarstva kot del reformnih ukrepov v okviru Načrta za okrevanje in odpornost, in sicer v okviru komponente Digitalne transformacije podjetij. Strategija, ki zajema obdobje od leta 2021 do leta 2030, je bila pripravljena vzporedno z že začeti procesi digitalizacije, informatizacije in enotnega digitalnega trga EU. Poudarja trenutne napredne digitalne tehnologije, kot so umetna inteligenca, internet stvari, tehnologije za obdelavo velepodatkov, tehnologije veriženja podatkov, visokozmogljivo računalništvo, kvantno računalništvo in 5G tehnologije, ki bodo motor ekonomske rasti in konkurenčnosti.

Naslavlja tri glavna oziroma prednostna področja: napredne digitalne tehnologije, učinkovit ekosistem za konkurenčno gospodarstvo ter odprto in trajnostno družbo kot osnovo za rast digitalne ekonomije.

ter pri oblikovanju učinkovitega digitalnega poslovnega okolja za prenos dobrih praks med podjetji na področju digitalne transformacije - vzpostavitev in izgradnja ekosistema za vključevanje v projekte EK iz programa Digital, za poskuse in preizkušanje umetne inteligence in skupnih podatkovnih prostorov na različnih domenskih področjih. ■

Horizonti prihodnosti

Naj podatki postanejo vaša konkurenčna prednost

Pooblaščenca za podatke morajo zagotoviti preglednost in pismenost, ki sta ključnega pomena za uspešno upravljanje in izboljšanje procesov ter za nadaljnje vodenje podjetja.

Prepoznavanje in upravljanje temnih podatkov

Nedavna poročila kažejo, da je od 50 % do 90 % podatkov temnih – informacij, ki se jih vodstvo podjetja ne zaveda in jih IT oddelek ni zajel. Tovrstni podatki predstavljajo operativno tveganje, kar pomeni, da podjetje nima na voljo vseh orodij za pridobivanje vpogleda, razlikovanje in strateško delovanje. Ena od rešitev za to naraščajočo težavo je revizija podatkov ali katalogizacija podatkov, ki je bistvenega pomena za doseganje skladnosti. Prav tako lahko pomaga odkriti nove načine, kako lahko podjetje uporabi podatke za povečanje vrednosti in pridobitev novih operativnih vpogledov.

Pet praks za učinkovito upravljanje podatkov

1. IMEJTE ENOTEN VIR RESNICE

Kot pri številnih pobudah, ki temeljijo na podatkih, je cilj imeti enotno različico resnice, na katero se lahko podjetje zanesa pri zagotavljanju vpogledov in doseganju napredka na trgu. Ne glede na podatke in orodja, ki se uporabljajo za njihovo zajemanje, mora biti končni rezultat enotna različica, ki zagotavlja točne podatke, zaradi katerih sta tako vsakodnevno poslovanje kot tudi strateško načrtovanje manj stresna.

2. RAZVRSTITE PODATKE NA OBČUTLJIVE, POMEMBNE ALI ZASTARELE

Za občutljive podatke je treba uporabiti pravila upravljanja, ki zagotavljajo, da so shranjeni v skladu z uredbo GDPR ali drugimi pooblastili. Pri pomembnih podatkih je treba redno preverjati točnost, veljavnost in aktualnost, medtem ko se je treba zastarelih podatkov čim prej znebiti, da se nanje ne bi zanašala katera koli ekipa ali oddelek.

3. IZKORISTITE VIZUALIZACIJO PODATKOV

Vizualizacija podatkov postaja samostojna znanost, vaše podjetje pa potrebuje prave vloge in talente, ki bodo zagotovili, da boste dobili najboljše informacije, obdelane z najprimernejšimi orodji. Rešitve, kot je erwin, lahko identificirajo podatke v podjetju, jih kategorizirajo in zagotovijo metapodatke, grafične pripomočke za opismenjevanje (podatkovne linije in miselni grafikoni znanja) in nudijo možnost integracije z naprednimi orodji za vizualizacijo, ki zagotavljajo pametne vpogleds.

4. VKLJUČITE LJUDI V PODATKOVNI KROG

Tudi ljudje so del podatkovnega cikla. Vse od višjih vodij, strank in podatkovnih arhitektov do uporabnikov mora podjetje opredeliti deležnike, ki so odgovorni za upravljanje in uporabo podatkov. Zagotoviti mora, da je vsaka vloga ustrezno usposobljena in da poleg upoštevanja pravil o skladnosti upošteva tudi postopke spremljanja, nadzorovanja in sledenja podatkov v podjetju. Poleg tega bi moralo podjetje obvestiti ustrezne vodje, ko se podatkovna sredstva ali procesi, ki vplivajo na uporabnike ali podatke, spremenijo. Platforme za upravljanje podatkov ponujajo možnosti upravljanja in skrbništva podatkov ter možnosti upravljanja politik in socializacije podatkov, ki zagotavljajo, da so vsi uporabniki na isti strani.

5. UGOTAVLJANJE VRZELI V PODATKIH

Prepoznavanje vrzeli v vaših podatkih je še ena ključna praksa. Ali so morda podatki v neidentificirani črni luknji? Ali pa se nekateri podatki preprosto ne beležijo? Vzpostaviti je treba center odličnosti ali drugo strukturo skupine in s tem zagotoviti, da ima prizadevanje za vidnost podatkov ustrezno sponzorstvo, financiranje orodij ter jasen nabor ciljev in metrik za zagotavljanje uspeha podjetja.

Zagotovite si ustrezno rešitev

Ko gre za vaše potrebe po vidnosti in pismenosti podatkov, razmislite o storitvi erwin Data Intelligence za vzpostavitev vidnosti podatkov v celotnem podjetju z upravljanjem podatkov in najboljšimi podatkovnimi praksami. Več informacij o podatkovni opolnomočenosti lahko dobite pri podjetju ADM-Adria na spletni strani www.adm-adria.si.

+386 59 251 955
info@adm-adria.eu
www.adm-adria.si

adm
ria

XENON FORTE, D. O. O.

Digitalizacija je proces, ki se začne z zajemom

Ker v podjetja dokumenti prihajajo v različni obliki, ta potrebujejo rešitve, ki njihov zajem poenotijo, da jih lahko uvozijo in obdelajo v zalednih sistemih.

Digitalizacija poslovanja ni le modna skovanka; mnoga podjetja so v preoblikovanju že močno napredovala. Pa vendar v podjetja danes še vedno prihajajo mnogi dokumenti, predvsem računi, v papirni obliki ali kot priponke e-pošte v datotekah PDF. Podjetja zato iščejo rešitve, kako poenotiti zajem, da bi lahko vse vhodne dokumente uvozili in obdelali v zalednih sistemih.

V posebnih primerih za zajem vhodnih dokumentov skrbijo specialni skenerji, v večini primerov pa to nalogo opravijo kar multifunkcijski tiskalniki, ki so še vedno nepogrešljivi del sodobnih pisarn. V številnih podjetjih predstavljajo vstopno točko za digitalizacijo dokumentov in poslovanja.

Rešitev, prilagojena slovenskim podjetjem

V preteklosti so se vhodni računi ročno opremili s podatki in nato pretipkali v poslovno-informacijski sistem. Četudi so prišli po e-pošti, so se najprej natisnili, opremili s podatki in ročno pretipkali. Kar je seveda daleč od optimalnega – časovno in stroškovno, pa še možnost nastanka napak pri vnosu podatkov je večja.

Kyocera ima v svojih napravah programsko platformo HyPAS, katere namen je možnost razvoja prilagojenih aplikacij, ki opravljajo ponavljajoče se naloge in poenostavljajo delo z dokumenti. V podjetju Xenon forte so s partnerji razvili rešitev za zajem najrazličnejših vhodnih računov, ki izkorišča prednosti platforme. Dokumenti se najprej skenirajo in obdelajo z rešitvijo za prepoznavo pisav, nato se v posebno datoteko zberejo pot-

rebni meta podatki, ki jih potrebujemo za opis dokumenta ali za nadaljnjo obdelavo. V nadaljevanju se digitalne datoteke in izvorni elektronski računi pretvorijo v zapisa iDoc in E-slog ter ustrezno obliko za uvoz v sistem ERP.

»Običajno pri svojih strankah najprej pristopimo k optimizaciji tiskalniškega okolja, ki podjetju omogoča nadzor nad napravami, uporabniki in stroški. Prihranki se gibljejo med 15 in 30 odstotki pri stroških najema in tiskanja v podjetju,« razlaga Ciril Kraševac, direktor podjetja Xenon forte, d. o. o. «Z integracijo multifunkcijskih naprav in sistema za arhiviranje, distribucijo in elektronsko vročanje skeniranih dokumentov pa podjetjem omogočimo kakovostnejše delo z dokumenti in povečanje produktivnosti zaposlenih.»

Varnost ni samoumevna

Vendar pa tiskalniki niso več izolirane naprave, ki čakajo na ukaz za tiskanje. Današnje multifunkcijske naprave so povezane v omrežja; poganja jih napreden operacijski sistem, opremljene so z zmogljivim procesorjem in diskom za

shranjevanje dokumentov, prek omrežja pa so povezane tudi na svetovni splet. Zato potreba po robustni zaščiti podatkov in dokumentov še nikoli ni bila večja. Temu trendu pa sledijo tudi proizvajalci tiskalniške opreme – eni hitreje, drugi počasneje. Med vodilnimi na področju zagotavljanja informacijske varnosti so vsekakor naprave proizvajalca Kyocera, ki slovijo po nadstandardni zaščiti podatkov v procesu obdelave dokumentov.

»Kakovostna varnostna zaščita poleg zaščite občutljivih podatkov in zaupnih dokumentov omogoča tudi boljšo kakovost dela zaposlenih. Varne tiskalniške naprave lahko brez težav odpremo navzven, saj za varno tiskanje skrbijo šifriranje, samodejno nadgrajevanje systemske programske opreme, certifikati in drugi varnostni mehanizmi ter tako zaposlenim omogočimo varno delo iz oddaljenih lokacij – od doma ali na poti,« še dodaja Kraševac.

STRATEŠKI SVET

Država mora gospodarstvo sprejeti kot partnerja

Letos spomladi je bil v okviru GZS ustanovljen Gospodarski strateški svet za digitalizacijo (GSSD), ki skrbi za digitalni razvoj svojih članov, ima pa tudi vlogo posvetovalnega organa v zvezi z zakonodajnimi predlogi in pobudami s področja digitalizacije.

Jerneja Srebot

Digitalizacija posega v vse pore internega poslovanja podjetij, spreminja poslovno okolje in delovanje državnega aparata. Spreminja se zakonodaja, eJavne storitve postajajo obveza in ne alternativa, delavci brez digitalnih znanj pa so za zaposlovalce manj zanimivi. »Zato je pomembno, da se gospodarstvo in vse branže pogovarjamo in imamo usklajena stališča do sprememb v okolju, spodbujamo digitalni razvoj ter iščemo predloge, kako se lotiti nepredvidljivih situacij in kriz ter se odzivamo na spremembe,« poudarja **predsednik GSSD, predsednik Združenja z informatiko in telekomunikacije ter podpredsednik GZS Igor Zorko**.

Za uspešen prehod je treba prisluhniti podjetjem

Namen sveta je tako podpreti proces digitalizacije in ga pospešiti s svetovanjem pristojnim organom. GSSD je tako že opredelil štiri prioriteta področja: digitalizacijo gospodarstva s poudarkom na srednjih in malih podjetjih, razvoj in podpora digitalnega poslovnega okolja, digitalizacijo storitev javne uprave za državljane in gospodarstvo ter pospešen razvoj IKT panoge in digitalne ekonomije. V tej luči bodo za doseganje rezultatov zasledovali konkretne cilje. »To so poslovanju bolj prijazna digitalna in druga zakonodaja, spodbujanje ukrepov za

digitalizacijo, umestitev k poslovanju prijaznega digitalnega razvoja v Strategije, pridobivanje sredstev za digitalni razvoj podjetij, spodbujanje digitalizacije GZS in njenih storitev ...« našteva sogovornik.

Sodelovanje je nujno za digitalni preboj.

GSSD bo pri tem poskrbel za podporo procesa pri članih GZS in v poslovnem okolju, da bo ta podvig res uspešen, pa bo ključno prisluhniti uporabnikom. »Pomemben je glas s terena - od malih do velikih podjetij, od lesne do IT branže in od Ljubljane do Murske Sobote,« zatrjuje Zorko.

Pri tem ostaja večno vprašanje, kako zagotoviti dovolj znanja in motivacije za digitalni razvoj, dovolj primernih digitalnih storitev in orodij ter denarja za

investicije. »Le sodelovanje, zaupanje in ambicija lahko omogočijo prehod na višji nivo digitalizacije podjetij, večjo dodano vrednost in konkurenčnost na globalnih trgih,« poudarja sogovornik.

IKT strokovnjakov krvavo primanjkuje

V Sloveniji so pri procesu digitalizacije nekatera področja bolj problematična kot druga. Kot najbolj kritično se trenutno kaže pomanjkanje IKT strokovnjakov. Prav tako je težavno področje zagotavljanja sredstev za razvoj poslovnega okolja in gospodarstva, kot tudi posodobitev relevantne dokumentacije v skladu z novostmi. Med slednje spadajo razvoj nove digitalne zakonodaje, umestitev tem digitalizacije in zelenega prehoda v strateške dokumente Slovenije in digitalni razvoj GZS.

Pri tem bi po mnenju sogovornika svoj del morala opraviti tudi država in sicer na način, da sprejme gospodarstvo in GZS kot partnerja, s katerim lahko le v sodelovanju doseže digitalni preboj. »Potrebno je vlagati skupaj in skupaj izbirati prave teme in projekte digitalne preobrazbe,« poudarja predsednik sveta, pri tem pa še dodaja: »Področje transformacije izobraževanja in regulative pa bi morala država postaviti na prvo mesto razvoja Slovenije po meri delovnih mest prihodnosti in razvoja gospodarstva.« ■

Foto: Barbara Reya

ITELIS D. O. O.

Pomagali vam bodo do uspešne digitalne transformacije s programsko opremo SAP

Digitalizacije je danes nujna in potrebna, velikokrat pa zahteva organizacijske spremembe in prilagoditve poslovnih procesov. Za področje implementacije in integracije poslovne programske opreme SAP v različne industrije tako na lokaciji strank kot v oblaku so specialisti v podjetju Itelis.

V podjetju Itelis so s SAP ekipo, ki danes šteje več kot 45 visoko usposobljenih in certificiranih SAP svetovalcev z dolgoletnimi izkušnjami, usmerjeni v sodelovanje in razvoj. Status SAP Platinum partner jih klasificira na najvišjo raven partnerstva z družbo SAP, na kar so zelo ponosni. Izvajajo storitve z uporabo najsodobnejših tehnologij in preverjenih metodologij na področju SAP svetovanja in podpore in implementacije SAP rešitev. Veliko jim pomeni strokovna usposobljenost za izvajanje zastavljenih ciljev, zato se redno izobražujejo in nenehno uvajajo nova znanja v prakso. Danes delujejo na treh lokacijah, in sicer v Ljubljani, Kopru in Žalcu.

Digitalizacije se je treba lotiti načrtno

V podjetju poudarjajo, da je digitalizacija nujna in potrebna, podjetja pa si morajo pred načrtovanjem projekta digitalizacije odgovoriti na vprašanje, ali imajo dovolj zmogljivo ekipo, da lahko izvede projekt digitalizacije, in ali so pripravljeni na morebitne organizacijske spremembe in prilagoditve poslovnih

procesov. Podjetje si mora postaviti realne cilje, ki jih želi doseči s projektom digitalizacije. Le implementacija poslovne programske opreme namreč ni dovolj za uspešnost digitalne transformacije.

Pomoč izkušenega partnerja

V Itelisu svojim strankam na tem mestu pomagajo predvsem z izkušeno svetovalno ekipo in s poznavanjem najboljših praks posamezne industrijske branže tako v Sloveniji kot v tujini. Njihove rešitve pomagajo podjetjem pri izvedbi digitalne transformacije na področjih oskrbovalne verige, načrtovanja in spremljanja proizvodnje ter upravljanju s človeškimi viri. S SAP rešitvami in najboljšimi praksami za posamezne industrijske branže izboljšujejo konkurenčnost slovenskih podjetij na domačem in tujem trgu. Podjetjem lahko ponudijo široko paleto SAP industrijskih rešitev, ki delujejo na integrirani platformi SAP S/4HANA, ki povezuje različne rešitve, namenjene tako samemu načrtovanju in spremljanju poslovanja podjetij, ter oblačne rešitve, ki omogočajo izvedbo celovite digitalne transformacije.

S poslovnimi partnerji najprej izdelajo kratkoročno in dolgoročno strategijo digitalne transformacije podjetja. Nato pripravijo poslovni načrt, ki vsebuje najprimernejše SAP rešitve za doseg želenih ravni digitalne transformacije. Poslovni načrt jim služi kot vodilo pri sami izvedbi projekta digitalizacije.

Mitja Buda, direktor podjetja Itelis

Vpeti v globalno okolje

So tudi član združenja United VARs, ki je največji partner družbe SAP. Članstvo v tem združenju jim omogoča, da slovenskim podjetjem lahko nudijo SAP podporo pri širitvi poslovanja v večini držav po svetu. Dodatna prednost članstva v United VARs je možnost pridobivanja dodatnega poglobljenega znanja in izkušenj pri izvedbi projektov digitalne transformacije in primerov dobrih praks na svetovnem trgu. Pridobljeno znanje s pridom uporabljajo pri izvedbi projektov digitalizacije v slovenskem poslovnem okolju.

TEHNOLOGIJA 5G

5G kot priložnost za sodobne digitalne rešitve v gospodarstvu

Podjetja iščejo priložnosti, kako pospešiti svoje poslovanje z vpeljavo novejših digitalnih tehnologij. Napredna podjetja uporabljajo 5G tehnologijo za optimizacijo proizvodnih procesov, planiranje in nadzor ter s tem povezano rastjo dobička.

Maruša Boh, GZS, Združenje za informatiko in telekomunikacije

Mobilne tehnologije pete generacije prinašajo ključne tehnološke prednosti za nove digitalne produkte, storitve in poslovne modele v številnih panogah. To je bila rdeča nit konference 5G kot priložnost za sodobne digitalne rešitve v gospodarstvu, ki je potekala na Gospodarski zbornici Slovenije v organizaciji Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS, IKT horizontalne mreže in Digitalnega inovacijskega stičišča Slovenije (DIHS).

Na dogodku so predstavili stanje razvoja in trende 5G v EU in svetu, zanimive globalne in lokalne primere iz praks. Izpostavljene so bile prednosti v primerjavi z WiFi omrežji ter poslovne priložnosti, ki jih prinaša tehnologija 5G. To velja za industrijska podjetja, logistiko in mobilnost, pametna mesta, javno varnost ter druga področja oz. panoge.

Da se na Gospodarski zbornici Slovenije dobro zavedamo priložnosti, ki jih omogoča tehnologija 5G, je v uvodnem nagovoru izpostavil **Nenad Šutanovac, direktor Združenja za informatiko in telekomunikacije**: »V načrtu Gospodarskega strateškega sveta za razvojni preboj Slovenije, ki smo ga na Gospodarski zbornici Slovenije poimenovali Horizonti prihodnosti, smo zapisali, da bo Slovenija do leta 2030 med 5 najuspešnejšimi

državami po Indeksu digitalnega gospodarstva in družbe (DESI).«

Matjaž Pušnik, strokovni direktor podjetja za poslovno svetovanje KPMG, je poudaril, da ima tehnologija 5G v primerjavi s tehnologijo 4G prepričljive prednosti, saj, na primer, omogoča deset tisočkrat več prometa in stokrat več povezanih naprav. »Kombinacija hitrosti, odzivnosti in dosega bi lahko sprostila zmožnosti drugih aktualnih tehnoloških trendov ter spodbudila razvoj za samovozeče avtomobile, brezpilotna letala, robotiko, masovno komunikacijo strojev, rešitve za zdravljenje bolnikov na daljavo, virtualno resničnost in internet stvari. Tehnologija 5G prinaša korenite spremembe v komunikaciji, ki bodo vplivale na državne inštitucije, podjetja in končne uporabnike, hkrati pa zagotavlja široko stopnjo varnosti pred kibernetiskimi napadi,« je povzel.

Uvajanje tehnologije 5G je treba pospešiti.

Da v Evropi na področju vpeljave in uporabe tehnologije 5G še zaostajamo, je na konferenci povedal **Normunds Egle, direktor pri programu DigitalEurope**. Da bi Evropa postala vodilna, bi bila po njegovem mnenju potrebna boljša skupna

evropska politika glede povezljivosti s tehnologijo 5G, investicije v postavitve mreže bi morale biti prednostne, nemudoma je treba izkoristiti razpoložljiva sredstva in odstraniti administrativne prepreke, pa tudi fizične meje za širitev/povezljivost omrežja. Več tehnologije 5G je trenutno le v logistiki in transportu in v obmorskih pristaniščih.

Se slovenska podjetja zavedajo priložnosti, ki jih prinaša tehnologija 5G?

Podjetja postajajo del 5G ekosistema. Na splošno vlada prepričanje, da bo 5G v podjetjih močno vplival na to, kako lahko podjetja poslujejo in postanejo učinkovitejša, da postanejo morda še bolj agilna. Številna podjetja zato vedno bolj iščejo priložnosti za pospešitev svojega poslovanja z vpeljavo novejših digitalnih tehnologij, da bi omogočila četrto industrijsko revolucijo. Razlog temu je, da tehnologija 5G omogoča višjo raven varnosti podatkov kot obstoječa telekomunikacijska infrastruktura.

Da je digitalizacija industrije naslednji val globalnega ekonomskega razvoja, ki ga morajo gospodarstva pravočasno implementirati, meni **Gordana Kisilak iz Huawei Technologies Slovenija**. »Tehnologija 5G je osrednji temelj, ki omogoča

digitalno transformacijo in odpira nove (poslovne) priložnosti. 5G raste hitreje kot katerakoli prejšnja generacija mobilne tehnologije. Oktobra 2022 je že več kot 230 operaterjev po svetu lansiralo komercialne storitve 5G. Aplikacije 5G B2B bodo za podjetja v različnih industrijah predstavljale inovativnejšo izbiro in omogočale tudi nove vire prihodkov, »je dodala.

Tehnologija 5G omogoča višjo raven varnosti podatkov kot obstoječa telekomunikacijska infrastruktura.

Peto generacijo mobilnih omrežij mnogi imenujejo motor celotnega gospodarstva, saj v vseh gospodarskih panogah omogoča nove razvojne možnosti za še učinkovitejše delovanje. Vendar pa je pomembno ključno prepoznavanje potreb posamezne industrijske vertikale, da bi lahko prispevali k rešitvam, ki imajo zanje največji potencial. »Sodelovanje v obliki eksperimentalnih platform ter laboratorijskih in pilotnih projektov je ključnega pomena za oblikovanje

razširljivih rešitev in modelov, ki izpolnjujejo zahteve odjemalcev v vsaki vertikalni panogi, s tem pa doseganje želenih ciljev za vse vpletene in pretvorbo naložb v nove tehnološke rešitve in posledično prihodke,» je povedala **Marjana Senčar Srdič, vodja oddelka interneta stvari in inovacij podjetja A1.**

Napredna podjetja uporabljajo 5G tehnologijo za optimizacijo proizvodnih procesov, planiranje in nadzor ter s tem povezano rastjo dobička. Na primer, pametne tovarne brezžično upravljajo robote in stroje. AVIAT Networks 5G tehnološke rešitve se uporabljajo za enostavne širitve hitrega internetnega omrežja v ruralnih območjih, javnih varnostnih omrežjih, pametnih rudnikih za nadzor in upravljanje vseh vozil, ljudi in težke mehanizacije. Slovenska podjetja so seznanjena s 5G tehnologijo, vendar potrebujejo še čas za uvedbo v delovne procese, je povedal **Tomaž Trampuš iz podjetja Aviat.**

Omrežja 5G so zaradi mnogih prednosti, kot so izjemno visoka prenosna hitrost, kratki odzivni časi ter varnost in

zanesljivost, primerna tudi za specifične potrebe v industriji in gospodarstvu. »V Sloveniji že tretje leto poteka EU-projekt v Luki Koper, kjer so v Telekomu Slovenije vzpostavili 5G omrežje za specifične potrebe logistike in delovanja pristanišča. Vprašanj in interesa podjetij je veliko, tako da bo v prihodnje podjetij, ki bodo imela lastna širokopašna omrežja 5G, sploh veliki poslovni sistemi ter industrija in logistika, vedno več,« meni **Andrej Kranjčević, vodja raziskovalnih in razvojnih projektov v Telekomu Slovenije.**

5G mobilna omrežja bodo omogočila učinkovitejše delovanje v vseh gospodarskih vertikalah in so platforma za soustvarjanje in podlaga za sodelovanje z različnimi deležniki iz gospodarstva, saj prinašajo veliko prednosti in so pomembna komponenta konkurenčnosti SLO in EU gospodarstva. Zato je uvajanje tehnologije 5G potrebno pospešiti. To velja za vse akterje, sicer bodo vse zamudili, so na okrogli mizi, ki je v okviru konference potekala pod naslovom Iz priložnosti v rešitve s 5G, izpostavili udeleženci. ■

Okrogla miza Iz priložnosti v rešitve s 5G, ki jo je vodila Katja Mohar Bastar, direktorica DIH Slovenije. Na njej so sodelovali Matjaž Beričič, direktor tehnologije in razvoja v S&T Iskratel, Peter Ceferin, tehnični direktor, Smart Com, prof. dr. Niko Herakovič, Fakulteta za strojništvo, Mojca Jarc, sekretarka v Službi vlade RS za digitalno preobrazbo, Valter Leban, predsednik uprave Kolektor in dr. Mitja Štular, član uprave za tehnologijo, Telekom Slovenije.

METAKOČKA, D. O. O.

Naročnikom v spletni prodaji omogočajo globalno konkurenčnost

V ljubljanski družbi MetaKocka, d. o. o., z rešitvama MetaKocka in OrderManagement pomagajo dosegati hitro odzivnost in prilagodljivost, ki sta v spletni trgovini ključni.

MetaKocka je ERP sistem, ki podjetjem omogoča enostavno poslovanje. »Primer na je tako za mala kot velika podjetja, saj glede na potrebe ponujamo različne paketne rešitve. Znotraj paketne rešitve lahko podjetja sinhronizirajo naročila spletnih trgovin, izdajajo račune, beležijo zaloge in spremljajo skladiščne procese. Omogočen je tudi dostop do mobilnega skladiščenja, kjer se lahko s pomočjo čitalca odpremljajo posamezni paketi iz skladišča, hkrati se lahko z njim manipulirajo zaloge v skladišču ter omogočajo reklamacije ter sprejem v sam reklamacijski postopek,« poudarja Matej Okorn, direktor družbe MetaKocka, d. o. o.

Podjetjem omogočajo tudi izdelavo prevoznic za dostavo in sledenje paketom v realnem času ter pošiljanje obvestil preko e-mail in SMS sporočil. Vsi podatki in spremljanje poslovanja pa so na voljo v analitiki.

Spletno poslovanje zahteva hitro odzivnost in prilagajanje

»Spletno poslovanje se morda na prvi pogled zdi enostavno, pa ni tako. Za spletno trgovino stojijo podporni procesi, ki omogočajo prodajo. Eden od podpornih procesov je tudi MetaKocka, ki poskrbi za obdelavo naročila, ko je ga kupec odda,« razlaga sogovornik. Spletno poslovanje danes zahteva hitro prilagajanje trgu, pri čemer z odzivnostjo in zmožnostjo na hitra prilagajanja podjetja ohranjajo konkurenčno prednost. Prav tako ima spletna trgovina večji domet kot klasična in se lahko širi globalno,

kar pomeni, da lahko v hitrem času preseže svoje zmogljivosti. Zato je avtomatizacija ključnega pomena.

OrderManagement – samostojna obdelava naročila

V MetaKocki, d. o. o., ponujajo tudi rešitev OrderManagement, podporni sistem spletni trgovini, ki prevzame vlogo obdelave naročila od nakupa do končne dostave. Uporabnikom omogoča prodor na globalne trge in z avtomatizacijo skrbi za hitro procesiranje naročil, kar je v spletnem trgovanju ključno. »Delo opravlja samostojno, pri čemer se lahko spletni trgovci osredotočijo na to, kar najboljše znajo: na prodajo,« razlaga Matej Okorn.

OrderManagement s podpornimi sistemi (analitika, vračila, preverjanje dostavnih podatkov ...) skrbi za celostno rešitev spletnega poslovanja ter omogoča spremljanje poslovanja podjetja in prikaz podatkov, ki so osnova za hitre akcije in kakovostne odločitve.

Nenehna skrb za naročnike

V MetaKocki, d. o. o., rešitve za spletno trgovanje nenehno razvijajo. »Tako kot spletne trgovine nikoli ne spiyo, se razvijajo, se razvijamo z njimi tudi mi. Sodelujemo s svojimi uporabniki, prisluhnemo njihovim težavam in jim skušamo z novo rešitvijo delovanje olajšati. Tako naš produkt z dneva v dan raste in je vsak dan boljši,« pravi sogovornik.

OrderManagement bo postal del prodaje

Prihodnje leto se bodo posvetili predvsem vključevanju prodajnih funkcionalnosti v OrderManagement. Ta tako ne bo zgolj podporni sistem prodaji, temveč bo del nje.

KADRI IN KOMPETENCE

Kako se lotiti izziva pomanjkanja kadrov v vašem podjetju?

Pomanjkanje strokovnjakov prežema že vsa zahodna gospodarstva. Za Slovenijo to žal pomeni odliv doma izšolanih strokovnjakov, ki sledijo boljšim ponudbam in pogojem dela.

Mateja Pucihar Baebler in Andreja Lampe, GZS, Združenje za informatiko in telekomunikacije

Za različna domača podjetja je pomanjkanje strokovnjakov trenutno največja razvojna prepreka, zato postajajo kako-vostno in strokovno delo z zaposlenimi ter strategije za zadržanje in privabljanje talentov ključnega pomena.

Znanja na HR strokovnem področju še posebej primanjkuje v malih in srednjih podjetjih, zato smo pri Združenju za informatiko in telekomunikacije in IKT horizontalni mreži pripravili Akademijo upravljanja s kadri. Pri razvoju Akademije je s svojim strokovnim znanjem igrala ključno vlogo **Tina Kastelic, direktorica podjetja Kompetenca d.o.o.**, strateška HR svetovalka in coachinja z več kot 15-letnimi izkušnjami s področja razvoja kadrov. Tina Kastelic je tudi izvajalka Akademije.

Akademija je zasnovana tako, da z uvodnim, strateškim modulom, postavi temelj sodelovanja med vodstveno in HR funkcijo. Ostali moduli nadgrajujejo povezane vsebine, zato je ključnega pomena, da se podjetje udeleži vseh modulov.

Prvi modul je namenjen direktorjem in obravnava HR strategijo kot temelj uspešne rasti in poslovanja. Ostalih pet modulov obravnava vsebine s področja pridobivanja, zadržanja, mentorstva, napredovanja, nagrajevanja in upravljanja s talenti in so namenjeni tistim v podjetju, ki se ukvarjajo s HR funkcijo.

Vsak modul traja 4 ure. Za najboljše podajanje znanja in aktivno sodelovanje med udeleženci ter predavateljico je število udeležencev omejeno na 15. Celotna Akademija se izvaja na GZS.

Pomembno je, da poznamo potrebe vsakega zaposlenega in prepoznamo, kaj je tisto, kar ga bo spodbudilo in motiviralo, da bo še naprej delal dobro.

Modul 1: HR strategija temelj uspešne rasti in poslovanja – četrtek, 26. 1. 2023

Zaposleni so ključ do poslovne rasti in uspešnega poslovanja. To je še posebej ključno, če podjetje raste in je v okoliščinah, ko se na trgu odvija prava bitka za kadre (sploh ne več samo za najboljše kadre). Ključ do učinkovitega upravljanja s kadri je kadrovska strategija, kjer imajo lastniki in direktorji zelo pomembno

vlogo. Ciljna skupina: direktor, lastnik, HR direktor

Modul 2: Pridobivanje kadra – četrtek, 2. 3. 2023

Na trgu dela se odvija prava bitka za kader. Ne govorimo le o vrhunskih strokovnjakih, ampak o kadru na splošno. Opažamo veliko pomanjkanje in tudi globalno konkurenco, ki omogoča delo od kjerkoli po svetu za vrhunsko plačilo. Ciljna skupina: HR direktorji, kadrovska funkcija

Modul 3: Mentorstvo za kader – četrtek, 30. 3. 2023

Pogosto se nam zgodi, da je potrebno pri iskanju kadra narediti kompromis, saj ne dobimo vedno človeka z vsemi potrebnimi kompetencami, ki jih za delo potrebuje. Mentorstvo je eden od najučinkovitejših in najbolj uveljavljenih načinov za razvoj kompetenc in uvajanje v organizacijsko kulturo podjetja, ki je ključna sestavina

»Kdo smo mi, kakšno kulturo gojimo? Koga iščemo, kako prepoznamo ali bo uspešen in zadovoljen pri za nas? Zakaj pride, zakaj gre in zakaj ostaja? Kdo so ključni kadri, kdo so talenti, skrbimo za nasledstva? Razvila se je plodna debata, padlo je veliko idej, tudi kakšna zabavna je bila vmes ☺; res prijetno vzdušje. Priporočam vsem, ki ne vedo, kje in kako začeti, ki šele razvijajo ali želijo nadgraditi svoj kadrovski model. Že med samo akademijo so se začeli oblikovati zametki kadrovske strategije, nato se je z lahkoto bistveno prelilo tudi na papir.«

Karmen Škufca, SETCCE, d.o.o.

Akademija upravljanja s kadri, kot jo vidim jaz, je stičišče uspešnih podjetji, kjer lahko kadrovski strokovnjaki drug z drugim podelimo svoje izkušnje, znanja, izzive. V svetu, ki postaja vedno bolj digitalen in s tem manj oseben, pa sama najpomembnejši prispevek vidim v tem, da je to mesto, kjer si lahko kadroviki spletemo podporno mrežo oprijemljivih medosebnih vezi. Strokovna podpora Tine Kastelic znatno pomaga pri pridobivanju uvidov v vsem znane bolečine in je fantastična podpora pri kreiranju in uresničevanju strateških poti. Udeležbo bi močno priporočila vsem, ki se ukvarjajo s profili in si želijo biti v koraku s trendi in novostmi na tem področju, ter želijo spoznati nove ljudi, ki jih lahko podprejo in izzivajo v njihovem lastnem razvoju.«

Maša Špan, Endava d.o.o.

za zadrževanje kadrov znotraj naših organizacij. Ciljna skupina: HR direktorji, kadrovska funkcija

Ena ključnih sestavin za zadrževanje kadrov znotraj organizacije je mentorstvo.

Modul 4: Zadrževanje kadra – četrtek, 20. 4. 2023

Živimo v času, ko zaposleni dnevno dobivajo povabila in ponudbe za menjavo službe. To podjetja postavlja v zelo zahtevno pozicijo. Poleg plačila so vsekakor pomembni tudi drugi pogoji dela, ki kader motivirajo, da ostanejo v našem podjetju.

Ciljna skupina: HR direktorji, kadrovska funkcija

Modul 5: Napredovanje in nagrajevanje kadra – četrtek, 18. 5. 2023

V organizaciji sta najpogostejši obliki nagrajevanja dobrih zaposlenih napredovanje ali denarna nagrada. Vendar pa to ne ustreza vedno vsem zaposlenim. Nekateri si mogoče napredovanja sploh ne želijo ali pa jim višja plača ne pomeni dodatne motivacije. Pomembno je, da poznamo potrebe vsakega zaposlenega in prepoznamo, kaj je tisto, kar ga bo spodbudilo in motiviralo, da bo še naprej delal dobro. Ciljna skupina: HR direktorji, kadrovska funkcija

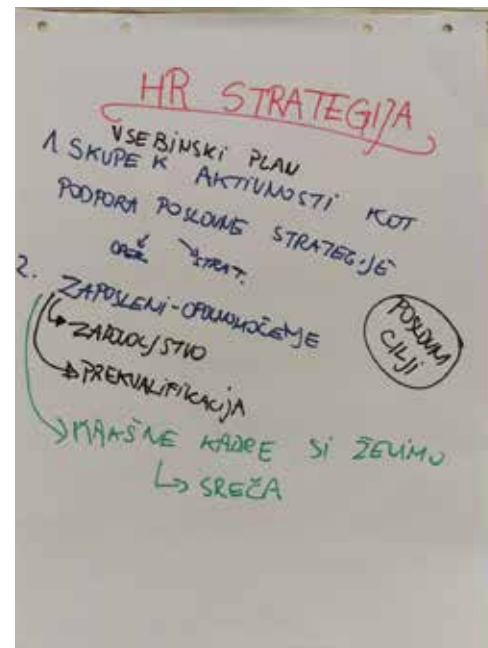

Foto: arhiv ZIT

Modul 6: Upravljanje s talenti – četrtek, 15. 6. 2023

Vsi si želimo, da zadržimo ključne kadre, vsekakor pa je zelo pomembno, da znamo kader tudi navdušiti za napredovanje in osebni ter strokovni razvoj. Ključno je, da znamo tak kader identificirati in ustrezno usmeriti v razvoj veščin, ki jih potrebuje za napredovanje v željeni smeri. Ciljna skupina: HR direktorji, kadrovska funkcija ■

Foto: arhiv ZIT

Akademija je razdeljena na štiri module, število udeležencev pa je omejeno na 15.

O izvajalki

Uni. dipl. psih. Tina Kastelic pomaga različnim podjetjem pri spremembi organizacijske kulture, uvajanju kompleksnih kadrovskih rešitev (kompetenčni modeli, mentorski sistemi, sistemi nasledstev in nagrajevanja ipd.). Ima poglobljeno znanje z ocenjevanjem posameznikov in timov. Izvaja številne delavnice s poudarkom na kadrovskih, vodstvenih in socialnih tematikah.

Več informacij in prijava:

IN-INFORMATIKA

www.in-informatika.si

Infor CloudSuite™ Industrial – SyteLine

Infor SyteLine je grajen po principu sestavljanke iz »Lego kock«, vendar lahko posamezne module uporabimo samostojno ali kot del nadgradnje obstoječih ERP rešitev uveljavljenih blagovnih znamk kot so Infor LN, Infor M3, Microsoft Navision, Largo, Panteon ...

Nova verzija, izboljšana in nadgrajena funkcionalnost!

Infor ERP SyteLine – postavev **vitke proizvodnje** različnih tipov (od naročniške, serijske, JIT, projektne do mešane) vključno z **APS** planiranjem & terminiranjem z omejenimi in neomejenimi proizvodnimi viri v realnem času in s povratnimi informacijami iz proizvodnje preko MES podsistema **Infor Factory Track**

Infor CPQ (Configure / Price / Quote) – postavev **vitke prodaje** kot nadgradnje vitke proizvodnje. Zgradite si za lastno proizvodno podjetje WEB zasnovano prodajno in distributersko prodajno mrežo na osnovi tehnološkega konfiguratorja z neposrednim avtomatskim prenosom naročil in tehnologije v vašo proizvodnjo – v vaš obstoječi ERP.

INDUSTRIJA 4.0

Vstopite v svet DIGITALIZACIJE 4.0 na lastnem strežniku ali iz oblaka, ali...!
Postavite vse vaše rešitve v novo okolje **Infor OS - Infor Operating Services**.

Nova platforma zgrajena z **Infor OS** orodji povezuje vaše obstoječe aplikacije različnih proizvajalcev v globalno rešitev, vzpostavlja kolaboracijo med uporabniki vseh teh rešitev in širi rutinski svet ERP poslovnih ljudi in strojev z obvladovanjem morja podatkov še z intuicijo, z ad-hoc vpogledi in umetno inteligenco. Infor OS vključuje: UX + iPAAS + Data Lake + IoT + MongoDB razvojna orodja + BIRST poslovno inteligenco + AI Coleman umetno inteligenco.

Vas zanima zamenjava informacijskega sistema ali le nadgradnja z modulom APS za napredno planiranje, z modulom za zajem podatkov Factory Track, ali CPQ ali ...? Digitalizacija 4.0?
Pokličite, smo pravi Partner za pogovor in realizacijo vizij v praksi!

... več na www.in-informatika.si

PODATKI

Evropska strategija za podatke

Podatkovni prostori ponujajo številne priložnosti. Cilj EU je, da postane vodilna družba, temelječa na podatkih.

Jure Jeraj, Martin Puhar, Flavio Fuart, Tomaž Čebela, GZS, Združenje za informatiko in telekomunikacije

Evropska komisija je Evropsko strategijo za podatke objavila v začetku leta 2020. Cilj strategije je, da EU postane vodilna družba, temelječa na podatkih. Ustvarjanje enotnega trga za podatke bo omogočilo prost pretok podatkov znotraj EU, kjer bo še poseben poudarek na pretoku in uporabi podatkov med sektorji v korist podjetij, prebivalcev, raziskovalcev in javnih uprav. Implementacija strategije skozi zakonodajne in tehnične ukrepe pa bo opolnomočila ljudi, podjetja in organizacije za sprejemanje boljših odločitev na podlagi analize podatkov, ki bi morali biti na voljo vsem pod določenimi pogoji.

Podjetja bodo lahko s pomočjo podatkovnih tržnic enostavno izmenjevala podatke.

Ključni zakonodajni ukrepi s tega področja so Akt o upravljanju podatkov, Akt o podatkih, Akt o umetni inteligenci, Akt o digitalnih trgih in Akt o digitalnih storitvah. Ta zakonodajni okvir postavlja jasna pravila za upravljanje s podatki, deljenje podatkov, reguliranje uporabe umetne inteligence ter upravljanje digitalnih trgov in storitev. Podpora podatkovni ekonomiji je eden ključnih ciljev Evropske strategije za podatke, kar je razvidno tudi iz sredstev, ki so temu namenjena v finančni perspektivi 2021-2027.

Na osnovi načel, postavljenih v strategiji, se je že začel oblikovati Evropski podatkovni ekosistem. Krovni elementi

ekosistema so podatkovne platforme (Data Platforms), podatkovni prostori (Data Spaces) in podatkovne tržnice (Data Marketplaces). Podatkovne platforme sestavljajo osnovno infrastrukturo za deljenje in procesiranje podatkov in dajejo možnost izrabe ekonomske vrednosti podatkov. Podatkovne prostore si lahko predstavljamo kot hrambe podatkov za določen namen, ki so strukturno in vsebinsko urejeni in v kateri so vgrajena pravila in pogoji za deljenje in procesiranje podatkov. Ti katalogi so osnova za delovanje podatkovnih tržnic, ki bodo na eni strani omejevale in regulirale dostope in uporabo, na drugi strani pa nam omogočale prost, avtomatiziran, pretok podatkov, upoštevajoč zakonske okvire in pogoje uporabe, ki jih je predpisal lastnik podatkov.

Priložnosti podatkovnih prostorov

Pravni okviri, finančni instrumenti in prevzem teh konceptov s strani gospodarstva, raziskovalnih organizacij, držav članic in civilne družbe so ključni za vzpostavitev podatkovne ekonomije, gospodarsko rast in napredek civilne družbe. Številne priložnosti se odpirajo za ključne deležnike v tem procesu: gospodarstvo, prebivalstvo, znanost, vlade in javne ustanove.

Skupni evropski podatkovni prostori

Evropska komisija definira devet podatkovnih prostorov, ki so ključni za razvoj družbe in gospodarstva: zdravstvo, industrijska proizvodnja, kmetijstvo, finance, mobilnosti, zeleni dogovor, energija, javna uprava in kompetence. Potrebno bo

Priložnosti za javno upravo

- Izboljšan javni servis na meddržavnem nivoju
- Izboljšane javne storitve z uporabo umetne inteligence
- Evropska statistika v realnem času

Priložnosti za prebivalstvo

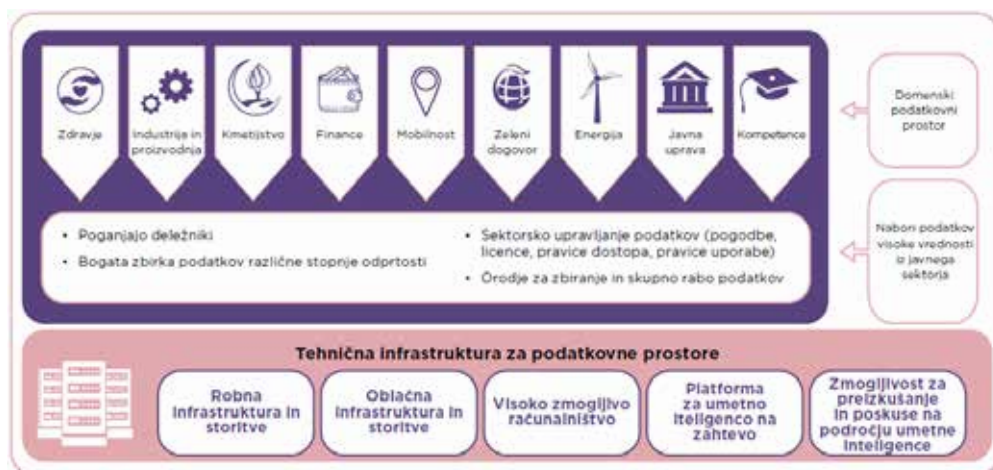
- Popolna kontrola nad osebnimi podatki
- Z ustrezno izmenjavo podatkov se bo prebivalstvu omogočila boljša kakovost življenja
- Dostop do prilagojenih in medsektorskih storitev B2C
- Povečanje možnosti monetizacije osebnih podatkov in nove poklicne možnosti

Priložnosti za znanost

- Povečanje družbeno-ekonomskega vpliva raziskovalnih podatkov prek vertikalnih domen in geografskih meja
- Splošni napredek in inovacij na podlagi boljše razpoložljivosti podatkov
- Priložnosti za razvoj podlag za nove poslovne modele na podlagi boljšega izkoriščanja podatkov.

Priložnosti za gospodarstvo

- Podatkovne tržnice odprtih podatkov bodo podjetjem izenačile in poenostavile izmenjavo podatkov
- Večja razpoložljivost obsežnih in heterogenih podatkovnih ekosistemov za potrebe umetne inteligence
- Inovativni poslovni modeli na podlagi podatkov
- Varen dostop do osebnih podatkov

Ustvarjanje podatkovne ekonomije (Evropska komisija, 2021)

zagotoviti dostopnost in interoperabilnost podatkov, saj se bodo v podatkovne prostore vključevali osebni, neosebni in industrijski podatki, ki bodo morali biti ustrezno zaščiteni za zagotovitev varovanja osebnih podatkov, poslovnih skrivnosti in intelektualne lastnine.

Finančni instrumenti Evropske komisije - program Obzorje Evrope in Digitalna Evropa bodo zagotavljali pogoje za raziskovalno dejavnost, inovacije in implementacijo končnih rešitev na teh področjih v EU.

Ekosistem evropskih in slovenskih organizacij

Evropska komisija zagotavlja pogoje za implementacijo podatkovnih

prostorov, aktivno izvajanje, postavljanje tehnoloških standardov in razvoj tehničnih rešitev pa prepušča deležnikom podatkovnega ekosistema. S tega vidika je ustanovljena DSBA (Data Spaces Business Alliance), ki združuje štiri najpomembnejša evropska združenja na področju podatkov: BDVA (Big Data Value Association), FIWARE, Gaia-X in IDSA (International Data Spaces Association). BDVA že objavlja skupna stališča in referenčne arhitekture za podatkovne prostore. Začeli so se prvi pilotski projekti implementacije osnovnih komponent in primerov uporabe. BDVA se osredotoča na vrednost podatkov in podatkovno ekonomijo, FIWARE z implementacijo tehničnih rešitev in standardov, Gaia-X z upravljanjem podatkov in protokoli za posredovanje med ponudnikom in

IKT Horizontalna mreža, katere upravitelj je Združenje za informatiko in telekomunikacije pri GZS, je član FIWARE, BDVA in Gaia-X. Vzpostavljen je tudi Gaia-X Hub Slovenija (GXH-SI), ki je glas uporabniških ekosistemov na nacionalni ravni. Glavni cilji so razviti ekosisteme, povezati nacionalne pobude, koncentrirati kompetence in znanje in zagotoviti osrednjo kontaktno točko zainteresiranim stranem v Sloveniji. IKT Horizontalna mreža je bila že doslej aktivna pri standardizaciji podatkovnih modelov na področju pametnih mest in skupnosti, kjer so že na voljo priporočila, referenčna arhitektura in standardi. IKT Horizontalna mreža se bo tudi v prihodnje aktivno vključevala v razvoj skupnih evropskih podatkovnih infrastruktur, saj je postala del mednarodnega konzorcija, ki razvija standarde za podatkovne prostore na področju znanj in spretnosti (projekt DS4Skills), ki ga vodi organizacija DIGITALEUROPE ter na področju pametnih in trajnostnih mest in skupnosti (projekt DS4SSCC), ki ga vodi organizacija OASC – Open & Agile Smart Cities.

uporabnikom podatkov, IDSA pa postavlja referenčne arhitekture in pravila za združevanje podatkov. ■

»Za koordinacijo in povezljivost domenskih podatkovnih prostorov v EU bo poskrbel projekt Data Spaces Support Centre (DSSC), ki bo postavil temelje vsem podatkovnim prostorom na evropskih tleh in predstavlja nov razvojni pospešek za rast digitalne in podatkovne ekonomije in posledično tudi konkurenčnosti EU. Center bo imel vlogo koordinatorja in bo vsebinsko podpiral evropske podatkovne prostore. Financiral se bo iz instrumenta Evropske komisije - program Digitalna Evropa,« pravi **Andreja Lampe, vodja IKT horizontalne mreže.**

Foto: Depositphotos

UČINKOVITI IN MOBILNI

VAŠE PREDNOSTI:

Upravljanje voznega parka je večplastna naloga. Mobilnost podjetja bo zagotovljena veliko preprosteje in gospodarnejše, če boste upravljanje voznega parka zaupali družbi Porsche Leasing.

- Celovita ponudba (od financiranja, vzdrževanja vozila in pnevmatik, zavarovanja, nadomestnega vozila do storitve "od vrat do vrat"), možnost kratkoročnega najema.
- Strokovno znanje in izkušnje vodilne družbe na trgu ter kakovostno individualno strokovno svetovanje.
- Dosledna izraba možnosti prihrankov in popoln pregled nad stroški.
- Digitalizacija upravljanja voznega parka.
- Partner, na katerega se lahko zanesete pri vsem, kar je povezano z voznim parkom.

TUTOR TEAM D. O. O.

Podjetjem pomagajo skleniti zavarovanja, ki jih dejansko potrebujejo

Kot zavarovalno posredniška družba v Tutor Teamu svojim strankam neodvisno svetujejo pri obvladovanju tveganj, ki so jim izpostavljena.

»Strankam pomagamo, da se pred tveganji, ki so jim dejansko izpostavljena, kakovostno zavarujejo in za to ne plačujejo previsoke cene,« pravi Francišek Brane Kutnar, prokurist v družbi Tutor Team.

V Zavarovalno posredniški družbi Tutor Team podjetjem pomagajo obvladovati poslovna tveganja, ki jih je mogoče zavarovati - ki denimo ne vključujejo finančnih ali valutnih tveganj. »Pri tem gre zlasti za srednja in večja podjetja, ki jim pomagamo, da se pred tveganji, ki so jim dejansko izpostavljena, kakovostno zavarujejo in za to ne plačujejo previsoke

cene,« razlaga prokurist Francišek Brane Kutnar. Svojim strankam pomagajo tudi pri ocenjevanju in izplačilu škod.

Dobrih dvajset let izkušenj

V Tutor Teamu pri sodelovanju s strankami v prvem koraku dobro proučijo njihove potrebe, v drugem pa jim svetujejo in na trgu pridobivajo ponudbe domačih in tujih zavarovalnic, ki so za njih primerne. Pri svojem delu so neodvisni.

Na trgu delujejo dobrih dvajset let. V okviru družbe deluje šest zavarovalnih posrednikov z licenco. Registrirani so za delovanje na trgu EU. Strankam, ki imajo hčerinska podjetja zunaj Unije, zavarovalno zaščito omogočajo s pomočjo partnerskih podjetij.

Negotovi časi prinašajo dodatna tveganja

Ko govori o izzivih, s katerimi se pri zavarovanjih srečujejo v podjetjih, sogovornik opozarja, da lahko, denimo, napačno razumejo vsebino zavarovanj. Marsikatero podjetje ni pripravljeno zavarovati potresnih tveganj, ne vedo pa, da, če bi ob potresu nastal požar, zavarovalnica škode zaradi požara ne bo pripravljena pokriti, če podjetje ni zavarovano tudi pred potresom.

V času inflacije je potrebno zavarovalne vrednosti usklajevati z dvigom cen, pri nepremičninah, denimo, z rastjo cen gradbenega materiala in storitev. Če ima podjetje sredstva zavarovana na ustrezno vsoto in na tako imenovano novo vrednost, zavarovalnica praviloma škodo povrne v celoti,

Prednosti, ki jih prinaša sodelovanje s Tutor Teamom

1. Ocenijo smiselnost vaših (obstoječih) zavarovanj.
2. Prilagodijo zavarovanja potrebam vašega podjetja – izdelajo zavarovalni program, ki vam je pisan na kožo.
3. Ocenijo višino najvišje možne škode v podjetju.
4. Svetujejo in se poglobijo v delovanje vašega podjetja.
5. Poskrbijo, da je izplačilo zavarovalnin in odškodnin v skladu z vašimi pričakovanji.
6. Znižajo vam operativne stroške.
7. Priskrbijo jamstva, ki so vam bila prej nedosegljiva.
8. Z odličnim sistemom pogajanj dosežejo najboljše rezultate.
9. Opravijo delo, ki ste ga običajno naredili sami.
10. Že v fazi priprave podatkov prevzamejo odgovornost za napake.
11. Delajo samo v vašo korist, saj so neodvisni od zavarovalnic.

medtem ko pri zavarovanju na dejansko vrednost samo v določenem deležu, kar terja dodatne lastne vložke, kar je pri visokih škodah lahko precejšen izziv.

Frančišek Brane Kutnar precejšnje izzive vidi na področju zavarovanja odgovornosti. Priporoča ga zlasti informacijskim podjetjem, saj lahko s svojimi storitvami strankam povzročijo visoko škodo, do nje pa lahko pride tudi ob kibernetnem napadu.

Širitev na Balkan

V prihodnosti bodo svojo dejavnost širili na področje nekdanje Jugoslavije. Trudili se bodo tudi, da delovanje na slovenskem trgu omogočijo več tujim zavarovalnicam, s čimer bodo njihove stranke dobile boljše zavarovalno zaščito.

**Tutor
Team**

Partner pri
zavarovanju
vašega podjetja

IZZIVI KIBERNETSKE VARNOSTI

Kibernetška varnost je del sodobnega poslovanja

Poleg poslovne bodo podjetja potrebovala tudi kibernetško higieno, za kar pa jim manjka več tisoč strokovnjakov. K sreči pa k boljši kibernetški odpornosti največ prispevajo prav izobraženi zaposleni.

Miran Varga, foto: Kraftart

Vsaki 39 sekund se zgodi kibernetški napad, vsako peto podjetje je že bilo tarča napada, obeti za prihodnost prav tako niso rožnati – napadenih podjetij kmalu ne bo več, bodo le tista, ki se tega, da so bila napadena, sploh ne bodo zavedala. Zlonamerna programska oprema, izsiljevalski virusi in onemogočanje dostopa do storitev so le nekateri izmed razlogov, zakaj je informacijska varnost vsak dan na preizkušnji in je treba zanj ustrezno poskrbeti, če želi podjetje poslovati v digitalnem svetu.

Za zagotavljanje kibernetške varnosti poslovanja so ključnega pomena ljudje.

»Pri zagotavljanju kibernetške varnosti v podjetjih sta pomembna tako razumevanje kibernetških tveganj, ki jim je podjetje izpostavljeno, kot tudi poznavanje možnosti za racionalno in učinkovito preventivno delovanje ali pa odpravo posledic kibernetškega napada. V Sekciji za kibernetško varnost si prizadevamo za dvig uveljavitve ukrepov kibernetške varnosti v podjetjih,« je rdečo nit dogodka, naslovljenega »Izzivi kibernetške varnosti – od groženj do implementacije ukrepov«, ki sta ga organizirala Združenje za informatiko in

telekomunikacije ter IKT horizontalna mreža na Gospodarski zbornici Slovenije, povzel **predsednik Sekcije za Kibernetško varnost Mihael Nagelj** in nadaljeval: »Ključna zgodba konference je: Ukrepe kibernetške varnosti je potrebno načrtovati in izvajati celovito, ne glede na to, ali gre za organizacijske, tehnične ali pa ukrepe, povezane z uporabniki. Kibernetška varnost mora biti del vseh projektov digitalne preobrazbe poslovanja in to že od samega začetka, saj iskanje in krpanje morebitnih ranljivosti ob že implementiranih rešitvah

lahko močno poveča stroške slehernega projekta.«

Kibernetška varnost skrbi celo Evropo
Vzpostavitev enotnega digitalnega trga (DSM) je eden najpomembnejših strateških ciljev Evropske unije. Da bi podprla ta cilj, je Evropska komisija kibernetško varnost prepoznala kot eno ključnih področij, ki potrebuje takojšnje ukrepanje na evropski ravni, zlasti vzpostavitev močnih evropskih rešitev kibernetške varnosti za vzpostavitev zaupanja. Ker mala in

Na konferenci je spregovail Mihael Nagelj, vodja sekcije za kibernetško varnost (SeKV/ZIT).

srednje velika podjetja predstavljajo kar 99,8 % vseh podjetij v Evropi, se je treba osredotočiti predvsem nanje. Tudi zato, ker večinoma niso (ustrezno) pripravljena na kibernetične napade in druge nevarnosti digitalnega sveta. »Podjetja vseh velikosti so danes tarče hekerskih napadov. Prav zato sta zasnova in izvedba učinkovitega ekosistema na regionalni ravni bistvenega pomena za delitev stroškov in najboljših praks, izmenjavo visokokvalificiranega osebja in izkoriščanje potencialnih sinergij med različnimi deležniki, kot so univerze, javni organi, telekomunikacijski operaterji, podjetja, specializirana za kibernetično varnost itd.« je izzive kibernetične varnosti na ravni EU predstavil **Luigi Rebuffi, generalni sekretar Evropske organizacije za kibernetično varnost (ECISO)**.

Nevarnosti digitalnega sveta

Ključne trende na področju kibernetične varnosti in kibernetične grožnje so predstavila slovenska podjetja. **Dr. Andrej Rakar, vodja informacijske varnosti v družbi Petrol**, je izpostavil, da so trn v peti varnostnih strokovnjakov že desetletja predvsem tehnike socialnega inženiringa, s katerimi napadalci pretentajo zaposlene v podjetjih, da jim (nevede) odprejo vrata do sistemov, aplikacij in omrežja podjetja (beri: omogočijo zastonj). Predstavil je tipične primere napadov v jadranski

regiji, kot so napadi, ki so ohromili poslovanje podjetij Lekarna Ljubljana, ProPlus, Revoz, Knauf Insulation in drugih ter organizacij, kot sta Uprava RS za zaščito in reševanje ter Slovenska policija. Večinoma prav na račun spletnih prevar in škodljivih kod ter izsiljevalskih virusov. Za hekerje je lahko tudi informacijski oblak zlata jama – namesto, da cilja na posameznika v podjetju, lahko z vdorom v oblak prevzame nadzor nad več tisoč uporabniškimi računi in podatki. Dr. Rakar je osvetlil tudi minimalne varnostne ukrepe, ki bi jih po njegovem mnenju potrebovalo vsako podjetje, ter izpostavil področja, ki jih podjetja pogosto spregledajo, kot so aktivno zaznavanje varnostnih incidentov, opredelitev varnostnih zahtev za (ključne) dobavitelje ter zagotavljanje integritete kadrov in njihove ozaveščenosti glede informacijske varnosti. Dejstvo, da se napadalci v omrežjih in sistemih podjetja lahko skrivajo tudi po več mesecev, preden so odkriti, ni sprejemljivo.

Dalibor Vuković, specialist kibernetične varnosti v podjetju Telekom Slovenije, je poudaril, da velja več sredstev in človeških virov v podjetjih nameniti preventivni (prediktivni) varnosti, namesto rešitvam za reaktivno varovanje, ko do težav že pride. T. i. obveščevalne informacije podjetjem lahko povedo, kateri napadi in napadalci ciljajo nanje, kaj velja takoj posodobiti, ker je posodobitev

na voljo ipd. Vuković je izpostavil, da na podjetja danes prežijo predvsem štiri vrste nevarnosti, ki se od napadov z izsiljevalskimi virusi (šifriranje podatkov) stopnjujejo še na krajo podatkov, napade z onemogočanjem storitev ter grožnje strankam podjetja (na podlagi podatkov, ki so jih napadalci ukradli podjetju).

Skrb za kibernetično odpornost

Do varnostnih incidentov bo vedno prihajalo, pomembno je, da je podjetje sposobno pravilnega in hitrega odziva. Tu lahko podjetjem pomagajo standardi. Standardi na področju kibernetične varnosti posredujejo znanje za celovito obvladovanje kibernetičnih tveganj, kar zmanjšuje stroške implementacije in dviguje raven t. i. kibernetične odpornosti.

Idealna rešitev bi bila, da ima vsako podjetje lasten varnostno-operativni center (SOC), v katerem deluje visoko usposobljena ekipa varnostnih strokovnjakov in analitikov ter zagotavlja hitro reakcijo na napade. Seveda si lasten SOC lahko privoščijo le velika podjetja, k sreči pa SOC svoje znanje in sposobnosti podjetjem nudijo v obliki storitev, ki so bistveno dostopnejše. Kakšen varnostno-operativni center izbrati? Predvsem takšnega, ki pozna okolje panoge, v kateri deluje podjetje, saj bo tako poznal tudi potencialne ranljivosti in grožnje.

Napadalci so v omrežjih in sistemih podjetja lahko skriti tudi po več mesecev, preden jih odkrijejo.

Sodelujoči na konferenci so se posvetili tudi ključnim trendom na področju kibernetične varnosti in obvladovanju kibernetičnih tveganj.

»Zelo priporočljivo je, da posamezno podjetje vsaj enkrat letno najame strokovnjake, ki opravijo t. i. varnostni pregled. S tem nedestruktivnim napadom brez omejitev, ki preverja upoštevanje varnostne politike, ukrepov in rešitev ter celovito obravnava tehnologijo, procese in zaposlene – vendarle gre za najbolj realen scenarij vdora v organizacijo – podjetje pridobi temeljito poročilo glede ranljivosti in priporočila za njihovo odpravo,« je udeležencem konference zaupal **etični heker Elijah B. Hlastan**, ki sodeluje s

podjetjem **ProAstec**, in priporoča redno izvajanje kibernetских vaj z zaposlenimi.

Znanje je najboljša obramba

Po vsem svetu po ocenah primanjkuje kar 3,5 milijona varnostnih strokovnjakov. In še zelo dragi so. Kako naj podjetja pridobijo ustrezne kadre? Kader s področja kibernetске varnosti se izobražuje dve do štiri leta (v primeru, da že ima računalniško podlago oz. predznanje), saj gre za zelo specifično področje znanja, ki ga fakultete pri nas (še) ne učijo. Najboljši recept je izobraževanje lastnega kadra, predvsem informatikov, ki bi radi okrepili znanje s področja kibernetске varnosti.

»Locked Shield je največja svetovna vaja s področja informacijske varnosti, v kateri sodelujejo malodane vsi mogoči strokovnjaki, ki rešujejo vprašanja kibernetске varnosti na številnih področjih, od telekomunikacijskih operaterjev, bank, energetike, komunale, bolnišnice, vojske do javne uprave. Več kot dva tisoč IT-inženirjev iz 32 držav je izvajalo številne naloge, eni v vlogi napadalcev in drugi

v vlogi obrambe. To strokovnjakom daje možnost intenzivnega izobraževanja in preskusa zmožnosti. S tem države s podporo NATO kompetenčnega centra za kibernetско varnost preizkušajo elemente kibernetске odpornosti držav. Slovenija je dosegla bistven napredek, saj se je uspešno udeležila dveh zadnjih tekmovanj z nadpovprečnimi rezultati, kar kaže na strokovnost posameznikov. Ti dve tekmovanji sta pokazali, da je mogoče sodelovanje javnega in zasebnega sektorja, ki je zaradi pomanjkanja kadra nujno. Sodelovanje v takšnem dogodku pa je pokazalo tudi na 'sistemске težave',« je povedal **Gregor Spagnolo, svetovalec s področja informacijske varnosti, iz podjetja SSRD**. Razvoj strokovnega kadra zahteva sistematičen pristop od mladih v šolah, univerzitetnega izobraževanja za vključevanje v začetne poklice karijerne poti specialista kibernetске varnosti.

Kako dobro je posamezno podjetje pripravljeno na kibernetско obrambo, je razvidno tudi iz t. i. IT zrelostnega modela podjetja. »Dokler je informatika v

očeh (vodstva) podjetja samo ali predvsem strošek, ne moremo pričakovati dobre varnostne drže. Šele ko informatika postane področje, ki ustvarja dodano vrednost ali konkurenčno prednost, so navadno vlaganja v kibernetско varnost in izobraževanje zaposlenih ustrezna,« je povzel **Miha Lavrič, tehnični direktor podjetja CREAplus**.

Kje začeti z gradnjo ali nadgradnjo kibernetске odpornosti? Predvsem s standardi (npr. ISO/IEC 27001 in 27002), ki vsebujejo temeljna znanja o celovitem pristopu, priporočila za načrtovanje in izvajanje ukrepov in dobrimi praksami, ki so na voljo za različna področja in vrste industrij. Velikih bližnjic ni. S pomočjo podjetij, ki izvajajo storitve v sektorju kibernetске varnosti od analize kibernetских tveganj, izvajanja storitev varnostno operativnega centra, varnostnih preverjanj in testiranj do izobraževanja uporabnikov. Zavedati se je treba, da so tudi za zagotavljanje kibernetске varnosti poslovanja ključnega pomena ljudje in ne (zgolj) tehnologije. ■

Enostavno poslovanje za življenjsko aktivne

Genís
okolju prijazne informacijske rešitve

V službi preživite najmanj 1/3 svojega dneva. Stres in prekomerno delo vplivata na kakovost vašega prostega časa in življenjski slog. Poenostavite si življenje! Urejeni delovni postopki vam zmanjšajo stres in preobremenjenost ter povečajo učinkovitost. Omogočijo vam, da se v službi in življenju ukvarjate s pravimi stvarmi.

www.genis.si

SRC D. O. O.

Na poti razvoja elektronskega zdravja na valu dobrih praks in mimo čeri teoretičnih utopij

Podjetje SRC Rešitve za zdravstvo, letošnji nominiranec za nagrado Go-Digital, je vodilni ponudnik kliničnih informacijskih rešitev v Sloveniji z več kot tridesetletnim delovanjem. Širšemu krogu uporabnikov je poznano po rešitvah eRecept, Vrstomat, doZdravnika in aplikaciji v podporo hitremu testiranju ter cepljenju, ki se uporablja v ambulantah in laboratorijih. Svojo SRC Akademijo usmerja v ciljno usposabljanje za dvig ravni digitalnih kompetenc na vseh ravneh zdravstva.

»Naš zdravstveni informacijski sistem, ki podpira administrativno raven in klinične procese in je povezan z več kot tristo drugimi napravami, rešitvami in orodji za podporo obravnavi pacientov, je praktično živ elektronski karton slovenskega državljana,« pravi mag. Vasja Rebec, direktor podjetja SRC Rešitve za zdravstvo, ki soustvarja slovenski zdravstveni ekosistem že dve desetletji.

Kako ocenjujete stanje digitalizacije slovenskega zdravstva?

Smo ena redkih držav, ki je že dobro desetletje nazaj spoznala, da potrebujemo ustrezne rešitve na nacionalni ravni, to zapisala v prelomni projekt slovenske digitalizacije zdravstva eZdravje, in marsikaj, kar je bilo tedaj načrtovano, danes uspešno živi v praksi. Poznamo eRecept, eNaročanje, zVem, trenutno pa je teh nacionalnih rešitev približno dvajset.

Z vidika digitalne zrelosti zdravstvenega ekosistema, ki jo ocenjujem z neko srednjo oceno, predstavlja eZdravje vrh ledene gore, ki povezuje razvejan sistem rešitev, ki digitalizirajo procese pri izva-

jalcih zdravstvene dejavnosti: v bolnišnicah, zdravstvenih domovih, zasebnih ambulantah, pacientih in drugih deležnikih zdravstvenega ekosistema.

Medicinska informatika se hitro razvija, smo v stalnem ciklu izboljšav, z vsakim obdobjem vse bolj spoznavamo, kje so pomanjkljivosti, kje je potreben dodaten razmislek in kam usmeriti razvoj v prihodnosti.

Podjetje SRC je eden od pionirjev informatizacije zdravstva v Sloveniji. Glede na vaše izkušnje, kje je Slovenija lahko vzor ostalim evropskim državam?

Slovenija je še danes ena redkih držav z dobro infrastrukturo za identifikacijo v zdravstvenem okolju, kar nas mora še dodatno spodbuditi k nadaljnjim vlaganjem. Infrastruktura je pogoj, da dobre rešitve živijo na nacionalni ravni. Ponosni smo, da smo vodili projekt eRecept, kjer so deležniki oblikovali rešitev, ki je takoj zaživela v praksi. Danes se 98 % receptov izda prek te aplikacije. Od manjših rešitev bi izpostavil mobilne rešitve v podporo hitremu testiranju in cepljenju, ki so bistveno pohitile postopke in povezale različne nacionalne baze podatkov.

Naš zdravstveni informacijski sistem, ki podpira administrativno raven ter klinične procese in je povezan z več kot tristo drugimi napravami, rešitvami in orodji za podporo obravnavi pacientov, je praktično živ elektronski karton slovenskega državljana. Morda se premalo pohvalimo z dejstvom, da je slovenski državljan zelo informiran o svojih zdravstvenih podatkih, saj lahko dostopa do cen storitev, ki jih je uveljavljal, kot tudi do vseh po-

Mag. Vasja Rebec, direktor podjetja SRC Rešitve za zdravstvo, soustvarja slovenski zdravstveni ekosistem že dve desetletji.

membnejših listin, ki so mu bile izdane prek portala zVem in ZZZS ter doZdravnika in ostalih podobnih aplikacij.

Kaj morajo rešitve v zdravstveni informatiki omogočati v prihodnosti?

Prihodnost je v domeni pacienta, ki je aktivno vključen in soodloča o svojem zdravju. To pomeni, da morajo biti rešitve še bolj povezane, intuitivne in varne. Posebno pozornost pa bo treba nameniti etičnosti uporabe podatkov.

FUTURE UNICORN AWARD

Razvili najnaprednejši sestrski klicni sistem na svetu

GZS – Združenje za informatiko in telekomunikacije je za nagrado Future Unicorn Award nominiralo podjetje Caretronic.

Barbara Perko

Organizacija DIGITALEUROPE vsako leto podeljuje nagrado Future Unicorn Award, ki jo prejmejo podjetja, ki imajo potencial, da v prihodnosti postanejo evropski tehnološki velikani. Štirideset največjih IKT združenj v Evropi nominira vsako po enega svojega kandidata. GZS – Združenje za informatiko in telekomunikacije je letos kot nacionalnega kandidata za

Future Unicorn Award predlagalo podjetje **Caretronic**.

»V prvi vrsti smo počaščeni, da smo bili izbrani kot nominiranec za Future Unicorn Award in da so v žiriji prepoznali naš tehnološki potencial in naše napredne digitalne rešitve za zdravstveno-negovalno področje. Nominacija nam predstavlja predvsem potrditev, da smo z razvojem naših rešitev na pravi poti, in da naše rešitve pripomorejo zdravstveno-negovalni trg pripeljati korak bližje digitalizaciji,« pravi **direktor podjetja Andraž Krajnc**.

Zmagovalec bo razglašen na konferenci Master of Digital 2023, ki bo 8. in 9. marca 2023 v Bruslju.

Rešitev na voljo že na 40 mednarodnih trgih

Podjetje Caretronic je izkušen razvijalec in proizvajalec najnaprednejšega sestrskega klicnega sistema na svetu NurseCare. Sistem NurseCare je vodilni sistem na slovenskem trgu in je že nameščen na več kot 40 mednarodnih trgih.

»Naše rešitve v veliki meri pripomorejo k optimizaciji dela zdravstveno-negovalnega osebja in povečujejo njegovo učinkovitost, kar navsezadnje predstavlja tudi boljši

zdravstveni izhod pacientov. Z digitalizacijo razbremenjujemo osebje birokratskih opravil in omogočamo, da se lahko v večji meri posvetijo svojemu primarnemu delu – skrbi in negi pacientov,« pove Krajnc. »Po drugi strani z digitalizacijo tudi opolnomočimo starejše, ki z uporabo naših rešitev postanejo bolj samostojni, neodvisni in posledično manj obremenjujejo zdravstveni sistem, kar med drugim zanje pomeni tudi manj dni, preživetih v bolnišnici.«

»Razvoj na tem področju gre v smeri vse večje digitalizacije sistema, ki bi tudi za širšo zdravstveno okolje pomenilo večjo razbremenitev osebja, zmanjševanje čakalnih dob ipd. V ta namen se razvijajo tudi raznoliki senzorji in podporni sistemi, ki bi pacientom omogočali določeno mero samonadzora zdravstvenih parametrov v povezavi z zalednim sistemom za zdravstveno osebje,« o razvoju na tem področju pove Krajnc. Čedalje bolj pomembno vlogo ima umetna inteligenca. Vsekakor pa si želijo, da bi tudi Slovenija naredila bolj resne korake v smeri digitalizacije na zdravstvenem področju. ■

Več o nagradi:

Foto: Caretronic

Direktor podjetja Caretronic Andraž Krajnc poudarja, da je nominacija potrditev njihove prave poti.

BSP SOUTHPOL

Uspešno krmarijo skozi zahtevne razmere

Družba BSP Southpool, energetska borza, kljub zahtevnim razmeram na energetskem trgu posluje uspešno in nemoteno izvaja načrtane projekte. Kako jim to uspeva, nam je zaupal njen direktor mag. Anže Predovnik.

»Prizadevanja vlade in EU za obvladovanje razmer gredo v pravo smer, pri tem pa moramo kot posamezniki z varčevanjem v prihajajoči zimi dati svoj polni prispevek k znižanju porabe in s tem povpraševanja po električni energiji,« pravi mag. Anže Predovnik, direktor BSP Southpool, energetske borze.

Kako bi ocenili trenutne razmere na trgu električne energije?

Cene električne energije so od središnje leta 2021 (povprečna cena v drugem polletju lani je znašala 61,16 evra/MWh) pospešeno rasle in se v drugem polletju letos dvignile na 223,17 evra/MWh, 24. avgusta pa so na ravni posamezne ure dosegle celo 1.000 evrov/MWh. V oktobru so se začele počasi umirjati, kar kaže primerjava povprečne cene med lanskim oktobrom, ko je cena znašala 202,52 evra/MWh in letošnjim oktobrom, ko je padla na 196,9 evra/MWh. To izhaja iz ukrepov Evropske komisije in slovenske vlade.

Poslujete uspešno?

Borza BSP od leta 2013, ko sem prevzel njeno vodenje, nenehno posluje uspešno. Ocenjujemo, da bomo tudi letošnje leto zaključili nad načrtovanim poslovnim izidom. K uspešnemu izidu bo najbolj prispevala rast obsega trgovanja na trgu za dan vnaprej, ki znaša od letošnjega januarja do oktobra, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem, dobrih 17 odstotkov. Naša družbenika ELES in Borzen sta v navedenem obdobju s svojimi lastniškimi vložki in nerazdeljenimi ustvarjenimi dobički povečevala kapitalsko ustreznost borze in nam s tem omogočala nenehno rast. Prav tako moram posebej izpostaviti zavzetost pri odgovornem delu in pripadnost družbi vseh zaposlenih.

Strokovnjaki ocenjujejo, da bo prihodnje leto gospodarsko zelo zahtevno. Bo tako tudi za vašo borzo?

Gotovo. Borza BSP je s svojo vpetostjo v čezmejno evropsko trgovanje z elektriko del gospodarske celote in se bodo zato vsa dogajanja na trgu odrazila tudi pri nas. Ob tem velja poudariti, da organiziranje borznega trgovanja in izračun borznih cen potekata neodvisno od oblikovanja krivulje ponudbe in povpraševanja tržnih udeležencev. Kakovost naših IT orodij in storitev omogočata nemoten izračun borznega cenovnega indeksa od 24. marca 2010, kar nam tudi omogoča, da gremo naprej po načrtani poti širitve svoje dejavnosti v regijo Zahodnega Balkana.

Kaj se trenutno dogaja pri delovanju stičišča ADEX? Ali projekt poteka po načrtih?

Kot smo najavili aprila letos z družbami ELES, EMS in EPEX, prihodnjimi ustanovnimi solastniki ADEX, izvajamo

postopke za ustanovitev nove energetske borze za srednjo in jugovzhodno Evropo. V sodelovanju z vodilno evropsko energetsko borzo EPEX smo pripravili strategijo ustanovitve regijske borze ADEX, ki združuje borzi BSP in SEEPEX in temelji na sinergijah, vezanih na uporabo enakega trgovalnega sistema znotraj dneva na slovenskem in srbskem trgu; na nudenju storitev vodenja projektnih skupin znotraj SDAC in SIDC, storitev vodenja projektnih skupin za vzpostavitev kliriranja na novih trgih, npr. črnogorskem, makedonskem, bosanskem; na uporabi enakega klirinškega sistema na slovenskem in srbskem DA in ID trgu; in na vzpostavitvi skupne operative za organiziranje slovenskega in srbskega trga z elektriko za dan naprej. Skladno s strateškim načrtom lastnikov borze ADEX se izvajajo vse aktivnosti, da bo nova borza ustanovljena na začetku leta 2023.

Katere večje projekte načrtujete za leto 2023?

Med najpomembnejše kratkoročne aktivnosti družbe spada koordinacija postopkov za ustanovitev regionalne borze ADEX, za uvedbo 15-minutnih produktov na slovenski borzni trg za dan vnaprej in za uvedbo vseevropskih regionalnih dražb znotraj dneva na meje slovenskega elektroenergetskega sistema. V letu 2023 je pred nami tudi projekt vzpostavitve naših storitev na novih trgih, in sicer uvedba trgovanja znotraj dneva na srbskem borznem trgu v okviru nove regionalne borze ADEX in zaključek testiranja in dobava rešitve za izvajanje kliriranja na črnogorskem in makedonskem borznem trgu.

DIGITALIZACIJA JE KOMPLEKSNA IN DRAGA. IN ZEMLJA JE PLOŠČATA.

Obstaja še druga pot: naši digitalni izdelki in storitve pospešijo vaše postopke izdelave in pri tem znižajo stroške. Naj gre za sisteme izdaje blaga ali proizvodnjo, ki temelji na spletni povezanosti: naši strokovnjaki za digitalizacijo bodo poiskali popolno rešitev za vas.

www.hoffmann-group.com

 hoffmann Group

Stefan,
strokovnjak za spletno poslovanje

DIGITALIZACIJA

Industrija pred veliko izzivi

Poskrbeti je treba za povezljivost poslovnih sistemov in digitalizirati javno upravo, kar bo pomenilo velike prihranke. Razvoj gre čedalje bolj v smeri umetne inteligence.

Barbara Perko

Digitalizacija je pojem, ki ga danes radi na veliko in široko uporabljamo. »Izziv vidim predvsem v tem, da vsi uporabljamo besedo "digitalizacija", a vendar nismo čisto prepričani, kaj ta sploh pomeni. Digitalni svet sam zase ne obstaja, je le manifestacija našega sveta. Če izhajamo iz tega razumevanja, bi bilo torej pravilneje govoriti o digitalni podpori procesom in digitalnih kanalih komunikacije - predvsem v smislu prodaje in marketinga, meni **izvršni direktor podjetja Dewesoft Tilen Sotler**.

Ko govorimo o področju digitalizacije, sam največji izziv vidi drugje. »Menim, da je digitalizacija javne uprave in odvisnih sistemov naš ključni izziv, če želimo biti uspešni tudi kot država in nuditi dobro podporo podjetjem - v smislu razumevanja njihovega načina dela in razbremenitve pri nepotrebnih birokraciji. Ko bo ta izziv za nami, sem prepričan, da bodo tudi prihranki zelo veliki,« poudarja.

Velik izziv vidi tudi na področju povezljivosti poslovnih sistemov. »Izzivi, ki jih vidim, niso toliko povezani s samim prilagajanjem, pač pa s povezovanjem sistemov v podjetjih s sistemi v javni upravi. V našem podjetju poročamo iste podatke na mnogo različnih sistemov v lasti javne uprave, zaradi same neusklajenosti sistemov. Če bi bila interoperabilnost sistemov večja, bi veliko stvari lahko uredili z enim klikom, tako pa je žal le veliko Sizifovega dela,« opiše trenutne razmere.

V podjetjih je pomembno tudi, kakšna je menedžerska miselnost. »Za mlajša

podjetja, ki so nastala recimo po letu 2000 in so del IT industrije, to ni takšen problem, ker so ta podjetja "zrasla" v tej mentaliteti. Za starejša podjetja pa to predstavlja večji izziv, ker je uvajanje teh tehnologij precej kompleksno,« ocenjuje Sotler.

Zmanjšati je treba količine podatkov

Na področju digitalizacije gre po Sotlerjevi besedah veliko »v smeri razvoja umetne inteligence in "rudarjenja" po podatkih. Glede na količine vseh zajetih podatkov so ti trendi zelo smiselni. Za prihodnost je namreč zelo pomembna redukcija količine podatkov - kar omenjeni metodi zagotavljata, da lahko sploh izluščimo ključne lastnosti iz zajetih podatkov. Na tem področju se dogajajo veliki premiki

pri podpori prodaje in marketinga. Slabša pa je podpora za HR in ostale poslovne procese ter različna poročanja, ki jih morajo podjetja zasledovati in opravljati,« še dodaja sogovornik.

Z digitalizacijo do večje prožnosti

»Digitalizacija se danes dogaja v vseh industrijah. Če je bil v preteklosti proces digitalizacije bolj prisoten v informacijsko intenzivnih industrijah, kot so mediji, finance, telekomunikacije, bo v naslednjem desetletju glavni poudarek v t.i. fizičnih industrijah: proizvodnja, energetika, transport, logistika, ipd,« napoveduje **Janko Ōri, direktor strateškega razvoja v S&T Iskratel**. »Operativni procesi se optimizirajo in avtomatizirajo, razvijajo se digitalni

Foto: S&T Iskratel

S&T Iskratel gradi svoj portfelj digitalnih kompetenc, rešitev, storitev in produktov za digitalizacijo industrij v več segmentih.

poslovni modeli. Pri tem je ključni predpogoj digitalizacija infrastrukture, t.i. operativne tehnologije v teh industrijah.«

Graditi je treba na kompetencah zaposlenih.

Temeljni cilji digitalizacije so predvsem povečanje prožnosti in prilagodljivosti organizacije na spremembe in zagotavljanje večje profitabilnosti poslovanja. Ključni izziv je digitalizacija in integracija vseh sistemov za podporo poslovanja (BSS) z namenom avtomatizacije zajemanja in obdelave ter medsebojne izmenjave podatkov med poslovnimi procesi v podjetjih. Ključno je, da pride do standardizacije vmesnikov med posameznimi poslovnimi podpornimi sistemi, kar omogoča učinkovito načrtovanje digitalne integracije sistemov med seboj.

Izziv je tudi pridobivanje in nadgrajevanje digitalnih kompetenc zaposlenih. Graditi je treba ustrezen digitalni kompetenčni profil zaposlenih in poslovno kulturo v podjetju, ki spodbuja zaposlene

k sprejemanju sprememb in izboljšav v poslovnih procesih v podjetju, izpostavlja Ōri.

Med ključnimi izzivi izpostavlja tudi digitalizacijo proizvodnih sredstev, t.j. uvajanje digitalnih dvojčkov ter zagotavljanje IOT povezljivosti proizvodnih sredstev, delovnih strojev, podpornih orodij za učinkovito zajemanje podatkov oz. dodajanja zmožnosti krmiljenja, avtomatizacije, avtonomnosti. Cilj je čim hitrejša in stroškovno učinkovita uvajanje poslovnih odločitev v operativne poslovne procese.

Zagotoviti bo treba omrežno in informacijsko infrastrukturo, ki bo varna, zanesljiva in bo omogočala obdelavo velike količine podatkov v realnem času. Podjetja bodo postavljena pred izziv konsistentnega in koherentnega načrtovanja in uvajanja informacijskih (IT) in operativnih (OT) omrežij ter informacijske računalniške infrastrukture.

Širiti je treba kompetence

S&T Iskratec gradi na segmentu oblikovanja produktnega portfelja za učinkovito implementacijo informacijskih in operativnih

omrežij ter informacijske računalniške infrastrukture, ki temelji na produktni liniji rešitev za izgradnjo privatnih, varnih, visokozanesljivih 5G omrežij ter virtualizirani računalniški platformi (ICP), ki omogoča gradnjo centraliziranih in/ali geografsko razpršenih oblachnih in robnih računalniških kapacitet. Drugi pomemben segment, na katerem delajo, je tudi stalna nadgradnja in širitev kompetenc zaposlenih.

Dobri projekti predstavljajo veliko prednost

Kot na drugih področjih, je tudi na IT področju stanje na trgu dela že nekaj časa problematično, a Sotler ostaja optimist. »Prepričan sem, če podjetje ponudi dobre projekte in ustvari okolje za ustvarjanje, to predstavlja veliko prednost in dodano vrednost. V našem podjetju se zavedamo pomena dobre izobrazbe, v ta namen sodelujemo z različnimi srednjimi šolami. Dijake želimo navdušiti za tehnične poklice že zgodaj, da se v prihodnosti ne bomo več pogovarjali o pomanjkanju kadra, pač pa o njegovem izobilju.« ■

Programska oprema za učinkovito vodenje poslovanja.

- GLAVNA KNJIGA - **KRALJICA**
- OSNOVNA SREDSTVA - **ŽEZLO**
- PREJETE FAKTURE - **MEČ**
- IZDANI RAČUNI - **CEKIN**
- ZALOGE - **TRDNJAVA**
- DELOVNI ČAS - **TEMPUS**
- PLAČE - **VITEZ**

KOPA D. D.

Celoviti podatki iz Kopinih rešitev so »gorivo« za poslovno analitiko in umetno inteligenco

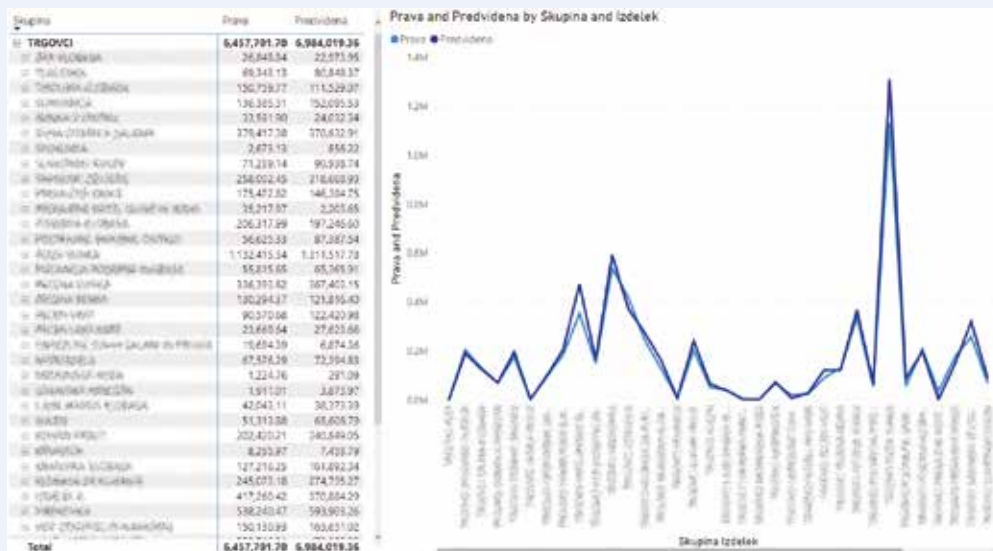
Podjetja, ki sistematično zbirajo podatke in jih odločevalcem znajo predstaviti tako, da jim pomaga razumeti delovanje organizacije, se že zavedajo, da je to novo »gorivo« za strateško odločanje.

Kopa s svojimi rešitvami že desetletja pomaga pri digitalizaciji in zbiranju podatkov, ki jih podjetja potrebujejo za uspešno poslovanje. To »gorivo« so začela podjetja izkoriščati že z uvedbo rešitev za poslovno analitiko (BI), kjer je bil v preteklosti fokus predvsem na finančno-računovodskem delu in na prodaji, v zadnjih letih pa se to širi na celovit pregled poslovanja, kjer so vključeni proizvodnja in kadri ter njihove lastnosti in kompetence.

Celovit pregled in zanesljive napovedi

Poleg omenjenih podatkov iz poslovnega informacijskega sistema zna Kopa pridobiti tudi podatke iz proizvodnje o konkretnem dogajanju na določenem senzorju, izdelku, operaciji in kompetencah osebe, ki to operacijo izvaja. Te podatke potem poveže v celovito sliko dogajanja in jih zapisuje v časovni vrsti ter jih pripelje v BI orodja in orodja z AI algoritmi (umetna inteligenca), s katerimi zagotavlja celovit pregled nad dogajanjem in zanesljive napovedi. Pri tem ključne ukrepe še vedno sprejema človek, dobi pa zanesljive namige, katera odločitev je najprimernejša in kako bo vplivala na dogajanje v prihodnosti.

Podatki, ki se zbirajo v procesih, so torej ključni in od njihove natančnosti in količine je odvisno, kako dobro »gorivo« analitike so. Z rešitvijo za spremljanje proizvodnje (UTRIP), s poslovnim informacijskim sistemom (ERP) in napredno kadrovske analitiko z vodenjem kompetenc in lastnosti zaposlenih (HRM) Kopa zbira podat-

Ko so v Kopi na podlagi podatkov ene izmed dolgoletnih strank za nekaj let nazaj preizkusili algoritem AI in z njim napovedali gibanje za leto, za katerega so že imeli podatke o dejanskih vrednostih, in sta se krivulji napovedi in dejanskih vrednosti zastrašujoče ujemali, ni bilo več dvoma, da bo umetna inteligenca v prihodnosti ključno orodje v poslovnih informacijskih sistemih.

ke, ki celovito prikazujejo dogajanje v podjetju in omogočajo napovedovanje trendov ter odkrivanje vzorcev delovanja, kar omogoča optimizacijo poslovanja in sledenje trendom na področju AI. Ta povezava poslovne in proizvodne informatike do te mere, da se lahko poveže poslovni rezultat, stanje posameznega senzorja, kompetence oseb in parametre kakovosti ter se vsi ti podatki preko BI in AI orodij transformirajo v informacije za odločanje in napovedovanje, daje podjetjem dodano vrednost in jim zagotavlja prednost pred konkurenco.

Krepitev konkurenčnosti strank

Kopa sledi trendom na področju poslovne analitike in vključuje mehanizme umetne inteligence, ki temeljijo na podatkih, zbranih v bazah pri strankah in drugih javno dostopnih bazah. Določene stranke, ki so s Kopo že zelo dolgo, imajo odličen vir zanesljivih podatkov za napo-

vedovanje. Imajo torej »gorivo« za prihodnost, ki ga lahko uporabljajo za dvig uspešnosti in konkurenčnosti.

Obdelave velike količine podatkov so postale v zadnjih letih dostopne. Če pa so zahteve po teh obdelavah še višje, so na razpolago orodja v oblaku, kjer podjetja plačajo glede na potrebe in jim ni treba graditi lastne visoko zmogljive infrastrukture. Transformacija velike količine podatkov v informacije je omogočena, kaj vse pa je možno iz teh podatkov dobiti in to pretvoriti v dodano vrednost, pa predstavlja priložnost tudi za manjša podjetja.

LESTVICA

Največjih 50 IKT družb v letu 2021

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
1	TELEKOM SLOVENIJE, d.d.	596.276	98,2	18,3	2.076	274.280
2	Telemach d.o.o.	262.954	107,1	6,5	805	117.501
3	A1 Slovenija, d. d.	212.921	102,7	2,3	626	85.622
4	ELRAD ELECTRONICS d.o.o.	137.432	132,8	90,1	545	33.096
5	T - 2 d.o.o.	104.992	108,5	0,2	400	44.882
6	ALSO Technology Ljubljana, d.o.o.	101.621	107,0	2,3	76	5.493
7	ISKRATEL, d.o.o., Kranj	78.473	100,8	64,3	486	23.515
8	BRAVOPHONE d.o.o.	77.678	110,4	100,0	1	456
9	AVTERA d.o.o.	77.618	103,6	12,8	69	5.212
10	AKTON d.o.o.	76.079	151,1	99,1	26	4.050
11	ATHOS Elektrosistemi d.o.o.	55.619	137,2	56,8	193	8.604
12	Raycap d.o.o.	55.371	151,7	84,5	238	22.387
13	S&T Slovenija d.d.	49.745	146,8	9,6	204	15.258
14	Spinnaker NT d.o.o.	48.746	198,9	76,6	8	602
15	MOBIK d.o.o.	42.550	164,6	99,4	30	1.824
16	IBM Slovenija d.o.o.	37.326	87,3	37,8	147	13.928
17	EUREL d.o.o.	37.296	138,0	57,4	376	10.814
18	DEWESoft d.o.o.	36.664	109,0	97,5	114	19.017
19	BISOL Proizvodnja, d.o.o.	35.896	86,2	93,9	5	1.167
20	BANKART d.o.o., Ljubljana	35.165	104,9	11,3	217	20.829
21	NIL d.o.o.	34.722	117,8	40,6	154	15.196
22	Comtrade d.o.o.	31.227	63,1	96,7	334	24.491
23	CARGOX d.o.o.	31.014	8.295,2	99,9	3	13.456
24	SRC d.o.o.	30.684	95,4	4,7	205	11.262
25	SAP d.o.o.	30.414	134,9	30,8	35	8.212
26	ALTERNA DISTRIBUCIJA d.o.o.	30.258	140,9	1,8	18	1.666
27	Ingram Micro Ljubljana, d.o.o.	27.546	132,7	4,8	13	1.711
28	ABASTORE d.o.o.	27.376	165,9	90,3	2	391
29	UNISTAR LC d.o.o., Ljubljana	25.369	105,7	2,4	95	4.943
30	COSYLAB d.d.	24.228	151,0	98,0	229	17.610

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
31	EURO PLUS d.o.o.	24.217	117,9	98,7	109	12.734
32	Ekipa2 d.o.o.	23.512	107,0	100,0	300	22.192
33	ISTYLE d.o.o.	22.824	264,1	2,6	20	1.680
34	PANTEH d.o.o.	22.534	109,0	35,6	19	1.302
35	ACEX d.o.o.	20.397	52.133,3	99,5	0	19.503
36	ACORD-92, d.o.o., Ljubljana	20.315	114,4	6,3	22	1.480
37	Huawei Technologies Ljubljana d.o.o.	19.707	55,8	2,5	7	1.456
38	ANNI d.o.o.	19.666	110,0	5,6	50	2.643
39	NETS CEE d.o.o.	19.080	97,0	81,7	58	7.013
40	ORACLE d.o.o., Ljubljana	17.352	93,6	3,8	24	3.252
41	SMARTIS d.o.o.	16.943	153,3	7,7	46	3.783
42	MICROSOFT d.o.o., Ljubljana	16.204	91,1	84,7	64	13.743
43	ERICSSON, d.o.o.	15.997	150,0	1,8	28	3.220
44	AMPLEXOR Adriatic d.o.o.	15.738	95,3	96,9	160	8.700
45	H-BIT, d.o.o.	15.415	191,4	55,6	26	13.075
46	EVENTUS SISTEMI d.o.o.	15.311	117,8	32,6	11	1.018

INTRIX®

Preizkusite
30 dni
brezplačno

Najboljša pot do sanjske ekipe sodelavcev

Slovenski **HRM** po vaši meri.

Inrix - odličen HRM sistem za razvoj talentov.
Enostaven. Pregleden. Prilagodljiv.

Preizkusite brezplačno

www.inrix.si

Rang	Naziv družbe	Celotni prihodki, v 1000 EUR	Indeks 2021/2020	Delež prodaje na tujih trgih (%)	Št. zaposlenih po del. urah	Dodana vrednost, v 1000 EUR
47	ETREL d.o.o.	15.295	243,1	92,4	76	5.167
48	STN d.o.o.	15.198	97,6	99,9	24	2.192
49	LANCom d.o.o.	15.179	104,1	5,2	50	3.168
50	RESISTEC UPR d.o.o. & Co. k.d.	15.064	108,0	53,4	214	6.152

Vir: Gvin, Ajpes

Opomba: Upoštevanih 50 največjih družb po celotnih prihodkih na podlagi nekonsolidiranih in nerevidiranih finančnih izkazov za leto 2021. Podjetja so registrirane z glavno dejavnostjo 61 - Telekomunikacijske dejavnosti; 62 - Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti; 58.2 - Izdajanje programja; 63.1 - Obdelava podatkov in s tem povezane dejavnosti; obratovanje spletnih portalov; 95.1 - Popravila in vzdrževanje računalnikov in komunikacijskih naprav; 46.5 - Trgovina na debelo z napravami za informacijsko-komunikacijsko tehnologijo; 26.1 - Proizvodnja elektronskih komponent in plošč; 26.2 - Proizvodnja računalnikov in perifernih naprav; 26.3 - Proizvodnja komunikacijskih naprav; 26.4 - Proizvodnja elektronskih naprav za široko rabo; 26.8 - Proizvodnja magnetnih in optičnih nosilcev zapisa

Mesto prihodnosti danes

Podpiramo pozitivne procese, ki se dogajajo v pametnih mestih in skupnostih. Zato smo razvili najbolj napredno odprto platformo, ki podpira te procese, hkrati pa občane ohranja vpete v življenje vaše skupnosti. **Več na www.smartcity.si**

PAMETNA MESTA
IN SKUPNOSTI

PRIHRANITE ČAS IN DENAR

Podjetje NTS že več kot 16 let razvija in dostavlja celovite programske rešitve po meri uporabnika za podporo managementu v transportu in logistiki.

Sistemi za upravljanje voznega parka (ang. Fleet Management System) že vrsto let zavzemajo pomembno mesto v transportu in logistiki. Z izpopolnjevanjem naprednih tehnologij sistemi, ki jih predstavljamo so danes kompleksne rešitve za upravljanje in nadzor delovanja voznega parka.

Eden najbolj prepoznavnih sistemov za upravljanje voznega parka na regionalnem trgu je sistem NTS International, ki šteje več kot **25 000 vozil**.

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 2006 v Sloveniji, danes pa ima predstavništva še v drugih državah regije: Srbiji, Bosni in Hercegovini, Črni Gori, Hrvaški in Albaniji. Podjetje se lahko pohvali z najvišjimi priznanji, kot je platinasti certifikat bonitetne odličnosti AAA Platinum.

NTS ponuja širok portfelj storitev, ki presegajo zgolj »sledenje vozil«. Gre se za modularne rešitve, prilagojene uporabniku, z visoko stopnjo fleksibilnosti ter možnostjo nadgradnje in integracije z drugimi programskimi rešitvami.

Celotne **rešitve NTS ustvarjamo skupaj z našimi inženirji v lastni režiji**, od analize projektnih zahtev, preko načrtovanja in izvedbe, do testiranja in vzdrževanja. V sodelovanju z naročniki se razvijajo in izboljšujejo obstoječe rešitve, ki bodo zadovoljile njihove potrebe in pomagale izboljšati poslovanje.

NTS rešitve so namenjene vsem podjetjem, ne glede na njihovo primarno dejavnost, število ali vrsto vozil, ki jih imajo v lasti. NTS rešitve do danes uporablja več kot 2000 podjetij s področja: mednarodnega in domačega prevoza blaga, distribucije in prodaje izdelkov, proiz-

vodnje, trgovine, kmetijstva, gradbeništva, kurirskih storitev, prevoza potnikov, storitvenega in javnega sektorja, turizma itn.

Popolna preglednost delovanja voznega parka in drugih transportnih dejavnosti v realnem času in skozi zgodovinski pregled, ki ga zagotavljajo rešitve NTS, podpirajo vodilni kader pri odločanju, operativnem načrtovanju in vodenju, optimizaciji, analitiki in nadzoru transportno-logističnih procesov.

NTS Fleet management sistem omogoča **merjenje in spremljanje količine goriva v rezervoarju vozila** v realnem času, zahvaljujoč napravi v vozilu, ki je povezana z njegovim po- tovalnim računalnikom.

Podatki o trenutni in povprečni porabi vseh vozil so dostopni v aplikaciji NTS na računalnikih in vseh mobilnih napravah v vsakem trenutku, kjerkoli se nahajate, kar je danes, ko se pogosto dela od doma ali izven pisarne, še posebej pomembno.

Celotna zgodovina podatkov ostane zabeležena in je na voljo za nadaljnjo analizo odstopanja povprečne porabe od normativov proizvajalca.

Dolgoročna rešitev za natančno merjenje ravni goriva v rezervoarjih tovornih vozil je vgradnja merilnika.

Merilniki prikazujejo količino goriva v rezervoarju v realnem času, porabo, registrirana točenja goriva in morebitne kraje. Zlorabe s strani zaposlenih lahko hitro in enostavno odkrijete, saj aplikacija NTS zabeleži vsako točenje goriva. Na podlagi podatkov o času, kraju in količini goriva, ki je bilo natočeno v rezervoar vozila, ugotovite, ali se razlikuje od računa iz črpalke. V primeru evidentiranega pomanjkanja goriva vas sistem NTS takoj opozori preko aplikacije in/ali elektronske pošte.

Poslovanje v skladu z »Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (ZDCOPMD)« brez dodatnih stroškov, za prevoznike ni lahka naloga. Tradicionalna metoda ročnega odčitavanja in prenosa podatkov pomeni, da vozilo občasno pride na določeno lokacijo, kjer se opravi odčitavanje. V takem primeru nastanejo dodatni transportni stroški zaradi praznih voženj in časa mirovanja, ki ga vozilo porabi med prenosom podatkov. Z implementacijo rešitve NTS Tahoe je proces branja, prenosa, obdelave in analize podatkov iz tahografa popolnoma avtomatiziran. Ne glede na trenutno lokacijo, kjer vozilo je, se prenos podatkov izvede hitro, enostavno in varno,

Z implementacijo rešitve NTS Tahoe je proces branja, prenosa, obdelave in analize podatkov iz tahografa popolnoma avtomatiziran. Ne glede na trenutno lokacijo, kjer vozilo je, se prenos podatkov izvede hitro, enostavno in varno, brez prekinitve že začetnih transportnih dejavnosti.

Pregled trenutnih statusov, delovnih ur voznikov in drugih parametrov vožnje, ki jih beleži tahograf, so na voljo v aplikaciji NTS v realnem času. Disponentu je omogočeno spremljanje razpoložljivosti voznika in učinkovito načrtovanje nadaljnjih aktivnosti, postankov in odmorov v skladu z Zakonom o delovnem času.

Zmanjšana varnost voznikov v prometu, povečana poraba goriva in visoki transportni stroški so le nekateri izmed vsakodnevnih izzivov, s katerimi se soočajo prevozniki. Z namenom iskanja celovite rešitve je NTS razvil aplikacijo **NTS Mobile Office za komunikacijo in navigacijo med vozniki in disponenti.**

Vozniki za komunikacijo z disponenti in drugimi vozniki uporabljajo aplikacijo NTS Mobile Office na Android tablici v vozilu. Tablice so opremljene s SO kartico, polnilci za hitro polnjenje in povezavo z vozilom ter varnostnimi nosilci za namestitve tablice v vozilo. Disponenti za komunikacijo in nadzor uporabljajo aplikacijo NTS Desktop na svojih računalnikih in aplikacijo NTS Mobile, ki je na voljo na različnih mobilnih napravah.

KOMUNIKACIJA

NAVIGACIJA

STATUSI

POVEČAJTE VARNOST VAŠIH VOZNIKOV

S pomočjo tablice NTS Android vozniki zmanjšajo uporabo mobilnih telefonov med vožnjo, kar negativno vpliva na njihovo varnost v prometu.

ZMANJŠAJTE PORABO GORIVA

Iskanje najboljših poti do zelenih lokacij in preprosta navodila zmanjšujejo število kilometrov, ki jih vozila dnevno prevozijo, kar neposredno vpliva na manjšo porabo goriva in prihranke pri transportnih stroških.

POVEČAJTE PRODUKTIVNOST

Disponenti v aplikaciji NTS učinkoviteje načrtujejo transportne aktivnosti in poti gibanja vozil. V izrednih razmerah reagirajo hitreje in preprosto usmerjajo voznike na podlagi informacij o njihovem trenutnem statusu in lokaciji. Na ta način povečajo produktivnost in prihranijo čas, da se lahko posvetijo drugim nalogam.

Funkcionalnosti rešitve:

Android tablica v vozilih je namenjena:

- komunikaciji,
- navigaciji,
- evidentiranju stroškov,
- pošiljanju in pregledu statusov,
- skeniranju dokumentov, računov in črtnih kod,
- fotografiranju,
- pošiljanju elektronske pošte in
- povezovanju z mobilnim telefonom.

KONTAKT:

040 356 358
040 546 116

infoslo@nts-international.net

ZELENO IN DIGITALNO

Prehod k socialno-ekološkemu tržnemu gospodarstvu kot pogoj za zeleni prehod

Ekonomski in socialni komponenti moramo dodati še okoljsko dimenzijo, da postanemo zeleno-socialna tržna ekonomija.

Aleš Cantarutti, generalni direktor GZS

V Sloveniji smo po osamosvojitvi relativno hitro uspešno vzpostavili sistem tržne ekonomije, v minulih 30 letih pa dokazali, da znamo spoštovati na trgu temelječe gospodarstvo. Še več, menim, da smo na poti ekonomskega razvoja Slovenije uspešno dosegli stopnjo, ki jo lahko označimo za socialno tržno ekonomijo. Dokazali smo, da smo pri gospodarskem razvoju sposobni zasledovati evropske cilje po odprtem, skupnem trgu in svobodni konkurenci na eni strani ter družbene cilje po socialni vključenosti, relativno nizki stopnji neenakosti ter osnovnem varovanju okolja in naravnih dobrin na drugi strani. A tudi ta gospodarski model, glede na izzive današnjega časa, za Slovenijo ni več optimalen. Ekonomski in socialni komponenti moramo bolj pogumno dodati še okoljsko dimenzijo. Ogljična nevtrálnost in varovanje biotske raznovrstnosti morata, ob splošni blaginji in socialni varnosti, postati osnovna cilja slovenskega gospodarstva.

Slovenija mora torej postati zeleno-socialna tržna ekonomija. Gre za spremembo družbene podstat in uresničitev zelenega prehoda, ki je pomembna za doseg tega cilja. Ključno pri tem je sodelovanje vseh deležnikov; gospodarstva, vlade, institucij znanja, sindikatov in civilne družbe, saj je potreben širok dogovor o tem, kakšno prihodnost želimo. Vsak dogovor, vsaka pogodba pa

prinaša obveznosti, ki jih morajo vse strani spoštovati.

Osnovna cilja slovenskega gospodarstva morata postati tudi ogljična nevtrálnost in varovanje biotske raznovrstnosti.

Učinkovitost vladnih ukrepov

Presušene reke, rekordne temperature in požari so se minulo poletje zgrnili nad Evropo kot jasen opomnik, da moramo glede klimatskih sprememb delovati hitro in učinkovito. Žal poskuša večina vlad po svetu krizo globalnega segrevanja reševati s kratkoročnimi ukrepi in potrebno bo konkretnije delovanje. Leta 2015 so tudi države članice EU podpisale in ratificirale Pariški sporazum ter se trdno zavezale njegovemu izvajanju. V skladu s to zavezo so se dogovorile, da bo gospodarstvo EU do leta 2050 prvo podnebno nevtrálno gospodarstvo. Sedem let kasneje se, tudi v luči aktualne energetske krize, kar samo zastavlja vprašanje, kako uspešno je uresničevanje te zaveze. Več kot očitno je, da pri doseganju omenjenih ciljev nismo dovolj uspešni. Pojavil se je zanimiv izraz »tragedija horizonta« (Tragedy of Horizon), ki nakazuje nezmožnost usklajevanja ekoloških, ekonomskih, socialnih in političnih ciljev, kar naj bi nas vodilo v temno prihodnost. Dejansko se

pri zelenem prehodu postavlja kar nekaj dilem, s katerimi se soočajo vlade in strokovna javnost. Kako uskladiti kratkoročne finančne interese in dolgoročne okoljske zaveze, kako upravljati zeleni prehod, da ne bi zaradi višjih cen energentov najvišjo ceno prehoda plačale najrevnejše družbe ali kako predvideti spremembe večšin in vzorcev mobilnosti zaposlenih, ko bo prišlo do sprememb v naravi in lokaciji mnogih delovnih mest, so le nekatera izmed odprtih vprašanj, s katerimi se soočamo.

Glede večšin, ki jih zahteva zeleni prehod, se na GZS lahko pohvalimo, da pripravljamo projekt »Napovedi profilov prihodnosti za zeleni prehod« za ključne industrijske panoge.

Ob tem smo po mnenju evropskega gospodarstva soočeni tudi s pretirano regulacijo (obsežnim zakonodajnim okvirom) zelenega in digitalnega prehoda, kar nekateri to imenujejo kar »regulacijski cunami« (Regulatory Tsunami). Letošnje poletje in aktualna energetska kriza je verjetno tudi največje dvomljivce prepričala, da je zeleni prehod nujnost, ki ji ne moremo ubežati. Evropske vlade se zato ne zanašajo več le na skupne aktivnosti v okviru EU, ampak delujejo tudi v smereh, ki so po njihovem mnenju najbolj učinkovite za posamezne države. Naj navedem le primera dveh največjih: v Nemčiji se pripravljajo na temeljito prestrukturiranje

njihove industrije ob zavedanju, da ne smejo biti državljani tisti, ki bi nosili največje breme stroškov tranzicije. Medtem pa francoska vlada že izvaja načrt za povečanje proizvodnje jedrske energije, s čimer podpirajo doseganje energetske brezogljičnosti.

Partnerstvo za zeleno industrializacijo Slovenije

V Sloveniji imamo priložnost slediti obema zgledoma, saj smo glede na pomen in obseg industrije v našem gospodarstvu zelo podobni Nemčiji, po drugi strani pa bi z drugim blokom JEK lahko občutno prispevali k ogljični nevtralnosti. Prepričan sem, da moramo prav v času gospodarske, okoljske in varnostne krize pričeti s procesom dolgoročnega in trajnostnega razvoja slovenskega gospodarstva. Slovenija je ena najbolj industrializiranih držav znotraj EU, zato je razumevanje trajnostne preobrazbe in prehoda na nizkoogljično, krožno in digitalno delovanje industrije ter gospodarstva nujno za našo prihodnost. Okvir strateških usmeritev na evropski ravni predstavljajo Zeleni dogovor in Evropska industrijska politika, na nacionalni ravni pa Strategija Razvoja Slovenije 2030, NEPN, Slovenska industrijska strategija, Strategija pametne specializacije in drugi ključni dokumenti.

Kot primer usmeritve naj navedem cilje, ki jih v kontekstu zelenega razvoja navaja aktualna Slovenska industrijska strategija. Ta predvideva prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo, razogljičenje energetske intenzivne industrije, trajnostno mobilnost in industrijo, temelječo na lesu in ostalih naravnih obnovljivih materialih. Kaže, da v Sloveniji vemo, kaj želimo doseči, a zaradi prepočasnega tempa zelene in tudi digitalne preobrazbe tvegamo izgubljanje konkurenčnosti v primerjavi s primerljivimi državami, izgubljanje delovnih mest in slabšanje pogojev za evropsko sofinanciranje. Temu se moramo s takojšnjim ukrepanjem izogniti, zato podpiramo ambiciozen projekt oblikovanja partnerstva večjih industrijskih podjetij, pristojnih ministrstev in agencij, ter raziskovalno-akademske sfere z namenom zagotavljanja celostnega podpornega

okolja za zeleni prehod industrije. Cilj omenjene iniciative je povezati vse ključne akterje za proaktivno in strateško sodelovanje z odločevalci ter oblikovati programe tehnične, finančne in komunikacijske pomoči za podjetja, ki na poti do podnebne nevtralnosti potrebujejo naložbe v tehnologije, človeške vire in nove načine upravljanja.

GZS pripravlja projekt »Napovedi profilov prihodnosti za zeleni prehod« za ključne industrijske panoge.

Vloga gospodarstva ali kaj počnejo podjetja

Doseganje ogljične nevtralnosti za podjetja predstavlja novo razvojno paradigmo, ki prinaša tako priložnosti kot nevarnosti. Pri tem je ustrezen »timing« ključnega pomena, saj bodo podjetja, ki bodo prva sprejela in celo poskušala oblikovati novo realnost, kot običajno pri takih razvojnih preskokih imela veliko prednost pred sledilci na trgu.

Tudi na podjetniškem nivoju pa prihaja do razkoraka med kratkoročnimi finančnimi cilji in dolgoročnimi razvojnimi, ki jih prinaša dvojni prehod. Pomembna je torej brezpogojna podpora lastnikov podjetij vodstvu pri izvajanju zelenih strategij. Večina svetovalcev podjetjem za uspešno zeleno transformacijo svetuje naslednje

ključne aktivnosti, ki jih morajo vključiti v svoje poslovanje:

- tesnejše sodelovanje, krepitev odnosov s svojimi partnerji oziroma strankami (podjetja morajo zgraditi globlje odnose s strankami, saj bodo le z natančnim poznavanjem delovanja in zahtev strank lahko učinkovito zasledovali njihove cilje pri zmanjševanju emisij ter porabe materiala in energije);
- podjetja morajo nove tehnologije postaviti v središče razvojnih priložnosti (vloga novih tehnologij ni več le v omogočanju novih poslovnih strategij, ampak postajajo temelj novih priložnosti za rast);
- nujna je prilagoditev internih prioritet pri delovanju organizacij (doseganje ogljične nevtralnosti mora postati osrednji cilj, srce delovanja podjetja, zato je potrebna tudi globoka transformacija podjetniške kulture).

Tudi mnoga slovenska podjetja so sprejela zaveze za doseganje ogljične nevtralnosti in skladno s tem že izvajajo številne aktivnosti, kot so prehod na obnovljive vire energije in druge nizkoogljične energente, uvajajo trajnostno mobilnost, krožno gospodarstvo itd. ... Ta podjetja po pravilu občutno vlagajo v razvoj, iščejo nove, inovativne rešitve ter so pogosto tudi prejemniki GZS nagrad za inovacije. Našejmo nekaj primerov:

- **TPV Automotive** svoje izdelke razvija po konceptu »lightweight«, s katerim prispeva k manjši porabi in večji ekološkosti vozil ter jih izdeluje s povsem novimi pristopi in tehnologijami, ki prav tako omogočajo znatno zmanjšanje ogljičnega odtisa;
- **Jub** že več desetletij sam proizvaja elektriko v treh malih hidroelektrarnah, s katerimi zadosti skoraj četrtini potreb po elektriki v dveh proizvodnih obratih;
- **BSH Hišni aparati d. o. o. Nazarje** izvaja različne energetske projekte, saj se je Bosch že leta 2020 zavezal, da bo postal ogljično nevtralno podjetje (na primer energetski projekt vrtin, s katerim izkoristijo vso notranjo odpadno toploto, sončne elektrarne na strehah, elektrifikacija voznega parka, razvojni

Foto: Krilart

projekti za uporabo recikliranih plastičnih materialov ...);

- **Domel** z inovativnimi rešitvami na področju elektromotorjev vstopa v nove platforme električnih vozil in tako prispeva k zmanjšani porabi energije med obratovanjem, zeleni mobilnosti, energetske učinkoviti vožnji ter s tem nižjim emisijam toplogrednih plinov;
- **Steklarna Hrastnik** vlaga v lastne sončne elektrarne za povečanje deleža oskrbe z obnovljivimi viri energije, hkrati pa intenzivno razvija projekte za zamenjavo zemeljskega plina z zelenim vodikom. V lanskem letu so tako na trg plasirali trajnostno steklenico, narejeno s pomočjo zelenega vodika in recikliranega stekla.

Med podjetji se za doseganje skupnega cilja ustvarjajo tudi povezana partnerstva, kot na primer sodelovanje **Leka** in **Energetike Ljubljana**. Odpaden parni kondenzat iz ljubljanske Lekove enote prevzema Energetika Ljubljana in jo umešča v svoj sistem daljinskega ogrevanja. Odvečna toplota iz proizvodnje se tako

porabi za ogrevanje stanovanj in omogoča bistven prihranek energije in vode ter zmanjša emisije CO₂ v ozračje.

V slovenskem NOO je za zeleni prehod namenjenih 639 milijonov evrov.

Financiranje zelenega prehoda

Evropska komisija je ob krizi, ki jo je povzročil virus covid-19, oblikovala obsežen sklad za financiranje aktivnosti iz Načrta za okrevanje in odpornost (NOO). Sredstva iz tega sklada so namenjena tako zagonu evropskega gospodarstva po zdravstveni krizi, kot tudi razvojnim projektom, ki jih podpira komisija. Med temi ima ob digitalizaciji pomembno mesto tudi zeleni prehod. Države članice EU so se morale zavezati, da bodo vsaj 37 % pripadajočih sredstev iz NOO namenile za doseganje okoljskih ciljev.

V praksi (glede na že izvedena plačila) se je pokazalo, da področje zelenega prehoda ni med prioriteta, saj je med

šestimi vsebinskimi stebri po količini izplačanih sredstev šele na četrtem mestu. Čeprav so države v svoje Načrte za okrevanje in odpornost projekte zelenega prehoda postavile zelo ambiciozno in jim namenile veliko pozornosti, še vedno ni povsem jasno, kakšna je dejanska absorpcijska sposobnost evropskih sredstev za to področje. Samo sedem izmed 27 držav članic EU je v prvem letu črpanja sredstev iz NOO doseglo začrtane plane in v mnogih državah že danes vedo, da načrtovanih sredstev do konca leta 2026 za to področje ne bodo uspeli počrpati.

In kje je pri tem Slovenija? V slovenskem Načrtu za okrevanje in odpornost, ki je po naknadnem znižanju vreden 1,52 milijarde evrov, je za zeleni prehod namenjenih dobrih 42 % ali 639 milijonov evrov. Pomemben bo tudi večletni finančni okvir 2021 – 2027, iz katerega bo Slovenija lahko počrpala za 3,1 milijarde evrov evropskih sredstev. Od tega naj bi bilo na MGRT za zeleni prehod in krožno gospodarstvo za podjetja predvidoma na voljo 55 milijonov evrov. Premalo? ■

ZAGOTAVLJAMO TRAJNO ENERGIJO.

Električna energija je življenjska energija sodobne družbe. V Skupini Elektro Gorenjska smo zato odgovorno predani zagotavljanju trajne, kakovostne, vzdržne in stabilne oskrbe naših uporabnikov z električno energijo.

Smo Skupina Elektro Gorenjska. Zagotavljamo trajno energijo.

www.elektro-gorenjska.si

 skupina
elektro
gorenjska

kls 50

KLS je specialist za zobate obročje in proizvaja različne obročje za zagon in pogon avtomobilov že od leta 1978. Do danes smo jih proizvedli že več kot 170 milijonov. Prodajamo jih na vseh glavnih trgih po svetu. Naši proizvodi so vgrajeni v avtomobile vseh pomembnejših OEM-ov

Stalni napredek, kakovost naših proizvodov in storitev, visoka fleksibilnost dobav in konkurenčne cene so naši argumenti v prodaji.

Razvijamo nove, učinkovite in zanesljive proizvodne procese ter proizvodimo visoko kakovostne zobnike in obročje, sposobne prenosa velikih moči ob visoki obrabni obstojnosti, za pogon v električnih in hibridnih vozilih.

Naš uspeh in napredek temeljita na žlahtnem družinskem podjetništvu družine STRAŠEK.

DOGODEK LETA

17. Vrh gospodarstva: Gradimo mostove prihodnosti

V središču najpomembnejšega gospodarskega dogodka leta, 17. Vrha slovenskega gospodarstva, bo družbeni konsenz o tem, kakšno gospodarstvo želimo v letu 2030 in kako bomo gradili mostove v smeri novih ciljev.

Ester Fidel, GZS, Korporativno komuniciranje

Gospodarska zbornica Slovenije bo 29. novembra na 17. Vrhu slovenskega gospodarstva gostila gospodarstvenike, predstavnike Vlade RS in druge deležnike, ki na svojih področjih delovanja naslavljajo tudi izzive gospodarstva. Letošnji osrednji gospodarski dogodek bo na Brdu pri Kranju potekal pod sloganom Gradimo mostove prihodnosti.

Na most prihodnosti bosta z motivacijskima predavanjema najprej povabila

Tomaž Rotovnik, direktor SkyLabs, podjetja za razvoj vesoljskih tehnologij, in **Ivan Novak** iz svetovno uveljavljene slovenske glasbene skupine Laibach.

Zazrtost v prihodnost pa se bo zrcalila tudi v plenarnem delu Vrha gospodarstva na dveh okroglih mizah. Razprava gospodarstvenikov, predstavnikov vlade in drugih deležnikov bo usmerjena v ključne izzive letošnjega leta na področju reindustrializacije, virov financiranja,

internacionalizacije ter zelenega prehoda. To so ključna področja, ki jih za razvojni preboj gospodarstva opredeljuje razvojno-strateški dokument GZS Horizonti prihodnosti. Sodelujoči bodo najprej začrtali cilje Slovenije do leta 2030, nato pa v razpravi predstavili primere dobre prakse in že izvedene ukrepe, definirali potencialne slovenskega gospodarstva ter strategije razvoja, potrebne za družbeni konsenz in razvojni preboj Slovenije do leta 2030.

Nove cilje GZS do leta 2030 bosta po uvodnem nagovoru **predsednika GZS Tiborja Šimonke** predstavila **Aleš Cantarutti, generalni direktor GZS**, in **Vesna Nahtigal, izvršna direktorica GZS**, po okroglih mizah pa bosta tudi strnila vsebinske zaključke.

Na prvem panelu s področja reindustrializacije se bodo **Iztok Stanonik, predsednik poslovnega odbora Polycom Škofja Loka, dr. Igor Papič, minister za izobraževanje, znanost in šport** ter **Mitja Bobnar, direktor Zavoda za zaposlovanje RS**, posvetili kadrom in trgu dela, zlasti pomanjkanju ustrezno izobraženih kadrov, reformi izobraževalnih programov in postopkom zaposlovanja tujcev.

Dr. Hubert Kosler, direktor podjetja Yaskawa Slovenija, Emilija Stojmenova Duh, ministrica za digitalno preobrazbo in **dr. Gregor Majdič, rektor Univerze v Ljubljani**, se bodo na področju finančnih virov osredotočili na vire, ki jih

gospodarstvo potrebuje za digitalizacijo, robotizacijo in avtomatizacijo, demo in pilotne centre ... Predstavili bodo prednosti slovenske industrije in primere dobre prakse sodelovanja gospodarstva in znanstveno-raziskovalne sfere.

Na Vrhu bomo definirali potencialne slovenskega gospodarstva in strategije razvoja, ki so nujne za družbeni konsenz in razvojni preboj Slovenije do leta 2030.

Na drugem omizju bosta osište pogovora internacionalizacija in zeleni prehod. Na področju internacionalizacije se bodo **Valter Leban, predsednik uprave Kolektorja, Matjaž Han, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo** ter **Damijan Dolinar, predsednik uprave SID Banke**, osredotočili na trend deglobalizacije, mednarodne razvojne projekte, vzpostavljanje privlačnega in stabilnega

poslovnega okolja za investicije v Sloveniji ter pomoč slovenskim podjetjem pri prodoru na tuje trge.

Peter Čas, generalni direktor Steklarne Hrastnik, Bojan Kumer, minister za infrastrukturo ter **Andrej Gnezda, vodja projektov na Umanoteri**, se bodo posvetili zelenemu prehodu gospodarstva, ki v luči aktualne energetske krize postavlja dodatne izzive pri zagotavljanju energetske samozadostnosti oziroma neodvisnosti: pomoč podjetjem pri prehodu na nizkoogljične tehnologije oziroma energetske bolj varčne tehnologije, vlaganja v distribucijsko omrežje, umeščanje v prostor ...

Cilj tako zasnovanih razprav je konsenz o tem, kako bomo gradili mostove prihodnosti in kakšno gospodarstvo želimo leta 2030. Prisotne bo nagovoril tudi **predsednik Vlade RS dr. Robert Golob**.

Lepo vabljeni, da se tudi vi odzovete vabilu in se 29. novembra udeležite 17. Vrha slovenskega gospodarstva! ■

NAPREDNE ENERGETSKE REŠITVE

TAB
Li-Ion batteries

Generalni pokrovitelj

PORSCHE
SLOVENIJA

Program:**15.00–15.45****Motivacijska predavanja**

dr. Tomaž Rotovnik, Skylabs: Ekonomija veselja
Ivan Novak, Laibach: Ljubezni je še vedno živa

15.45–16.00**Odmor s kavo in prigrizkom****16.00–18.00****Plenarni del**

Razprava na štirih ključnih področjih:

- Reindustrializacija
- Vloga države in finančnega sistema
- Povezljivost
- Zeleni prehod in digitalizacija

Zlati partner

Zlati pokrovitelj

Srebrni pokrovitelj

Bronasta pokrovitelj

Energija za življenje

ZAUPAJO NAM NAJZAHTEVNEJŠE NALOGE.

Dela v jedrski industriji in na zahtevnih objektih zahtevajo strokovnjake z izkušnjami, ki znajo poskrbeti za varnost.

Vrhunska oprema

Vrhunski elektroinženirji

Izkušnje, ki presegajo standarde

Trtnik & Trtnik
celovite zavarovalne rešitve

OPTIMIZACIJA
zavarovalnih kritji

REŠEVANJE
škodnih primerov

28 let IZKUŠENJ

ENOTA NOVA GORICA:

Vipavska cesta 69, SI-5000 Nova Gorica
T +386 (0)5 90 51 622, E: info@trtnik.com

ENOTA LJUBLJANA

Dunajska 156 (WTC), SI-1000 Ljubljana
T +386 (0)590 18090, E: info@trtnik.com

www.trtnik.com

POSLOVNA KLIMA

Glavna izziva bosta visoka inflacija in dostopnost energentov

Povišana inflacija zmanjšuje realne dohodke in s tem zasebno potrošnjo, ki je bila doslej najpomembnejši steber rasti Višegrajskih držav po panedmiji. Cene energije bodo ostale visoke, kar bo po naši oceni preprečevalo hiter odboj gospodarske rasti.

Darja Močnik, Analitika GZS

Češka: Inflacija bo v 2023 ostala visoka, industrija se bo spopadala s težavami v dobavni verigi

Pomanjkanje energije postaja v zimskem času vse bolj pereče. Ozka grla v dobavni verigi (avtomobilska veriga) se še naprej pojavljajo. Pričakuje se, da se bo industrijska proizvodnja letos realno zmanjšala za 0,7 %, v 2023 pa bo beležila 2,5-odstotno rast. V avtomobilski industriji upadanje novih naročil kaže na poslabšanje proizvodne aktivnosti. V razmerah visoke negotovosti in naraščajočih stroškov zadolževanja je zanimanje zasebnih investitorjev nizko, zato se veliko pričakuje od naložb javnega sektorja ob podpori črpanja sredstev iz NOO. V drugi polovici 2022 se za češko gospodarstvo pričakuje blaga recesija, za leto 2023 pa 1-odstotna rast BDP. Vse več potrošnikov se nagiba k varčevanju in premišljeni porabi, zato bo domača potrošnja v letu 2023 verjetno precej pod pritiskom.

Poljska: Naraščajoče obrestne mere vplivajo na potrošnjo in naložbe

Poljska industrija občuti manj težav zaradi pomanjkanja kritičnih komponent ali delovne sile. V letu 2023 pričakujejo 3-odstotno realno rast industrijske proizvodnje. Obenem cene pri proizvajalcih v industriji še naprej naraščajo, predvsem

zaradi skokovite rasti stroškov energije. Slednje lahko ovira nadaljnjo proizvodnjo v sektorjih, ki so močno odvisni od industrijskih vhodnih komponent. Trg dela je v dobri kondiciji, brezposelnost je nizka, medtem ko zaposlenost v podjetniškem sektorju še naprej narašča, tudi ob pomoči delovne sile iz Ukrajine. Gospodarska rast, ki se je doslej izkazala za presenetljivo odporno, naj bi ostala pozitivna tudi v 2023. V naslednjem letu naj bi Poljska zabeležila 1,7-odstotno gospodarsko rast.

Slovaška: Potrošnja gospodinjestev zaradi skokovite inflacije nižja, sredstva EU bi lahko zagotovila zagon BDP

Avtomobilska industrija je za Slovaško pomembna in je bila izpostavljena nadaljnjim motnjam v trgovinskih povezavah zaradi vojne, ki je poleg nenehnega pomanjkanja polprevodnikov in strategije ničelne tolerance do okužb s covidom-19 na Kitajskem povzročila motnje v globalni dobavni verigi. Julija 2022 je Volvo napovedal, da bo na Slovaškem zgradil svojo tretjo evropsko tovarno, kjer bo proizvajal predvsem električna vozila. Industrijska proizvodnja naj bi se v 2023 povečala za 2 %. Energetska odvisnost Slovaške od Rusije je druga najvišja v EU. Posledično se soočajo z naraščajočo inflacijo, ki bo v 2023 upočasnila rast potrošnje

gospodinjestev. Naložbe bi morale v naslednjem letu postati steber rasti, k čemur naj bi pomembno prispevala sredstva iz NOO. BDP naj bi v 2023 porastel za 0,6 %.

Madžarska: Povpraševanje potrošnikov se zmanjšuje, investicije se odlagajo

Inflacija je madžarsko gospodarstvo pestila že pred vojno v Ukrajini, kar je bilo posledica pregrevanja gospodarstva, povezanega z volitvami v aprilu 2022. Inflacija naj bi v 2023 ostala skoraj tako visoka kot letos (15 %), kar bo dodatno zniževalo kupno moč gospodinjestev. Omejitve cen energije za gospodinjstva in drugi ukrepi, uvedeni veliko pred trenutno svetovno energetske krizo, so fiskalno po oceni WiiW¹ nevzdržni. Potrošnja gospodinjestev, ki je bila glavno gonilo rasti do sredine letošnjega leta, bo v 2023 nazadovala (-1 %). Zmanjšanje transferjev EU bo negativno vplivalo zlasti na javne naložbe. Vlada je napovedala ustavitev številnih javnih investicijskih projektov. Investicije poslovnega sektorja bodo trpele zaradi negotovosti glede domačega in tujega povpraševanja ter višjih stroškov zadolževanja. Po napovedi WiiW bo madžarsko gospodarstvo leta 2023 v recesiji (-1,2 %). ■

¹ Dunajski inštitut za mednarodne primerjave, jesenska napoved, oktober 2022

10 ključnih podatkov za Slovenijo

1. Poslovna klima v Sloveniji: -5,8 odstotne točke (okt. 2022)

Vrednost kazalnika gospodarske klime v Sloveniji je bila oktobra (dosegla je -5,8 odstotne točke) za 0,6 o. t. nižja kot mesec prej (-5,2 o. t.). K znižanju je najbolj prispevala nižja vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih (-0,7 o. t. prispevka). Zaupanje v storitvenih dejavnostih (-0,3 o. t.) in v trgovini na drobno (-0,1 o. t.) sta imela nižji negativni prispevek, medtem ko sta imela kazalnika zaupanja med potrošniki in v gradbeništvu pozitiven vpliv (+0,3 oz. +0,2 o. t.).

2. Industrijska proizvodnja: +3,9 % (I-VIII 22/I-VIII 21)

Avgusta se je industrijska proizvodnja v Sloveniji (+1,2 % glede na julij) povečala, v prvih osmih mesecih letos pa je znašala 3,9 %. V prvih osmih mesecih so najvišjo rast proizvodnje zabeležili proizvajalci računalniških, elektronskih izdelkov (27 %), druge raznovrstne predelovalne dejavnosti (13 %), proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov (11 %). Največje zmanjšanje pa je bilo pri proizvajalcih motornih vozil, prikolic (-10 %), popravilu in montaži strojev (-8 %), proizvodnji papirja in izdelkov iz papirja (-3 %).

3. Blagovni izvoz: +37 % (I-IX 22/I-IX 21)

Septembrski izvoz blaga (5,3 mrd EUR) je bil medletno višji za 53 %, pri čemer z državami nečlanici EU pomemben delež predstavljajo t. i. posli oplemenitenja. To je dvignilo rast v prvih devetih mesecih na 37 %. Rast uvoza se je presenetljivo upočasnila (+34 %), kar je znižalo rast v devetih mesecih na 45 %. Trgovinska bilanca je bila tako septembra pozitivna (260 mio EUR), vseeno pa je bila v prvih devetih mesecih močno negativna (-2,8 mrd EUR).

4. Prihodek v tržnih storitvenih dejavnostih: +16 % (I-VIII 22/I-VIII 21)

Avgusta je bil skupni obseg (realna sprememba) prodaje v storitvenih tržnih dejavnostih (SKD H-N) v primerjavi z mesecem prej večji za 3,2 %. V prvih osmih mesecih 2022 je bil skupni obseg prodaje za 16 % večji kot v istem obdobju prejšnjega leta. Obseg prodaje se je povečal v vseh skupinah storitvenih dejavnosti, najbolj v gostinstvu (za 78,9 %). Okrepili so se tudi prihodki v IKT in prometu, skladiščenju (11 %), v drugih raznovrstnih dejavnostih in v strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (+10 %).

5. Prihodek v trgovini na drobno (brez motornih goriv): +4,2 % (I-IX 22/I-IX 21)

Realni prihodek od prodaje v trgovini na drobno, z vključeno prodajo motornih goriv, se je v septembru na mesečni ravni znižal za 3,7 %. Na mesečni ravni je bil višji le v trgovini z neživili. V prvih treh četrtletjih 2022 je bil realni prihodek od prodaje v trgovini na drobno z motornimi gorivi višji za četrtno (26,2 %) kot v istem obdobju prejšnjega leta. Brez trgovine z motornimi gorivi je bila rast 4,2-odstotna. V trgovini z neživili je bil prihodek višji za 8,7 %, v trgovini z živili pa je bil za 1,2 % nižji. Realni prihodek od prodaje motornih vozil in popravil je bil v tem obdobju nižji za 6,6 %.

6. Prenositve turistov: +53,8 % (I-IX 22/I-IX 21)

Septembra je bil priliv tujih turistov višji, nižji pa domačih turistov, predvsem zaradi visokega učinka vavčerjev na nočitve v letu 2021. Skupno število nočitev je bilo septembra tako medletno nižje skoraj za desetino, kljub temu pa je bilo v prvih devetih mesecih večje za 54 %. V prvih osmih mesecih je bilo medletno zabeleženih za 1 % manj domačih prenočitev in za 119 % več prenočitev tujih turistov. Največji porast prenočitev je bil to obdobje zabeležen v hotelih (+69 %), v zasebnih sobah in apartmajih (+46 %) ter v kampih (+35%).

7. Vrednost gradbenih del: +25,4 % (I-VIII 22/I-VIII 21)

Na mesečni ravni je bila avgustovska vrednost opravljenih gradbenih del v Sloveniji realno višja za 0,9 %. V prvih osmih mesecih leta je bil obseg gradbenih del višji za četrtno, od tega pri stavbah za dve tretjini in pri inženirskih objektih za 12 %, medtem ko je bila vrednost specializiranih gradbenih del nižja za petino. Septembra je bilo izdanih za četrtno več gradbenih dovoljenj za stavbe v Sloveniji kot mesec prej, pri čemer jih je bilo za stanovanjske stavbe izdanih 6 % več, za nestanovanjske stavbe pa 47 % več.

8. Cene življenjskih potrebščin: +8,6 % (I-X 22/I-X 21)

Cene življenjskih potrebščin v Sloveniji so se oktobra povečale za 0,8 %, kar je letno rast cen znižalo na 9,9 %. Cene blaga dnevne porabe so se v letu dni zvišale za 14,5 %, trajnega blaga za 9,8 % in poltrajnega blaga za 4 %. Blago se je v povprečju podražilo za 11,8 %, storitve pa za 5,9 %. Na letno inflacijo so najbolj vplivale podražitve prehranskih izdelkov. Cene hrane in brezalkoholnih pijač so se zvišale za 17,2 %, kar je k inflaciji prispevalo 2,8 o. t. Sledile so podražitve goriv in energije (za 18,7 %), ki so k inflaciji prispevale 2,2 odstotne točke, dražja stanovanjska in gospodinj-ska oprema (za 12,5 %) pa 0,9 odstotne točke.

9. Število delovno aktivnih: +2,6 % (I-VIII 22/I-VIII 21)

Število delovno aktivnih v Sloveniji je v avgustu nekoliko upadlo (-680; -0,1 %), kar je sezonsko pričakovano. Število delovnih mest v IKT dejavnostih in strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih se je okrepilo za 117 oz. za 189, medtem ko je na drugi strani upadlo predvsem število delovnih mest v gradbeništvu (-392), predelovalnih dejavnostih (-262). V prvih osmih mesecih se je število delovno aktivnih oseb medletno povečalo za dobrih 2,6 % na 918 tisoč oseb. Ob koncu oktobra je bilo v Sloveniji 53 tisoč registrirano brezposelnih, kar je bilo 1,8 % (950) več kot v predhodnem mesecu, ob padcu proizvodnje v energetske intenzivnih dejavnostih. Glede na september 2021 pa je 20,5 % manj brezposelnih.

10. Povprečna bruto plača: +0,9 % (I-VIII 22/I-VIII 21)

Povprečna bruto plača za mesec avgust (izplačana v septembru) je bila v Sloveniji medletno višja za 5,7 %. Povprečna mesečna bruto plača se je v prvih osmih mesecih v zasebnem sektorju zvišala za 5,9 % v primerjavi z enakim obdobjem leta 2021. V javnem sektorju je bila nominalno nižja za 6,4 %, kar je bilo posledica odsotnosti izrednih izplačil v javnem sektorju, povezanih s pandemijo. Povprečna bruto plača je v prvih osmih mesecih letos znašala 1.984 EUR bruto oz. 1.289 EUR neto.

RIHTER

TRAJNOSTNE HIŠE PRIHODNOSTI

V podjetju Rihter spoštujemo naravo in okolje, zato gradimo objekte po načelih trajnostne gradnje, ki so arhitekturno dovršeni, funkcionalni, energetske varčni, zdravi in udobni za bivanje. Našim kupcem nudimo celovite individualne in trajnostne storitve pri reševanju stanovanjskih potreb.

www.rihter.si

Rihter d.o.o., Loke 40, 3333 Ljubno ob Savinji, Slovenija
T: +386 3 839 04 03 | | E: info@rihter.si

ČLANSTVO GZS

Novi člani o razlogih za pridružitve

Gospodarska zbornica Slovenije je tudi v zadnjem mesecu pridobila nove člane. Kaj jim pomeni članstvo v GZS?

Tanja Jamnik, GZS

Raora, računovodski servis – novi član GZS – Zbornice računovodskih servisov

»Članstvo v zbornici kot malemu računovodskemu servisu mi zelo veliko pomeni, saj so v njej včlanjeni strokovnjaki na tem področju. Zbornica nudi kvalitetne in ažurne informacije s področja računovodenja. V času koronavirusa sem bila sama in v tistem času pri sprejemanju tedenskih sprememb res ni bilo lahko. V letih, kar bom še delala na tem področju, si želim zagotoviti varnost in zanesljivost na tem področju. Hvala, ker ste!«

Urška Kavar,

direktorica Raora Urška Kavar s. p.

Pridružili so se nam:

AFL TERMINAL d.o.o.	INDOMA d.o.o.
AU d.o.o.	LA-MAMA d.o.o.
C Automobil Import d.o.o.	MANCA KORELC s.p.
Comtrade SI d.o.o.	MEDEX TRADE d.o.o.
Darja Peterka s.p.	Nataša Finžgar, s.p.
ESN UPRAVNIK d.o.o.	PS, Malinović Martina s.p.
EVEGREEN d.o.o.	REFLEX Gornja Radgona d.o.o.
EXTRA MILE d.o.o.	Saša Saje Wang s.p.
GOLDEN FOREST d.o.o.	VITIN STORITVE d.o.o.
GRAFENAUER ZALOŽBA d.o.o.	ZAMP d.o.o. Ljubljana
ILIRIKA d.d. Ljubljana	Zamuda Maja s.p.
IMND WELDER d.o.o.	

Poslovni nasvet pred vašimi vrati

www.een.si
#EENCanHelp

Enterprise Europe Network

je s **600 centri** v več kot **60 državah** in **4.000 izkušenimi strokovnjaki**, povezanimi v enotno mrežo EEN, **največja poslovna podpora mreža v Evropski uniji.**

Nudimo:

- Največjo bazo mednarodnih poslovnih priložnosti.
- Brezplačno svetovanje za širitev na tuje trge.
- Dostop do EU financiranja.

Gospodarska
zbornica
Slovenije

HSI d. o. o.

Skrbijo za tehnično varovanje podjetij in ljudi

Novomeška družba HSI deluje na področju visokotehnoloških video nadzornih sistemov, pri čemer zastopajo uveljavljena globalna podjetja in ponujajo lastne rešitve.

HSI se ukvarja z zastopanjem in distribucijo, nudenjem pomoči in izobraževanjem, imajo pa tudi zelo močno dejavnost razvoja programske opreme varnostnih rešitev. Na trgu deluje sedemnajsto leto, tvori pa jo sedem redno zaposlenih sodelavcev in trije zunanji. Da gre za uspešno podjetje, dokazuje dejstvo, da v povprečju dosegajo 20-odstotno letno rast prihodkov.

Zastopanje, svetovanje in pomoč uporabnikom

V HSI zastopajo različne proizvajalce opreme varnostnih rešitev, namenjenih tehničnemu varovanju objektov, pri čemer zastopstvo in distribucija zajemata dejavnost prodaje B2B. Pri tem nudijo izobraževanje partnerjev, tehnično podporo in podporo pri zagonih sistemov.

Strokovno svetovanje na področju tehničnega varovanja zajema celoten spekter tehničnih sistemov mehanske in tehnične zaščite kot tudi svetovanje pri vzpostavitvi in vzdrževanju varnostno nadzornih centrov. Vključuje izdelavo idejnih načrtov, izbiro ustreznega (optimalnega) tehničnega sistema za stranko in nadzor izvajalcev.

Široka paleta programskih rešitev

»Programske rešitve razvijamo že od samega začetka nastanka podjetja. Rešujemo težave strank, se prilagodimo in najdemo rešitev za še tako zahteven izziv,« razlaga direktor Aleš Ribič.

Prva rešitev, ki jo sogovornik omenja, je s področja zajema alarmnih signalov

in drugih signalov iz varnostnih sistemov v celovit in konsolidiran uporabniški vmesnik (ALARM), ki so ga nadgradili s funkcionalnostjo PSIM. Gre za povezave vseh varnostnih sistemov v enoten uporabniški vmesnik. »Taka programska oprema je namenjena podjetjem, ki želijo imeti interni nadzor nad svojimi varnostnimi sistemi. Pri nas je bolj znan izraz Centralno nadzorni sistem,« poudarja sogovornik.

Aleš Ribič izpostavi tudi rešitev CAPTIS, kjer gre za upravljanje vstopov in izstopov v podjetja na podlagi registrskih tablic ali RFID nalepk. Zajema tudi podporo logistiki z najavami vozil. Omogoča povezave na druge baze ERP v podjetju. Rešitev lahko nadomesti uporabo varnostnika na glavnem vhodu, kar znatno zniža stroške v podjetju.

Rešitev eAlarm je namenjena varnostnim službam in zagotavlja varen prenos alarmnih sporočil iz varovanih objektov v Varnostno nadzorni center varnostne službe. Trenutno v HSI razvijajo večjo nadgradnjo sistema eAlarm, ki bo ponudila funkcije, ki jih na trgu še ni.

ČUVAJ.SI je sistem obveščanja o alarmnih dogodkih, namenjen fizičnim osebam. Gre za cenovno ugodno rešitev za varovanje hiše, stanovanja, vikenda ali počitniške hišice. Omogoča nenehni nadzor povezave s strežnikom za obveščanje. O vsakem alarmu ali sabotaži je uporabnik obveščen takoj. Obveščanje poteka vzporedno, zaradi česar je ČUVAJ.SI poseben na trgu.

V HSI pri prodaji B2B najbolj stavi na videonadzorne sisteme Avigilon, za katere so distributerji tudi na širšem območju nekdanje Jugoslavije. Ta trg so začeli pokrivati lani. Njihov drugi glavni segment pa je prodaja in vzdrževanje programske opreme lastnega razvoja.

»N naše rešitve so zelo nišne, kar nam prinaša prednost na trgu,« pravi Aleš Ribič, direktor družbe HSI.

Nenehen razvoj in posluh za potrebe strank

Ko govori o konkurenčnih prednostih podjetja, ki ga vodi, sogovornik izpostavlja razvoj, pri čemer gre za nenehen razvoj tako produktov in storitev kot poslovnih modelov. »Poleg razvoja pa je zelo pomembno prisluhniti stranki in ji ponuditi ustrezno rešitev. To pa je mogoče le z rednim spremljanjem trga in izobraževanjem zaposlenih,« pravi Ribič.

Z novo rešitvijo do rasti tudi prihodnje leto

Za prihajajoče leto v HSI načrtujejo vsaj enako rast prihodkov kot do sedaj. »To pa bomo dosegli z novo rešitvijo, ki je trenutno še v fazi razvoja, naslednje leto pa načrtujemo začetek prodaje. Gre za nadgradnjo rešitve, ki je nujno potrebna na trgu varnostnih sistemov, pri tem pa bomo predstavili tudi nov poslovni model, ki bo zanimiv na širšem trgu,« pravi Aleš Ribič.

FOIE GRAS? ALI SUSHI?

Prijetna dilema ...

Z bogatimi izkušnjami razvejane
poslovne mreže skupine Intesa Sanpaolo
smo vaša zanesljiva podpora pri uspešnem
poslovanju širom sveta.

Razširite poslovne appetite skupaj z nami.

INTESA SANPAOLO BANK

**SKRBIMO ZA VSE,
KAR VAM POMENI NAJVEČ.**

RAČUNOVODSKI SERVISI IZ PRAKSE

Kvaliteta računovodske informacije

Računovodski standardi zahtevajo, da računovodski izkazi prikazujejo resnično in pošteno poslovno ter finančno stanje podjetja in uspešnost poslovanja. Ti podatki so osnova za poslovne odločitve, za pripravo bonitetnih ocen, prijav na razne razpise in podobno.

Marija Tomc Muc, Bonus akademija d.o.o.

Osrednja tema jubilejnega 15. Zbora članov Zbornice računovodskih servisov je bila okrogla miza z naslovom Kvaliteta računovodske informacije. Na njej so sodelovali **Peter Jenko, namestnik generalnega direktorja FURS, mag. Mojca Kunšek, direktorica AJPES, dr. Matjaž Prusnik, predsednik Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev, Nataša Simčič, direktorica Kreditnih analiz pravnih in fizičnih oseb pri NLB d.d., Aleksander Štefanac, predsednik Zbornice računovodskih servisov in Marija Tomc Muc, direktorica Biro bonus d.o.o. in članica Upravnega odbora ZRS.**

Udeleženci smo želeli izpostaviti problem nizke kvalitete računovodskih informacij predvsem na nivoju malih in mikro podjetij. Predstavniki izvajalcev računovodskih storitev smo pri tem opozorili na dve dejstvi, ki vsako na svoj način vodita k nizki splošni ravni znanja in posledično nizki kvaliteti računovodskih informacij. Prva težava je, da je poklic povsem prepuščen trgu in računovodski servis lahko ustanovi kdorkoli brez kakršnihkoli pogojev. Posledično se raven znanja, infrastrukture in kompetenc med njimi zelo razlikuje. Težavo dodatno zaostruje dejstvo, da javno objavljenih računovodskih izkazov malih in mikro podjetij nihče ne kontrolira.

V anketi, ki smo jo med člani zbornice izvedli pred zborom, so sodelujoči splošno znanje izvajalcev računovodskih

storitev v Sloveniji ocenili s povprečno oceno 3 - dobro. Morda se na prvi pogled to ne zdi alarmantno, vendar je treba upoštevati, da govorimo o povprečni oceni. Na trgu seveda sodeluje ogromno računovodij z odličnim znanjem, toda ogromno je tudi takih, ki jih brez slabe vesti lahko ocenimo z oceno nezadostno. Oboji pripravljajo računovodske izkaze in obračunavajo davke, oboji nastopajo na trgu in so del ponudbe storitev računovodenja in davčnega svetovanja v Slovenji.

Poklic računovodje in davčnega svetovalca je v Sloveniji povsem nereguliran. Te storitve lahko izvaja vsakdo, tudi brez znanja, ustreznega informacijskega sistema in opreme, izkušenj in kompetenc. Že od devetdesetih let naprej se na eni strani pojavljajo težnje in želje po regulaciji poklica, na drugi strani pa mnenje, da se to ne more zgoditi in da bo selekcijo med dobrimi in slabimi izvajalci naredil trg. Po tridesetih letih je morda čas, da se vprašamo, kako uspešen je trg pri tem. Nepošteno bi bilo, če bi trdili, da

Udeleženci okrogle mize so izpostavili problem nizke kvalitete računovodskih informacij predvsem na nivoju malih in mikro podjetij.

trg ni naredil ničesar. Prav gotovo je našel in visoko pozicioniral nekatere odlične računovodske in predvsem davčne strokovnjake, ki so v Sloveniji prepoznani kot leaderji svoje stroke.

Registriranih je več kot 4.450 računovodskih servisov za dejavnost SKD 69.200 Računovodske, knjigovodske in revizijske dejavnosti; davčno svetovanje. 62 % registriranih ima 0 ali 1 zaposlenega.

Toda trg še vedno dopušča obstoj množice izvajalcev z izredno nizkim znanjem in kompetencami. Podjetniki praviloma niso ekonomski strokovnjaki in včasih težko ločijo dobrega in slabega računovodjo.

Paradoksalno je obstoj sodobnih integriranih informacijskih sistemov in digitalizacija računovodstva to stanje do neke mere še poslabšalo. Avtomatski zajem podatkov na eni strani in avtomatsko pridobljene obsežne analize na drugi so narejeni brez prisotnosti in znanja človeka. Obračuni pridejo ven po sistemu »kar pade, pade« in tega nihče več ne preverja. In žal, vedno več »računovodij« niti ne zna preveriti in interpretirati dobljenega.

Računovodski servisi imajo pomemben vpliv na odločitve MSP.

Kvalitetna računovodska informacija in korekten ter optimiziran davčni obračun, oziroma neresnični računovodski izkazi in napačen davčni obračun, se velikokrat ne ločijo na prvi pogled in razumemo lahko, da zato veliko podjetnikov ne zazna problema sodelovanja z nekompetentnimi računovodskimi izvajalci. Včasih jih k iskanju kompetentnega računovodje spodbudijo šele davčni inšpektorji ali posojilodajalci.

Vprašamo pa se lahko, kakšen je interes države, posojilodajalcev in ostalih bralcev računovodskih izkazov. Na portalu AJ PES se zbirajo računovodski obračuni, ki so javno objavljeni. So osnova za izdelavo bonitetnih ocen, za

pridobitev finančnih virov, nepovratnih sredstev in drugih državnih pomoči, za pogajanja s poslovnimi partnerji, iskanje dobrega kadra, včasih tudi za reklamiranje podjetja. Računovodski izkazi na portalu AJ PES zato še zdaleč niso nepomembni. Zato toliko bolj preseneča dejstvo, da na ravni malih in mikro organizacij ostajajo popolnoma nekontrolirani. Praktično edini nadzorni organ je FURS, ki pa seveda pregleduje le en segment poročil. Previsoko evidentiranih prihodkov, napačnih zalog, neusklajenih odprtih postavk ... ne kontrolira nihče. Kar 90 % anketirancev je navedlo, da so v svoji praksi v zadnjih treh letih nalezli na povsem neurejene in napačne računovodske izkaze. Ti izkazi so javno objavljeni, na njihovi podlagi so narejene bonitetne analize, morda odobrene razne državne pomoči, bančni krediti in podobno.

Izvajanje računovodskih storitev je v Sloveniji popolnoma prepuščeno trgu. Računovodske storitve lahko opravlja vsakdo, tudi brez ustrezne kadrovske, strokovne in informacijske podpore, brez potrebnih znanj in kompetenc.

Izvajalci računovodskih storitev zato opozarjamo, da je čas, da se vprašamo, kam plove slovenska računovodska stroka. Stanje, kakršno je, ni dobro za nikogar. Niti za izvajalce, ki se srečujemo z nelojalno konkurenco nekompetentnih »računovodij«, niti za uporabnike, ki ne morejo in ne smejo biti prepričani v kvaliteto informacij. Očitno do sedaj ni bilo pravega interesa, da bi se zadeva začela premikati v pravo smer.

Po mnenju večine udeležencev okrogle mize bi bila prava smer resen razmislek o kakršnikoli obliki regulacije poklica. Dobrodošla bi bila tudi »mehka oblika«, ko bi izkazi, ki bi jih pripravili prepoznavno kompetentni izvajalci, pridobili večjo težo pri uporabnikih. Hkrati pa je, po našem mnenju, potreben razmislek tudi o vzpostavitvi mehanizmov vsaj periodične kontrole javno objavljenih podatkov tudi za mala in mikro podjetja. ■

Avrora AS d.o.o.

Podjetje Avrora AS od leta 2008 skrbi za distribucijo knjižnega programa. Osnovno poslanstvo ostaja vse čas skrb za usmerjanje knjig na pravo pot od založnikov pa vse do kupcev in bralcev knjig. Zato so knjige na voljo na vseh dobro založenih prodajnih mestih, v spletni knjigarni galarna.si in v splošnih ter šolskih knjižnicah.

Uporabite promocijsko kodo: GALARNA10 in nakupujte z dodatnim 10% popustom! Kodo vnesite v prvem koraku nakupa v nakupovalni košarici na strani www.galarna.si. Kodo lahko zaradi zakona ZECK uporabite le za knjige starejše od 6 mesecev.

Posebne akcije popustov!

Želite povečati svojo prodajo in prepoznavnost, brezplačno?

Vas zanimajo ugodnejše ponudbe produktov in storitev?

Izkoristite sistem Član-Članu GZS!

Član-Članu – Katalog GZS

clan-clanu.gzs.si

VIRI FINANCIRANJA

Trenutno odprti razpisi za nepovratna in povratna sredstva

Zaprosite lahko za povračilo sredstev za omilitev posledic visokih cen energentov, prejmete nepovratna sredstva za transformacijo podjetja v trajnostno in krožno poslovanje, sredstva pa so na voljo tudi za rekonstrukcijo ali gradnjo turističnih namestitvenih kapacitet.

Žiga Fišer, GZS, Strateški razvoj

V trenutnih, gospodarsko zelo negotovih časih, so spodbude države zelo pomembne. Pri aktualnih odprtih razpisih lahko zaprosite za povračilo sredstev za omilitev posledic visokih cen energentov, prejmete nepovratna sredstva za transformacijo podjetja v trajnostno in krožno poslovanje, sredstva pa so na voljo tudi za rekonstrukcijo ali gradnjo turističnih namestitvenih kapacitet.

Sredstva za omilitev posledic visokih cen energentov

Najširšemu krogu podjetij je namenjen **razpis za povračilo sredstev za omilitev posledic visokih cen energentov**, s katerim bo država pomagala podjetjem s sofinanciranjem 30 % stroškov električne energije in zemeljskega plina v letu 2022 nad dvakratnikom dviga cen teh dveh energentov v letu 2021. Izračun upravičenih stroškov je narejen po metodologiji Evropske komisije in se nanaša na obdobje med 1. junijem in 31. decembrom 2022.

Predvidene so tri vrste nepovratne pomoči za gospodarstvo:

- 1. enostavna pomoč:** v višini 50 % upravičenih stroškov, največ do skupnega zneska pomoči v višini 500 tisoč evrov v obdobju upravičenosti;
- 2. posebna pomoč:** znaša 30 % upravičenih stroškov in je omejena na dva

milijona evrov višine skupne pomoči, pri čemer velja še dodatna omejitev, da je izračun upravičenih stroškov omejen na največ 70 % porabe v istem obdobju leta 2021 (od 1. septembra 2022);

- 3. pomoč energetske intenzivnim podjetjem:** pomoč je omejena na skupno višino dva milijona evrov v obdobju upravičenosti, vendar bodo podjetja ob dokazovanju izgube iz poslovanja lahko zaprosila za povračila do 50 % upravičenih stroškov in lahko znaša največ 80 % izgub iz poslovanja.

Upravičeni strošek je zmnožek številca enot zemeljskega plina in električne energije, ki jih je podjetje nabavilo pri zunanjih dobaviteljih kot končni odjemalec v obdobju od 1. junija 2022 in najpozneje do 31. decembra 2022, in razliko med ceno na enoto, ki jo je podjetje plačalo v danem mesecu v upravičenem obdobju, in dvakratnikom (200 %) cene na enoto, ki jo je podjetje plačalo v povprečju za referenčno obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2021.

Vlogo za upravičene stroške v obdobju oktober – december 2022 bo treba oddati v prvih dveh mesecih 2023 preko e-vloge na spletni strani SPIRIT Slovenija (<https://jrp.spiritslovenia.si/Prijava>). K vlogi je treba poleg dokumentacije priložiti tudi izjavo, da upravičenec cen svojih proizvodov

oziroma storitev zaradi dviga cen električne energije in zemeljskega plina ni dvignil za več kot 10 %.

Pomembno: 10 % dvig cen je nosilec razpisa, SPIRIT Slovenija, opredelil na način, da je »dvig cen proizvodov oz. storitev lahko zaradi različnih dejavnikov (dvig cen surovin in materialov, dvig cene delovne sile, dvig cen energentov itd.), vendar pa se omejitev 10 % dviga cen proizvodov oziroma storitev v ZGPVCEP nanaša zgolj na dvig cen zaradi podražitev električne energije in zemeljskega plina.«

Razpis s področja krožnega gospodarstva

Za zagonska, mikro, mala in srednja podjetja je zanimiv **razpis za strokovno in finančno podporo pri intenzivnem procesu trajnostne in krožne transformacije poslovanja**, s poudarkom na zasledovanju strateških ciljev učinkovite rabe virov, krožnega gospodarstva, zniževanju negativnih oz. povečevanja pozitivnih vplivov na podnebje in okolje, družbo in ekonomsko skupnost ter posledično povečanju produktivnosti in konkurenčnosti slovenskih podjetij, s katerim želijo podpreti vsaj 200 projektov

zagonjskih, mikro, malih in srednjih podjetij pri trajnostni in krožni transformaciji poslovanja, ki zajema vključitev v proces strateške trajnostne in krožne transformacije v posameznem podjetju.

Razpis je namenjen dvema sklopoma podjetij, SKLOP I za MSP z vsaj 20 zaposlenimi in SKLOP II z najmanj 1 in največ 19 zaposlenimi. Vsak sklop je razdeljen na dve fazi, pri čemer prva faza (FAZA A) zajema 4-5 mesečni proces strateške trajnostne in krožne transformacije preko Akademije TKT, v katerem podjetje s pomočjo zunanjega strokovnjaka pripravi dolgoročno trajnostno in krožno poslovno strategijo podjetja, trajnostno, krožno in nizkoogljično naravnane poslovne modele ter predlog izvedbenega projekta, ki bo bistveno prispeval k uresničevanju trajnostnih, krožnih in nizkoogljičnih poslovnih strategij, prioritarno na področju vzpostavljanja krožnih načel poslovanja in ki ga bo podjetje v nadaljevanju lahko prijavilo v FAZO B.

V drugi fazi pa podjetje za izvedbo projekta lahko prejme sofinanciranje izvedbe projektnih aktivnosti v višini med 40 in 90.000 EUR za MSP z več kot 20 zaposlenimi ter med 10 in 40.000 EUR za podjetja z najmanj 1 do 19 zaposlenimi.

Roki za prijavo so trije v letu 2023 in eden v 2024. Za Fazo A - Sklop I so roki: 15. september 2022, 16. januar 2023, 15. junij 2023, 15. november 2023 in 15. marec 2024. Roki za Fazo A - Sklop II pa so: 15. november 2022, 15. april 2023, 15. september 2023, 15. januar 2024 in 15. april 2024.

Sofinanciranje bo na voljo za nastanitvene obrate, ki bodo s pomočjo sodobnih digitalnih orodij zagotovili kvalitetno uporabniško izkušnjo.

Sredstva za dvig dodane vrednosti turizma

Podjetjem s področja namestitvenega turizma so namenjena **sredstva za sofinanciranje vlaganj v nastanitveno turistično ponudbo za dvig dodane vrednosti turizma**, katerega cilj je trdno pozicioniranje na mestu vodilne države na področju okoljske

Sodelovanje nevladnih organizacij in podjetij

Ministrstvo za zunanje zadeve RS bo predvidoma 2. decembra 2022 objavilo **javni razpis za izvajanje triletnih projektov mednarodnega razvojnega sodelovanja**, ki jih bodo izvajale slovenske nevladne organizacije.

Razpis nevladne organizacije spodbuja k prijavi projekta skupaj s partnerjem iz zasebnega ali javnega sektorja. Ministrstvo z razpisom podpira izvajanje projektov nevladnih organizacij, hkrati pa odpira priložnost tudi podjetjem, da se glede na svoj poslovni interes vključijo v projekte mednarodnega razvojnega sodelovanja. Prispevek podjetja je lahko v finančni, materialni ali storitveni obliki.

Nevladne organizacije želijo v čim zgodnejši fazi povezati s podjetji, ki bi bila zainteresirana za sodelovanje na tem razpisu. Ministrstvo namerava na svoji spletni strani objaviti seznam zainteresiranih podjetij. Nevladne organizacije se bodo po lastni presoji povezale s podjetji in dogovorile za morebitno sodelovanje pri pripravi in kandidiranju na javnem razpisu.

Ministrstvo bo predvidoma 16. decembra 2022 organiziralo delavnico za zainteresirane prijavitelje na javni razpis, na katero bodo vabljeni tudi podjetja. Delavnica bo priložnost za dvostranske pogovore in dogovore o morebitnih partnerstvih med nevladnimi organizacijami in podjetji.

Vsa zainteresirana podjetja ministrstvo vabi, da svoj interes sporočijo na elektronski naslov razvoj.mzz@gov.si, kamor sporočijo tudi, ali dovolijo objavo splošnih kontaktnih podatkov podjetja na spletni strani ministrstva za zgoraj navedeni namen. Za dodatne informacije se lahko obrnete na navedeni elektronski naslov.

trajnosti ter dvig dodane vrednosti v turizmu s trajnostnim razvojem turistične ponudbe v turizmu višje dodane vrednosti.

Sofinancirati je mogoče tako popolno prenovu infrastrukture (SKLOP 1) kot tudi investicije v izgradnjo novih nastanitvenih obratov (SKLOP 2), oboje za nastanitve višje in visoke kakovosti (3-5* oziroma 3-4 jabolka). Predmet sofinanciranja v okviru obeh sklopov bodo zgolj investicije, ki bodo usmerjene v energetske in okoljske učinkovite ter zeleno naravnane rešitve in bodo vplivale na povečanje energetske učinkovitosti nastanitvenih obratov ter tiste, ki bodo hkrati upravljanje, trženje in informiranje turistov o svoji ponudbi nadgradile z uporabo sodobnih digitalnih orodij, s katero bo zagotovljena kvalitetna uporabniška izkušnja.

Investicije so možne v naslednje nastanitvene obrate:

- hotele in motele, ki bodo po zaključeni investiciji imeli vsaj 201 nastanitvenih enot (sob/apartmajev) kategorije vsaj 3* ali vsaj 302 nastanitvenih enot (sob/apartmajev) kategorije vsaj 4*; well-ness za goste nastanitev, kongresne kapacitete za goste, rekreacijske površine za goste).

- penzione in gostišča, ki bodo po zaključeni investiciji imeli vsaj 103 nastanitvene enote (sobe/apartmaje) kategorije vsaj 3*;
- turistične kmetije, ki bodo po zaključeni investiciji imele vsaj 5 nastanitvenih enot (sob/apartmajev) kategorije 3 jabolka;
- kampe, ki bodo po zaključeni investiciji imeli vsaj 50 nastanitvenih enot (kampirna mesta) kategorije vsaj 4*;
- glampinge, ki bodo po zaključeni investiciji imeli vsaj 5 nastanitvenih enot (bivalnih enot) kategorije vsaj 4*.

Načrtovana vrednosti investicije mora biti vsaj 300.000 EUR, nominalno pa lahko sofinanciranje znaša največ 1,1 mio EUR za rekonstrukcije in 1,8 mio EUR za novo gradnje. Stopnja sofinanciranja je odvisna od lokacije investicije in znaša med 10 in 50 %.

Roki za oddajo vlog so 5. december 2022 ter v letu 2023 še 27. marec in 29. maj. ■

Več o razpisih

SLOVENSKA AKREDITACIJA

Pri akreditacijah prihajajo v ospredje nove tehnologije

»Slovenska akreditacija že dobrih 25 let skrbi, da imajo lahko vsi zaupanje v delo akreditiranih laboratorijev, kontrolnih organov in certifikacijskih organov,« pravi njen direktor dr. Boštjan Godec. Spregovoril je tudi o njeni trenutni dejavnosti in izzivih, s katerimi se pri delu sooča.

V čem je poslanstvo Slovenske akreditacije?

Z mednarodno priznanimi akreditacijami povečuje globalno konkurenčnost slovenskega gospodarstva, prispeva k izboljševanju kakovosti in varnosti izdelkov in storitev, varstvu potrošnikov ter uresničevanju javnega interesa.

Čemu trenutno pri svojem delu posvečate največ pozornosti?

Vedno bolj se pojavljajo potrebe po akreditacijah na nas povsem novih področjih za nas, kot so umetna inteligenca, kibernetika, varnost ali brezpilotna letala, ter na mnogih drugih, ki vplivajo na digitalizacijo in avtomatizacijo industrije. Uporabniki pričakujejo, da bomo na teh področjih postopke akreditiranja vzpostavili relativno hitro. Delamo na reorganizaciji in usposabljanju novo zaposlenih. Veliko pričakujemo tudi od prenove informacijskega sistema, ki se zaključuje in je v skladu s sprejeto Dolgoročno strategijo akreditiranja 2025, kjer smo opredelili tri ključne cilje: dobro upravljanje, tesno sodelovanje z vsemi zainteresiranimi stranmi za akreditacijo in razvoj akreditiranja, ki bo podpiral strateški razvoj Slovenije.

V času koronakrize ste vzpostavili delo na daljavo. Ali ga morda za določena opravila še ohranjate?

Danes ocenjevanja v celoti izvajamo v fizični obliki; na daljavo jih uporabljamo izjemoma in predvsem v specifičnih primerih. Na tem področju sledimo usmeritvam obeh mednarodnih organizacij za akreditacijo. Pričakujemo lahko, da se bodo določene dobre izkušnje iz časa epidemije v prihodnosti ohranile.

V zadnjem času se soočate s pomanjkanjem kadrov. Vam uspeva pridobivati nove sodelavce?

Ustrezni kadri so za nas velik izziv. Zahteve za vodilne ocenjevalce, ki jih trenutno iščemo, so zelo visoke, poleg ustrezne naravoslovne izobrazbe in večletnih izkušenj v delu pri organih za ugotavljanje skladnosti morajo imeti zelo specifične osebnostne lastnosti, predvsem pa visoka moralna načela in integriteto.

Katera so področja akreditiranja prihodnosti?

Razvoj novih tehnologij bo vplival tudi na akreditacijo. Študije kažejo, da bodo nove digitalne tehnologije povezane s približno 40 do 60 odstotki sedanjega ugotavljanja skladnosti (preskušanje, kontrola, certificiranje), ki zajemajo digitalno omogočeno ugotavljanje skladnosti, ugotavljanje skladnosti novih vrst (digitalnih) izdelkov in nove storitve, ki temeljijo na podatkih. Predvidevamo, da bodo nove tehnologije povzročile velike spremembe – dolgoročno se bo morda celo spre-

»Z izvajanjem postopkov akreditiranja vplivamo na kakovost izdelkov in storitev ter podpiramo prost pretok blaga in storitev,« pravi dr. Boštjan Godec, direktor Slovenske akreditacije.

nil sam koncept ocenjevanja in potrjevanja usposobljenosti.

Kakšni so vaši načrti za leto 2023?

Sistem akreditiranja je v Sloveniji zasnovan tako, da naj bi Slovenska akreditacija izvajala akreditiranje na vseh tistih področjih, kjer je izražen interes, zato se bo sistem akreditiranja glede na potrebe nadalje širil. Danes Slovenska akreditacija vzdržuje 248 veljavnih akreditacij. Konec novembra bodo vse zainteresirane strani potrdile Program dela za naslednje leto, ki bo tudi začrtal nova razvojna področja akreditiranja.

BKS Naložbe

Poskrbimo
za **dobro**
kombinacijo
vaših naložb.

Prvim 50
strankam po-
darimo do 50 %
upravljske
provizije

Naše srce bije za **vaše želje.**

BKS Bank

BKS Naložbe so kombinacija naložb v delnice, obveznice, naložbe na denarnem trgu in surovine. Izbirate lahko med kar sedmimi varčevalnimi produkti za plemenitenje svojega premoženja. Ponujamo naložbeno varčevanje z alternativno ali dinamično naložbeno politiko in varčevalne produkte, s katerimi investirate v finančne instrumente izdajateljev z globalno razpršenostjo, ki spremljajo gibanja globalnih delniških indeksov, panogo zdravstva, tehnologije, zlata ali trajnosti. Ugodnosti veljajo do 31. 12. 2022. Več informacij o tveganjih, povezanih z naložbami, je na voljo na www.bksbank.si ali v poslovnih enotah BKS Bank AG, Bančne podružnice.

KREATIVNI NASVET

Najprej odgovori na osnovna vprašanja, potem komunikacijske rešitve

Foto: PM

Katerikoli vaš medij brez vsebinskega in oblikovnega koncepta ne bo učinkovit. To pa je vaš cilj. Zakaj? Da ne bi zapravljali svoje energije, časa in denarja za nekaj, kar na dolgi rok ne bo prinašalo učinkov, ki si jih (potiho) želite.

Nenad Senić

Vsaka še najmanjša oblika komuniciranja vašega podjetja oziroma organizacije s posamezniki oziroma skupino ljudi (oboževalci, kupci, člani ...) potrebuje temeljit razmislek, ki je veliko več kot: »Vedno smo tako delali.« »To je stalna praksa, da naredimo na ta način.« Revija, spletno mesto, spletna trgovina, proslava, novoletno druženje zaposlenih, članek, podcast, fotografija, videozgodba, vabilo na dogodek ... vse to je redko učinkovito brez vnaprejšnjega vsaj okvirnega vsebinsko-oblikovnega koncepta. Učinkovito v pomenu, da dosega ali doseže zastavljene cilje. Razen če je vaš cilj, da vaš komunikacijski izdelek spregledajo, o čemer močno dvomim.

Najbolj brane, zaželene, cenjene in nagrajene, kar pomeni učinkovite, so tiste vsebine in mediji (kamor uvrščamo tudi dogodke, vabila ipd.), ki imajo natančno razdelan vsebinski in oblikovni koncept. Kreativnost brez koncepta pomeni bore malo. Na koncu po navadi kljub še ne vem kako visoki stopnji kreativnosti nastane ena velika nepovezana zmeda. Razen če je to koncept, ki v vašem primeru deluje.

»Naša revija objavlja novice iz podjetja in novice z dogodkov,« ni koncept. »Revija vsebuje poročila z dogodkov, novice,

tekste o novostih in intervjuje,« prav tako ni koncept, temveč le naštevane uporabljenih žanrov.

Nujno morate najti presek med tem, kaj vi želite sporočiti vašim bralcem, kupcem, poslušalcem, gledalcem, članom ... in tem, kaj njih dejansko zanima. Kako jim lahko z vašo vsebino pomagate vedeti več? Ta presek je pomemben, da se lahko odločate in vrednotite nato pripravljeno vsebino.

Brez koncepta kljub še tako visoki stopnji kreativnosti večinoma nastane le neučinkovita zmeda.

Naslednje vprašanje je, s kom bomo komunicirali. Treba jih je dodobra spoznati. Samo zato, ker se vi »spoznate« na instagram, ne pomeni nujno, da je to tudi optimalen medij komuniciranja z njimi. Res se vprašajte, ali tiste, s katerimi (želite) komunicirate, res dobro poznate – ne projicirajte svojih lastnih potreb in načinov nanje.

Šele nato sledi razmislek, o čem se boste z njimi »pogovarjali«. S kakšno vsebino jim lahko vi pomagate oziroma kakšno vsebino lahko kredibilno pričakujejo od vas. Še bolje. O čem, kar vi lahko pokrivate, drugi ne komunicirajo oziroma na

kateri zorni kot ni nihče pozoren. Zapolnite to nišo. Bodite vi glavni na tistem vsebinskem področju.

Temu šele sledi definiranje komunikacijskih ciljev. Zakaj bi sploh radi komunicirali z določeno ciljno skupino? Kaj želite pri njih na dolgi rok doseči? Ta korak je ključnega pomena, saj bo vse drugo – ne glede na to, kako pomembno se vam bo zdelo – temeljilo na natančno definiranih ciljih. Bolj kot so cilji natančno določeni, jasnejši je fokus in boljši bodo rezultati.

Ko imate zastavljene cilje, se lahko lotite natančnega koncepta medija: glavno sporočilo in druga sporočila, namen, katere značilnosti blagovne znamke bo medij komuniciral, kako bo vzpostavljen dialog s ciljnim skupinami, katerimi ... Pogovori z uredniki, komunikatorji, piarovci, marketingarji in drugimi sodelavci korporativnih medijev nazorno dokazujejo, da so najbolj učinkoviti, (ob)iskani in cenjeni tisti mediji, ki so vnaprej natančno načrtovani.

Nikoli ni prepozno. Predlagam, da se s sodelavci usedete in se resno pogovorite, ali vaš medij, vsebina deluje, saj zanje porabite tudi nekaj denarja. Naredite natančen konstruktiven pregled in ustrezno reagirajte! Splača se! ■

POSLOVNO-KREATIVNI NASVET

Ko zaposlitveni razgovor vodi »nekadrovik«

Foto: osebni arhiv

V nasprotju s splošnim prepričanjem je izbor kandidata vzajemen proces delodajalca in potencialnega sodelavca. Vsak stik med slednjima prispeva k odločitvi tako ene kot druge strani. Učinkovite intervjujske (seleksijske) tehnike posledično ne omogočajo zgolj kakovostne presoje, temveč aktivno gradijo zunanjo podobo delodajalca.

Alenka Brod

Zaposlitveni razgovori so »klasika«, vendar je njihova učinkovitost lahko vprašljiva. Dobro izvedeni razgovori vplivajo tako na obseg in kakovost informacij za presojo kot na vtis, ki ga daje delodajalec. Že dolgo namreč velja, da ne izbira zgolj delodajalec.

Zaposlitvene razgovore izvajajo direktorji, vodje in še kdo, ki je manj več zaposlitvenih tehnik. Slednje vpliva na nezadovoljstvo predvsem odličnih kandidatov, ki posledično hitreje izstopijo iz postopka. Tako kot prijava ne pomeni nujno sodelovanje v selekciji, izbor slednjega ne zagotavlja sprejetja ponudbe. V času pomanjkanja kadrov je omenjeno najbolj neugoden scenarij.

Vprašanja morajo omogočati primerjavo med kandidati

Proces izbire sodelavcev izvedemo v več fazah z uporabo različnih seleksijskih tehnik. Z njimi preverjamo motiviranost, pričakovanja, lastnosti in usposobljenost. Kljub naraščajoči ponudbi seleksijskih orodij ostaja uporaba individualnega ali panelnega razgovora bistveni element spoznavanja.

Kadar razgovore vodijo osebe, manj večše intervjujskih tehnik, pogosto opazimo, da so le-ti manj strukturirani,

kandidatom za isto delovno mesto se postavlja različna vprašanja, kar otežuje primerjavo, nemalokrat dominira kandidat sam, pri čemer izvemo zgolj tisto, kar sami želi, ne pa tega, kar potrebujemo za presojo, informacije delodajalcev so skope, nejasne, lahko tudi zavajajoče.

Pri intervjuju imamo na voljo več tehnik, ki jih uporabimo glede na vsebino informacij, ki jih želimo pridobiti.

Uporabimo različne tehnike

Sestava in struktura intervjuja je nujni pogoj, pri čemer imamo na voljo več tehnik. Uporabimo jih glede na vsebino informacij, ki jih želimo pridobiti. Med bolj uporabnimi so vedenjska in situacijska vprašanja ter vprašanja, ki preverjajo specifične kompetence. Zanimive odzive lahko spodbudimo z uporabo ne navadnih vprašanj. Med učinkovitejšimi orodji je S.T.A.R tehnika (situacija, naloga, aktivnost in rezultat), ki nam pomaga usmerjati komunikacijo s kandidati z namenom, da pridobimo celovite informacije o njihovih ravnanjih in dosežkih, ko gre za specifične, morda bolj zahtevne naloge.

Poleg same vsebine razgovora je smiselno razmisliti še o drugih dejavnikih, ki vplivajo na odločitve na obeh straneh: od vsebine oglasa in informacij, ki jih delimo, uporabe sodobnih orodij selekcije, komunikacije, do osebnega vtisa, ki se gradi že pred in seveda posebno po prvem stiku.

Odločitev morate sporočiti

Med večjimi razočaranji seleksijskega postopka, ki jih zaznavamo med iskalci, je vsekakor tudi to, da ne dobijo odgovora glede končnega izbora. Ne obveščanje o zavrnitvi portretira delodajalca kot neodgovornega in ne vključujočega, kar neposredno vpliva na bazen in kvaliteto prijavljenih v bodočih postopkih izbire.

Končna odločitev je vsekakor preplet različnih informacij in vtisov, vendar uspešni vodje, kot tudi drugi izvajalci razvijajo in učinkovito uporabljajo veščine seleksijskih postopkov. Nenazadnje se z vsakim dobrim izborom dvigne uspešnost tako vodje kot organizacije, to pa si vsekakor želimo. ■

Več o seminarju

ENERGO PLUS, d. o. o.

Ponujajo optimalne rešitve za hlajenje, ogrevanje in klimatizacijo

V ljubljanskem Energo Plusu strankam zagotavljajo široko paleto možnosti za zagotovitev ugodnega bivalnega in delovnega okolja svojih zaposlenih in kupcev ter neoporečnost izdelkov.

Osnovna dejavnost podjetja Energo Plus, d. o. o., je dobava, servis in vzdrževanje naprav ter celotnih sistemov prezračevanja, ogrevanja in klimatizacije. V več kot tridesetih letih je podjetje Energo Plus dobavilo naprave za najvidnejše objekte po vsej Sloveniji in si ustvarilo ime zanesljivega dobavitelja. Z uporabniki teh naprav sodelujejo prek sklenjenih vzdrževalnih pogodb in jim nudijo tudi dodatno optimizacijo obratovalnih stroškov ter zanesljivo obratovanje naprav.

Celovite storitve in rešitve, pisane na kožo

»Kot pooblaščen zastopnik lahko zagotavljamo kakovostno in zanesljivo podporo v času garancijske dobe in po njenem izteku. Strankam lahko ponudimo celovite storitve in optimalne rešitve. Z ekipo strokovnih sodelavcev in z dobro razvito mrežo poslovnih partnerstev jim lahko zagotovimo vrhunsko kakovost na vseh področjih svojega delovanja,« poudarja Matej Cibic, vodja prodaje. Med drugim ponujajo izdelke uveljavljenih svetovnih proizvajalcev: Carrier, Toshiba, Sabiana in Baltimore Aircoil Company.

Zaokrožena ponudba kot konkurenčna prednost

Svoje konkurenčne prednosti gradijo na celovitosti ponudbe, ki zajema oblikovanje idejnih projektov in sistemskih rešitev, preventivno vzdrževanje, strokovno prodajo, oblikovanje ekonomičnih rešitev hlajenja, možnost najema hladilnih agregatov, odpravo okvare opreme in zagotovitev dodatkov k opremi.

V okviru idejnih projektov in sistemskih rešitev strankam zagotavljajo izdelavo kompletnih sistemskih rešitev za

ogrevalne, hladilne in klimatizacijske energetske sisteme.

Ustrezno preventivno vzdrževanje opreme HVAC je zelo pomembno, saj so omenjeni sistemi zelo zapleteni in zahtevajo inženirsko znanje. Velikokrat pa to presega osnovno znanje hišnih upravljalcev in vzdrževalcev. »Zavedamo se, da je strokovno znanje naših serviserjev zelo pomembno, zato redno skrbimo za njihovo ustrezno usposobljenost, ki jo preverja tudi Agencija RS za okolje. Svojim strankam nudimo več vrst storitev preventivnega vzdrževanja sistemov ali posameznih naprav HVAC v zgradbah, kar jim prihrani energijo, podaljšuje življenjsko dobo opreme, zmanjšuje stroške vzdrževanja in omogoča stalno razpoložljivost servisne ekipe,« razlaga Matej Cibic.

Najem hladilnega agregata

V Energo Plusu lahko strankam dostavijo agregat praktično kamorkoli v zelo kratkem času, da lahko njihova dejavnost teče naprej z minimalnimi prekinitvami. Imajo širok razpon hladilnih agregatov za najem in lahko za vsako stranko najdejo najboljšo mogočo rešitev za njene potrebe. Omogočajo jim tudi najem posebne opreme, ki bo zadovoljila njihove potrebe glede zelenih temperatur ali proizvodnje energije.

Številne reference

V dobrih tridesetih letih delovanja so si v Energo Plusu nabrali številne reference.

Prodajni program podjetja Energo Plus

- Hladilni agregati
- Hladilni stolpi
- Toplotne črpalke
- Prezračevalne naprave
- Toplotna sevala
- Ventilatorski konvektorji
- Grelniki zraka
- VRF in split sistemi

V industriji (Impol, Revoz, Gorenje, Dommel, Helios, Krka ...), energetiki (ELES, NEK, TEB) na področju poslovnih objektov (Hit, McDonald's, Telekom Slovenije), logistiki (Luka Koper), nakupovalnih centrih (Hofer, Ikea), športnih centrih (Športni center Stožice), zdravstvenih centrih (UKC Ljubljana in Maribor, Splošna bolnišnica Celje, Jesenice), hotelih ter šolah in vrtcih in številne druge.

Varovanje okolja in zmanjševanje globalnega segrevanja

Tudi v prihodnosti bodo v Energo Plusu dajali poudarek na napravah z ekološkimi hladilnimi sredstvi in sledenju trendom zmanjševanja vpliva na globalno segrevanje.

Tehnološki partner

Pametna tovarna z najsodobnejšo tehnologijo – industrija 4.0

Trajnostni partner

Odgovornost do okolja, zaposlenih in družbe

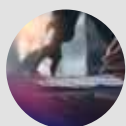

Strateški partner

Celovita storitev od razvoja do izdelka

ek electric

Celovite rešitve v elektroenergetiki

Svetovanje in celostne rešitve v elektroenergetiki.

NN sestavi stikalnih in krmilnih naprav.

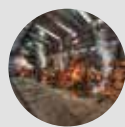
Močnostni NN sklopi SIEMENS SIVACON S8.

Avtomatiziran CNC izsek in upogib bakrenih ploščatih profilov.

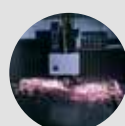
Tehnična izvedba transformatorske postaje (TP) s kompletno izvedbo PZI projektne dokumentacije ter meritvami in spuščanjem v pogon.

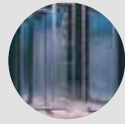
Storitve na področju elektroinstalacij, energetike, elektrifikacije strojev in montaže naprav obnovljivih virov energije.

ek metal

Celovite rešitve v obdelavi pločevine

Storitve CNC predelave pločevine (laserski razrez, upogib, prebijanje-izsekovanje, varjenje, brušenje, tesnjenje, vtiskovanje vijačnega materiala).

Sestava polizdelka ali končnega izdelka za potrebe kupca od ideje do razvoja. Izdelava kovinskih delov z možnostjo vgradnje ostale opreme.

Izdelava specializiranih nerjavnih kovinskih ohišij, za potrebe Ex-okolja, farmacije in drugih dejavnosti, kjer so v ospredju zahteve po kakovosti in varnosti.

Napredne tehnološke zmogljivosti in avtomatiziran strojni park svetovno priznanega proizvajalca Trumpf.

**Z znanjem nad izzive.
S tehnologijo do popolnosti.
S trajnostjo v prihodnost.**

Tomažičeva ulica 18,
2310 Slovenska Bistrica, SI

+386 2 292 80 00

info@e-k.si

elpro-kriznic.si

INŠTITUT ZA STRATEŠKE IN GOSPODARSKE RAZISKAVE

Poglobljene raziskave so nujno potrebne za poslovanje

Na GZS deluje Inštitut za strateške in gospodarske raziskave (ISGR), namenjen najzahtevnejšim analizam in modeliranju dolgoročnih scenarijev gospodarskih gibanj.

Tajda Pelicon, GZS, Korporativno komuniciranje; foto: Kraftart

Generalni direktor GZS Aleš Cantarutti je poudaril, da časi energetske krize, težav z dobavami surovin in materialov, sprememb v dobavnih verigah, in še bi lahko naštevali, zahtevajo dobro obvladovanje podatkov. Institucije in podjetja morajo v teh časih sprejemati številne strateške odločitve, je poudaril Cantarutti. Inštitut za strateške in gospodarske raziskave bo opravljal najzahtevnejše analize in modeliral dolgoročne scenarije gospodarskih gibanj. Cantarutti je dejal, da »hočemo primarno zadovoljiti potrebe v gospodarstvu, kjer podjetja težje pridejo do poglobljenih, ciljno usmerjenih raziskav, ki jih potrebujejo za poslovanje.« Pri tem je izpostavil odlične stike GZS z evropskimi zbornicami in združenji in s tem povezanimi razpoložljivimi podatki, ki omogočajo, da GZS lažje oceni dogajanje tudi na ravni panog. Ravno zato so zbornične napovedi tudi nekoliko bolj konservativne, je pojasnil.

Predstavljena pesimistični in optimistični scenarij

Jesenska gospodarska napoved Analitike GZS napoveduje, da bo po osrednji oceni realna gospodarska rast okoli 1 % v 2023, nekoliko nad 2 % v 2024 in 3 % v 2025, pri čemer sta ključna razloga za nižjo realno rast povezana z visokimi cenami energentov in pričakovanji o še vedno visoki rasti cen. Trg dela bo po osrednji oceni ohranil pretežno število delovnih mest, vseeno pa

so v napovedi vključena tudi pričakovanja o podpornih ukrepih države.

Analitika GZS poudarja, da so tudi v primeru pesimističnega scenarija izhodišča Slovenije ob vstopu v novo realnost relativno dobra.

Glavni ekonomist GZS in prokurist ISGR Bojan Ivanc, CFA, CAIA, je letos prvič poleg svoje osrednje napovedi gospodarskih gibanj predstavil tudi pesimistični in optimistični scenarij. Negotovosti pri inflaciji so celo precej večje

kot pri realni gospodarski rasti, vseeno pa prve vplivajo tudi na druge, kljub pričakovanjem o aktivaciji fiskalnih podpornih ukrepov s strani države. Po osrednji napovedi pričakuje v letu 2023 okoli 1-odstotno realno rast BDP in 2,3- ter 3-odstotno v letih 2024 in 2025. Inflacija bo manj bremenila kazalnik zaupanja potrošnikov kot ga je v letošnjem letu, prenos inflacije v rast plač bo med 70 in 80 % v 2023.

Tudi v primeru pesimističnega scenarija omenja, da so izhodišča Slovenije ob vstopu v novo realnost relativno dobra. Za Slovenijo je ugodna nizka finančna

Scenarije gospodarske rasti so predstavili direktorica UMAR Marijana Bednaš, glavni ekonomist GZS in prokurist ISGR Bojan Ivanc ter izvršni direktor SID banke dr. Damjan Kozamernik.

zadolženost zasebnega sektorja (40 % BDP), gospodinjstev (30 % BDP) in finančnega sektorja (50 % BDP) ter visoka likvidnost. Prav tako je Moody's nedavno potrdil kreditni rejting Sloveniji A3 s stabilnimi obeti. Navedene okoliščine bodo tako blažile morebitne negativne učinke, ki bi izhajali iz morebitne realizacije katerega od velikih tveganj.

Vpliv energetske krize na spremembe v gospodarstvu

Na okrogli mizi so udeleženci razpravljali o vplivu energetske krize na spremembe v gospodarstvu. **Direktorica UMAR Marjana Bednaš** je kot ključna dejavnika za visoko inflacijo navedla predvsem visoke cene energentov in hrane, vendar se tudi osnovna inflacija krepi bistveno hitreje kot pretekla leta. Naslednje leto naj bi povprečna rast cen znašala pri 6 %, v letu 2024 pa pri 2,9 %. Pozdravila je sprejem vladnih ukrepov v zvezi z energetsko krizo, ki bodo omilili vplive predvsem na potrošnike. Kazalnik zaupanja potrošnikov se je oktobra prav zaradi tega nekoliko izboljšal. Po drugi strani je opozorila, da je mogoče rast energentov le na omejen rok blažiti s kapico in izpostavila, da so – predvsem na srednji in dolgi rok – bistveno bolj pomembni ciljani fiskalni ukrepi, namenjeni zlasti ranljivejšim skupinam. »Cenovne zaježitve bi morale biti bolj omejene. Dovoliti je treba tudi, da pridejo do potrošnikov signali, da začno sami zniževati porabo,« je bila jasna. Meni, da je sicer visoka zasebna potrošnja, ki smo ji bili priča v lanskem letu in v prvi polovici letošnjega leta, povezana zlasti s post-covidnim okrevaljem. Dodala je, da se je stopnja varčevanja v prvi polovici letos znižala pod ravni, ki so veljale pred začetkom epidemije. Umar, ki sicer uradno ni objavil jesenskega pesimističnega scenarija, je v alternativnem scenariju ob predpostavki, da se bo gospodarska rast v območju evra znižala za 2 do 2,5 odstotne točke, Sloveniji napovedal za 1 do 1,5 odstotne točke nižjo gospodarsko rast, kar bi lahko pomenilo stagnacijo gospodarstva oz. rahel padec BDP. Glede reševanja problematike energetske krize v Evropi je kot pozitiven premik in signal za gospodarstvo označila pripravljenost skupnega odziva na EU ravni.

Udeleženci dogodka so lahko prisluhnili zbornični gospodarski napovedi Analitike GZS.

Izvršni direktor SID banke dr. Damjan Kozamernik je dejal, da stroškovna inflacija, ki ji v veliki meri botrujejo vojna in elementi energetske draginje, zavira potrošnjo. Tudi indeksacija plač, do katere bo verjetno prišlo v podjetjih, bo podaljšala inflacijski cikel, kar bo vsaj prehodno znižalo konkurenčnost. Podjetja bodo višje stroške lahko do določene mere vgradila v cene, vendar bo to zgolj še podaljševalo inflacijski cikel. Če bi se cene energentov in hrane hitro umirile, bi se ta hitro zaključil. »Sama inflacija ustvarja dodatno inflacijo,« je bil jasen in se strinjal, da je naloga politike, da vpliva na pričakovanja potrošnikov, kar bi vodilo do zaviranja gospodarske rasti in povpraševanja. Dodal pa je, da pričakovanja večjih dvigov inflacije v tem trenutku še ne vodijo v daljše obdobje dvomestnih inflacijskih učinkov. Še vedno prevladuje učinek erozije kupne moči.

Kakovostne analize so temelj strateških odločitev.

SID banka ima oblikovan tako osnovni kot pozitivni in negativni scenarij gospodarskih gibanj. Pri negativnem vidi veliko možnih dejavnikov. Denarna politika pri tem ne more hitro reagirati. Fiskalna politika danes deluje v pogojih, kjer je zadolževanje dražje. Zato bo v teh okoliščinah morala biti bolj ciljno naravnana. Meni, da bi nas »morala sedaj skrbeti bolj poudarjena recesija, saj ekstremnih

scenarijev ne smemo podcenjevati« in se je na takšne razmere nujno pripraviti na ravni držav in podjetij.

Vloga SID banke je pomembna pri financiranju podjetij. Kot pozitivno je ocenil bistveno boljšo kapitalsko sliko gospodarstva kot v zadnji krizi. Dotaknil se je tudi zelenega prehoda, čemur je v Sloveniji namenjeno letno okoli 800 milijonov evrov letno. Ob tem se je vprašal, s čim nadomestiti nizke oz. celo negativne investicije (zaradi vseh makroekonomskih dejavnikov) na strani podjetij. SID banka sicer razpolaga z določenimi programi, vendar je njihov obseg relativno majhen. V prihodnje bi bilo zato treba pristopiti k novi generaciji finančnih instrumentov za podjetja, kjer bi bilo financiranje povezano s subvencijami oziroma delom nepovratnih sredstev. Za prestrukturiranje lastnega poslovanja bodo morala pomemben delež nameniti tudi podjetja sama.

Bojan Ivanc je zaključil, da sta hibridna vojna in cene energentov vsekakor tisti okoliščini, ki bosta vplivali na odmike od naših napovedi pri realni rasti in inflaciji. Precej verjetno se bodo sčasoma pojavile tudi omejitve pri vodenju ekspanzivne fiskalne politike, saj dolgoročne obrestne mere na javni dolg večine držav močno rastejo, centralne banke pa bodo morale sprejemati ukrepe denarne politike, ki bodo poskušali umirjati inflacijo. Iskanje pravega ravnovesja je bolj umetnost kot znanost, vsaj tako nas zgodovina uči, je še dodal. ■

HESS, d. o. o.

Hidroelektrarne na spodnji Savi ponujajo več kot le energijo

Poleg proizvodnje električne energije gradnja hidroelektrarn prinaša ureditev infrastrukture in poplavne zaščite, vodotokov, bogatenje podtalnice, ustvarjanje možnosti za namakanje kmetijskih površin, razvoj športa in turizma.

Načrtovanje hidroelektrarn na spodnji Savi se je v uradnih dokumentih prvič omenilo že leta 1925, ko so bile v takratnem Tehničnem listu objavljene smernice in tehnični opis izgradnje. V zadnjem času je projekt predvsem zaradi zelo intenzivnih podnebnih sprememb bistveno presegel svojo osnovno funkcijo izgradnje obnovljivih virov in vse bolj postaja večnamenski projekt, s katerim se preko državnega prostorskega načrta ureja spodnjesavski prostor. Tako so hidroelektrarne kot objekti le del mnogo širše zgodbe, ki omogoča tako razvoj športa, turizma in kmetijstva kot oskrbo s pitno vodo, izgradnjo zaščite pred poplavami, boljše cestne povezave, izgradnjo mostov, brvi in urejanje degradiranih območij.

Ključni obnovljivi vir energije

Hidroenergija je v Sloveniji na področju obnovljivih virov energije še vedno gonilna sila. Na severu Evrope je to zlasti vetrna energija, pri nas pa ima največji potencial voda. Glede na naravne danosti gre za najbolj razširjen, v celoti še ne popolnoma uporabljen, torej razpoložljiv, zanesljiv in trajnostni vir.

Poleg energetskega doprinosa pri hidroprojekti ne gre zanemariti še enega izmed pomembnih vidikov – njihovo večnamenskost. Preko vpliva na razvoj gospodarskih, turističnih in športnih dejavnosti ter regionalnega povezovanja namreč vsesplošno zvišujejo kakovost življenja in izboljšujejo biodiverzitetu na več področjih. Ureditev infrastrukture in

poplavne zaščite, ureditev vodotokov, bogatenje podtalnice, ustvarjanje možnosti za namakanje kmetijskih površin, razvoj športa in turizma, naravovarstvene ureditve so le nekateri izmed pozitivnih spremljajočih učinkov.

Pretočne akumulacije ponujajo možnosti za rekreacijo

Reka Sava ponuja številne priložnosti. Z izgradnjo hidroelektrarn na spodnji Savi so bile ob pretočnih akumulacijah na novo urejene rekreativne poti, namenjene kolesarjenju, teku, sprehodom in uživanju v naravi, kjer lahko vsakdo najde svoj mir in kotiček za sprostitve. Velike vodne površine ob hidroelektrarnah so športniki kaj hitro prepoznali tudi kot odličen teren za vodne športe – od veslanja do raziskovanja okolice s supom, ob primernem vetru pa lahko tam najde-

mo tudi surferje in kajtarje. Odsev vode, raznolika pokrajina, številna polja in sadovnjaki ob pretočnih akumulacijah so še posebej izraziti zjutraj in zvečer, ko lahko ob Savi občudujemo čudovite sončne vzhode in zahode ter v fotografijo ujamemo neprecenljive trenutke.

Usmerjenost v zeleno

Družba HESS je usmerjena v zeleno. S proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov prispeva k čistejšemu okolju in trajnostnemu razvoju. Ustvarja pomemben delež zelene električne energije, s čimer pripomore k prilagajanju podnebnim spremembam in samooskrbi – z energijo, vodo in hrano.

INVESTICIJSKA PRILOŽNOST V AJDOVŠČINI

HOTEL AJDOVŠČINA

INVESTICIJSKA PRILOŽNOST ZA IZGRADNJO
HOTELA V STAREM MESTNEM JEDRU V
AJDOVŠČINI

Predmet investicije je rekonstrukcija večnadstropne stavbe, nekdanj najmočnejšega mlina v cesarstvu, v butični poslovnoturistični hotelski kompleks. Nepremičnina leži na strateški lokaciji ob reki Hubelj, v samem osrčju mesta in predstavlja izjemen turistični potencial. Občina Ajdovščina bo investitorju nudila ustrezno podporo pri investiciji in revitalizaciji objekta.

KONTAKT IN INFORMACIJE:

- M: 030 703 995
- E: patrik.mocnik@ajdovscina.si
- W: www.investinajdovscina.eu

MLEKARSKA KONFERENCA

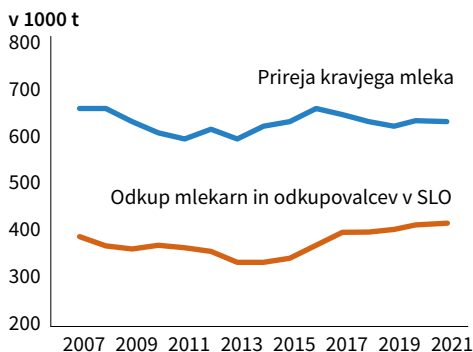
Za ohranitev stabilne mlekarske verige

Močna predelovalna industrija in spodbude rejcem za prirejo mleka so temelj za uspešno, konkurenčno in stabilno mlekarsko verigo v Sloveniji. Za dobro sodelovanje vseh deležnikov pa se je treba tudi argumentirano pogovarjati, se poslušati in slišati, upoštevati drug drugega in se spoštovati. To je bila glavna tema Mlekarske konference, ki jo je 11. oktobra organizirala Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS.

Barbara Rupnik, Združenje za mlekarstvo pri GZS - ZKŽP

V Sloveniji letno pridelamo preko 640 tisoč ton kravjega mleka. Od tega 65 % odkupijo slovenske mlekarne za nadaljnjo predelavo, 27 % se izvozi, 5 % se porabi za krmo, manj kot 3 % mleka pa kmetije same porabijo v obliki konzumnega mleka ali predelave v mlečne izdelke. Po podatkih Statističnega urada RS za 2020 se v Sloveniji s prirejo mleka ukvarja 5.609 kmetijskih gospodarstev, ki imajo 100.834 krav molznic. Na kmetijsko gospodarstvo je povprečno 18 krav molznic, v EU 27 pa je bilo v letu 2016 povprečje 19,6 živali. Le 15,5 % kmetijskih gospodarstev v Sloveniji ima več kot 30 živali. V zadnjih letih se število kmetij za odkup mleka zmanjšuje, hkrati pa se povečuje povprečno število krav molznic in letna količina odkupljenega mleka na kmetijsko gospodarstvo.

Prireja mleka v Sloveniji

Vir: SURS, 2022

Po besedah **dr. Aleša Kuharja** se v Sloveniji samooskrba z mlekom povečuje, poraba na prebivalca pa zmanjšuje. Skrbi podatek, da je od skupne prodaje v Sloveniji delež slovenskega mleka in mlečnih izdelkov v ekvivalentih mleka le okrog 42 %, v zadnjih desetih letih pa se je ta delež znižal za 9 %. Še vedno se izvozi veliko surovega mleka in smetane, pravi bum pa je izvoz sladoleadov in drugih ledenih sladice. Raste tudi delež izvoza sirov in jogurtov. Izvoz mleka in mlečnih izdelkov znaša letno 275 mio evrov predvsem v Italijo, na Hrvaško, v Združeno kraljestvo in Nemčijo. Slovenija letno uvozi za 202,4 milijona evrov mleka in mlečnih izdelkov, kjer prednjačijo siri s 38,5 %, sledita mleko in smetana s 14 % ter sveži siri in skuta s 13 %. Največji uvoznik mleka in mlečnih izdelkov v Slovenijo je Nemčija, sledita Italija in Avstrija.

Poraba mleka in mlečnih izdelkov v Sloveniji upada

Poraba mleka in mlečnih izdelkov v Sloveniji se je v zadnjih desetih letih znižala za 7 % in je v letu 2021 znašala 204 kg v ekvivalentih mleka na prebivalca. Povprečne odkupne cene mleka za pridelovalce vztrajno rastejo in so se v primerjavi z avgustom 2021 glede na avgust 2022 na ravni EU 27 povprečno zvišale za 42,6 % (s 36,4

na 51,9 centa za kg), v Sloveniji pa za 45 % v istem obdobju. Maloprodajne cene hrane v Sloveniji v zadnjih dveh letih sledijo trendu EU 27. Izrazito se je poslabšala cenovna pariteta surovine v primerjavi z maloprodajnimi cenami, kar pomeni, da mlečni izdelki za trgovino ne prinašajo več pomembnega zaslužka.

Poslovanje mlečno-predelovalne industrije v Sloveniji

V Sloveniji se ukvarja s predelavo mleka 29 podjetij, ki zaposlujejo 1.730 ljudi in letno ustvarijo 407 mio evrov prihodkov. Dodana vrednost na zaposlenega znaša 50.261 evrov, izvozna usmerjenost pa predstavlja več kot 48 %.

Poslovanje mlečno – predelovalne industrije v Sloveniji v letu 2021

Predelava mleka C_10.5	2021	Indeks 2021/20	Indeks 2021/17
Št. podjetij	29,0	100,0	93,5
St. zaposlenih	1.730,2	106,3	123,4
Sredstva (mio €)	300,2	108,6	134,3
Prihodki od prodaje (mio €)	407,4	104,8	114,4
Prihodki od izvoza (mio €)	196,8	115,3	142,6
Izvozna usmerjenost (%)	48,3	110,1	124,7

Vir: Ajpes, 2022

Na Mlekarski konferenci je dr. Kuhar poudaril: »Pomembno je povečati produktivnost in dodano vrednost v kmetijstvu in živilstvu, uvesti ambiciozne in obsežne razvojne spodbude za vse člene v verigi, spremeniti »ideološke« temelje pri javnem upravljanju področja kmetijstva, morda spremeniti organiziranost državne uprave in podpornih sistemov za agroživilstvo in prilagoditi izobraževalni sistem, ki bo zagotavljal delovno silo v industriji.«

Dolgoročne pogodbe so temelj stabilnosti in razvoja verige

Danes našo usodo kroji inflacija. Kmetje in zadrage zahtevajo višje odkupne cene. Stroški prireje so se močno povečali, vendar se je izrazito dvignila tudi odkupna cena mleka in pridelava mleka se tudi danes izplača. Populizem in negativno ozračje vplivata na prekinitve dolgoročnih pogodb z odkupovalci, ki so bile temelj stabilnosti in razvoja sektorja. Kratkoročne preusmeritve k tujim odkupovalcem v času visokih cen mleka krhajo stabilnost celotne mlekarske verige in imajo dolgoročne posledice na poslovanje kmetij, zadrug in mlekar v Sloveniji.

Poleg upada potrošnje mleka in mlečnih izdelkov se znižuje tudi prodaja brendiranih izdelkov z večjo dodano vrednostjo, raste pa delež trgovskih blagovnih znamk. Poreklo izdelkov predvsem mlajšim potrošnikom pri nakupnih odločitvah ni v ospredju, zato je potrebno ohraniti slovenskega potrošnika in ponudbo izdelkov proizvajalčevih blagovnih znamk.

Tomaž Žnidarič, direktor Ljubljanskih mlekar in predsednik Združenja za mlekarstvo pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij, je uvodoma poudaril: »Če želimo ohraniti samooskrbo z mlekom je nujno:

- ozaveščati kmetije, ki se ukvarjajo s prirejo mleka, da se to kljub višjim vhodnim stroškom še vedno splača. Potrebno je tudi pomagati kmetom, ki jih je prizadela suša;
- nadaljevati s stalnimi pogovori in pogajanjem predvsem z argumenti in ne z zavajanjem prilivati olja na ogenj, saj se v takem ozračju nezaupanje še povečuje in onemogoča normalno sodelovanje;

- medsebojno razumevanje deležnikov v verigi;
- vsi moramo ohraniti zavedanje, da je na koncu verige potrošnik in od nje ga je odvisno ali bomo preživeli ali ne;
- država mora ciljano usmerjati subvencije, predvsem v smeri ohranjanja in povečevanja pridelave hrane in surovin na primarni ravni, ter tako omogočati lokalni predelovalni industriji zadostno surovinsko bazo.

Hiperprodukcije poceni in neakovostne hrane, ki je zniževala ceno hrane na svetovnem nivoju, je za nekaj časa konec. Pomembno je, da se poslušamo, slišimo, upoštevamo in spoštujemo. Skupaj moramo delovati v dobrih in težkih časih, danes in čez 10 let«, je svoje misli zaključil Žnidarič.

Da je prireja mleka ključna panoga z vidika naravnih danosti, meni tudi **Jakob Bogovič, mlad pridelovalec**, ki letno pridelava preko 2,4 mio litrov mleka. Brez govedoreje po njegovem tudi podeželje ne bi bilo tako lepo obdelano in poseljeno, kot je danes. »Prireja mleka je gospodarska panoga, ki zagotavlja prihodke in delovna mesta vzdolž celotne verige ter rentabilnost na dolgi rok. Pomembna je stimulatívna cenovna in kmetijska

politika in spoštljiv odnos do kmeta,« je poudaril.

Tatjana Buzeti, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je izpostavila, da je za prihodnost mlekarskega sektorja potrebno povezovanje. Izpostavila je tudi pomen promocije, informiranja in ozaveščanja potrošnika o lokalni hrani in shemah kakovosti, predvsem »Izbrana kakovost«, v katero je vključen tudi sektor mleka. »Promocija lokalne hrane in shem kakovosti je ključna in bo še naprej ena od prioritet našega ministrstva,« je zaključila Buzetijeva.

Intervencije na področju mlekarstva v prihodnje

Strateški načrt skupne kmetijske politike po 2023 predvideva intervencije za področje mlekarstva, kot so proizvodno vezana plačila za mleko v gorskih območjih za reje govedi in za krave dojilje. Mlekarstvo bo v novem programskem obdobju podprto z naložbami v dvig produktivnosti in tehnološki razvoj, z naložbami v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov za dvig produktivnosti in tehnološki razvoj ter z naložbami v prilagoditev kmetijskih gospodarstev s področja dobrobiti rejnih živali.

Sodelujoči na konferenci so poudarili pomen povezovanja v mlekarskem sektorju.

Mlekarsko konferenco je zaključila okrogla miza »Kako ohraniti stabilno mlekarsko verigo?«, ki jo je vodila **dr. Tanja Dmitrović z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani**, na njej pa so sodelovali **Tomaž Žnidarič, predsednik Združenja za mlekarstvo pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij in direktor Ljubljanskih mlekar**, **Vinko But, direktor Mlekarnice Celeia**, **Marijan Roblek, direktor Mlekopa**, in **Uroš Lozej, vodja nabave v Sparu**. Sklepne misli sodelujočih so bile, da je dolgoročno sodelovanje, ki temelji na dolgoročnih pogodbah, ključno za dobro sodelovanje deležnikov v verigi. Zaupanje in razumevanje bosta ohranila verigo stabilno tudi v prihodnje. Pomembno pa je, da tudi država začrta jasno pot razvoja in upošteva vse člene v verigi ter s stalnim komuniciranjem skrbi za informiranje in ozaveščanje potrošnika, zakaj je pri nakupu pomembno izbrati slovensko mleko in mlečne izdelke. ■

Sodelujoči so se strinjali, da je dolgoročno sodelovanje na temelju dolgoročnih pogodb ključno za dobro sodelovanje vseh.

Foto: arhiv GZS – ZK2P

CARGLASS®

POPRAVILA | MENJAVE | KALIBRACIJE

Z VAMI ŽE 20 LET

DIGITALNA TOVARNA

Preskok v razmišljanju o industriji!

Digitalno preobrazbo spodbujamo z integracijo avtomatizacije,
programske opreme in napredne tehnologije.

[siemens.com/digital-enterprise](https://www.siemens.com/digital-enterprise)

SIEMENS

SRIP MATPRO

Materiali bodo ključni za zeleni prehod

Na evropskem nivoju materiali izpuhtevajo, zato je nujno treba zagotoviti pogoje, da bo proizvodnja materialov v Evropi ostala in obstala.

Sebastjan Šik, GZS, Korporativno komuniciranje; foto: Polona Ponikvar

»Prepričan sem, da je večina podjetij že stopila na pot trajnostnega preoblikovanja proizvodnj. Vendar potrebujemo primerljivo in konkurenčno poslovno okolje, dovolj virov in kadre, ki so usposobljeni, da lahko ta prehod izpeljejo,« je na posvetu o materialih za končne produkte v Portorožu dejal **predsednik sveta SRIP MATPRO in predsednik uprave Taluma Marko Drobnič**. Posvet z naslovom Pot do zelenega proizvoda - trajnost izven okvirjev sta organizirali SRIP MATPRO in GZS.

»Zeleni prehod temelji na proizvodnji materialov. Kar se nam trenutno dogaja, ne le v Sloveniji, ampak na evropskem nivoju, je, da nam materiali izpuhtevajo. Zato potrebujemo pogoje, da bo proizvodnja materialov v Evropi ostala in obstala. Zeleni prehod se ne bo zgodil sam po sebi, ampak bo potrebno vanj vložiti znatna sredstva, zato potrebujemo pomoč vlade,« je uvodoma poudaril Drobnič.

Državni sekretar v Službi vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko Marko Koprivc je pojasnil, da je strategija pametne specializacije temelj za črpanje evropskih sredstev in za ta namen bo na voljo več kot 700 milijonov evrov.

Marija Čebular Zajec z Direktorata za internacionalizacijo, podjetništvo in tehnologijo pri gospodarskem ministru je pojasnila, da bodo ta sredstva namenjena za razvoj, investicije, digitalizacijo, krožno gospodarstvo in tako dalje. Poleg tega bodo na razpolago tudi dodatna sredstva za blažitev krize.

Tatjana Orhini Valjavec z Direktorata za okolje pri Ministrstvu za okolje in prostor je spomnila, da bo pridobivanje in pridelava virov do leta 2050 predstavljala 50 % emisij toplogrednih plinov, 90 % izgube biotske raznovrstnosti, pomanjkanje vode in nazadnje se bodo odpadki iz te proizvodnje povečali za 70 %.

Dr. Bojan Podgornik z Inštituta za materiale in tehnologije je k temu dodal, da proizvodnja elektrike in transport največ vplivata na okolje. Transport samo v EU zaposluje več kot 10 milijonov ljudi in ustvari 5 % BDP, vendar hkrati proizvaja tudi 16 % izpustov toplogrednih plinov. V svetu je kar 60 % elektrike proizvedene

s plinom in ogljem. Cilj je, da bi do 2030 alternativni viri, predvsem veter in sonce, predstavljali 40 % proizvodnje elektrike. Ko govorimo o zeleni mobilnosti in novih tehnologijah, se moramo vprašati, kolikšen je ogljični odtis materialov, ki jih proizvajamo, da bi dosegli ta cilj, je bil jasen Podgornik. Že pri načrtovanju izdelka je treba razmišljati, iz katerega materiala bo narejen in koliko energije bomo potrebovali za izdelavo. V Sloveniji, na primer, proizvajamo jeklo iz 100 % odpadnega železa, kar pomeni 75 % nižji izpusti CO₂, 70-80 % manj energije in krajši čas izdelave v primerjavi z izdelavo kovin iz primarnih surovin. Te so tudi

Udeleženci posveta so lahko slišali, da bodo za zeleni prehod potrebna znatna sredstva.

sicer izziv za EU, ki je odvisna od uvoza surovin, vendar se trg surovin zapira. EU je, na primer, pred 10 leti ukinila proizvodnjo magnezija, ki pa je danes za EU kritičen material, je na praktičnem primeru predstavil **prof. dr. Jožef Medved z Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani**.

Duša Marjetič, vodja sektorja za visoko šolstvo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, je predstavila reformo visokega šolstva za zeleni in odporen prehod v družbo 5.0, saj bo brez ustreznih kadrov nemogoče doseči ta cilj.

Perry Timms, ustanovitelj podjetja People & Transformational HR, je k temu dodal, da danes ni več pomembna samo kakovost izdelka ali storitve, ampak so kupci vse bolj občutljivi tudi na druge vidike, kot so kultura ali vrednote podjetja. Kupci danes pričakujejo od podjetij, da bodo ustvarjala vrednost ne le za podjetje, ampak za širšo družbo.

Slobodan Šešum z Direktorata za gospodarsko in javno diplomacijo pri zunanjem ministrstvu je predstavil

Predsednik sveta SRIP MATPRO Marko Drobnič je poudaril, da so potrebni zadostni viri in usposobljeni kadri za trajnostni prehod.

aktivnosti ministrstva na področju internacionalizacije. Dotaknil se je tudi novega trenda v mednarodni politiki, deglobalizacije, ki se je zgodila zelo hitro, predvsem po vojni v Ukrajini, medtem ko je bil protekcionizem, predvsem na

področju surovin in materialov, še pred korona krizo v vzponu.

Posvet se je zaključil z delavnicami, na katerih so obravnavali zelene materiale, procese in dizajn ter trajnostno kadrovske politiko. ■

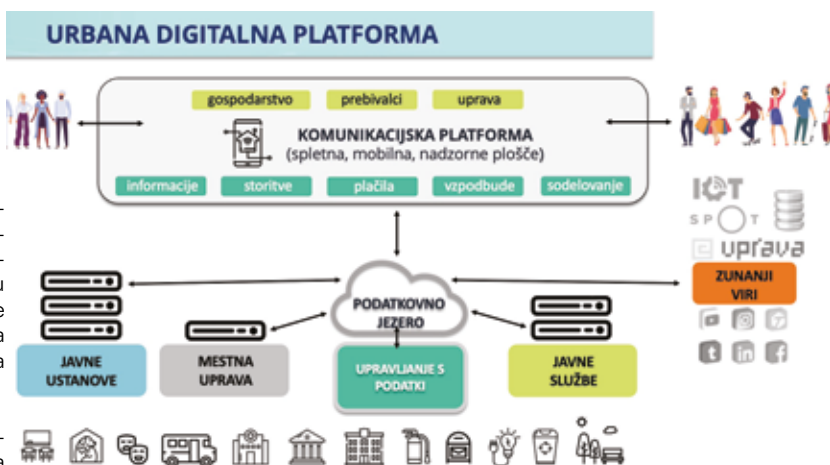
Ključ do pametne skupnosti je v ljudeh in podatkih

V podjetju Sincular consulting d.o.o. imamo bogate izkušnje z razvojem kompleksnih informacijskih sistemov v javnem sektorju. Ustanovitelj podjetja Boris Koprivnikar ima več kot 25 let izkušenj na vodstvenih položajih od direktorja javnega zavoda, do ministra pristojnega za digitalizacijo. Pri svojem delu je vedno uporabljal informatiko kot izjemno učinkovito orodje za upravljanje organizacij ter izboljšanje storitev za uporabnike. V času vodenja ministrstva pristojnega za digitalizacijo je bila Slovenija najhitreje razvijajoča država EU na področju digitalizacije.

Razvili smo lasten koncept gradnje pametnih skupnosti, ki je plod poglobljenega poznavanja zmožnosti sodobnih digitalnih tehnologij ter razumevanja potreb in delovanja javnih zavodov, občin in državnega aparata. Na informacijsko tehnologijo gledamo zgolj kot na izjemno učinkovito orodje, ki pa svoj smisel dobi šele, ko z njo dosegamo skupnostne cilje.

Skladno z usmeritvami EU, naše države in lokalnih skupnosti si ob snovanju razvojnih strategij in načrtovanju informacijskih rešitev vedno zastavimo tri ključne cilje: izboljšati **zadovoljstvo** uporabnikov, **produktivnost** organizacij in posameznikov ter **trajnostni razvoj** skupnosti. Kot temelj dolgoročnega razvoja modernih skupnosti pa oblikujemo konkretne ukrepe na področjih **organizacije** in koordinacije, povezovanja ključnih **procesov** in deležnikov, upravljanja in uporabe **podatkov** ter izbire najboljših **tehnologij** in njihovih ponudnikov.

Dolgoročne usmeritve razvoja digitalizacije, kot orodja za doseganje ciljev skupnosti, strnemo v **strategiji digitalnega razvoja**, ki jo vedno oblikujemo v tesnem sodelovanju z vodstvom lokalne skupnosti, nosilci javnih služb, go-

spodarstvom in civilno družbo. Naša OPPI metodologija se je v praksi izkazala kot izjemno učinkovita, saj so občine, s katerimi sodelujemo, med najbolj naprednimi na področju digitalnega razvoja.

V sodelovanju z mednarodnimi in domačimi strokovnjaki smo oblikovali tudi modularni odprt koncept izgradnje **digitalnih platform** kot osrednjega gradnika pametnih skupnosti. Z njim povežemo občinsko upravo, javne službe in javne zavode v enovit odprt ekosistem povezanih procesov in odprtih podatkov, ki vodstvu omogoča učinkovito upravljanje na podlagi ažurnih podatkov, občanom pa zagotavlja pregledne in uporabne storitve, ki izboljšujejo kvaliteto življenja posameznikov in skupnosti kot celote.

Digitalna transformacija in izmenjava znanja v Industriji 4.0

Učinkovita izmenjava in pridobivanje znanj, informacij, idej, spoznanj naših zaposlenih in partnerjev je ključnega pomena za izgradnjo konkurenčnega podjetja in razvoj njegovih sodelavcev, partnerjev, dobaviteljev in kupcev. Proces digitalne transformacije podjetij se je nezadržno začel in bo prinesel nove zmagovalce in tudi poražence. Digitalne skupnosti zaposlenih so v začetni fazi in spodbujene s obdobjem Covid 19 začnemo spoznavati prednost naprednih digitalnih orodij za sodelovanje in pridobivanje manjkajočih kompetenc.

Organizacijske, tehnološke in metodološke spremembe sistema izmenjave znanja, sodelovanja, učenja in usposabljanja je treba uvajati hitro in odločno, saj s tem pospešimo celotno transformacijo in priložnost za dvig konkurenčnosti našega podjetja.

V svetu prihajajoča okolja za digitalno umeščanje zaposlenih vse bolj pogosto imenujejo Employee Experience Platform, recimo Okolje za povezovanje zaposlenih, kot je npr. Microsoft Viva. Taka okolja predstavljajo novo fazo razvoja informatizacije podjetij, po ERP, CRM, HRM sistemih, ki so upravljali s procesi in zaposlenimi prehajamo na digitalno okolje, v katerem bodo zaposleni v novem digitalnem okolju lahko pomembno izboljšali svoje sodelovanje, izmenjavo znanj in tudi osebno zadovoljstvo.

Z uvajanjem takega okolja bomo izboljšali sinhronizacijo med spremembami industrijskih procesov in usposabljanjem zaposlenih, ki morajo te procese uvesti in z njimi upravljati. Podprli bomo koncept »Learning in the flow of work« oziroma učenje v toku delovnega procesa, ki nam z uporabo ustreznih orodij in vsebin vsak trenutek našega delovnega časa ponudi možnost za učinkovito pridobivanje novih znanj in sodelovanje s sodelavci, ki taka znanja imajo ali potrebujejo.

Okolje, v katerem je vse naše znanje digitalizirano seveda predstavlja tudi izredno priložnost za tiste, ki nam to znanje in njihove nosilce želijo odtujiti. Bolj kot bomo konkurenčni, bolj bomo izpostavljeni sofisticiranim napadom. Naše baze znanja morajo biti odlično zaščitene in v celoti pod našo tehnično in pravno kontrolo.

Okolje MiTeam® Learning, ki je v celoti zasnovano in razvito v Sloveniji, uporablja napredne odprtokodne tehnologije in predstavlja celovito in izjemno varno rešitev za učinkovito upravljanje s znanjem, izobraževanje, usposabljanje in angažiranje naših sodelavcev. Okolje se je izpopolnjevalo pri zahtevnih uporabnikih in projektih, kot je bilo predsedovanje Slovenije EU, Poslovni šoli IEDC Bled, več univerzah in zbornicah, nacionalnih zvezah, v bankah, medicinskem okolju in je pridobilo tudi Zlato priznanje za inovacije na GZS v letu 2019. Razvoj okolja je bil sofinanciran tudi v okviru EU programa H2020 SME.

Okolje je posebej primerno tudi za proizvodne organizacije in se v sklopu razpisa Digitalizacija uvaja v treh proizvodnih konzorcijih.

Prinaša celovito podporo naprednim izobraževalnim metodam, formaliziranim in neformalnim izobraževanjem, medsebojnim izmenjavam znanja, online, lokalnim in hibridnim skupinam, omogoča odlično analitiko odzivov naših zaposlenih, kreacijo multimedijske knjižnice znanja, podpira interaktivne, video, AR in VR vsebine in je seveda na voljo tudi na pametnih telefonih. Omogoča tudi izgradnjo vašega varnega okolja za socialno interakcijo med zaposlenimi, neke vrste privatni »LinkedIn« in »Facebook«, ki bo spodbujalo boljše obveščeno in počutje celotnega kolektiva.

Sistem se povezuje z vašimi HRM in CRM orodji in vam omogoča, da zgradite celovito sliko stanja kompetenc in potreb po novih znanjih za vaš kolektiv.

Širok nabor integriranih izobraževalnih in sodelovalnih orodij, kot so kreacija in dostop do interaktivnih vsebin, sporočilni kanali, izmenjava in delo na dokumentih, video komunikacije, analitika in druga lahko varno tečejo na »zasebnem oblaku« na vaših strežnikih v skladu z vašo varnostno strategijo. Okolje MiTeam Learning je pridobilo certifikat ISO27001.

miteam.eu
info@mediainteractive.tv

Nadgrajujemo resničnost. Gradimo prihodnost dela.

Sodobna analitična platforma

Izkoriščanje moči podatkov za obogatene vpoglede, ki omogočajo optimizacijo dobičkonosnosti.

Digitalni dvojček organizacije

Izboljšana agilnost podjetja za zajezitev tveganj in hitro prilagajanje spremembam.

Napredno upravljanje sredstev

Umetna inteligenca za zmanjševanje stroškov vzdrževanja in večjo izkoriščenost.

Razširjena resničnost

Hitro vključevanje zaposlenih v delovne procese in razbremenitev strokovnjakov.

Z razvojem tehnologije nadgrajujemo resnični svet in gradimo prihodnost dela. S prilagojenimi digitalnimi izkušnjami, ki slonijo na zmogljivosti 5G omrežja, bomo opolnomočili zaposlene, povečali njihovo učinkovitost, poenostavili vodenje in zagotovili hitrejši pretok informacij.

IoT rešitve na ključ

Kibernetska varnost

IT storitve na ključ

Rešitve v oblaku

Napredne komunikacije

A1 celovite IT rešitve za vaše podjetje

pametneresitve.si

INDUSTRIJA PRIHODNOSTI

Več sodelovanja tudi med spoloma za prebojne inovacije v industriji in širše

Odpraviti je treba stereotipe, povečati sodelovanje na vseh ravneh, tudi med spoloma, so se strinjale udeleženke in udeleženci konference Industrija prihodnosti.

Tajda Pelicon, GZS, Korporativno komuniciranje; foto: Kraftart

Plačne vrzeli med moškimi in ženskami ne bi smelo biti, je na 4. konferenci Industrija prihodnosti dejal **Matjaž Han, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo**. V Sloveniji je povprečna mesečna bruto plača za ženske namreč še vedno za 4,2 odstotka nižja od plače njenega moškega kolega, med vsemi delovno aktivnimi v zasebnem sektorju je zgolj 38 odstotkov žensk, v industriji je z 32 odstotki ta delež še nižji. Odpraviti je treba stereotipe, povečati sodelovanje na vseh ravneh, tudi med spoloma, so se strinjale udeleženke in udeleženci konference. Namen 4. konference Industrija prihodnosti je bil osvetlitev pomembne vloge, ki jo ženske že igrajo v industriji in spodbuditi vse deležnike, da vključijo enakost spolov v svoje delovanje na vseh ravneh poslovanja.

Pomembno je sodelovanje

Nuša Pavlinjek Slavinec (ROTO Slovenija), Maja Kalan Pongrac (Ljubljanske mlekarne), Sabina Sobočan (Varis Lendava) in Aleša Mižigoj (Medex) so na okrogli mizi razpravljale o svojem pogledu na krize kot priložnosti za razvoj. Strinjale so se, kako pomembno je sodelovanje, tako med spoloma kot medgeneracijsko, kar lahko vodi tudi do inovacij. Treba je imeti pogum in strast in ne verjeti v stereotipe. Kot je poudarila Nuša Pavlinjek Slavinec, imajo ženske enake možnosti, da si izberejo poklic kot moški, morajo pa

vložiti »nekoliko več truda«. Vprašanje pa je, ali so ženske tudi pripravljene sprejeti izziv. »Bodimo pogumne,« je svetovala.

Maja Kalan Pongrac je izpostavila, da je treba strast za poklic bolj pokazati navzven. Spregovorila je tudi o trajnosti, ki je v zadnjem obdobju vse bolj v središču različnih razprav, in dodala, da »ženske imamo posluš za naravo, za ljudi, za družbeno odgovornost.« Ob koncu je dodala, da bi si želela, »da bi bilo nepomembno, kdo si, kaj si, ampak da delaš, v kar verjameš in ni treba gledati levo ali desno.«

Moto Sabine Sobočan je »vse se da, je pa vse odvisno od časa in denarja.« Na problem je treba gledati kot na izziv,

pri tem pa ne sme biti pomembno ali si moški ali ženska. »Pomembni so znanje, vrednote. Dajmo si upati,« je pozvala.

Aleša Mižigoj je dejala, da je pomembna moč ekipe. V podjetju se trudijo biti čim bolj organizirani. Strinjala se je, da je treba imeti strast, ogenj, veselje ter da so ženske tudi v kriznih časih dobre vodje. Za prihodnost si želi, da »dosežemo konsenz, v kakšni državi želimo živeti, ker vse to zahteva veliko let dela.«

Mešani timi so bolj kreativni in inovativni

Svoje poglede o zeleni, pametni in ustvarjalni prihodnosti industrije ter o cilju, da z večjim vključevanjem žensk v ekipe

Na 4. konferenci Industrija prihodnosti so v ospredje postavili vlogo žensk v industriji.

pridemo do prebojnih inovacij, so soočile **Roswita Golčer Hrastnik (Biosistemi-ka)**, **Urška Kajtner (Loftware NiceLabel)**, **Dora Domajnko (RLS Merilna tehnika)** ter **Marta Kelvišar (Adria Dom)**. Strinja se, da so mešani timi bolj učinkoviti, kreativni ter kot izjemno pomembne dejavnike izpostavile empatijo, povezovanje, vključevanje in varnost. Po besedah Roswite Golčer Hrastnik mešani timi na izzive gledajo z različnih zornih kotov in so do 40 % bolj uspešni. Dobro uigran, mešan tim je po njeni oceni njihova največja konkurenčna prednost.

Urška Kajtner je opozorila na določene nevidne dejavnike, ki ženskam otežujejo napredovanje in poseganje po višjih delovnih mestih, kar je tudi posledica deljene odgovornosti družbe, začeni od vzgoje v zgodnjem otroštvu do izobraževanja, širše družbe in medijev. Pogreša več mentorstva ženskam, podpore njihovega usmerjenemu kariernemu razvoju. Izpostavila je tudi, da »se moramo kolegice podpirati med seboj. Niso za vse krivi moški,« je bila jasna.

Dora Domajnko je poudarila, da bi se morali nad priučenimi stereotipi zamisliti. Želi si, da bi bile kompetence na prvem mestu, raznolikost pa bo kot samoumevna prišla zraven. Zaveda se, da je v manjšem, mladem podjetju, lažje ekipe sestavljati glede na kompetence in glede na medsebojno pripravljenost za sodelovanje.

Marta Kelvišar je potrdila, da so mešani timi »bolj kreativni, komunikacija bistveno bolje steče, empatija in čustvena inteligenca prideta do izraza in kot pravijo naši fantje – veseli smo, da smo lahko ljudje.« Pri njih imajo v proizvodnji 50 odstotkov žensk, on-boarding sisteme in mentoriranje, program napredovanja ...

Zelene tehnološke inovacije, trende in izzive je na konferenci predstavila **Anja von der Ropp iz Svetovne organizacije za intelektualno lastnino**, inspirativni govor pa je imela **Ana Lukner Roljić, podjetnica in ustanoviteljica Anine zvezdice & Truhome**.

Dogodek je organiziralo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije, Javno agencijo SPIRIT Slovenija ter Uradom RS za intelektualno lastnino. ■

ZAPOSLOVANJE TUJCEV

Pri izvedbi postopkov zaposlovanja tujcev so nujne izboljšave

Gospodarstveniki so na delavnici o zaposlovanju tujcev kot prioritetne ukrepe izpostavili dodatne kadrovske okrepitve upravnih enot, digitalizacijo postopkov, možnost elektronskega vpogleda v vloge, enotni klicni center in centralno obravnavo vlog.

Andreja Sever, GZS, Služba za razvoj in izobraževanje kadrov, in Urška Sojč, Pravna služba GZS

Alarmantno stanje na področju izdaje dovoljenj za zaposlovanje se je zrcalilo že na julijskem posvetu in okrogli mizi v organizaciji GZS. Časa za vprašanja mnogih predstavnikov 160 podjetij je bilo premalo, a zaključki dogodka so bili zelo jasni in konkretni ter so odražali nujno potrebne kratkoročne in dolgoročne ukrepe, ki bi jih morali sprejeti odločevalci. Tudi gospodarstveniki so samokritično razmišljali, kako bi lahko sami prispevali k pohitritvi postopkov in zato se je GZS zavezala, da organizira delavnico, namenjeno opolnomočenju svojega članstva za oddajo popolnih vlog.

Sredi oktobra so na delavnici svoje izkušnje in nasvete z delodajalci delili **Maja Antonič, načelnica upravne enote Radovljica**, **Nina Bačnik, v. d. načelnice Upravne enote Litija**, **Darija Mohorič, načelnica Upravne enote Ljutomer**, **Anka Rode, višja področna svetovalka Službe za pravne zadeve Zavoda RS za zaposlovanje** ter **Miha Šepec, višji področni svetovalac v Službi za pravne zadeve Zavoda RS za zaposlovanje**. Udeleženci

delavnice so dobili tudi veliko konkretnih odgovorov na svoja vprašanja, ponovno pa so izpostavili nujnost izboljšav operativnega izvajanja postopkov na upravnih enotah.

Izpostavili so nujnost zagotovitve dodatnih kadrovskega kapacitet na upravnih enotah oz. preučitev prerazporeditev kadra; čim večjo digitalizacijo postopkov; centralno obravnavo vlog tudi na UE, tako da se preseže teritorialna pristojnost; organizacijo delavnic in izobraževanj za odločevalce in delodajalce tudi na regijskem nivoju ter omogočanje elektronskega vpogleda v vloge. Predlagali so triažo že pri zajemanju vlog, uvedbo enotnega klicnega centra oz. enotno Info točko za vse UE, ki bo v pomoč delodajalcem, ter redno izobraževanje zaposlenih na UE (vsaj dvakrat letno) s strani ministrstva za javno upravo (MJU) in ministrstva za notranje zadeve (MNZ).

Predstavniki MJU so na delavnici tudi povedali, da se je že ustanovila medresorska delovna skupina, ki se bo posvetila optimizaciji procesov pri izdajanju dovoljenj za delo tujcev. ■

IN MEMORIAM

V spomin Jožetu Papežu

Poslovil se je Jože Papež, prejemnik Nagrade Gospodarske zbornice Slovenije za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke.

Ester Fidel; foto: Boštjan Čadej

»Kdor želi zagotavljati prihodnost svojemu podjetju, kdor želi biti poslovno uspešen, ne sme nikdar reči, da ne bo več investiral; taka odločitev bi bila za podjetje napoved propada. Volja je vse, drugo lahko kupiš. Volja je odločnost, obeh je pri nas veliko premalo.«

S temi besedami je spoštovani Jože Papež leta 1996 opisal svojo predanost razvoju podjetja Termotehnika. Nagrada Gospodarske zbornice Slovenije za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke trajnejšega pomena, ki jo je prejel leta 1993, je bila le ena v nizu potrditev njegove uspešne podjetniške poti.

Podjetje Termotehnika je zrastle iz obrtne delavnice za instalacijo centralnih kurjav, ki jo je Jože Papež ustanovil leta 1972. Obrtnik se je z odločnimi koraki podal v svet podjetništva in udeleževal svojo vizijo. Obrtna delavnica je postala premajhna, saj je svojo dejavnost širil in nadgrajeval.

Leta 2007, ob 35-letnici podjetja, je obujal spomine na začetek svoje podjetniške poti: »Ko se spomnim tistih začetkov, ko sem z enim sodelavcem začel z montažo, je bilo izredno težko. Tudi situacija, politična in tudi drugače, ni bila enostavna. Obrtniki kot taki nismo bili zaželeni v tistem času. Se pravi,

da smo se morali na nek način boriti tudi za svojo pozicijo. Pozneje je sledilo seveda veliko raznih prelomnih dogodkov, veliko selitev: iz domače hiše, iz garaže v mlin, iz mlina pod Trško goro, izpod Trške gore širitev v Ljubljano ...«

Podjetje Termotehnika se je pod njegovim vodstvom uspešno razvijalo in ob podelitvi nagrade GZS, leta 1993, je komisija v utemeljitvi zapisala, da »ponuja celotno ponudbo 'na ključ', tj. projektiranje, izvajanje, servisiranje in vzdrževanje ogrevalnih, vodovodnih in elektroinštalacij. /.../ Podjetje je v zasebnem sektorju največja trgovina in izvajalec inštalacij na Dolenjskem in v Beli Krajini. Podjetje je v teh letih izvedlo tudi veliko lastno investicijo, in sicer obnovo starega mlina na Krki, v vrednosti 1,2 milijona DEM. V sklopu te investicije je zgradilo tudi lastno elektrarno moči 60 kWh, ki je prva tovrstna zasebna elektrarna na Dolenjskem, 60 % ustvarjene energije pa oddaja drugim uporabnikom.«

Jože Papež je bil lastnik in direktor podjetja do konca maja leta 2011. Uspel je uresničiti strateško usmeritev Termotehnike, da postane specializirano podjetje za izvajanje ogrevalnih, vodovodnih in električnih inštalacij ter ponudnik najboljših okolju prijaznih

materialov za sodobno izvajanje teh in štalacij. Novemu lastniku je predal podjetje s trdnimi temelji in odlično perspektivo.

V navdihujoči podjetniški poti Jožeta Papeža se zrcali tudi veličina njegove osebnosti. Zato se zaposleni na Gospodarski zbornici Slovenije od njega poslavljamo z verzi Zbigniewa Herberta:

Vsi, ki odpluli so o svitu,
a se nikdar ne vrnejo,
so sled na valu pustili. ■

38. SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM

www.knjizni-sejem.si

[KnjizniSejem](#)

[38_slovenski_knjizni_sejem2022](#)

NOVA LOKACIJA

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

22. 11. - 27. 11. 2022

E-KNJIŽNI SEJEM

22. 11. - 4. 12. 2022

VSTOP PROST

Mesto v gosteh: Rogaška Slatina

Država v fokusu: Španija

Gospodarska
zbornica
Slovenije

DELO

EVROGRAFIS

JAK
JAVNA
AGENCIJA ZA
KNJIGO RS

LPP
Slovenski zavod za knjigo

mojaleto.si
Čest, poln življenja

Radio
Ekspres
Neposredno glasilo

Zbornica knjižnih založnikov
in knjigotržcev

RTV SLO | Radio
Slovenija

Študent

REPORTER

ringaraja

Slovenska železnica
GREMZVLAKOM

TAM TAM

3K
KNIŽARNA

ODNOS MED LJUDMI IN TEHNOLOGIJO OBLIKUJEMO NA NOVO

GET TO KNOW US

Novice

Gospodarstvo in znanost lahko veliko prispevata k razvoju Slovenije

Univerza v Ljubljani in Gospodarska zbornica Slovenije nameravata združiti moči na področju sodelovanja med gospodarstvom in izobraževalnimi ustanovami, zato sta vodstvi obeh organizacij pristopili k pripravi akcijskega načrta, sta se dogovorila **rektor Univerze v Ljubljani dr. Gregor Majdič** in **generalni direktor GZS mag. Aleš Cantarutti**.

»Osnovno poslanstvo univerze je izobraževanje mladih, s široko razgledanostjo, sposobnostjo kritičnega razmišljanja, velikim smislom za inovativnost ter sposobnostjo odzivanja na sodobne izzive v družbi in gospodarstvu,« je uvodoma poudaril dr. Majdič in izpostavil, da si na univerzi želijo več neposrednih stikov in skupnih projektov z gospodarstvom. Med drugim je naštel sodelovanje v pilotnih oziroma demonstracijskih centrih, obuditi želijo programe za mlade raziskovalce v gospodarstvu in okrepiti sistem donacij, preko katerih bi sofinancirali projekte v okviru svojih skladov, kot sta razvojni in inovacijski sklad.

»Na GZS si že dalj časa prizadevamo, da bi vsi deležniki, torej vlada, gospodarstvo, univerze, nevladne organizacije, sindikati in drugi deležniki dosegli konsenz o tem, kakšno državo si želimo in kako zastaviti razvoj,« je dejal Cantarutti in spomnil, da je GZS prav v ta namen vzpostavila platformo Horizonti prihodnosti, ki je nekakšna razvojna strategija Slovenije, preko katere lahko javnost spremlja napredek po posameznih področjih.

Izvršna direktorica za industrijsko politiko pri GZS Vesna Nahtigal je spomnila, da so GZS, Rektorska konferenca in Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov že leta 2020 podpisali Razvojno zavezništvo, v katerem so vladi predlagali konkretne ukrepe in rešitve za vzdržen razvoj Slovenije, med drugim povečanje sredstev za raziskave in razvoj, uveljavljanje davčnih olajšav za inovacije, oprostitev plačila DDV za nakup raziskovalne opreme ter ustanovitev Agencije za tehnološki razvoj, kar naj bi se v kratkem tudi uresničilo.

Na srečanju vodstev Ljubljanske univerze in GZS so sodelovali še **prorektorica za**

prenos znanja dr. Maja Klun, **vodja Pisarne za prenos znanja Urša Jerše** ter njena sodelavka **mag. Simona Rataj** in **vodja kabinektora Kristina Plavšak Krajnc**. S strani GZS sta se srečanja udeležila še **direktorica Službe za razvoj kadrov in izobraževanje Andreja Sever** in **direktor OE Strateški razvoj Žiga Lampe**.

Strateški svet za gospodarstvo predvsem o energetske krizi

V ponedeljek, 17. oktobra, se je na svojem prvem srečanju sestel strateški svet za gospodarstvo, posvetovalni organ pod vodstvom **ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo Matjaža Hana**, ki naj bi pripravil izhodišča in ukrepe za prihodnji razvoj slovenskega gospodarstva.

Na prvem srečanju, ki se ga je kot član strateškega sveta udeležil tudi **predsednik GZS Tibor Šimonka**, so obravnavali problematiko energetske krize, pomoč izvoznemu gospodarstvu, dvig dodane vrednosti in trg dela. Strateški svet se bo sestajal na dva do tri mesece, v vmesnem času pa bo ministrstvo na podlagi razprav pripravljalo zakonodajne predloge.

»Namen tega foruma je strateško razmišljanje za naprej, predvsem pa z gospodarstvom ustvariti partnerstvo in zaupanje za skupno reševanje razvojnih izzivov,« je na novinarski konferenci po srečanju dejal minister Han. V svetu sodeluje 22 predstavnikov gospodarstva, izobraževalno-raziskovalnih ustanov in civilne družbe.

Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico 2022 Jani Bauer in Petru Škerlu za slikanico Kako objeti ježa

Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije je podelila nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico

Foto: arhiv GZS

Univerza v Ljubljani in GZS sta pristopili k pripravi akcijskega načrta.

za leto 2022. Prejela sta jo avtorica **Jana Bauer** in ilustrator **Peter Škerl** za slikanico Kako objeti ježa (KUD Sodobnost International). Posebno nagrado za kakovostno povezovanje umetnostnih zvrsti pa sta za slikanico Sofijini baletni copatki prejela avtorica **Helena Kraljič** in ilustratorica **Tina Dobrajc** (založba Morfemplus).

Na letošnji razpis za podelitev nagrade Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico je prispelo enaintrideset del. Žirija v sestavi **dr. Igor Saksida (predsednik)**, **dr. Barbara Zorman** ter **dr. Robert Potočnik** je pregledala vse na razpis prispele slikanice in jih za nagrado nominirala šest.

Na Vrhu primorskega gospodarstva o nujnih ukrepih za blažitev energetske krize

Nujni so hitri in odločni ukrepi vlade, ki bodo naslovili in ublažili posledice vse bolj zaostrenih gospodarskih razmer, tako zaradi energetske krize kot zaostrovanja na trgu energentov in materialov, so se strinjali udeleženci tradicionalnega srečanja gospodarstvenikov Primorske. Dogodek je drugič zapored potekal v soorganizaciji GZS - Gospodarske zbornice Severne Primorske, GZS - Regijske zbornice Postojna in Primorske gospodarske

zbornice. Udeležili so se ga med drugim **predsednik vlade dr. Robert Golob**, **minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Matjaž Han**, **minister za Slovence v zamejstvu Matej Arčon** in **predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Tibor Šimonka**.

Predsednik GZS Tibor Šimonka je v uvodnem nagovoru izpostavil, da se včasih zdi, da sta gospodarstvo in vlada vsak na svojem bregu, ampak je to zato, ker so podjetniki upravičeno neučakani, saj morajo dnevno reševati težave in zagotavljati pogoje za uspešno poslovanje podjetij. Dejal je, da gospodarstveniki razumejo, da ni vse odvisno od slovenske vlade, da se pomembne odločitve, kot glede reševanja trenutne energetske krize, sprejemajo v Bruslju. Ampak časa zmanjkuje, je bil jasen Šimonka.

Osrednji gost srečanja je bil predsednik vlade dr. Robert Golob, ki je pojasnil, da namenoma, kljub zahtevnim časom, ne uporablja katastrofičnih napovedi, ker v tem ne vidi rešitve. Prepričan je, da bo večina podjetij iz te krize izšla brez večjih udarcev. Prav tako ga ne skrbi pritisk na trg zaposlovanja, saj je demografska slika v prid nizki brezposelnosti. Napovedal je tudi, da bo vlada pri pomoči podjetjem upoštevala tudi investicije, ki

so jih podjetja že izvedla za zmanjševanje porabe, vendar le v letošnjem letu.

Na okrogli mizi so se minister Han in predsedniki vseh treh zbornic - organizatoric dogodka, **Boštjan Jerončič**, **Tadej Gosak** in **Goran Petek**, pogovarjali o vlogi GZS in še posebej regijskih gospodarskih zbornic pri pripravi gospodarstvu prijazne zakonodaje. Dotaknili so se tudi zakonov o skladnem regionalnem razvoju, socialnega dialoga in drugih aktualnih zadev.

Na okrogli mizi so se pogovarjali tudi o vlogi in delovanju gospodarskih zbornic. Minister Han se je v tem kontekstu dotaknil tudi problematike financiranja gospodarskih zbornic, ki po njegovem mnenju naredijo izredno veliko dela za svoje člane, vendar koristi tega dela imajo tudi ne-člani. »Predlagam v razmislek, da bi članstvo podjetij v zbornicah spodbujali tudi tako, da bi na primer na razpisih države imela podjetja, ki so članice gospodarskih zbornic, več točk,« je predlagal minister.

Za večjo pridelavo slovenske zelenjave in sadja

dr. Vesna Miličič, Združenja pridelovalcev v sodobnih rastlinjakih pri GZS - ZKŽP

Z namenom povečati pridelavo slovenske zelenjave in sadja v sodobnih rastlinjakih z najnovejšimi tehnologijami in jo zagotoviti v ponudbi skozi vse leto, je bilo oktobra ustanovljeno novo Združenje pridelovalcev v sodobnih rastlinjakih, ki bo delovalo v okviru Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS. Združenje povezuje 5 ustanovnih članov. Za predsednika je bil izvoljen **Drago Belec iz podjetja Cornus**, ki se ukvarja s pridelavo zelenjavnih in sadnih sadik in začimb.

Člani združenja želijo okrepiti medsebojno sodelovanje, saj so prepričani, da z načrtovanjem proizvodnje in njeno razpršenostjo ter pogodbenim sodelovanjem lahko bistveno prispevajo k celoviti oskrbi trga s sadjem in zelenjavo neodvisno od letnega časa.

»Trudili se bomo, da se opravi dejanski pregled stanja na področju trga sadja in zelenjave ter uredijo ustrezne evidence«,

Foto: arhiv GZS

Tokratnemu vrhu primorskega gospodarstva, ki je potekal v osrčju Goriških Brd, je prisostvovalo več kot 150 predsednikov uprav in direktorjev podjetij, ki imajo sedež v zahodni polovici Slovenije.

Foto: arhiv GZS-ZKŽP

Oktoberja je bilo ustanovljeno Združenje pridelovalcev v sodobnih rastlinjakih.

je poudaril predsednik združenja Drago Belec.

Aktivno se nameravajo vključiti v pravo specifikacije za shemo »Izbrana kakovost« za zelenjavo, sodelovati pri oblikovanju zakonodaje na področju kmetijstva, okolja, voda, obnovljivih virov energije. Prizadevali si bodo za lažje pridobivanje ustreznih dovoljenj in večje spodbude za investicijska vlaganja v obnove obstoječih ter izgradnjo novih rastlinjakov ter razvoj novih sodobnih trajnostnih in digitalnih tehnologij pridelave.

Povečati želijo prisotnost slovenske zelenjave in sadja v javnih zavodih, se aktivno lotiti problematike sivega trga, zagotavljanja delovne sile in vključevanje inovativnih mladih v sektor pridelave sadja in zelenjave.

Združenje bo članom nudilo strokovno podporo, krepilo prepoznavnost in informiranje, gradilo na sodelovanju s stroko ter politiko doma in v tujini. Sodelovalo bo v projektih in strokovnih raziskavah o vzgoji v sodobnih rastlinjakih na trajnostni in tehnološko najspodobnejši način.

K združenju so pristopila podjetja Paradaž, d.o.o., Panorganix, d.o.o., Darsad, d.o.o., Skupina Panvita in Cornus, d.o.o.

V ospredju kakovost, tehnologija, razvoj in odgovornost

dr. Petra Medved Djurašinić, Združenje za žgane pijače pri GZS - ZKŽP

S ciljem koordiniranega delovanja, potrjevanja in dviga kakovosti, spremljanja trendov in zagotavljanja tehnološkega razvoja in s poudarkom na dvigu kulture pitja žganih pijač, je bilo ustanovljeno Združenje za žgane pijače. Delovalo bo v okviru Zbornice kmetijskih in živilskih podjetij pri GZS. Združenje povezuje

devet ustanovnih članov. Za predsednika je bil izvoljen **Boštjan Marušič iz podjetja Broken Bones d.o.o.**, ki se ukvarja s proizvodnjo gina in viskija.

Osnovni cilj delovanja Združenja je strokovno in interesno povezovanje članov, z namenom olajševanja in spodbujanja dejavnosti članov. Združenje bo skrbelo za krepitev prepoznavnosti in informiranje, gradilo na sodelovanju s stroko ter politiko doma in v tujini. Sodelovalo bo v različnih projektih in strokovnih raziskavah, ki lahko pripomorejo k razvoju sektorja in dvigu kakovosti izdelkov.

Člani izpostavljajo pomemben vidik označevanja žganih pijač in oglaševanja v skladu z veljavno zakonodajo, pomen skupinskih sejamskih nastopov in usklajenih stališč do aktualnih tem. Delo združenja bo usmerjeno v prepoznavanje združenja kot strokovnega in reprezentativnega sogovornika sektorja na relaciji do vladnih in nevladnih organizacij, pa tudi do širše strokovne javnosti in potrošnika. Dvig zavedanja o stroki, tradiciji, znanosti in tehnologiji je ključnega pomena v smeri izobraževanja podjetij in informiranja potrošnika.

K združenju so že pristopila podjetja **Berryshka d.o.o., Broken Bones d.o.o., Dana d.o.o., Destilarna Karakter - Urban Bajrič s.p., Destilarna Laske - Biterra d.o.o., Fructal d.o.o., Kfi d.o.o., Patriot d.o.o. in Ptujška klet d.o.o.**

Foto: arhiv GZS-ZKŽP

Novoustanovljeno Združenje za žgane pijače bo delalo na krepitvi prepoznavnosti in informiranju.

WiBuBa bar najboljši v komunikaciji

Maja Oblak, svetovalka pri GZS – Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij

Inovativen živilski izdelek slovenske ekipe je navdušil mednarodno ocenjevalno komisijo Ecotrophelia Europe 2022 s komunikacijsko strategijo živilskega izdelka. Ekipa študentk Biotehniške fakultete je na tekmovanju Ecotrophelia Europe 2022, ki je potekalo v okviru mednarodnega živilskega sejma SIAL v Parizu, osvojila nagrado za najboljšo komunikacijsko strategijo novega živilskega izdelka. Mednarodno ocenjevalno komisijo je prepričala z izdelkom WiBuBa bar, ki ga je razvila v okviru tekmovanja Ecotrophelia Slovenija 2022.

Ekipa, ki jo sestavljajo **Patricija Kunstek, Ivana Turnšek, Suzana Kralj in Nina Maček**, je pod mentorstvom **dr. Evgena Benedika in prof. Stephena Pearsona** razvila izdelek WiBuBa bar. Gre za skupino treh žitnih ploščic, zasnovanih na način, da naravno vsebujejo hranila, pomembna v obdobju načrtovanja zanositve (WISH bar), nosečnosti (BUMP bar) in dojenja (BABY bar).

V dveh dneh se je na evropskem tekmovanju predstavilo 14 ekip iz različnih evropskih držav, prav slovenska ekipa pa je s svojim marketinškim načrtom najbolj navdušila mednarodno strokovno ocenjevalno komisijo, ki je med vsemi predstavljenimi ekipami in izdelki nagrado za najboljšo komunikacijsko strategijo dodelila prav slovenski ekipi.

Prvo mesto na tekmovanju Ecotrophelia Europe 2022 je osvojila srbska ekipa z izdelkom Beetscuits, na drugo mesto se je uvrstila portugalska ekipa z izdelkom Handy rice, na tretje pa danska ekipa z izdelkom Crrrunchies.

Ecotrophelia je študentsko tekmovanje s področja inovacij v agroživilstvu, v okviru katerega ekipe študentov razvijejo nov inovativen živilski izdelek. Tekmovanje v prvi fazi poteka na nacionalni ravni, zmagovalna ekipa nacionalnega tekmovanja pa se udeleži tekmovanja na evropski ravni. Slovenija je del tekmovanja že od samega začetka leta 2008, organizator tekmovanja na nacionalni ravni pa

Članice slovenske ekipe, ki je navdušila mednarodno strokovno ocenjevalno komisijo.

je Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij, ki deluje pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Celoten posnetek razglasitve si lahko ogledate tudi na Facebook profilu Ecotrophelia Europe.

Zbornice regije Alpe Adria tudi o energetske krizi

Predstavniki zbornic, vključenih v NAAN (New Alpe Adria Network), so se sestali na letni konferenci v Benetkah. Med udeleženci je bil **Mitja Gorenšček, izvršni direktor GZS**, ki je aktivna članica mreže. Udeleženci so razpravljali o gospodarskih razmerah posameznih regij, usklajeni širitvi infrastrukture ter razmerah na trgu dela. Poudarek je bil tudi na problematiki visokih stroškov energije ter skupnem boju za neodvisnost od ruskega zemeljskega plina.

Udeleženci so si izmenjali tudi informacije o odzivih posameznih vlad in zbornic tako na covidno kot energetske krizo ter izpostavili nujnost vplivanja na vlade za pospeševanje vlaganj v cestno in železniško infrastrukturo v Alpe-Adria regiji s ciljem boljšega pretoka blaga in ljudi. Zavzeli so se tudi za krepitev lobističnih aktivnosti v korist regije v Bruslju.

Sprejet je bil sklep o poglobljenem sodelovanju na mednarodnih projektih, predvsem na področju digitalizacije, inovativnosti, ženskega podjetništva, kadrov ipd. Predstavniki slovenskih in hrvaških zbornic, kjer velja prostovoljno članstvo, so opozorili, da zaradi finančno šibkejšega položaja ne morejo vlagati enakega obsega sredstev v čezmejno sodelovanje, kot to velja za partnerske zbornice, ki temeljijo na obveznem članstvu.

Naslednje srečanje NAAN bo potekalo v Sloveniji v soorganizaciji GZS in OZS predvidoma v oktobru 2023.

Obalno-kraška regija ima jasne strateške cilje

»Ekonomsko-socialni svet obalno-kraške regije bo v naslednjih dveh letih oblikoval strategijo razvoja obalno-kraške regije do leta 2050, skupaj z akcijskimi načrti za posamezna področja«, je po seji dejal predsedujoči svetu, **direktor Primorske gospodarske zbornice Robert Rakar**.

Inovativnost, regenerativna trajnost in visoka blaginja so trije krovni cilji, ki jih bodo zasledovali v okviru razvojne strategije. Pričakujejo, da bo v leta 2050 v regiji živelo 200.000 ljudi, kar je skoraj 80 % več kot zdaj, zato bodo potrebovali dodatno cestno, kanalizacijsko, informacijsko in drugo infrastrukturo, dodatna stanovanja in domove za upokojece. Stavili bodo na medkulturnost, na izhod na morje ter vse priložnosti, ki jih prinaša t.i. modro gospodarstvo. Trajnostni turizem, krožno gospodarstvo, razvoj zdravstva, izobraževanja in podjetništva so prav tako med cilji regije. S tem bodo dosegli, da bo povprečna neto plača 20 % nad povprečjem v državi, BDP na prebivalca pa drugi najvišji med vsemi regijami v Sloveniji. Regijski svet bo oblikoval dolgoročne smernice razvoja regije, po sprejetju strategije pa bodo začeli pogovore z ministrstvi glede projektov, pomembnih za regijo, ki bi jih lahko realizirali do leta 2030. ■

Več novic

Vaš avto.

Vaša elektrika.

Vaša svoboda.

vrhunskaemobilnost.si

**Vse za e-mobilnost
in energetska
samooskrbo vašega
podjetja na enem mestu.**

E-avtomobili | Polnilne postaje | Sončna elektrarna | Hranilnik |
Sistem za upravljanje energije | Strokovno svetovanje | Podpora |
Financiranje | Montaža | Servis

VEČ INFORMACIJ

•SID Banka

Kreditni za financiranje naložb za trajnostno rast turizma

Kreditni za:

- samostojne podjetnike
- mala in srednje velika podjetja
- velika podjetja
- zadruga

- do 20 mio EUR
- dolga ročnost (6-30 let)
- dolg moratorij (do 5 let)
- ugodna obrestna mera
- nižji pogoji zavarovanj

Oddaja vlog:
<https://vloge.sid.si>

Stališča

Pobuda GZS glede vračanja prejete pomoči po PKP zakonodaji (27. 10. 2022)

Skladno z veljavno zakonodajo so nekatera podjetja prejela odločbe FURS, s katerimi jim je naloženo plačilo vračila pomoči oziroma vračila sorazmernega dela pomoči v zelo visokih zneskih, ki že ogrožajo njihovo likvidnost ter poslovanje. GZS je na ministra za finance in v.d. generalnega direktorja FURS zato naslovila pobudo, da z razumevanjem pristopijo k reševanju posameznih primerov, prisluhnejo argumentom posameznih podjetij ter upoštevajo splošno neugodno gospodarsko situacijo v posameznih primerih, ko je to potrebno (odlog plačila, obročno odplačevanje). GZS je spomnila na omejitve poslovanja v določenih obdobjih epidemije in na pogosto spreminjanje protikoronske zakonodaje, zaradi česar so podjetja težko vnaprej natančno ocenila, kakšno gospodarsko škodo oziroma učinek bodo omejevalni vladni ukrepi imeli na končno poslovanje podjetij. Trenutno pa se podjetja soočajo z nepredvidljivim in neugodnim poslovnim okoljem tudi zaradi energetske krize ter posledično z vedno večjimi stroški poslovanja ter stroški dela. Zato zanje v tem obdobju dodaten poslovni izziv predstavlja vračanje prejete pomoči na podlagi odločb FURS, ki lahko za posamezno podjetje predstavljajo tudi nezmožnost takojšnjega plačila dolga v celoti.

Reprezentativne delodajalske organizacije proti izredni uskladitvi minimalne plače (26. 10. 2022)

»Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OZS), Trgovinska zbornica Slovenije (TZS), Združenje delodajalcev Slovenije (ZDS) ter Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije (ZDOPS) nasprotujemo

napovedani izredni uskladitvi minimalne plače, saj ta ni predvidena v Zakonu o minimalni plači in predstavlja odstop od načela predvidljivosti poslovnega okolja,« so v skupnem stališču, posredovanem predsedniku vlade in ministroma za gospodarstvo in delo, zapisale reprezentativne delodajalske organizacije.

Izpostavile so, da se v skladu z Zakonom o minimalni plači januarja izteče trimesečni rok, v katerem minister, pristojen za delo, določi višino minimalne plače glede na spremembo zneska minimalnih življenjskih stroškov. Rok se tako prekriva z obdobjem, določenim za redno uskladitev minimalne plače glede na podatek o medletni rasti cen življenjskih potrebščin decembra preteklega leta glede na december predpreteklega leta. Zato so reprezentativne delodajalske organizacije apelirale, da se višina minimalne plače za leto 2023 določi v januarju 2023, pri čemer se upošteva dejstvo, da nov izračun minimalnih življenjskih stroškov že vključuje uskladitev z rastjo indeksa cen življenjskih potrebščin.

Izredna uskladitev bruto minimalne plače v predvidenem odstotku (4,5 odstotka) je za reprezentativne delodajalske organizacije mogoča le v primeru, da bo celotno breme nastalih višjih stroškov dela pokrila država iz državnega proračuna, kot je bilo to urejeno pri subvencioniranju dviga minimalne plače iz 8. protikriznega zakonodajnega paketa.

Energetska kriza: Prvi teden novembra bo odločilen za slovensko gospodarstvo (21. 10. 2022)

»Na Gospodarski zbornici Slovenije smo z olajšanjem sprejeli vest, da so voditelji držav članic EU danes podprli predloge Komisije glede spopadanja z energetske krizo, ki jih je ta predstavila v tem tednu. Opozorjamo pa, da je potrebno te

predloge še prenesti v uredbe, da bi lahko učinkovali, kar bo zahtevalo dodaten čas, ki ga gospodarstvo nima. Zato od slovenske vlade pričakujemo, da bo nacionalni sveženj ukrepov pripravila, kot obljubljen, v prvem tednu novembra,« je opozoril **predsednik GZS Tibor Šimonka**.

Spodbudno je tudi, da so se voditelji EU zavzeli, da bi lahko pri soočanju z energetske draginje uporabili 40 milijard evrov sredstev, ki so ostala na razpolago v preteklem finančnem okviru. To bi po njihovem mnenju ohranilo enake konkurenčne pogoje in celovitost evropskega enotnega trga, na kar smo že večkrat opozorili tudi na Gospodarski zbornici Slovenije.

Za enkrat je slovenskemu gospodarstvu na voljo le pomoč v okviru pred kratkim noveliranega zakona o pomoči gospodarstvu zaradi visokih cen zemeljskega plina in elektrike. Podjetja bodo lahko za pomoč prosila od prvega novembra naprej, vendar še do danes nismo prejeli tolmačenja določila, ki od podjetij, prosilcev za pomoč, zahteva podpis izjave o vključevanju maksimalno 10 % zvišanja cen energentov v končne produkte in storitve. Bojimo se, da se podjetja ne bodo odločila zaprositi za pomoč, če ne bodo jasno določeni kriteriji preverjanja tega določila.

Mudi se tudi s pripravo ukrepov subvencioniranja skrajšanega delovnega časa in čakanja na delo. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti šele pripravlja predlog novega zakona, saj po mnenju vlade rešitve iz časa epidemije naj ne bi bile uporabne v primeru energetske krize. To pa pomeni, da tudi ta ukrep ne bo v kratkem nared.

Nekatera podjetja v Sloveniji so že zmanjšala ali ukinila proizvodnjo in tudi za prihodnje napovedujejo podobne ukrepe, kar bi lahko imelo neslutene posledice za celotno slovensko gospodarstvo. Tudi

strokovnjaki z evropske ravni opozarjajo na grožnjo deindustrializacije Evrope, če se cene energentov ne bodo čim prej znižale, je poudaril Šimonka in opozoril na posledice zapiranja energetske intenzivne proizvodnje v Evropi.

Skupni poziv GZS, TZS, OZS, ZDS in ZDOPS: Zdaj ni čas za dodatno obremenjevanje gospodarstva (19. 10. 2022)

Reprezentativne delodajalske organizacije nasprotujemo predlogu Zakona o nujnih ukrepih za zaježitev širjenja in blaženja posledic nalezljive bolezni COVID-19 na področju zdravstva. Podjetja in samostojni podjetniki bodo s tem zakonom postavljeni pred novo tveganje, visoko poslovno negotovost ter dodatna stroškovna bremena, zakon pa potiska tudi zavarovance v slabši položaj.

Predlog zakona strošek nadomestila med začasno zadržanostjo dela zaposlenega, v primeru, ko mu je zaradi potrjene

okužbe z virusom SARS-CoV-2 predpisana izolacija, z Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) prenaša na delodajalce. To v trenutnih že tako zahtevnih razmerah pomeni dodatnih več kot 100 milijonov evrov obremenitve za gospodarstvo. Delodajalske organizacije izpostavljamo, da bi morala biti skrb za javno zdravje in obvladovanje širjenja okužbe v javnem interesu oziroma v interesu države.

Analitika GZS: Proračuna za leti 2023 in 2024 omogočata manevrski prostor za ukrepanje (14. 10. 2022)

GZS nima pomembnih zadržkov pri predstavljenih proračunih za leti 2023 in 2024, poziva pa k razumni porabi tudi v primeru, da gospodarske okoliščine ne bodo narekovale potrebne fiskalne intervencije.

Po mnenju Analitike GZS omogočata proračuna za naslednji dve leti

dovolj manevrskega prostora za vodenje ustrezne ekonomske politike, ob tem da morajo biti ukrepi v največji meri začasne oz. pogojne narave. Le tako bo mogoče na dolgi rok zaščititi javne finance za prihodnje rodove, hkrati pa umiriti domačo komponento inflacije. Razvojna naravnost proračuna je vidna predvsem v ohranjanju investicijskega cikla na državnem in lokalnem nivoju. Ta naj bi dosegel vrh v naslednjem letu. Je pa to odvisno tudi od dejanske uspešnosti črpanja sredstev strukturnih skladov ter sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost. ■

Stališča GZS

RAZVIT IN IZDELAN V SLOVENIJI

GP20

YASKAWA

GLAVNE PREDNOSTI

- Vitka in robustna zasnova
- Uporaba v različnih robotskih aplikacijah
- 20 kg nosilnosti
- Velik polmer dosega: 1.802 mm
- Hiter / visoki pospeški in pojemki
- Enostaven zagon, uporaba in vzdrževanje

YASKAWA Slovenija d.o.o. www.yaskawa.si

Controlled by
YRC1000

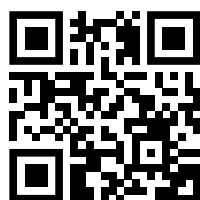
Zavarovanje,
ki koristi vsem.

Kolektivno življenjsko zavarovanje

- Prilagodljivo zavarovanje.
- Nižji stroški sklenitve in davčne ugodnosti za podjetje.
- Skrb za varnost vašega kolektiva in njihovih najbližjih.

triglav

Vse bo v redu.
triglav.si

Excellent SME Slovenia

Certifikat največje odličnosti.
Samo najboljši ga lahko imajo.

excellent-sme.gzs.si

Novi in podaljšani imetniki certifikata Excellent SME po 1. oktobru 2022

APiA d.o.o.

ARCHA INŽENIRING D.O.O.

AVTO - KOČEVJE d.o.o.

BINTEGRA, d.o.o.

BIROPRODAJA d.o.o.

CEVOS SISTEMI d.o.o.

DEBRIA d.o.o.

E.P.S. INŽENIRING d.o.o.

E2E d.o.o.

EHO d.o.o.

Insights d.o.o.

iPiramida d.o.o.

JANJA ŠKOFLANC CERJAK S.P.

KONEM COLOR, Ozeljan d.o.o.

MN STEKLO d.o.o.

PINKERTON INTERNATIONAL, d.o.o.

PRIMA d.o.o.

ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.

ŠPENA, Izток Drobnič s.p.

STUDIO MATEVLJIČ d.o.o.

SUMAND d.o.o.

TABOR TRADE d.o.o.

TINEX, d.o.o.

VEMAR d.o.o.

VIBOR D.O.O.

Napovednik

16. november 2022 – spletni dogodek Slovensko-ukrajinska virtualna konferenca in mreženje

Ukrajinski gosti bodo predstavili portal njihovih izvoznikov, nekateri pa se bodo predstavili že kar na dogodku. Možno bo tudi mreženje po predhodno dogovorjenih terminih.

16. – 17. november 2022 – Malmö, Švedska

Nordic Organic Food Fair

Predstavniki slovenskih podjetij s področij ekološke hrane, pijač, naravne kozmetike, zdravstva in trajnostnega življenja vljudo vabljeni na organizirana mednarodna poslovna srečanja, ki bodo potekala ob robu strokovnih sejmov Nordic Organic Food Fair in Eco Living Scandinavia, 16. in 17. novembra 2022 v švedskem Malmöju.

16. november 2022 – Nova Gorica

Poslovni dogodek: Dobavne verige na preizkušnji

Vabimo vas na poslovni dogodek, namenjen boljši kakovosti poslovanja izvozno usmerjenih gospodarskih družb z osrednjo temo: Dobavne verige na preizkušnji.

16. november 2022 – Ljubljana

Izobraževalni seminar »Nadgrajevanje kompetenc ponudnikov za zeleno javno naročanje gradenj«

Ekipa GZS ZGIGM v okviru projektov GUPP in CAPABLE organizira slovenski posvet o zelenem javnem naročanju (ZeJN) gradenj, s poudarkom na izobraževanju ponudnikov, tj. projektantov in izvajalcev.

17. – 18. november 2022 – Milano

Srečanje z italijanskimi agenti Forum Agenti Milano 2022

V okviru letošnjega že desetega po vrsti srečanja Forum Agenti v Milanu bo organiziran skupinski nastop slovenskih

podjetij. Poslovna srečanja z italijanskimi agenti bodo potekala 17. in 18. novembra v kongresnem centru NH Milano.

17. november 2022 – Idrija

Inteligentna in robotizirana avtonomnost v pametnih tovarnah

Na dogodku iz serije srečanj Industrije 4.0 - zrelost pametnih tovarn bomo tokrat spoznali in izmenjali dobre prakse iz zadnjega nivoja digitalne preobrazbe v pametnih tovarnah - Avtonomost.

17. november 2022 – Velenje

Poslovni zajtrk Invest SAŠA

Na poslovnem zajtrku Invest SAŠA bosta svoje investicijske načrte predstavila Mestna občina Velenje in Premogovnik Velenje. Dogodek je namenjen boljšemu pretoku informacij med gospodarskimi in negospodarskimi subjekti.

17. november 2022 – Ljubljana

Posvet: Predstavitev in izvajanje novega Zakona o varstvu potrošnikov (ZVPot-1) v praksi

Z namenom, da se seznanite z novostmi, ki jih v poslovanje podjetij prinaša nov Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1), organiziramo posvet, na katerem bodo predstavljene novosti ZVPot-1, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 130/2022 in je pričel veljati 26. 10. 2022, uporabljati pa se začne 26. 1. 2023. Udeleženci bodo imeli priložnost, da se pravočasno seznaniijo z vsebino spremenjenih obveznosti, ki jih bodo po novem imeli do potrošnikov.

17. november 2022 – Ljubljana

Akademija upravljanja s kadri v IKT sektorju

Tudi za Slovenski IKT sektor je pomanjkanje IKT strokovnjakov trenutno največja razvojna prepreka, zato postajajo kakovostno in strokovno delo z zaposlenimi ter strategije za zadržanje in privabljanje

talentov ključnega pomena. Verjamemo, da lahko tudi v slovenskem digitalnem sektorju ustvarimo zanimive pogoje za digitalne talente in jih zadržimo doma.

17. – 18. november 2022 – v živo v Portorožu in na spletu

33. posvet Poslovanje z nepremičninami

Največji nepremičninski dogodek, ki bo že 33. po vrsti, bo potekal v hibridni obliki. V ospredju bodo aktualne vsebine, med drugim stanovanjska politika in izhodišča za novi stanovanjski program 2025-2035, energetska oskrba večstanovanjskih stavb in odprta vprašanja v zvezi z njihovim vzdrževanjem ter davčna politika na področju nepremičnin.

17. november 2022 – Lenti, Madžarska

2. slovensko-madžarski poslovni forum

Namen dogodka je srečanje predstavnikov slovenskih in madžarskih podjetij, ki imajo interes medsebojnega sodelovanja in obnove dvostranskih gospodarskih odnosov.

18. november 2022 – Maribor

Kreativno razmišljanje za podjetnike: agilni um za prebojne ideje

Razvijte agilno miselnost in spoznajte učinkovite metode in tehnike za inoviranje, agilno vodenje projektov, uvajanje sprememb, razvoj produktov in storitev ter učinkovite tehnike za kreiranje prebojnih oz. »out of the box« idej.

20. – 25. november 2022 – Rijad, Džeda

Gospodarska delegacija v Saudovo Arabijo

Vodilne predstavnike slovenskih podjetij s področij inženiringa, tehnološke opreme in rešitev, zdravja in medicine, hrane in kmetijstva ter logistike, vljudo vabimo k udeležbi v gospodarski delegaciji v Saudovo Arabijo, pod vodstvom generalnega direktorja GZS, mag. Aleša Cantaruttija.

21. november 2022 – Ljubljana**Izpit za pridobitev naziva »Strokovni vodja računovodskega servisa«**

Izpit po programu za pridobitev naziva »Strokovni vodja računovodskega servisa« se opravlja pisno, na lokaciji CPU, Karde-ljeva ploščad 27, Ljubljana.

22. november 2022 – Amsterdam, Nizozemska**Mreženje Amsterdam Free From Food 2022**

Mreženje ob prehrabnem sejmu ki ga organizira Enterprise Europe Network, bo povežalo podjetja (kupce in dobavitelje) iz številnih evropskih držav. To je edinstvena priložnost za ustvarjanje novih poslovnih stikov in poslov. S tem dogodkom si EEN mreža prizadeva tudi za doseg ciljev trajnostnega razvoja in zmanjšanje lakote.

23. november 2022 – Gorica, Italija**Brezplačen ogled dobrih praks v podjetju Pipistrel ITALIA s.r.l.**

Podjetje Pipistrel je vodilni svetovni proizvajalec ultralahkih motorno-jadralnih letal ter jadralnih letal s pomožnim motorjem. Ogled dobrih praks je namenjen mikro, malim in srednje velikim podjetjem. GZS Regionalna zbornica Gorenjska (SPOT Svetovanje Gorenjska) v ta namen ponuja priložnost ogleda dobrih praks, B2B srečanj in povezovanj.

23. november 2022 – Budimpešta, Madžarska**Hibridni B2B poslovni dogodek China Brand Fair**

V okviru sejemskega dogodka se bo na razstavnem prostoru s svojimi izdelki predstavilo okoli 80 kitajskih podjetij. Obiskovalci si bodo lahko kitajske izdelke ogledali »v živo«, podrobnejše informacije pa bodo lahko pridobili preko spletnih B2B razgovorov, ali v okviru razgovorov s predstavniki organizatorjev poslovnega dogodka.

23. november 2022 – Celje**Poslovni dogodek: Dobavne verige na preizkušnji**

V aktualnih razmerah so zaradi bistveno spremenjenih pogojev na globalnem

trgu odnosi v dobaviteljskih verigah na preizkušnji. Poslovni dogodek Dobavne verige na preizkušnji je namenjen boljši kakovosti poslovanja izvozno usmerjenih gospodarskih družb.

24. november 2022 – Ljubljana
Veliki jesenski živilski seminar

Glavni namen seminarja je seznanitev z novostmi s področja živilske zakonodaje, identifikacija novo porajajočih potencialnih dejavnikov tveganja in ocena njihovega možnega negativnega vpliva na varnost živil oziroma zdravje ljudi.

24. november 2022 – Brdo pri Kranju**Konferenca GoDigital – Just do IT: Digitalni in zeleni prehod – pot zmagovalcev!**

Konferenca GoDigital – Just do IT je največja neodvisna poslovna konferenca na področju digitalizacije v Sloveniji. Letos bo potekala 24. novembra 2022, na Brdu pri Kranju. Gostila bo tako domače kot tuje strokovnjake.

29. – 30. november 2022 – Seul, Južna Koreja**Želite poslovati z Južno Korejo? Pridružite se delegaciji v Seul!**

V Seulu bo potekal poslovni dogodek z naslovom »Korea Grand Sourcing Fair 2022 (KGSF 2022)«, v okviru katerega se bodo lahko tuja podjetja srečala s korejskimi dobavitelji. Letos bodo prvič organizirana tudi b2b poslovna srečanja tujih dobaviteljev s korejskimi uvozniki/kupci. Vsi, ki bi se želeli pridružiti delegaciji, naj izpolnijo prijavnico in jo pošljejo na e-naslov: marko.jare@gzs.si. Vse pravočasno prispele prijave bodo pregledali korejski organizatorji, ki bodo potrdili udeležbo tistih podjetij, za katera bodo lahko zagotovili primerne sogovornike na korejski strani v času načrtovanega obiska. Število slovenskih udeležencev je omejeno.

29. november 2022 – Brdo pri Kranju**17. Vrh slovenskega gospodarstva**

Na najpomembnejšem gospodarskem dogodku bodo v odprtem dialogu med gospodarstveniki, Vlado RS in drugimi ključnimi deležniki predstavljene

strategije razvoja, prioritetni ukrepi ter koraki, ki sta jih gospodarstvo in vlada do sedaj že naredila.

30. november 2022 – Ljubljana**Investiranje in poslovanje v Srbiji**

V sodelovanju s Srbskim poslovnim klubom Slovenija, Stalno konferenco srbskih mest in občin in Javno agencijo SPIRIT Slovenija organiziramo tradicionalno poslovno-informativno konferenco na temo priložnosti in pogojev za poslovno investiranje slovenskih podjetij v izbranih srbskih mestih in občinah.

1. december 2022 – Velenje**Delavnica Organizacijska kultura prihodnosti**

Na delavnici Organizacijska kultura prihodnosti udeleženci spoznajo pomen in vlogo organizacijske kulture ter drugih gradnikov identitete organizacije (poslanstvo, vizija, vrednote) pri uresničevanju poslovne strategije podjetja.

4. – 8. december 2022 – Združeni Arabski Emirati, Dubaj**Gospodarska delegacija na sejmu The Big 5**

Vljudno vabljeni v družbo uspešnih slovenskih podjetij, ki bodo med 4. in 8. decembrom 2022 obiskala največji mednarodni strokovni gradbeni sejem The Big 5 v Dubaju. Obisk organizira Gospodarska zbornica Slovenije, v partnerstvu s SPIRIT Slovenija in Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo.

5. december 2022 – Ljubljana**Delavnica: Podatkovni prostori in Context Broker**

Vabimo IKT strokovnjake iz slovenskih podjetij in organizacij, ki želijo spoznati podatkovne prostore in Context Broker ter njihov praktičen vidik za svoja podjetja in organizacije.

Koledar
dogodkov GZS

ODGOVORNA ENERGIJA.

ODGOVOR NA IZZIVE ENERGETSKE NEODVISNOSTI SLOVENIJE.

Razvijamo rešitve, ki bodo še naprej, v vsakem trenutku zagotavljale **zanesljivo domačo dobavo** električne energije.

S prepletom **jedrske, vodne in sončne energije** skrbimo za prehod k nizkoogljičnosti.

Navkljub spremenljivim razmeram zagotavljamo **cenovno dostopnost** električne energije za vse.

OSEBNO

Jesensko druženje s knjigami

Po dveh letih spletne različice Slovenskega knjižnega sejma bomo knjigoljubi letos spet uživali na največjem knjižnem dogodku leta v živo. Med 22. in 27. novembrom lepo vabljeni na številne dogodke in srečevanja med knjižnimi stojnicami na Gospodarskem razstavišču. Sejem bo potekal tudi na spletu. Za pokušino ponujamo tri bralne namige.

Vladimir Kukavica, GZS - Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev

Alojz Ihan: Karantena (založba Beletrina)

Ugledni zdravnik mikrobiolog in imunolog, pa tudi pesnik, pisatelj in esejist Alojz Ihan v svojem novem romanu Karantena tematizira izjemnost prvih mese-

cev leta 2020, ko je svet zdrsel v pandemijo nove, neznane bolezni covid-19. V tem času v protagonistu romana, rentgenologu Andreju Kosu, zraste želja, da bi v družbi brata Petra in kolega Egona, epidemiologa za prehladne viruse, preizkusil svojo novo jadnico. Sprva brezskrbne počitnice med valovi se zapletejo, ko na kopnem izbruhne epidemiološka katastrofa. Vsak od prijateljev situacijo doživlja drugače, vsi pa se začnejo sčasoma zavedati, kaj je v življenju zares pomembno in kaj nas dela ljudi.

Izjemno človeški roman, poln zapletenih odnosov, konfliktov in napetosti, vas bo pritegnil s svojim slogom in dejstvom, kako večplastno in kompleksno prikazuje krizno situacijo, znotraj te pa razkriva še vse mehanizme, ki so ljudi v času popolne zmede in brezupa pahnili v še večjo paniko. Priporočamo!

Monumentalna izdaja Calvinovih pravljic (založba Mladinska knjiga)

Ob stoti obletnici rojstva priznanega italijanskega avtorja Itala Calvina je v slovenskem prevodu, za katerega je poskrbel Gašper Malej, in z mojstrskimi ilustracijami Ane Zavadlav izšla prestižna pripovedovalska klasika Italijanske pravljice 1,2. Na več kot tisoč tristo stranih v

dveh knjigah se bodo mladi in tudi manj mladi bralci razveselili kar 200 zgodb.

Calvino je črpal iz ljudskih tradicij in pisani paleti različnih motivov in likov vdahnil svoj avtorski pečat in glas prvin-ski eksistenci posameznika. Pravljicam dajeta svojevrsten čar tudi sočen jezik in humoren pogled na svet.

Zbirka preseneča z mnogimi nepričakovanimi različicami znanih pravljčnih motivov, kot so Pepelka, Obuti maček, Trnuljčica in drugi. Popelje nas v svet ljubezni in čudežev, v svet vsakdanjega in nadnaravnega.

Kot je zapisal Salman Rushdie, »Calvino vidi v najgloblje koticke človekove duše in oživi najbolj skrite sanje«. Poto-pimo se torej v svet ljubezni in čudežev.

Thiago de Moraes: Atlas mitov (založba Morfem)

Atlas mitov vabi, da vstopite v mitološke svetove in si preberete, kako je dvanajst izjemnih kultur videlo svet.

V knjigi vam bodo v pomoč zemljevidi. Z njimi se boste bolje znašli na poti po vseh čudovitih krajih, ki jih obkro-ža stotine izjemnih likov, vsak s svojo zgodbo. Srečali se boste z mnogimi bogovi, junaki, prevaranti in pravljčnimi pošastmi, spoznali različne zgodbe o nastanku sveta in še marsikaj. Atlas mitov prijetno preseneti s premišljeno izbranimi drobcami ljudskih pripovedk. Knjiga, ki navdušuje in vabi na nepozabno potovanje, je prevedena v mnoge jezike, v Sloveniji pa je prejela tudi priznanje zlata hruška, ki krasi tiste knjige, ki po vsebini in izvedbi izstopajo in se uvrstijo med odlične. ■

360°

VELIKO IKT IZZIVOV, EN ZANESLJIV PARTNER

TELEKOM SLOVENIJE JE PRVA IZBIRA V 360° IKT-REŠITVAH

Večina uporabnikov nas pozna kot največje in najbolj zanesljivo telekomunikacijsko podjetje. A za velika podjetja, mesta in širšo skupnost smo veliko več kot to.

Naše sodobne IKT-rešitve in poslovne rešitve v oblaku omogočajo, da procesi v podjetjih delujejo stabilno in odzivno. Naš Operativni center kibernetске varnosti 24 ur na dan varuje vaše poslovanje.

S pametnim ekosistemom IoT in prilagodljivimi rešitvami že danes soustvarjamo pametna mesta prihodnosti in prebivalcem omogočamo višjo kakovost bivanja. Z E-zdravjem, sistemom celovitih storitev zdravja na daljavo, pa pacientom omogočamo lažje obvladovanje bolezni in kakovostnejše življenje.

Smo napredno podjetje, ki na krilih tehnologije 5G ustvarja celovite digitalne rešitve za prijaznejši, bolj povezani jutri.

POSLUJTE VARNO. POSLUJTE DIGITALNO.

telekom.si/poslovni

Telekom Slovenije

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

JE LAHKO DINAMIČNA VOŽNJA ŠE BOLJ SPROŠČUJOČA?

ODKRIJ GA NA **NOVO**
KODIAQ RS

SKODA.SI

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 8,6 – 5,3 l/100 km in 195 – 139 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NO_x): 0,0516 – 0,0103 g/km, trdi delci: 0,00054 – 0,00003 g/km, število delcev: 0,00053 – 0,00 x 10¹¹. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.